

LOVER OG FORSKRIFTER

JANUAR 2021 V01

Vedlegg Kreditt

INNHold

Hvordan søke i dokumentet:

- **Klikk på aktuell tekst i innholdsfortegnelsen**
- **Høyreklikk og velg Find/Søk på enkeltord**

INNHold	1
Hvordan søke i dokumentet:.....	1
Forskrift om krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån	4
Forskrift om finansforetakenes utlånspraksis (utlånsforskriften).....	6
Kapitteloversikt:	7
Kapittel 1. Formål, virkeområde og unntak.....	7
Kapittel 2. Generelle bestemmelser.....	8
Kapittel 3. Utlån med pant i bolig.....	8
Kapittel 4. Forbrukslån	10
Kapittel 5. Ikrafttredelse mv.....	11
Utdrag fra Lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).....	11
Kapittel 1. Alminnelige regler	11
Kapittel 2. Innskudd og betalingstjenester.....	11
I. Innledende bestemmelser.....	11
II. Avtalen.....	16
III. Bruk av konto, betalingstransaksjoner mv.	21
IV. Føring av konto mv.....	25
V. Andres misbruk av konto og betalingsinstrument	28
VI. Forholdet mellom betaler og mottaker ved betalingsoverføringer	30
VII. Forsinkelse av betalingsoverføringer	32
Kapittel 3. Kredittavtaler mv.	34
Kapittel 4. Kausjon.....	44
I. Innledende bestemmelser.....	44
II. Kausjonsforholdet	45
III. Kausjonistens ansvar	47
Forskrift om kredittavtaler mv	49
INNHold	49

Kapittel 3. Beregning av effektiv rente.....	49
Kapittel 4. Avtale om fastrentekreditt.....	50
Kapittel 3. Beregning av effektiv rente.....	50
Kapittel 4. Avtale om fastrentekreditt	53
Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven)	54
INNHOLD	54
Kap 1. Alminnelige bestemmelser.....	55
Kap 2. Søknad og forberedelse.....	57
Kap 3. Åpning av gjeldsforhandling	58
Kap 4. Frivillig gjeldsordning.....	61
Kap 5. Tvungen gjeldsordning	67
Kap 6. Endring av en gjeldsordning	69
Kap 7. Forskjellige bestemmelser.....	71
Lov om gjeldsbrev.....	73
INNHOLD	73
Første kapittel. Ålmenngjeldande reglar.	74
Andre kapittel. Omsetningsgjeldsbrev.	75
Tredje kapittel. Enkle gjeldsbrev.	78
Fjerde kapittel. Innskotsbøker.....	79
Lov om pant (panteloven)	80
INNHOLD	80
Kap. 1. Alminnelige bestemmelser.....	80
Kap. 2. Avtalepant i fast eiendom.	86
Kap. 3. Avtalepant i løsøre.	88
Kap. 4. Avtalepant i verdipapirer, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, aksjer, enkle pengekrav, patenter og planteforedlerretter m.m.	95
Kap. 5. Utleggspant.	101
Kap. 6. Lovbestemt pant.....	104
Kap. 7. Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser, opphevelse og endringer av andre lover.	106
Panthavergarantiordningen	107
INNHOLD	107
Lov om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdsloven)	115
Kort om loven:.....	115

INNHold	116
Første del. Innledning.....	116
Kapittel 1. Område, definisjoner m m	116
Kapittel 2. Namsmyndighetene.....	119
Kapittel 3. Sakskostnader, erstatning og sikkerhetsstillelse	122
Kapittel 4. Tvangsgrunnlagene og deres tvangskraft	124
Kapittel 5. Almennelige regler om saksbehandlingen i saker for namsmannen.....	129
Kapittel 6. Saksbehandlingen i saker for tingretten	135
Kapittel 7. Utlegg	136
I. Begjæring om utlegg	136
II. Gjennomføring av utleggsforretning.....	140
Kapittel 8. Tvangsdekning i løssøre.....	146
I. Begjæring om tvangssalg.....	146
III. Særregler for auksjoner holdt av namsmannen.....	152
Kapittel 9. Tvangsdekning i løssøre ved tilbakelevering til salgspanthaver.....	153
I. Begjæring om tilbakelevering.....	153
II. Gjennomføring av tilbakeleveringen	154
Kapittel 10. Tvangsdekning i finansielle instrumenter, pengekrav m m	156
I. Begjæring om tvangsdekning	156
II. Tvangsdekning i finansielle instrumenter	157
III. Tvangsdekning i pengekrav	158
V. Tvangsdekning i immaterialrettigheter	160
VI. Tvangsdekning i andre formuesgoder.....	160
Kapittel 11. Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder	160
II. Gjennomføring av tvangssalg	164
III. Auksjonssalg	176
IV. Gjennomføring av tvangsbruk.....	181
Kapittel 12. Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller borettil husrom.....	183
I. Begjæring om tvangssalg.....	183
Kapittel 13. Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger	185
I. Begjæring om tvangsfullbyrdelse	185
II. Utlevering av løssøre og verdipapirer	187
III. Fravikelse av fast eiendom	188

IV. Sikkerhetsstillelse	188
V. Andre handleplikter	189
VI. Unnlatelses- og tåleplikter	189
Tredje del. Sluttbestemmelser	189
Kapittel 14. Sluttbestemmelser	190

Forskrift om krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån

Dato	FOR-2019-02-12-83
Departement	Finansdepartementet
Ikrafttredelse	12.02.2019 – 31.12.2020
Sist endret	FOR-2020-06-11-1171
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2015-04-10-17-§1-7
Kunngjort	12.02.2019 kl. 14.45
Korttittel	Forskrift om krav til finansforetakenes utlånspraksis for forbrukslån

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 12. februar 2019 med hjemmel i [lov 10. april 2015 nr. 17](#) om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 1-7.

Endret ved forskrifter 30 april 2020 nr. 913, 11 juni 2020 nr. 1171.

[§ 1. Virkeområde](#)

Forskriften gjelder for finansforetak som yter usikret kreditt til forbrukere (forbrukslån), herunder kreditt knyttet til kreditt- og betalingskort. Forskriften gjelder også for utenlandske finansforetak som driver virksomhet i Norge i medhold av finansforetaksloven § 5-2, § 5-3, § 5-5 og § 5-6. Forskriften gjelder ikke når finansforetak yter usikret kreditt der kreditten gis rente- og kostnadsfritt.

[§ 2. Betjeningsevne](#)

Finansforetaket skal ikke yte forbrukslån dersom kunden ikke vil ha tilstrekkelige midler til å dekke normale utgifter til livsopphold ved en renteøkning på 5 prosentpoeng på kundens samlede gjeld. Vurderingen av kundens betjeningsevne skal være basert på kundens inntekt og alle relevante

utgifter, herunder renter, avdrag på lån og normale utgifter til livsopphold. For rammekreditter skal full utnyttelse av samlede rammer ligge til grunn for vurderingen.

§ 3. Gjeldsgrad

Finansforetaket skal ikke yte forbrukslån dersom kundens samlede gjeld overstiger fem ganger årsinntekt. Med årsinntekt menes her personinntekten slik den er definert i skatteloven, eventuelt alminnelig inntekt før minstefradrag og personfradrag. Skattefri inntekt kan likevel medregnes dersom inntekten er dokumenterbar og stabil over tid.

§ 4. Avdrag

Finansforetaket skal kreve månedlig nedbetaling av forbrukslånet. Den månedlige nedbetalingen skal minst utgjøre et beløp som vil medføre at lånet nedbetales i løpet av 5 år når lånet avdras som serie- eller annuitetslån. For rammekreditter skal minimumsbeløpet beregnes hver måned basert på benyttet kreditt og utgjøre et beløp som vil medføre at kreditten nedbetales i løpet av 5 år når kreditten avdras som serielån.

Første ledd er ikke til hinder for at finansforetaket gir avdragsutsettelse på grunn av omstendigheter som inntreffer i lånets løpetid og som midlertidig forverrer kundens betalingsevne.

§ 5. Refinansiering

Denne forskriften er ikke til hinder for at forbrukslån kan erstattes med nytt lån (refinansiering), selv om det refinansierte lånet ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 2, § 3 og § 4, men der det refinansierte lånet:

1. ikke overstiger det eksisterende lånet eller lånenes størrelse på refinansieringstidspunktet og
2. ikke øker summen av renter, gebyrer og andre kostnader som kunden skal betale i forhold til summen av kostnadene ved nedbetaling av eksisterende gjeld.

Lån som er refinansiert i medhold av første ledd, skal ikke regnes med ved beregningen av verdien av innvilgede lån etter § 8.

§ 6. Kredittkort med lav kredittramme

Forskriften § 2 og § 3 gjelder ikke ved innvilgelse av kredittkort med kredittramme inntil kr 25 000,-, forutsatt at kunden ikke har andre kredittkort.

Første ledd medfører ikke unntak fra finansavtaleloven § 46b og § 47.

§ 6a. Midlertidig unntak for små, kortsiktige lån med lav rente

Fra 1. mai 2020 til 30. september 2020 kan finansforetak uten hinder av forskriften yte usikret kreditt som har til formål å forskuttere utbetaling av dagpenger fra NAV, dersom:

1. den årlige renten på lånet er 5 prosent eller lavere,
2. lånebeløpet utgjør 45 ganger dagpenger eller et lavere beløp, og
3. lånet skal innfris samtidig med utbetaling av dagpenger fra NAV.

Finansforetaket skal dokumentere at vilkårene i første ledd var oppfylt på innvilgelsestidspunktet for hvert lån som ytes, herunder at lånet skal forskuttere utbetaling av dagpenger fra NAV. Lån som innvilges i medhold av første ledd, skal ikke medregnes i beregningen av verdien av innvilgede lån etter § 8 første ledd.

Første ledd medfører ikke unntak fra finansavtaleloven § 46b og § 47.

§ 7. Dokumentasjon

Finansforetaket skal dokumentere at vilkårene i § 2, § 3, § 5 og § 6 var oppfylt på innvilgelsestidspunktet for hvert forbrukslån som ytes.

§ 8. Fleksibilitet

Finansforetaket kan yte forbrukslån som ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 2, § 3 og § 4 for inntil 5 prosent av verdien av innvilgede lån hvert kvartal. For rammekreditter skal innvilget ramme legges til grunn ved beregningen av innvilgede lån.

Finansforetaket skal fastsette rammer og retningslinjer for innvilgelse av lån som angitt i første ledd. Finansforetaket skal hvert kvartal rapportere til styret eller ledelsen for utenlandske finansforetak om hvor stor andel av verdien av innvilgede lån som er innvilget etter denne paragraf.

§ 9. Utfyllende bestemmelser

Finanstilsynet kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.

§ 10. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks, og skal gjelde til og med 31. desember 2020. Finansforetakene skal senest ha tilpasset seg forskriften innen 15. mai 2019.

Forskrift om finansforetakenes utlånspraksis (utlånsforskriften)

Dato	FOR-2020-12-09-2648
Departement	Finansdepartementet
Ikrafttredelse	01.01.2021 – 31.12.2024
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2015-04-10-17-§1-7
Kunngjort	09.12.2020 kl. 15.05

Kapitteloversikt:

Kapittel 1. Formål, virkeområde og unntak (§§ 1 - 3)

Kapittel 2. Generelle bestemmelser (§§ 4 - 6)

Kapittel 3. Utlån med pant i bolig (§§ 7 - 12)

Kapittel 4. Forbrukslån (§§ 13 - 15)

Kapittel 5. Ikrafttredelse mv. (§§ 16 - 17)

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 9. desember 2020 med hjemmel i [lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern \(finansforetaksloven\)](#) § 1-7.

Kapittel 1. Formål, virkeområde og unntak

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å bidra til finansiell stabilitet ved å stille krav til finansforetakenes utlånspraksis for å forebygge finansiell sårbarhet i husholdninger og finansforetak.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder finansforetakenes utlånspraksis. Forskriften gjelder også for utenlandske finansforetak som driver virksomhet i Norge i medhold av finansforetaksloven § 5-2, § 5-3, § 5-5 og § 5-6.

Kapittel 2, 3 og 5 gjelder for lån med pant i bolig, herunder fritidsbolig, til fysiske personer og enkeltpersonforetak. Forskriften § 7, § 8, § 10 og § 12 gjelder likevel også for lån til juridiske personer.

Kapittel 2, 4 og 5 gjelder for usikrede lån til forbrukere (forbrukslån).

§ 3. Unntak

Forskriften gjelder ikke kapitalfrigjøringskreditter med en belåningsgrad som ikke overstiger 85 prosent, og hvor det uttrykkelig fremgår av avtalen at finansforetaket skal dekke differansen dersom det samlede lånet overstiger boligens verdi på forfallstidspunktet. Med kapitalfrigjøringskreditt menes her avtale om lån med pant i bolig som ytes mot et beløp fra fremtidig salg av boligen, og hvor lånebeløpet ikke forfaller til betaling før en eller flere avtalte og livsrelaterte hendelser inntreffer.

Forskriften gjelder ikke ved innvilgelse av kredittkort dersom kundens samlede kredittkortrammer ikke vil overstige 25 000 kroner.

Forskriften gjelder ikke når finansforetak yter usikret kreditt rente- og kostnadsfritt.

Lån som nevnt i første til tredje ledd skal ikke regnes med ved beregning av verdien av innvilgede lån etter § 12 første og annet ledd og § 15 første ledd.

Kapittel 2. Generelle bestemmelser

§ 4. Dokumentasjon

Finansforetaket skal dokumentere at innvilgelse av lån er basert på en forsvarlig kredittvurdering på grunnlag av utfyllende informasjon om lånekundens inntekt, samlede gjeld og verdi på bolig dersom bolig stilles som sikkerhet.

§ 5. Betjeningsevne

Finansforetaket skal ikke yte lån dersom kunden ikke vil ha tilstrekkelige midler til å dekke normale utgifter til livsopphold ved en renteøkning på 5 prosentpoeng på kundens samlede gjeld.

Vurderingen av kundens betjeningsevne skal være basert på kundens inntekt og alle relevante utgifter, herunder renter, avdrag på lån og normale utgifter til livsopphold. For rammekreditter skal full utnyttelse av samlede rammer ligge til grunn for vurderingen. Ved fastrentelån skal renteøkningen beregnes på grunnlag av det beløp som etter nedbetalingsplanen er utestående ved utløpet av fastrenteperioden.

§ 6. Gjeldsgrad

Finansforetaket skal ikke yte lån dersom kundens samlede gjeld overstiger fem ganger årsinntekt. Med årsinntekt menes her personinntekten slik den er definert i skatteloven, eventuelt alminnelig inntekt før minstefradrag og personfradrag. Skattefri inntekt kan likevel medregnes dersom inntekten er dokumenterbar og stabil over tid.

Innestående, skattefaviserte midler på kundens boligsparekonto for ungdom (BSU-konto) på innvilgelsestidspunktet kan trekkes fra lånebeløpet ved beregning av gjeldsgraden.

Kapittel 3. Utlån med pant i bolig

§ 7. Belåningsgrad

Nedbetalingslån med pant i bolig skal på innvilgelsestidspunktet ikke overstige 85 prosent av et forsvarlig verdigrunnlag for boligen, som ikke kan være høyere enn markedsverdi fastsatt ut fra en forsiktig vurdering.

Første ledd gjelder ikke lån med pant i sekundærbolig i Oslo kommune. Slike nedbetalingslån skal på innvilgelsestidspunktet ikke overstige 60 prosent av boligens verdi beregnet etter første ledd. Med sekundærbolig menes her annen bolig enn boligen kunden skal benytte som sin folkeregistrerte adresse.

Lån uten avdragsplikt (rammekreditter) skal på innvilgelsestidspunktet ikke overstige 60 prosent av boligens verdi beregnet etter første ledd.

Alle lån med pant i boligen skal tas med i beregningen av belåningsgrad, herunder fellesgjeld i borettslag og boligsameier.

§ 8. Tilleggssikkerhet

Ved beregning av belåningsgrad etter § 7 kan boligens verdi suppleres med betryggende tilleggssikkerhet i form av pant i annen fast eiendom, kausjon eller garanti. Tilleggssikkerhet i pant i annen fast eiendom skal være innenfor grensene for belåningsgrad i § 7.

Innestående, skattefaviserte midler på kundens boligsparekonto for ungdom (BSU-konto) på innvilgelsestidspunktet kan trekkes fra lånebeløpet ved beregning av belåningsgraden.

§ 9. Avdrag

Ved lån som overstiger 60 prosent av boligens verdi, skal finansforetaket kreve årlig nedbetaling som minst skal tilsvare det laveste av 2,5 prosent av innvilget lån og det avdragsbetalingen ville vært på et annuitetslån med 30 års nedbetalingstid.

Ved innvilgelse av nedbetalingslån i tillegg til rammekreditt skal finansforetaket kreve årlig nedbetaling som minst skal tilsvare det laveste av 2,5 prosent av summen av innvilget nedbetalingslån og rammekreditt og det avdragsbetalingen ville vært på et annuitetslån med 30 års nedbetalingstid.

I vurdering av belåningsgrad etter første ledd kan boligens verdi suppleres med betryggende tilleggssikkerhet i form av pant i annen fast eiendom eid av låntaker.

Første og annet ledd er ikke til hinder for at finansforetaket gir avdragsutsettelse på grunn av omstendigheter som inntreffer i lånets løpetid og som midlertidig forverrer kundens betalingsevne.

§ 10. Refinansiering

Denne forskriften er ikke til hinder for at lån med pant i bolig kan erstattes med nytt lån (refinansiering) der det nye lånet ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 5, § 6, § 7 og § 9, men der det refinansierte lånet:

1. ikke overstiger det eksisterende lånets størrelse på refinansieringstidspunktet,
2. har pant i samme bolig,
3. har en løpetid som ikke er lengre enn gjenværende løpetid på det eksisterende lånet, og
4. har samme eller strengere krav til avdragsbetaling som eksisterende lån.

§ 11. Restrukturering

§ 6 gjelder ikke ved lån med pant i bolig som innvilges for å restrukturere gjeld til kunder som ikke vil være i stand til å betjene samlet gjeld uten restruktureringen, forutsatt at kundens samlede gjeld ikke øker. Ved slike lån skal finansforetaket vurdere kundens betjeningsevne etter § 5, men uten renteøkning på 5 prosentpoeng på kundens samlede gjeld.

§ 12. Fleksibilitet

Finansforetaket kan innvilge lån som ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 5, § 6, § 7 og § 9, for inntil 10 prosent av verdien av innvilgede lån med pant i bolig hvert kvartal.

Første ledd gjelder ikke lån med pant i bolig i Oslo kommune. Finansforetaket kan hvert kvartal innvilge lån med pant i bolig i Oslo kommune som ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 5, § 6, § 7 og § 9, for inntil 8 prosent av verdien av innvilgede lån med pant i bolig i Oslo kommune eller inntil 10 millioner kroner.

Lån som er refinansiert i medhold av § 10 eller restrukturert i medhold av § 11, skal ikke regnes med ved beregning av verdien av innvilgede lån etter første og annet ledd.

Finansforetaket skal fastsette rammer og retningslinjer for innvilgelse av lån som angitt i første og annet ledd.

Finansforetaket skal hvert kvartal rapportere til styret eller ledelsen for utenlandske filialer om hvor stor andel av verdien av innvilgede lån som er innvilget etter denne paragraf.

Kapittel 4. Forbrukslån

§ 13. Avdrag

Finansforetaket skal kreve månedlig nedbetaling av forbrukslånet. Den månedlige nedbetalingen skal minst utgjøre et beløp som medfører at lånet nedbetales i løpet av 5 år når lånet avdras som serie- eller annuitetslån. For rammekreditter skal minimumsbeløpet beregnes hver måned basert på benyttet kreditt og utgjøre et beløp som medfører at kreditten nedbetales i løpet av 5 år når kreditten avdras som serielån.

Første ledd er ikke til hinder for at finansforetaket gir avdragsutsettelse på grunn av omstendigheter som inntreffer i lånets løpetid og som midlertidig forverrer kundens betalingsevne.

§ 14. Refinansiering

Denne forskriften er ikke til hinder for at forbrukslån kan erstattes med nytt lån (refinansiering), selv om det refinansierte lånet ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 5, § 6 og § 13, men der det refinansierte lånet:

1. ikke overstiger det eksisterende lånet eller lånenes størrelse på refinansieringstidspunktet og
2. ikke øker summen av renter, gebyrer og andre kostnader som kunden skal betale i forhold til summen av kostnader til eksisterende gjeld.

§ 15. Flexibilitet

Finansforetaket kan yte forbrukslån som ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i § 5, § 6 og § 13, for inntil 5 prosent av verdien av innvilgede forbrukslån hvert kvartal. For rammekreditter skal innvilget rammeløp legges til grunn ved beregningen av innvilgede lån.

Finansforetaket skal fastsette rammer og retningslinjer for innvilgelse av lån som angitt i første ledd.

Forbrukslån som er refinansiert i medhold av § 14, skal ikke regnes med ved beregning av verdien av innvilgede lån etter første ledd.

Finansforetaket skal hvert kvartal rapportere til styret eller ledelsen for utenlandske finansforetak om hvor stor andel av verdien av innvilgede lån som er innvilget etter denne paragraf.

Kapittel 5. Ikrafttredelse mv.

§ 16. Utfyllende bestemmelser

Finanstilsynet kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.

§ 17. Ikrafttredelse og evaluering

Forskriften trer i kraft 1. januar 2021, og skal gjelde til og med 31. desember 2024.

Finanstilsynet skal innen 30. september 2022, gi råd til Finansdepartementet om behovet for endringer i forskriften ut fra hensynet til finansiell stabilitet. Råd som nevnt i første punktum skal ledsages av et høringsnotat som er utformet i medhold av utredningsinstruksen. Ved utarbeidelsen av høringsnotatet skal Finanstilsynet innhente vurderinger og faktagrunnlag fra Norges Bank.

Utdrag fra Lov om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven)

DATO:	LOV-1999-06-25-46
DEPARTEMENT:	JD (Justis- og politidepartementet)
IKRAFTTREDELSE:	1999-06-25, 2000-07-01
SIST-ENDRET:	LOV-2016-12-16-91 fra 01.01.2017
KORTTITTEL:	Finansavtaleloven – finansavtl.

Kapittel 1. Almennelige regler

§ 6. Sletting av pantheftelser m.v.

(1) Når en fordring er innfridd eller for øvrig bortfalt, skal kreditor sørge for sletting eller frigivelse av pant og annen sikkerhet for fordringen, dersom ikke annet er avtalt i forbindelse med innfrielsen. Kausjonsdokument skal leveres tilbake til kausjonisten.

(2) Gjeldsbrev og annet dokument som har tjent som bevis for långiverens fordring, skal gjøres ugyldig og leveres tilbake til låntakeren.

Kapittel 2. Innskudd og betalingstjenester

I. Innledende bestemmelser

§ 9. Virkeområde

(1) Dette kapitlet gjelder for rammeavtaler om innskudd og betalingstjenester, jf. § 11, med finansinstitusjoner eller lignende institusjoner som nevnt i § 1 annet ledd. Dersom det er knyttet en kredittordning til en rammeavtale, gjelder også reglene i kapittel 3.

(2) Bestemmelsene i avsnitt VI gjelder forholdet mellom betaleren og mottakeren ved betalingsoverføringer mv.

(3) EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 924/2009) om betalinger på tvers av landegrensene i Fellesskapet og oppheving av forordning (EF) nr. 2560/2001 og EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3a (forordning (EU) nr. 260/2012 og forordning (EU) nr. 248/2014) om tekniske og forretningsmessige krav til kredittoverføringer og direkte debiteringer i euro, og om endring av forordning (EF) nr. 924/2009 gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Departementet kan gi forskrift om at forordning (EF) nr. 924/2009 også skal gjelde for annen valuta, samt nærmere regler om forordningenes krav til utenrettslig klagebehandling og tvisteløsning.

(4) Bestemmelsene i § 29 annet ledd annet til femte punktum, § 39 c og § 42 annet ledd gjelder bare for betalingstransaksjoner der både betalerens og betalingsmottakerens institusjon er etablert innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, og dersom tjenesten ytes i euro eller i valutaen i en stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro. Bestemmelsene i § 27 gjelder bare for betalingstransaksjoner i euro eller i valutaen i en stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro. Bestemmelsene i § 29 annet ledd første punktum, § 38 og § 39 gjelder ikke for betalingstransaksjoner til og fra utlandet.

(5) Kongen kan i forskrift fastsette særlige regler om betalingstransaksjoner til og fra land utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet og for innenlandske valutatransaksjoner i andre valutaer enn euro eller valutaen i en stat innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som ikke er euro.

(6) Bestemmelsene i § 23 gjelder betalingstjenester som består i enkeltstående betalingstransaksjoner som ikke er omfattet av en rammeavtale. § 11, § 12, § 13, § 14, § 14 a, § 24 annet til fjerde ledd, § 24 a, § 26 a, § 26 c, § 28, § 29 annet ledd, § 33 a og avsnitt V, VI og VII gjelder tilsvarende for slike betalingstransaksjoner.

§ 9 a. Forskrift om betalingstjenester

Kongen kan i forskrift gi regler om betalingstjenester som nevnt i vedlegg I nr. 7 og nr. 8 til Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/2366 av 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om endring av direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og oppheving av direktiv 2007/64/EF. I forskriften kan det bestemmes at slike tjenester skal anses som betalingstjenester etter denne loven, og bestemmelsene kan helt eller delvis fravike reglene i denne loven.

§ 10. Særlige innskuddsformer

(1) Bestemmelsene om innskudd i dette kapitlet gjelder ikke for

- a) forsikringsavtale
- b) pensjonsspareavtale
- c) avtale om innskudd i verdipapirfond.

(2) Bestemmelsene om innskudd i dette kapitlet gjelder tilsvarende for innlån til finansinstitusjoner eller lignende institusjoner, med unntak av

- a) lån ved ihendehaverobligasjoner og sertifikater
- b) ansvarlig lån.

§ 11. Betalingstjenester

(1) Med betalingstjenester menes i kapitlet her

- a) tjenester som gjør det mulig å sette inn på og ta kontanter ut av en konto og alle transaksjoner som er nødvendige for forvaltning av kontoen
- b) gjennomføring av betalingstransaksjoner, herunder overføring av midler som står på en konto eller er dekket av en kredittlinje, ved direkte debiteringer, herunder direkte engangsdebiteringer, betalingstransaksjoner ved betalingskort eller annet betalingsinstrument eller kreditoverføringer, herunder faste betalingsordre
- c) utstedelse av betalingsinstrument og innløsning av transaksjoner hvor slike instrumenter er benyttet
- d) pengeoverføringer, jf. § 12 bokstav k
- e) gjennomføring av betalingstransaksjoner hvor betalerens samtykke til transaksjonen er meddelt ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, og betalingen skjer til operatøren av nettverket eller kommunikasjons- eller IT-systemet som bare opptrer som et mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer eller tjenester.

(2) Kapitlet gjelder likevel ikke for

- a) kontante betalinger direkte fra betaleren til betalingsmottakeren uten mellomledd, jf. likevel §§ 38 og 39
- b) betalingstransaksjoner fra betaleren til betalingsmottakeren gjennom en handelsagent som har fullmakt til å forhandle eller inngå avtale om salg eller kjøp av varer eller tjenester på vegne av betaleren eller betalingsmottakeren
- c) yrkesmessig fysisk pengetransport
- d) betalingstransaksjoner som består i innsamling og utlevering av kontanter i forbindelse med ideell virksomhet eller veldedighet utenfor næringsvirksomhet
- e) kontantuttak ved varekjøp
- f) veksling av kontanter uten at midlene står på en konto
- g) betalingstransaksjoner basert på papirbaserte reisesjekker, sjekker, vekslere, verdikuponger eller postanvisninger

h) betalingstransaksjoner som gjennomføres i et system for oppgjør av betalinger eller verdipapirer mellom oppgjørsagenter, sentrale motparter og/eller sentralbanker samt andre deltakere i systemet og ytere av betalingstjenester.

i) betalingstransaksjoner knyttet til forvaltning av verdipapirer, herunder utbytte, inntekter og andre utdelinger, eller innløsning eller salg, som foretas av deltakere i system for oppgjør som nevnt i bokstav h eller av investeringsforetak, kredittinstitusjoner, foretak for kollektiv investering i verdipapirer, eller kapitalforvaltningsforetak som utfører investeringstjenester, og alle andre foretak som har tillatelse til å ha finansielle instrumenter i depot

j) tjenester levert av ytere av tekniske tjenester som støtter tilbudet av betalingstjenester uten på noe tidspunkt å komme i besittelse av midlene som overføres

k) betalingstransaksjoner mellom et morforetak og dets datterforetak eller mellom datterforetak av samme morforetak, uten at noen annen yter av betalingstjenester enn et foretak i samme konsern medvirker som mellomledd

l) tjenester som gjelder uttak av kontanter i kontantautomater på vegne av én eller flere kortutstedere, der den som yter uttakstjenesten, ikke deltar i rammeavtalen med kunden som tar ut penger fra en konto, og ikke yter andre betalingstjenester

m) betalingstransaksjoner som gjennomføres ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, hvor de ervervede varer eller tjenester leveres til og skal anvendes ved hjelp av telekommunikasjons-, digital- eller IT-utstyr, forutsatt at telekommunikasjons-, digital- eller IT-operatøren ikke utelukkende opptrer som mellomledd mellom kunden og leverandøren av varer og tjenester

n) tjenester basert på betalingsinstrument som bare kan benyttes til å kjøpe varer eller tjenester hos en leverandør i dennes forretningslokaler eller innenfor et begrenset nettverk av leverandører eller for et begrenset utvalg av varer eller tjenester. §§ 34 til 37 skal likevel gjelde for slike betalingsinstrumenter.

§ 12. Definisjoner

I dette kapitlet betyr

a) betalingstransaksjon: handling som iverksettes av en betaler eller betalingsmottaker for å innbetale, overføre eller ta ut midler, uten hensyn til eventuelle underliggende forpliktelser mellom betaleren og betalingsmottakeren

b) betalingsordre: anmodning fra en betaler eller betalingsmottaker til en institusjon om å foreta en betalingstransaksjon

c) betalingsinstrument: personlig instrument eller sett av prosedyrer som er avtalt mellom kunden og institusjonen, og som kunden benytter for å iverksette en betalingsordre

d) betalingsmidler: pengesedler og mynter samt innskudd og kreditt på konto og elektroniske penger som definert i lov 13. desember 2002 nr. 74 om e-pengeforetak § 1-1 annet ledd

- e) betaler: fysisk eller juridisk person som er innehaver av en konto og tillater en betalingsordre fra denne kontoen, eller, dersom vedkommende ikke har noen konto, som gir en betalingsordre
- f) betalingsmottaker: fysisk eller juridisk person som er den tiltenkte mottakeren av midlene som inngår i en betalingstransaksjon
- g) rammeavtale: avtale om betalingstjenester som regulerer den fremtidige gjennomføringen av enkeltstående og gjentatte betalingstransaksjoner, og som kan inneholde forpliktelser og vilkår for oppretting av en konto
- h) konto: en betalingskonto i navnet på én eller flere kunder som benyttes for å gjennomføre betalingstransaksjoner
- i) unik identifikasjonskode: kombinasjon av bokstaver, tall eller symboler oppgitt av institusjonen til kunden, og som kunden skal benytte for utvetydig å identifisere en annen kunde og/eller dennes konto i forbindelse med en betalingstransaksjon
- j) direkte debitering: betalingstjeneste for belastning av betalerens konto der betalingstransaksjonen iverksettes av betalingsmottakeren på grunnlag av betalerens samtykke meddelt til betalerens egen institusjon, betalingsmottakerens institusjon eller betalingsmottakeren
- k) pengeoverføring: betalingstjeneste hvor det mottas midler fra en betaler uten at det opprettes en konto i betalingsmottakerens eller betalerens navn, utelukkende med sikte på å overføre et tilsvarende beløp til en betalingsmottaker eller til en institusjon på vegne av en betalingsmottaker og/eller der midlene tas imot på mottakerens vegne og stilles til mottakerens rådighet
- l) referansevekslingskurs: vekslingskurs som benyttes til å beregne en valutaveksling, og som stilles til rådighet av institusjonen eller stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde
- m) referanserentesats: rentesats som benyttes ved beregningen av renten som skal benyttes, og som stammer fra en offentlig tilgjengelig kilde som begge partene i en avtale om betalingstjenester kan kontrollere
- n) varig medium: enhver innretning som gjør det mulig for kunden å lagre informasjon som er rettet personlig til kunden på en måte som tillater fremtidig søking i et tidsrom tilpasset formålet med informasjonen, og som gir mulighet til uendret gjengivelse av den lagrede informasjonen
- o) virkedag: dag hvor den relevante institusjonen til betaleren eller betalingsmottakeren som er involvert i gjennomføringen av en betalingstransaksjon, holder åpent som påkrevd for slik gjennomføring
- p) valuteringsdag: referansetidspunkt som benyttes av en institusjon for å beregne rente på midlene som belastes eller godskrives en konto
- q) autentisering: en prosedyre som gjør det mulig for institusjonen å verifisere bruken av et bestemt betalingsinstrument, herunder dets personlige sikkerhetsanordninger

r) småpengeinstrument: betalingsinstrument som i henhold til rammeavtalen utelukkende gjelder individuelle betalingstransaksjoner på høyst 30 euro, eller som har en beløpsgrense på 150 euro, eller som ikke på noe tidspunkt lagrer mer enn 150 euro. Kongen kan gi forskrift om at beløpsgrensene reduseres eller dobles når det gjelder nasjonale betalingstransaksjoner, og om at de økes til 500 euro for forhåndsbetalte instrumenter.

§ 13. Alminnelige vilkår

(1) De alminnelige vilkår for innskudd og betalingstjenester som en institusjon benytter, skal holdes tilgjengelig for kundene på ekspedisjonsstedene.

(2) Alminnelige vilkår for betalingstransaksjoner skal opplyse om høyeste antall virkedager for å gjennomføre betalingstransaksjoner, jf. § 26 c.

§ 14. Avvisning av kunder

(1) Institusjonen kan ikke uten saklig grunn avslå å ta imot innskudd eller utføre betalingstjenester på vanlige vilkår.

(2) Kunden skal underrettes om avslag uten ugrunnet opphold når ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov. Underretningen om avslag skal inneholde opplysning om utenrettslige tvisteløsningsordninger.

§ 14 a. Forbud mot gebyr for oppfyllelse av opplysningsplikt mv.

(1) Institusjonen kan ikke kreve gebyr av kunden for opplysninger som skal gis etter §§ 15, 18, 21, 23 eller 30. Institusjonen og kunden kan imidlertid avtale gebyrer for at det på kundens forespørsel gis ytterligere eller hyppigere informasjon enn de nevnte bestemmelsene krever, eller for at informasjonen stilles til rådighet ved hjelp av andre kommunikasjonsmetoder enn de som følger av rammeavtalen. Dersom gebyr kan kreves i samsvar med annet punktum, skal gebyret være passende og stå i forhold til institusjonens faktiske kostnader.

(2) Institusjonen kan ikke kreve gebyr av kunden for oppfyllelse av sine plikter til å gi informasjon eller utføre korrigerende eller forebyggende tiltak etter §§ 14, 24 a, 28, 33 a, 34, 35, 37, 40 eller 43 med mindre noe annet er uttrykkelig bestemt i de nevnte bestemmelsene. Slike gebyrer skal være avtalt mellom kunden og institusjonen, være passende og stå i forhold til institusjonens faktiske kostnader.

II. Avtalen

§ 15. Opplysningsplikt mv.

(1) Institusjonen skal veilede kunden i valget mellom de ulike typer av kontoer og betalingstjenester som den tilbyr. På forespørsel fra en betaler skal institusjonen opplyse om det høyeste antall virkedager for å gjennomføre en bestemt betalingstransaksjon og om gebyrer som må betales. Dersom det er relevant, skal enkeltelementer i gebyrene spesifiseres.

(2) I rimelig tid før kunden blir bundet av en rammeavtale skal institusjonen gi kunden følgende opplysninger:

a)

om institusjonen:

1. institusjonens navn og adresse, samt adressen til en filial eller agent etablert her i landet dersom dette er relevant, og enhver annen adresse, herunder e-postadresse, som er relevant for å kommunisere med institusjonen
2. relevant tilsynsmyndighet, det offentlige register hvor institusjonens tillatelse er registrert, og registreringsnummeret eller tilsvarende identifikasjonsopplysninger

b) om tjenesten:

1. tjenestens viktigste egenskaper
2. de opplysningene eller den unike identifikasjonskode som kunden må oppgi for at en betalingsordre skal kunne gjennomføres korrekt
3. form og prosedyre for å gi og tilbakekalle samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon, jf. § 24 tredje ledd
4. tidspunktet for når en betalingsordre anses mottatt, og eventuelle avskjæringstidspunkter fastsatt av institusjonen, jf. § 26 a
5. det høyeste antall virkedager for å gjennomføre en betalingstransaksjon, jf. § 26 c
6. om det er mulig å avtale belastningsgrenser for bruk av betalingsinstrument, jf. § 24 a første ledd

c) om gebyrer, renter og vekslingskurser:

1. alle gebyrer som kunden skal betale til institusjonen, eventuelt med en spesifisering av enkeltelementene
2. når det er relevant, rentesatsene og vekslingskursene som skal benyttes, eller, dersom det benyttes en referanserentesats eller referansevekslingskurs, beregningsmetoden for den faktiske renten og den relevante dato og indeks eller grunnlag for fastsetting av slik referanserentesats eller referansevekslingskurs
3. dersom dette er avtalt, om den umiddelbare anvendelse av endringer i referanserentesatsen eller referansevekslingskursen og om hvordan det opplyses om disse endringene, jf. § 18 fjerde ledd

d) om kommunikasjon:

1. når det er relevant, om kommunikasjonsmetode partene har avtalt å benytte for opplysninger og meldinger, herunder om de tekniske kravene til kundens utstyr
2. måten opplysninger etter kapitlet her skal meddeles på og hvor ofte dette skal skje
3. hvilket eller hvilke språk rammeavtalen vil bli inngått på og som det vil kommuniseres på under avtaleforholdet
4. kundens rett til å motta avtalevilkårene og andre opplysninger etter § 16 fjerde ledd

e) om beskyttelsesmekanismer og korrigerende tiltak:

1. når det er relevant, om de forholdsregler kunden må iaktta for å beskytte et betalingsinstrument og om hvordan underretning til institusjonen etter § 34 første ledd annet punktum skal foretas
2. vilkårene for en eventuell avtalt rett for institusjonen til å sperre et betalingsinstrument, jf. § 24 a annet ledd
3. institusjonens og kundens ansvar for uautoriserte betalingstransaksjoner etter § 35, herunder om de relevante beløp
4. institusjonens ansvar for gjennomføring av betalingstransaksjoner etter § 40, jf. § 41
5. hvordan og innen hvilken frist kunden skal underrette institusjonen om en urettmessig betalingstransaksjon eller en betalingstransaksjon som ikke er korrekt gjennomført, jf. § 37 første ledd, jf. § 40 fjerde ledd
6. vilkårene for tilbakebetaling etter § 33 a

f) om endringer i og opphør av avtalen:

1. dersom det er avtalt, om at avtalevilkårene kan endres med mindre kunden innen den foreslåtte ikrafttredelsesdatoen gir institusjonen melding om at endringene ikke aksepteres
2. avtalens varighet
3. kundens rett til å si opp avtalen, jf. § 20 første ledd, og eventuelle avtaler om oppsigelse, samt eventuelt om begrensninger i kundens oppsigelsesrett etter § 20 annet ledd

g) om tvisteløsning:

1. eventuelle bestemmelser om lovvalg og verneting i avtalen
2. utenrettslige tvisteløsningsordninger og muligheten for å klage til tilsynsmyndigheten

h) om hvilke regler som gjelder for innskuddsgaranti, jf. finansforetaksloven § 16-5.

(3) Opplysningene nevnt i annet ledd skal gis på en klar og forståelig måte på papir eller annet varig medium på norsk eller et annet språk partene avtaler. Opplysningsplikten kan oppfylles ved å gi kunden en kopi av utkast til rammeavtale inneholdende opplysningene nevnt i annet ledd.

(4) For småpengeinstrumenter må institusjonen bare opplyse kunden om de viktigste egenskapene ved tjenesten, herunder om hvordan betalingsinstrumentet benyttes og om ansvar, priser og annen vesentlig informasjon som er nødvendig for at kunden skal kunne ta en informert beslutning. Institusjonen skal også gi kunden en angivelse av hvor opplysningene nevnt i annet ledd er stilt til rådighet på en lett tilgjengelig måte.

(5) Skriftlig informasjon med opplysninger som nevnt i annet ledd skal være tilgjengelig for alle kunder. Brosjyrer og lignende markedsføringsmaterieell om innskudd og betalingstjenester skal alltid inneholde opplysninger som nevnt i annet ledd bokstav c og opplysninger om eventuelle

begrensninger i oppsigelsesrett som nevnt i annet ledd bokstav f nr. 3. I annet markedsføringsmaterieell der det gis opplysninger om nominell rente knyttet til en konto, skal det opplyses om kostnader ved å etablere, ha eller avvikle kontoen, og det skal gis representative eksempler på effektiv rente.

§ 16. Rammeavtalen

(1) Rammeavtalen skal være skriftlig. Den skal inneholde navn og adresse samt fødselsnummer eller organisasjonsnummer på kunden og enhver som skal disponere en eventuell konto. Dersom slikt nummer ikke eksisterer, skal fødselsdato eller annen entydig identifikasjon benyttes.

(2) Rammeavtalen skal inneholde opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd. Opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd som institusjonen har gitt før avtalen ble inngått, skal i alle tilfeller regnes som en del av rammeavtalen.

(3) Et vilkår som ikke er tatt inn i rammeavtalen, er ikke bindende for kunden med mindre institusjonen godtgjør at vilkåret er vedtatt av kunden.

(4) Institusjonen skal gi kunden et eksemplar av avtalen eller på annen måte gjøre avtalen tilgjengelig for kunden. Kunden har til enhver tid under avtaleforholdet rett til å motta avtalevilkårene samt vilkårene og opplysningene nevnt i § 15 annet ledd på papir eller annet varig medium.

§ 17. Ihendehaverklausul

Innskuddsbok kan ikke inneholde vilkår om at institusjonen med befriende virkning kan utbetale penger til den som har innskuddsboken i hende (ihendehaverklausul).

§ 18. Endring av rammeavtalen

(1) Er partene enige om å endre rammeavtalen, gjelder §§ 15 og 16 tilsvarende så langt de passer.

(2) Endring av vilkårene i rammeavtalen til kundens skade kan tidligst settes i verk to måneder etter at institusjonen har sendt varsel til kunden om endringen. Varselet skal gis på samme måte som nevnt i § 15 tredje ledd, med mindre det gjelder et småpengeinstrument, og det fremgår av rammeavtalen at endringer kan varsles på annen måte.

(3) Dersom det er avtalt at kunden skal anses for å ha akseptert en endring hvis kunden ikke varsler institusjonen om det motsatte før iverksettelsesdatoen, jf. § 15 annet ledd bokstav f nr. 1, skal institusjonen opplyse om dette og om at kunden har rett til å si opp avtalen straks og vederlagsfritt innen iverksettelsesdatoen.

(4) Endring i rentesats eller vekslingskurs kan anvendes straks og uten varsel dersom dette er avtalt i rammeavtalen og endringen bygger på referanserentesatsen eller referansevekslingskursen som er avtalt etter § 15 annet ledd bokstav c nr. 2 og 3. Kunden skal informeres om enhver endring i rentesatsen så snart som mulig i samsvar med § 15 tredje ledd, med mindre det er avtalt at opplysningene skal stilles til rådighet med en bestemt hyppighet eller på en bestemt måte. Endringer i rentesatser eller vekslingskurser som benyttes i betalingstransaksjoner, skal beregnes og gjennomføres på en nøytral måte uten forskjellsbehandling mellom kundene.

§ 19. Vederlag ved avvikling

(1) Institusjonen kan bare kreve vederlag (gebyr) for avvikling av rammeavtalen eller deler av den i den utstrekning dette følger av rammeavtalen. Vederlaget skal være passende og stå i forhold til institusjonens kostnader. Institusjonen kan uansett ikke kreve vederlag for oppsigelse av en rammeavtale inngått på ubestemt tid eller for en bestemt periode på mer enn tolv måneder hvis kunden sier opp avtalen etter utløpet av tolv måneder, bortsett fra i tilfeller av bindingstid som nevnt i § 20 annet ledd første punktum.

(2) Dersom det kreves løpende gebyr, kan institusjonen bare kreve gebyr for perioden frem til oppsigelsestidspunktet. Forhåndsbetalte gebyrer skal tilbakebetales forholdsmessig. Kunden skal få utbetalt pengene på kontoen med påløpte renter frem til oppsigelsestidspunktet, eller saldoen hvis rammeavtalen gjelder et forhåndsbetalt betalingsinstrument.

§ 20. Kundens oppsigelse og heving

(1) Kunden kan til enhver tid si opp rammeavtalen med mindre det er avtalt en oppsigelsesfrist, som ikke kan overstige én måned.

(2) Rammeavtalen kan likevel fastsette at en konto ikke kan sies opp i en bestemt tidsperiode der det ikke kan foretas betalingstransaksjoner til eller fra kontoen. En slik betingelse kan ikke gjøres gjeldende dersom institusjonen endrer avtalevilkår til kundens skade, jf. § 18 annet ledd, og kunden sier opp rammeavtalen innen fire uker etter at varsel etter § 18 annet ledd er sendt til kunden.

(3) Uten hensyn til hva som er avtalt i rammeavtalen, kan kunden heve avtalen dersom det fra institusjonens side foreligger vesentlig brudd på opplysningsplikten eller rammeavtalen. Krav om heving må fremsettes innen rimelig tid etter at kunden ble eller burde ha blitt klar over hevingsgrunnen.

(4) Avsluttes en rammeavtale etter tredje ledd eller annet ledd annet punktum, har kunden rett til å få utbetalt pengene på kontoen med påløpte renter, eller saldoen hvis rammeavtalen gjelder et forhåndsbetalt betalingsinstrument, og uten fradrag for vederlag som nevnt i § 19 første ledd. Kunden har i disse tilfeller også rett til å få tilbakebetalt en forholdsmessig del av forhåndsbetalt periodeavgift.

§ 21. Institusjonens oppsigelse og heving

(1) Dersom det er avtalt i rammeavtalen, kan institusjonen si opp rammeavtale inngått på ubestemt tid med minst to måneders varsel på samme måte som nevnt i § 15 tredje ledd dersom det foreligger saklig grunn og det ikke er avtalt bindingstid i samsvar med § 20 annet ledd. Grunnen til oppsigelsen skal opplyses. § 20 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(2) Institusjonen kan skriftlig heve avtalen ved vesentlig mislighold fra kundens side. Grunnen til hevingen skal opplyses.

§ 22. Konto som ikke brukes

(1) Er det ikke satt inn eller tatt ut noe på en innskuddskonto i løpet av ti år, skal institusjonen gi melding om kontoen i rekommandert brev til kontohaverens eller arvingenes sist kjente adresse.

Meldingen skal opplyse om når foreldelsesfristen etter foreldelsesloven § 4 begynner å løpe, når fristen vil løpe ut, og hva som kreves for å avbryte fristen.

(2) Nødvendige kostnader for å komme i kontakt med kontohaveren eller arvingene etter bestemmelsen i foreldelsesloven § 4 første ledd tredje punktum kan belastes kontoen.

§ 23. Enkeltstående betalingstransaksjoner

(1) Før kunden blir bundet av en avtale om en enkeltstående betalingstransaksjon som ikke omfattes av en rammeavtale, skal institusjonen på en lett tilgjengelig måte gi kunden opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd bokstav b nr. 2 og 5 og bokstav c nr. 1. I tillegg skal institusjonen, når det er relevant, opplyse om den faktiske vekslingskursen eller referansevekslingskursen som skal anvendes ved transaksjonen. Når det er relevant, skal institusjonen også på en lett tilgjengelig måte gi andre relevante opplysninger som nevnt i § 15 annet ledd. Opplysningene skal gis på en klar og forståelig måte, på norsk eller et annet språk avtalt mellom partene. Dersom kunden ber om det, skal institusjonen gi opplysningene på papir eller annet varig medium. Opplysningsplikten kan oppfylles ved å gi kunden en kopi av avtaleutkast eller utkast til betalingsordre inneholdende opplysningene nevnt i første til tredje punktum.

(2) Umiddelbart etter mottak av en betalingsordre skal betalerens institusjon gi eller stille til rådighet for betaleren opplysninger som nevnt i § 30 annet ledd.

(3) Umiddelbart etter at betalingstransaksjonen er gjennomført, skal betalingsmottakerens institusjon uten ugrunnet opphold gi betalingsmottakeren opplysninger som nevnt i § 30 tredje ledd bokstav a, c og e. I tillegg skal institusjonen opplyse om beløpet for betalingstransaksjonen i den valuta midlene er stilt til rådighet for betalingsmottakeren, og om vekslingskursen benyttet av betalingsmottakerens institusjon og det mottatte beløp før valutaomregningen.

(4) Dersom betalingsordren for en enkeltstående betalingstransaksjon gis ved bruk av et betalingsinstrument som omfattes av en rammeavtale med en annen institusjon, skal institusjonen som utfører transaksjonen, ikke gi opplysninger som allerede er gitt eller vil bli gitt kunden etter rammeavtalen med den andre institusjonen.

III. Bruk av konto, betalingstransaksjoner mv.

§ 24. Disponering av konto. Samtykke til betalingstransaksjoner

(1) Kunden kan bruke konto og betalingsinstrument til innskudd, uttak og andre betalingstransaksjoner i samsvar med rammeavtalen.

(2) En betalingstransaksjon anses bare som autorisert dersom betaleren har gitt samtykke til transaksjonen. Samtykket kan gis før betalingstransaksjonen gjennomføres, eller, dersom det er avtalt mellom betaleren og dennes institusjon, etter gjennomføringen.

(3) Samtykke til å gjennomføre en betalingstransaksjon eller gjentatte betalingstransaksjoner gis i den form og på den måte som er avtalt mellom betaleren og dennes institusjon.

(4) Samtykket kan tilbakekalles, men ikke senere enn tidspunktene angitt i § 28. Et samtykke til å gjennomføre gjentatte betalingstransaksjoner kan tilbakekalles slik at fremtidige transaksjoner anses som uautoriserte, jf. også § 26 femte ledd.

§ 24 a. Belastningsgrenser for betalingsinstrument. Sperring

(1) Det kan avtales belastningsgrenser for et betalingsinstrument som benyttes til å samtykke til en betalingstransaksjon.

(2) Institusjonen kan i rammeavtalen forbeholde seg rett til å sperre et betalingsinstrument av saklige grunner knyttet til betalingsinstrumentets sikkerhet eller mistanke om uautorisert eller svikaktig bruk. For betalingsinstrument det er knyttet kreditt til, kan institusjonen også forbeholde seg rett til å sperre instrumentet ved vesentlig forhøyet risiko for at betaleren ikke kan oppfylle sin betalingsforpliktelse.

(3) Institusjonen skal på avtalt måte varsle kunden om sperring etter annet ledd og om årsaken til sperringen. Varsel skal gis før betalingsinstrumentet sperres, eller, dersom dette er umulig, umiddelbart etter sperringen, med mindre varsel ville skade saklig begrunnede sikkerhetshensyn eller stride mot lov eller bestemmelser fastsatt i medhold av lov.

(4) Når årsaken til sperring er bortfalt, skal institusjonen oppheve sperringen av betalingsinstrumentet eller erstatte det med et nytt.

§ 25. Kontohaver under vergemål

(1) En mindreårig som har fylt 15 år, kan inngå avtale om innskuddskonto for midler han eller hun har rett til å disponere over, jf. vergemålsloven § 12. Den mindreårige kan selv disponere over en slik konto, med mindre institusjonen har fått melding fra fylkesmannen om at den mindreårige er fratatt rådigheten over midlene etter vergemålsloven § 12 tredje ledd.

(2) Midler som etter vergemålsloven eller vedtak om vergemål bare kan disponeres av vergen eller fylkesmannen, skal ikke settes inn på konto som personen under vergemål har rett til å disponere over på egen hånd.

(3) En verge kan inngå avtale om konto i den mindreåriges navn uten den andre vergens samtykke. Ved avtaleinngåelsen skal vergen opplyse om det finnes andre verger for den mindreårige. Dersom det finnes flere verger, skal institusjonen informere den andre vergen om opprettelsen av kontoen.

(4) Har en kontohaver under vergemål flere verger, disponerer de kontoen i fellesskap med mindre de skriftlig har gitt melding om noe annet, fylkesmannen har besluttet at en av vergene skal disponere kontoen, jf. vergemålsloven § 18 fjerde ledd, eller en gavevter eller arvelater har besluttet at arven eller gaven skal forvaltes på en bestemt måte, jf. vergemålsloven § 95.

(5) Opplysninger som institusjonen etter loven her skal meddele kontohaveren, skal gis verge med mindre opplysningene gjelder midler personen under vergemål har rett til å disponere over på egen hånd. Kongen kan i forskrift fastsette at de samme opplysningene også skal gis fylkesmannen, eller at fylkesmannen skal gi en kontoutskrift for disse kontoene ved årets slutt.

§ 26. Avtale om belastningsfullmakt

(1) Denne bestemmelsen gjelder for avtale om gjentatte direkte debiteringer eller fast betalingsordre der belastning skal kunne foretas av institusjonen av eget tiltak.

(2) Kunden skal gi institusjonen skriftlig melding om avtale om gjentatt direkte debitering inngått med betalingsmottakeren eller betalingsmottakerens institusjon.

(3) Institusjonen skal påse at de belastninger som foretas, ligger innenfor avtalens grenser.

(4) Avtalen skal på en entydig måte identifisere betalingsmottakeren. For hver betalingsmottaker skal avtalen angi en høyeste belastningsgrense og det tidsrommet belastningsgrensen knytter seg til.

(5) Kunden kan endre eller tilbakekalle fullmakten ved melding til institusjonen, jf. § 24 fjerde ledd annet punktum. Institusjonen skal gjennomføre endringen eller tilbakekallet senest første virkedag etter at meldingen er kommet fram.

(6) Bestemmelsene i annet til femte ledd kan fravikes ved avtale om innenlandske direkte debiteringer i euro og ved avtaler om direkte debitering til eller fra utlandet.

§ 26 a. Mottak av betalingsordre

(1) En betalingsordre, enten denne er gitt direkte av betaleren eller av eller via betalingsmottakeren, anses mottatt på det tidspunktet betalerens institusjon mottar betalingsordren. Institusjonen kan fastsette at betalingsordre som mottas på et tidspunkt nær slutten av en virkedag, skal anses mottatt først den påfølgende virkedagen.

(2) Dersom kunden som iverksetter en betalingsordre, og dennes institusjon har avtalt at betalingsordren først skal gjennomføres på en bestemt dag eller ved utløpet av en bestemt periode eller på den dagen da betaleren har stilt midler til rådighet for sin institusjon, skal betalingsordren ved anvendelsen av § 26 c anses mottatt den avtalte dagen hvis dette er en virkedag, og ellers den påfølgende virkedagen.

§ 26 b. Avvisning av betalingsordre

(1) Ved avvisning av betalingsordre skal kunden underrettes om avvisningen og, om mulig, om grunnen til den og om fremgangsmåten for å rette eventuelle faktiske feil som ledet til avvisning, med mindre noe annet er bestemt i lov eller i medhold av lov.

(2) Underretningen skal gis eller gjøres tilgjengelig snarest mulig på avtalt måte og innenfor fristene etter § 26 c. Institusjonen kan kreve gebyr for underretning hvis dette følger av rammeavtalen og avvisningen er objektivt begrunnet.

(3) For småpengeinstrumenter kan det avtales at institusjonen ikke må underrette kunden om avvisning av betalingsordre hvis avvisningen fremgår tydelig av sammenhengen.

(4) Institusjonen kan ikke nekte å gjennomføre en autorisert betalingsordre hvis alle vilkårene i betalerens rammeavtale er oppfylt, med mindre noe annet er fastsatt i lov eller i medhold av lov.

(5) En betalingsordre som er avvist, regnes ikke som mottatt etter bestemmelsene i § 26 c, jf. § 40.

§ 26 c. Overføringstid

(1) Betalerens institusjon skal sørge for at beløpet overføres til betalingsmottakerens institusjon senest innen utløpet av virkedagen etter at betalingsordren ble mottatt. Overføringstiden kan forlenges med én virkedag for papirbaserte betalingstransaksjoner. For innenlandske betalingstransaksjoner i norske kroner skal beløpet dessuten godskrives betalingsmottakerens institusjon samme dag som betalerens konto belastes.

(2) Når en betalingsordre er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, skal betalingsmottakerens institusjon oversende betalingsordren til betalerens institusjon innen fristen avtalt med betalingsmottakeren, ved direkte debiteringer slik at oppgjør kan skje på avtalt forfallsdag.

(3) Dersom betalingsmottakeren ikke har konto hos institusjonen som mottar beløpet på dennes vegne, skal institusjonen stille de overførte midlene til rådighet innen fristen etter første ledd. Dersom betalingsmottakeren har konto, skal midlene stilles til rådighet i samsvar med § 27 annet ledd.

(4) For småpengeinstrumenter kan det avtales andre overføringstider enn dem som er fastsatt i første til tredje ledd.

(5) Reglene i første til tredje ledd kan ikke fravikes ved avtale for innenlandske betalingstransaksjoner i norske kroner, betalingstransaksjoner i euro der både betalerens og mottakerens institusjon er etablert innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet, eller for betalingstransaksjoner innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet som bare omfatter en valutaomregning mellom euro og norske kroner der valutaomregningen foretas i Norge og en eventuell grensekryssende overføring skjer i euro. For andre betalingstransaksjoner kan det avtales lengre overføringstid, men likevel ikke mer enn fire virkedager fra mottak av betalingsordren for betalingstransaksjoner innenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet. Ved betalingstransaksjoner til land utenfor Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet skal overføringstiden være høyst åtte virkedager fra mottak av betalingsordren dersom det ikke er avtalt en annen tidsramme.

§ 27. Renteberegning ved godskriving og belastning av konto (valutering) mv.

(1) Ved innbetaling i kontanter på konto tilhørende en forbruker skal institusjonen stille beløpet til rådighet for kunden med valuteringsdag umiddelbart etter at institusjonen har mottatt midlene. Dersom kunden ikke er forbruker, skal beløpet stilles til rådighet med valuteringsdag senest virkedagen etter at beløpet er mottatt.

(2) Ved annen godskriving av konto skal valuteringsdagen for godskrivningen ikke være senere enn virkedagen når beløpet blir godskrevet institusjonens konto, og beløpet skal stilles til rådighet umiddelbart etter at det er godskrevet institusjonens konto.

(3) Valuteringsdagen for belastning av konto skal ikke være tidligere enn tidspunktet når beløpet belastes kontoen.

§ 28. Tilbakekall

(1) Kunden kan ikke tilbakekalle en betalingsordre etter at ordren er mottatt av betalerens institusjon, med mindre noe annet følger av annet til fjerde ledd.

(2) Når en betalingstransaksjon iverksettes av eller via betalingsmottakeren, kan betaleren ikke tilbakekalle betalingsordren etter at betaleren har gitt sin betalingsordre eller meddelt sitt samtykke til transaksjonen til betalingsmottakeren. Ved direkte debitering kan betaleren likevel tilbakekalle betalingsordren senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte belastningsdagen.

(3) I tilfeller som nevnt i § 26 a annet ledd kan kunden tilbakekalle betalingsordren senest innen utgangen av virkedagen før den avtalte dagen.

(4) Etter utløpet av fristene etter første til tredje ledd kan en betalingsordre bare tilbakekalles hvis det er avtalt mellom kunden og dennes institusjon. I tilfeller som nevnt i annet ledd kreves i tillegg samtykke fra betalingsmottakeren. Institusjonen kan kreve gebyr for tilbakekallet hvis det er avtalt i rammeavtalen.

(5) For småpengeinstrumenter kan det avtales at en betalingsordre ikke kan tilbakekalles etter at ordren er avgitt, eller etter at betaleren har gitt samtykke til gjennomføring av betalingstransaksjonen til betalingsmottakeren.

§ 29. Tilbakeholdsrett og motregning

(1) Institusjonen kan ikke utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning i innstående på konto, unntatt for forfalte krav som springer ut av kontoavtalen. Institusjonen kan likevel utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning for krav som er oppstått som følge av et straffbart forhold.

(2) Institusjonen kan ikke utøve tilbakeholdsrett eller foreta motregning i betalingsmidler som institusjonen har til disposisjon for å utføre en betalingsordre. Institusjoner og andre involvert i betalingstransaksjoner skal overføre hele beløpet for transaksjonen uten å trekke fra gebyrer. Betalingsmottakeren kan likevel avtale med sin institusjon at institusjonen skal trekke fra sine gebyrer fra det overførte beløpet før det godskrives betalingsmottakeren. I så fall skal beløpet for transaksjonen og gebyrene skilles fra hverandre i opplysningene som gis betalingsmottakeren. Dersom gebyrer trekkes fra det overførte beløpet i andre tilfeller enn nevnt i tredje punktum, skal betalerens institusjon dersom betalingstransaksjonen er iverksatt av betaleren, eller betalingsmottakerens institusjon dersom betalingstransaksjonen er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, sørge for at betalingsmottakeren mottar det fulle beløpet for transaksjonen.

(3) Retting av feilaktige godskrivinger reguleres av § 31.

(4) Reglene i paragrafen her er ikke til hinder for at det etter ellers gjeldende regler stiftes særskilt sikkerhetsrett i innskudd.

IV. Førings av konto mv.

§ 30. Informasjon om konto og betalingstransaksjoner

(1) Institusjonen skal jevnlig, og minst én gang i året, skriftlig informere kunden om rente- og gebyrsatser for alternative typer kontoer som institusjonen tilbyr, samt opplysninger om innskuddsgaranti i samsvar med finansforetaksloven § 16-5.

(2) Etter at et beløp er belastet betalerens konto, eller, dersom betaleren ikke har konto, etter mottak av betalingsordren, skal institusjonen på måten fastsatt i § 15 tredje ledd uten ugrunnet opphold opplyse betaleren om

- a) en referanse så betaleren kan identifisere hver betalingstransaksjon, og, når det er relevant, informasjon om betalingsmottakeren
- b) beløpet for betalingstransaksjonen i den valuta det har blitt overført fra betalerens konto eller i valutaen anvendt i betalingsordren
- c) eventuelle gebyrer for betalingstransaksjonen eller renten som betaleren skal betale, og, når det er relevant, med en spesifisering av enkeltelementene i gebyrene
- d) når det er relevant, vekslingskursen betalerens institusjon har benyttet i betalingstransaksjonen og det overførte beløp etter valutaomregningen
- e) valuteringsdatoen, jf. § 27 tredje ledd, eller datoen da betalingsordren ble mottatt.

(3) Etter at en betalingstransaksjon er gjennomført, skal betalingsmottakerens institusjon på måten fastsatt i § 15 tredje ledd uten ugrunnet opphold opplyse betalingsmottakeren om

- a) en referanse så betalingsmottakeren kan identifisere betalingstransaksjonen, og, når det er relevant, informasjon om betaleren, samt eventuelle ytterligere opplysninger som fulgte transaksjonen
- b) beløpet for betalingstransaksjonen i den valutaen betalingsmottakerens konto ble godskrevet
- c) eventuelle gebyrer for betalingstransaksjonen eller renten som betalingsmottakeren skal betale, og, når det er relevant, med en spesifisering av enkeltelementene i gebyrene
- d) når det er relevant, vekslingskursen benyttet av betalingsmottakerens institusjon og det mottatte beløp før valutaomregningen
- e) valuteringsdatoen, jf. § 27 annet ledd.

(4) For småpengeinstrumenter kan det avtales at institusjonen bare skal opplyse om eller stille til rådighet en referanse som gjør det mulig for kunden å identifisere betalingstransaksjonen, det overførte beløp og gebyrene. Dersom det er tale om flere betalingstransaksjoner av samme art til samme betalingsmottaker, skal det bare opplyses om det samlede beløp og de samlede gebyrer. Det er ikke nødvendig å gi opplysninger som nevnt i første og annet punktum dersom småpengeinstrumentet brukes anonymt eller det ikke er teknisk mulig for institusjonen å gi opplysningene. Institusjonen må likevel gi kunden mulighet til å kontrollere instrumentets saldo.

(5) Rammeavtalen kan fastsette at opplysninger som nevnt i annet til fjerde ledd skal gis eller stilles til rådighet periodisk minst hver måned på en avtalt måte som gjør det mulig for kunden å lagre og reprodusere informasjonen uendret.

(6) Dersom kunden har fått uriktige opplysninger om disponibelt beløp på kontoen og i god tro har belastet kontoen for større beløp enn disponibelt, kan institusjonen ikke kreve overtrekksrente av kunden før kunden har fått rimelig tid til å rette på forholdet.

§ 31. Feilaktig godskriving av konto

(1) Hvis institusjonen ved en feil har godskrevet uriktig konto eller uriktig beløp, kan institusjonen rette feilen ved å belaste kontoen innen utløpet av tredje virkedag deretter. Det samme gjelder dersom en institusjon ved en feil har godskrevet en konto i annen institusjon for så vidt den har adgang til å rette feilen i forhold til denne institusjonen.

(2) Institusjonens adgang til å rette feil etter første ledd gjelder ikke dersom godskriving av kontoen har skjedd i samsvar med oppdrag fra en tredjeperson.

(3) Hvis godskriving som nevnt i første ledd har sammenheng med straffbart forhold fra betalingsmottakerens side, eller fra en annen som har rett til å belaste betalingsmottakerens konto, kan institusjonen i alle tilfelle foreta retting av kontoen.

(4) At institusjonen ikke har adgang til å foreta retting av kontoen etter paragrafen her, er ikke til hinder for at institusjonen kan kreve tilbakesøking etter alminnelige regler.

§ 32. Feilaktig belastning av konto

(1) Hvis institusjonen ved en feil har belastet en konto, skal den uten ugrunnet opphold godskrive kontoen for et tilsvarende beløp.

(2) Institusjonen plikter uten hensyn til skyld å erstatte rentetap og annet direkte tap som er oppstått ved den feilaktige belastningen.

(3) For indirekte tap svarer institusjonen etter alminnelige erstatningsregler.

§ 33. Melding om feil

Oppdager institusjonen at en konto er feilaktig godskrevet eller belastet, skal kontohaveren underrettes uten ugrunnet opphold. Dersom feilen er rettet på en slik måte at det ikke er noen reell mulighet for at kontohaveren kan ha fått uriktige opplysninger om disponibelt beløp på kontoen, er det likevel tilstrekkelig at underretningen gis i forbindelse med en kontoutskrift.

§ 33 a. Tilbakebetaling der eksakt beløp ikke ble godkjent

(1) Betaleren har rett til tilbakebetaling fra sin institusjon av det fulle beløpet for en betalingstransaksjon iverksatt av eller via betalingsmottakeren hvis betaleren kan påvise at

a) betaleren ikke har autorisert det eksakte beløpet for betalingstransaksjonen, jf. § 24 annet ledd første punktum, og

b) beløpet oversteg hva betaleren med rimelighet kunne ha forventet ut fra sitt tidligere bruksmønster, vilkårene i rammeavtalen og omstendighetene for øvrig.

(2) Endringer i valutakursen kan ikke påberopes etter første ledd bokstav b dersom kursen ble beregnet på grunnlag av en avtalt referansevekslingskurs.

(3) Det kan avtales i rammeavtalen mellom betaleren og betalerens institusjon at betaleren ikke har rett til tilbakebetaling etter første ledd dersom samtykket til å gjennomføre betalingstransaksjonen ble gitt direkte til betalerens institusjon og, når det er relevant, opplysning om den fremtidige betalingstransaksjonen ble gitt eller stilt til rådighet for betaleren minst fire uker før forfallsdagen av institusjonen eller betalingsmottakeren.

(4) For direkte debiteringer kan betaleren i rammeavtalen gis rett til tilbakebetaling også der vilkårene i første ledd ikke er oppfylt.

(5) Betaleren må overfor institusjonen fremsette krav om tilbakebetaling senest åtte uker etter belastningsdagen.

(6) Innen ti dager etter å ha mottatt et krav om tilbakebetaling skal institusjonen enten tilbakeføre det fulle beløpet for betalingstransaksjonen eller gi et begrunnet avslag på kravet med opplysning om utenrettslige tvisteløsningsordninger. Institusjonen kan ikke avslå et krav om tilbakebetaling i tilfeller som nevnt i fjerde ledd.

V. Andres misbruk av konto og betalingsinstrument

§ 34. Plikter ved bruk av betalingsinstrument

(1) En kunde som har rett til å bruke et betalingsinstrument, skal bruke det i samsvar med vilkårene for utstedelse og bruk, og skal herunder ta alle rimelige forholdsregler for å beskytte de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til betalingsinstrumentet så snart instrumentet er mottatt. I tillegg skal kunden uten ugrunnet opphold underrette institusjonen, eller den institusjonen har oppgitt, dersom kunden blir oppmerksom på tap, tyveri eller uberettiget tilegnelse av betalingsinstrumentet, eller på uautorisert bruk.

(2) Institusjonen som utsteder et betalingsinstrument, skal, uten at det har betydning for kundens plikter etter første ledd, sørge for at de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til et betalingsinstrument ikke er tilgjengelige for andre enn den kunden som har rett til å bruke betalingsinstrumentet. I tillegg skal institusjonen sørge for at kunden til enhver tid kan foreta underretning som nevnt i første ledd annet punktum eller be om at eventuell sperring av betalingsinstrumentet oppheves, jf. § 24a fjerde ledd. Institusjonen skal også sørge for at kunden i 18 måneder fra underretning som nevnt i forrige punktum kan dokumentere å ha foretatt slik underretning, og skal dessuten hindre enhver bruk av et betalingsinstrument etter at underretning etter første ledd annet punktum er foretatt.

(3) Det kan avtales at første ledd annet punktum og annet ledd tredje punktum ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter hvis det ikke er mulig å sperre instrumentet for bruk.

(4) Institusjonen skal ikke sende betalingsinstrument uoppfordret, bortsett fra til utskiftning av betalingsinstrument som tidligere er utlevert til kunden. Institusjonen har risikoen for sending av betalingsinstrument til kunden og personlige sikkerhetsanordninger knyttet til instrumentet.

§ 35. Misbruk av konto og betalingsinstrument

(1) Institusjonen er ansvarlig for tap som skyldes uautoriserte betalingstransaksjoner, med mindre noe annet følger av paragrafen her. En betalingstransaksjon er uautorisert dersom kunden ikke har gitt samtykke til transaksjonen, jf. § 24.

(2) Kunden svarer med inntil kr 1.200 for tap ved uautoriserte betalingstransaksjoner som skyldes bruk av et tapt eller stjålet betalingsinstrument dersom personlig sikkerhetsanordning er brukt, eller som skyldes uberettiget tilegnelse av et betalingsinstrument dersom kunden har mislyktes i å beskytte de personlige sikkerhetsanordningene og personlig sikkerhetsanordning er brukt.

(3) Kunden svarer for hele tapet ved uautoriserte betalingstransaksjoner dersom tapet skyldes at kunden ved grov uaktsomhet har unnlatt å oppfylle en eller flere av sine forpliktelser etter § 34 første ledd. Dersom betalingstransaksjonen har skjedd ved bruk av et elektronisk betalingsinstrument, svarer kunden likevel bare med inntil kr 12.000. Dersom tapet skyldes at kunden forsettlig har unnlatt å oppfylle forpliktelsene etter § 34 første ledd, skal kunden bære hele tapet. Det samme gjelder dersom tapet skyldes at kunden har opptrådt svikaktig.

(4) Kunden svarer ikke for tap som skyldes bruk av tapt, stjålet eller uberettiget tilegnet betalingsinstrument etter at kunden har underrettet institusjonen i samsvar med § 34 første ledd annet punktum, med mindre kunden har opptrådt svikaktig. Kunden svarer heller ikke for tap som nevnt i første punktum hvis institusjonen ikke har sørget for at kunden kan foreta slik underretning, jf. § 34 annet ledd annet punktum.

(5) Dersom kunden nekter for å ha autorisert en betalingstransaksjon, jf. § 24 annet ledd, skal bruken av et betalingsinstrument ikke i seg selv anses som tilstrekkelig bevis for at kunden har samtykket til transaksjonen, eller for at kunden har opptrådt svikaktig eller forsettlig eller grovt uaktsomt unnlatt å oppfylle en eller flere av sine forpliktelser etter § 34 første ledd. Det påhviler institusjonen å bevise at transaksjonen er autentisert, korrekt registrert og bokført og ikke rammet av teknisk svikt eller annen feil.

(6) Det kan avtales at bestemmelsene i første til tredje ledd samt femte ledd ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter som anvendes anonymt, eller dersom institusjonen av andre grunner knyttet til betalingsinstrumentets karakter ikke vil kunne bevise at en betalingstransaksjon ble autorisert. Det kan avtales at fjerde ledd ikke skal gjelde for småpengeinstrumenter som ikke kan sperres for bruk. For elektroniske penger som definert i finansforetaksloven § 2-4 annet ledd gjelder likevel første til fjerde ledd med mindre institusjonen ikke kan sperre kontoen eller betalingsinstrumentet.

§ 36. Lemping av kundens ansvar

(1) Kundens ansvar etter § 35 kan lempes dersom måten kontoen kan disponeres på ikke er betryggende, eller dersom betalings- eller kontokortsystemet ikke oppfyller forsvarlige standarder for identifikasjons-, kontroll- og varslingsrutiner, og den uautoriserte betalingstransaksjonen har sammenheng med dette. Det kan også tas hensyn til arten av de personlige sikkerhetsanordningene knyttet til betalingsinstrumentet som ble benyttet ved den uautoriserte transaksjonen, og omstendighetene knyttet til hvordan instrumentet ble tapt, stjålet eller uberettiget tilegnet, samt til manglende aktsomhet eller andre forhold på institusjonens side som har medvirket til at den uautoriserte transaksjonen kunne skje. Lemping kan ikke skje hvis tapet ved den uautoriserte betalingstransaksjonen skyldes at kunden har opptrådt svikaktig eller forsettlig unnlatt å oppfylle sine forpliktelser etter § 34 første ledd.

(2) Kundens ansvar kan også nedsettes dersom en leverandør av varer eller tjenester som har mottatt betalingen, forsto eller burde forstå at bruken av betalingsinstrumentet var urettmessig. Første ledd tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 37. Reklamasjon. Tilbakeføring

(1) I den utstrekning kunden ut fra reglene i § 35 bestrider å ha ansvar for en uautorisert betalingstransaksjon, skal institusjonen tilbakeføre beløpet og erstatte rentetap fra belastningstidspunktet, forutsatt at kunden setter frem krav om tilbakeføring uten ugrunnet opphold etter at denne ble eller burde ha blitt kjent med forholdet, og senest 13 måneder etter belastningstidspunktet. Fristen på 13 måneder gjelder ikke der institusjonen ikke har gitt kunden de opplysninger om betalingstransaksjonen som kreves etter loven her. Plikten til tilbakeføring etter første punktum gjelder ikke for egenandel etter § 35 annet ledd.

(2) Første ledd gjelder ikke dersom

a)

kunden skriftlig har erkjent ansvar for betalingstransaksjonen, eller

b)

institusjonen innen fire uker fra mottakelse av skriftlig innsigelse fra kunden har anlagt søksmål eller brakt saken inn for en utenrettslig tvisteløsningsordning godkjent i medhold av lov.

(3) Blir saken avvist av en nemnd eller en domstol, løper en ny frist på fire uker, fra den dagen institusjonen ble kjent med avvísningen.

(4) Institusjonen kan kreve at en tredjeperson tilbakebetaler betalingsmidler som vedkommende urettmessig har mottatt som følge av en uautorisert betalingstransaksjon. Tilbakebetalt beløp som overstiger institusjonens tap, skal benyttes til å dekke kundens andel av tapet.

VI. Forholdet mellom betaler og mottaker ved betalingsoverføringer

§ 38. Oppgjørsmåte

(1) Betaling kan foretas ved overføring av beløpet til mottakerens konto med mindre annet er avtalt eller mottakeren har bedt om utbetaling med kontanter.

(2) Mottakeren kan gi nærmere anvisning om betalingsmåten, dersom dette ikke medfører vesentlig merutgift eller andre ulemper for betaleren.

(3) En forbruker har alltid rett til å foreta oppgjør med tvungne betalingsmidler hos betalingsmottakeren.

§ 39. Tid og sted for betaling

(1) Dersom betaleren har rett til å foreta oppgjør ved overføring til mottakerens konto, anses betalingen for å være skjedd når beløpet er godskrevet mottakerens institusjon. Ved overføring innen samme institusjon anses betaling for å være skjedd når beløpet er godskrevet mottakerens konto. Når oppgjør skal skje ved utbetaling i kontanter, anses betalingen for å ha skjedd når beløpet er stilt til mottakerens disposisjon gjennom bank på mottakerens sted og melding om dette er kommet frem til mottakeren.

(2) Dersom ikke annet er avtalt, anses dessuten en fastsatt betalingsfrist for å være avbrutt

a)

ved betaling fra forbruker når betalerens betalingsordre er mottatt av en finansinstitusjon

b)

når mottakeren mottar og aksepterer sjekk eller annet betalingsmiddel.

(3) Dersom en mottatt betalingsordre ikke skal utføres straks, regnes avbruddet av betalingsfristen fra den avtalte betalingsdagen.

(4) Betalingsfristen avbrytes ikke dersom betalingstransaksjonen ikke blir gjennomført og dette skyldes betalerens eget forhold. Institusjonen skal i så fall varsle betaleren om dette i samsvar med § 26 b.

§ 39 a. Veksling

(1) Betalinger skal foretas i den valutaen som er avtalt.

(2) En betalingsmottaker eller en annen som på salgsstedet tilbyr en valutaomregning til betaleren før en betalingstransaksjon iverksettes, skal opplyse betaleren om gebyrer og om vekslingskursen som vil bli benyttet ved vekslingen. Betaleren skal samtykke til vekslingen på dette grunnlaget.

§ 39 b. Gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument

(1) Dersom en betalingsmottaker krever gebyr eller gir rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal betaleren opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes. Institusjonen kan ikke hindre betalingsmottakeren i å kreve gebyr eller gi rabatt som nevnt. Dersom en betalingsmottaker krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument fra en forbruker, kan

gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet. Kongen kan i forskrift forby eller begrense retten til å kreve gebyrer som nevnt i første og tredje punktum for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.

(2) Dersom institusjonen eller noen annen krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument, skal kunden opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes.

§ 39 c. Fordeling av gebyrer

Dersom en betalingstransaksjon ikke omfatter en valutaveksling, skal betaleren betale sin institusjon gebyrene denne krever, og betalingsmottakeren skal betale sin institusjon gebyrene denne krever.

VII. Forsinkelse av betalingsoverføringer

§ 40. Ansvar for betalingstransaksjoner som ikke gjennomføres korrekt

(1) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av betaleren, er betalerens institusjon ansvarlig overfor betaleren for korrekt gjennomføring av betalingstransaksjonen, med mindre institusjonen kan bevise at mottakerens institusjon har mottatt beløpet for transaksjonen innen utløpet av overføringstiden, jf. § 26 c første ledd. Er institusjonen ansvarlig etter første punktum, skal den uten ugrunnet opphold overføre beløpet for betalingstransaksjonen til betaleren og eventuelt gjenopprette tilstanden på betalerens konto slik den ville vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted. Etter at betalingsmottakerens institusjon har mottatt beløpet, er denne institusjonen ansvarlig overfor mottakeren for korrekt gjennomføring av transaksjonen, og skal i tilfelle umiddelbart sørge for at beløpet for transaksjonen gjøres disponibelt for betalingsmottakeren, eventuelt godskrives dennes konto.

(2) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, er mottakerens institusjon overfor mottakeren ansvarlig for korrekt oversending av betalingsordren til betalerens institusjon, jf. § 26 c annet ledd, og skal i tilfelle umiddelbart oversende betalingsordren til betalerens institusjon på nytt. Betalingsmottakerens institusjon er også ansvarlig overfor betalingsmottakeren for oppfyllelse av sine forpliktelser etter § 27 annet ledd, og skal sørge for at beløpet for betalingstransaksjonen gjøres disponibelt for betalingsmottakeren umiddelbart etter at det er godskrevet institusjonens konto. Dersom betalingsmottakerens institusjon ikke er ansvarlig etter første og annet punktum, er betalerens institusjon ansvarlig overfor betaleren og skal i så fall overføre beløpet for betalingstransaksjonen til denne uten ugrunnet opphold og gjenopprette tilstanden på betalerens konto til slik den ville vært om den mangelfullt gjennomførte betalingstransaksjonen ikke hadde funnet sted.

(3) Ansvar etter første og annet ledd omfatter i tillegg til det overførte beløp gebyrer og renter som må betales, og rentetap som skyldes at en betalingstransaksjon ikke er blitt korrekt gjennomført.

(4) § 37 første ledd om reklamasjon fra kunden gjelder tilsvarende.

(5) Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av betaleren, skal betalerens institusjon på forespørsel umiddelbart forsøke å spore betalingstransaksjonen og melde fra til betaleren om utfallet. Ved betalingstransaksjoner som er iverksatt av eller via betalingsmottakeren, skal

mottakerens institusjon på forespørsel umiddelbart forsøke å spore betalingstransaksjonen og melde fra til mottakeren om utfallet.

(6) Dersom kunden hevder at en betalingstransaksjon ikke er korrekt gjennomført, påhviler det institusjonen å bevise at transaksjonen er korrekt registrert og bokført og ikke rammet av teknisk svikt eller andre feil.

§ 41. Annet tap

(1) De institusjonene som forestår betalingstransaksjonen, er i samsvar med ansvarsfordelingen fastsatt i § 40, ansvarlige for annet direkte tap, herunder kurstap, inkassogebyrer o.l., som betaleren eller mottakeren er påført som følge av at en betalingstransaksjon ikke er blitt korrekt gjennomført.

(2) For indirekte tap som betaleren eller mottakeren har lidt, er institusjonen ansvarlig dersom tapet er voldt ved grov uaktsomhet eller forsett fra institusjonens side. Ved betalingstransaksjoner til og fra utlandet gjelder første punktum bare dersom tapet er voldt ved grov uaktsomhet eller forsett fra institusjonen selv.

(3) Dersom institusjonen særskilt har påtatt seg ubetinget ansvar for at betaling skal være kommet fram til mottakeren innen en bestemt frist, kan kunden uten hensyn til reglene i paragrafen her kreve tapet erstattet av institusjonen.

§ 42. Omstendigheter utenfor kontroll. Regress

(1) Institusjonen kan ikke gjøres ansvarlig etter §§ 40 og 41 for tap som skyldes usedvanlige omstendigheter utenfor institusjonens kontroll som institusjonen ikke kunne forutse eller unngå følgene av, selv med enhver anstrengelse for å unngå dem, eller som skyldes plikter pålagt institusjonen etter annen lov eller i medhold av lov.

(2) En institusjon som har erstattet tap etter §§ 40 eller 41 som skyldes forhold hos en annen institusjon eller mellomledd, kan kreve tilbakeføring hos denne.

§ 43. Feil unik identifikasjonskode mv.

(1) En betalingsordre som er gjennomført i samsvar med den unike identifikasjonskoden, skal anses som korrekt gjennomført når det gjelder betalingsmottakeren den unike identifikasjonskoden utpeker.

(2) Institusjonen kan ikke gjøres ansvarlig etter §§ 40 til 41 dersom den unike identifikasjonskoden kunden har oppgitt, ikke er korrekt. Dersom kunden i tillegg til identifikasjonskoden har oppgitt ytterligere informasjon, skal institusjonen likevel bare være ansvarlig for gjennomføring av betalingsordren i samsvar med den unike identifikasjonskoden kunden har oppgitt.

(3) Selv om institusjonen ikke kan gjøres ansvarlig for at betalingstransaksjonen ikke gjennomføres korrekt, skal institusjonen likevel treffe rimelige tiltak for å få beløpet tilbakeført. Det kan kreves gebyr for dette hvis det er avtalt i rammeavtalen. § 37 fjerde ledd første punktum gjelder tilsvarende overfor en tredjeperson som urettmessig har mottatt betalingsmidler som følge av at kunden har oppgitt uriktig informasjon i betalingsordren.

§ 43 a. Erstatningsansvar for manglende sikkerhet i nettbaserte betalingstjenester

(1) Har kunden ved bruk av personlig kode eller annen lignende sikkerhetsanordning knyttet til en nettbasert betalingstjeneste gitt en betalingsordre som ved en feil har fått et annet innhold enn tilsiktet, kan kunden kreve at institusjonen erstatter tap som følge av at betalingsordren blir gjennomført dersom institusjonens nettbaserte betalingstjeneste ikke gir den sikkerhet mot slik feilbruk som en kunde eller allmennheten med rimelighet kunne vente.

(2) Institusjonen er ikke ansvarlig etter første ledd for tap som skyldes at kunden da betalingsordren ble gitt, bevisst har oversett en særskilt varslingsordning etablert for å hindre slik feilbruk. Det samme gjelder tap som skyldes forsettlig eller grovt uaktsom feilbruk fra kundens side.

(3) Ved avgjørelsen av om tapet skyldes grov uaktsomhet fra kundens side, skal det blant annet legges vekt på om slike krav til forsiktighet og egenkontroll som med rimelighet kan stilles til brukere av nettbaserte betalingstjenester er blitt klart tilsidesatt, og i hvilken utstrekning den nettbaserte betalingstjenesten gir slik sikkerhet mot feilbruk som en kunde eller allmennheten med rimelighet kunne vente.

Kapittel 3. Kredittavtaler mv.

§ 44. Virkeområde

(1) Dette kapitlet gjelder for kredittavtaler mellom en kredittgiver og en kredittkunde.

(2) Kapitlet gjelder ikke for

- a) kredittavtale der kreditten gis rente- og kostnadsfritt, og kredittavtale som innebærer en rente- og kostnadsfri henstand med betalingen av en eksisterende forpliktelse
- b) kredittavtale der kreditten gis av en arbeidsgiver til en arbeidstaker som ledd i en bibeskjeftigelse, og hvor kreditten gis rentefritt eller med en effektiv rente som er lavere enn markedsrentene, og som generelt ikke tilbys til allmennheten
- c) kredittavtale som er resultat av rettsforlik.

(3) For kredittavtale i form av kassakreditt eller annen rammekreditt der kreditten skal betales tilbake etter påkrav eller innen tre måneder, gjelder bare bestemmelsene i § 44 a, § 45, § 46 første ledd bokstav a og b og annet og tredje ledd, § 46 a annet til åttende ledd, § 46 b, § 47, § 48 første, tredje, fjerde og femte ledd, § 48 a første ledd, § 49, § 50, § 51, § 51 b tredje ledd annet punktum, § 52, § 54 a, § 54 b, § 55, § 56 og § 56 a.

(4) For kredittavtale i form av overtrekk gjelder bare bestemmelsene i § 44 a, § 48 b og § 56 a.

(5) For kredittavtale der kredittkunden utelukkende hefter med en gjenstand som på avtaletidspunktet blir deponert hos kredittgiveren, gjelder bare §§ 46 a og 47.

(6) Har en institusjon stilt garanti e.l. for lån til en forbruker, gjelder §§ 48 og 52 tilsvarende i forholdet mellom institusjonen og forbrukeren så langt de passer.

(7) Kapitlet gjelder ikke for avtale om faktoring eller avtale om leiefinansiering der det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier. Kongen kan gi forskrift om forbrukerleie som i realiteten tjener til å sikre et avhendingsvederlag, eller som ellers i det vesentlige fyller samme økonomiske funksjon som salg av varer på kreditt, selv om det ikke er avtalt en plikt for leieren til å bli eier. I forskriften kan det gis bestemmelser om ufravikelighet etter § 2, opplysningsplikt på tilsvarende vilkår som i §§ 46 og 46 a, forskuddsleie på tilsvarende vilkår som minste kontantinnsett etter § 56 b, oppsigelsesrett for leietakeren og oppgjøret ved eventuelt eierskifte. § 47 gjelder tilsvarende ved avtaler om forbrukerleie.

§ 44 a. Definisjoner

I dette kapitlet menes med

- a) kredittavtale: en avtale der en kredittgiver gir en kredittkunde kreditt i form av betalingsutsettelse, lån, kassakreditt eller annen tilsvarende form for kreditt
- kassakreditt eller annen rammekreditt: en uttrykkelig kredittavtale der en kredittgiver stiller
- b) midler til rådighet for en kredittkunde som overstiger løpende saldo på kredittkundens løpende konto
- c) overtrekk: en stilltiende aksept av overtrekk der en kredittgiver stiller midler til rådighet for en kredittkunde som overstiger løpende saldo på kredittkundens løpende konto eller kassakreditt
- d) kredittkunde: en fysisk eller juridisk person som gis kreditt av en kredittgiver
- e) kredittgiver: en fysisk eller juridisk person som nevnt i eller i forskrift fastsatt i medhold av § 1 første, annet, fjerde, femte eller sjette ledd som gir kreditt til en kredittkunde
- kredittformidler: en fysisk eller juridisk person som ikke opptrer som kredittgiver, og som mot vederlag og som ledd i utøvelsen av sin næringsvirksomhet presenterer eller tilbyr kredittavtaler,
- f) bistår kredittkunder ved å utføre annet forberedende arbeid med sikte på inngåelse av kredittavtale, eller inngår kredittavtale med kredittkunder på kredittgiverens vegne
- g) effektiv rente: kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med matematisk formel som fastsettes av Kongen i forskrift
- h) kredittkostnadene: alle kostnader, herunder rente, provisjon, gebyr, avgifter og andre utgifter som kredittkunden skal betale i forbindelse med kreditten
- i) samlet kredittbeløp: summen av beløp som blir stilt til disposisjon i henhold til en kredittavtale
- j) nominell rente: rentesats som blir anvendt på årsbasis på utnyttede kredittmuligheter
- k) totalbeløp: summen av samlet kredittbeløp og kredittkostnadene
- varig medium: enhver innretning som gjør det mulig for kredittkunden å lagre informasjon som er rettet personlig til kredittkunden på en måte som tillater fremtidig søking i et tidsrom tilpasset
- l) formålet med informasjonen, og som gir mulighet til uendret gjengivelse av den lagrede informasjonen
- tilknyttet kredittavtale: en kredittavtale der aktuell kreditt utelukkende tjener til å finansiere en avtale om levering av spesifikke varer eller tjenesteytelser og kredittavtalen og avtalen om levering objektivt sett utgjør en kommersiell helhet. Kommersiell helhet foreligger når
- m) leverandøren selv finansierer forbrukerens kreditt, eller, dersom finansieringen skjer gjennom tredjeperson, når kredittgiveren i forbindelse med inngåelsen eller forberedelsen av kredittavtalen gjør bruk av leverandørens tjenester, eller når den spesifikke varen eller tjenesteytelsen er uttrykkelig angitt i kredittavtalen.

§ 45. Overdragelse

- (1) Når en finansinstitusjon eller lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd eller en kommune eller fylkeskommune er kredittgiver, kan kredittgiverens fordring bare overdras til en finansinstitusjon eller til en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd bokstav a, d, e eller f, med mindre kredittkunden særskilt samtykker til at fordringen overdras til andre.
- (2) Når kredittgiverens fordring overdras, gjelder bestemmelsene i dette kapitlet tilsvarende i forholdet mellom kredittkunden og den som fordringen blir overdratt til, når ikke annet er fastsatt i lov.
- (3) Kredittgiveren skal underrette kredittkunden om overdragelsen, med mindre kredittgiveren, etter avtale med og på vegne av den som fordringen er overdratt til, opptrer som kredittgiver overfor kredittkunden.

§ 46. Opplysningsplikt ved markedsføring av kredittavtale

- (1) Enhver form for markedsføring av kredittavtaler skal inneholde opplysning om
- a) kredittkostnadene, herunder effektiv rente med angivelse av kredittbeløp og kredittprofil
  - b) samlet kredittbeløp
  - c) kredittavtalens løpetid
  - d) kontantprisen og størrelsen på en eventuell forskuddsbetaling, dersom det er tale om kreditt i form av henstand med betalingen for en spesifikk vare eller tjenesteytelse
  - e) totalbeløp og størrelsen på eventuelle avdragsbetalinger
  - f) en eventuell forpliktelse for kredittkunden til å inngå avtale om en aksessorisk tjenesteytelse, dersom kostnadene ved den aksessoriske avtalen ikke kan beregnes på forhånd.
- (2) Standardopplysningene nevnt i første ledd skal gis på en tydelig måte ved hjelp av et representativt eksempel.
- (3) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om markedsføring av kreditttilbud.

§ 46 a. Opplysningsplikt forut for inngåelse av kredittavtale

- (1) I god tid før forbrukeren blir bundet av en kredittavtale, skal kredittgiveren gi forbrukeren følgende opplysninger om
- a) kredittgiverens og, dersom kredittgiveren gjør bruk av kredittformidler, kredittformidlerens navn og geografiske adresse
  - b) kreditttype
  - c) samlet kredittbeløp
  - d) vilkårene for å utnytte kredittmuligheten
  - e) kredittavtalens løpetid
  - f) størrelse, antall og hyppighet av de betalinger som forbrukeren skal foreta, og hvordan betalingene i tilfelle blir fordelt til nedbetaling av forskjellige utestående saldoer med forskjellige renter
  - g) totalbeløp
  - h) varen eller tjenesteytelsen og dens kontantpris, såfremt det er tale om tilknyttet kredittavtale eller kreditt i form av henstand med betalingen for en spesifikk vare eller tjenesteytelse
  - i) sikkerhet som kreves
  - j) vilkår om at betalinger som forbrukeren foretar, ikke umiddelbart fører til tilsvarende amortisering av det samlede kredittbeløp, men tjener til å bygge opp kapital på vilkår som fastsatt i kredittavtalen eller aksessorisk avtale, og at en slik kredittavtale ikke garanterer tilbakebetaling av samlet utnyttet kredittbeløp i henhold til kredittavtalen, med mindre slik garanti har blitt stilt
  - k) nominell rente, eventuell indeks eller referansesats som skal benyttes på opprinnelig avtalt nominell rente, og tidspunkter, vilkår og prosedyrer for endring av nominell rente
  - l) effektiv rente, jf. § 44 a bokstav g, illustrert med et representativt eksempel som angir alle de antakelser som er lagt til grunn for beregningen av prosentsatsen
  - m) aksessorisk tjenesteytelse, såfremt inngåelse av slik avtale er et vilkår for å oppnå kreditten på annonserte vilkår
  - n) kostnader forbundet med åpning av konto til registrering av både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten, såfremt åpning av slik konto er en betingelse for kreditten, samt kostnader ved anvendelse av et betalingsmiddel i forbindelse med både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten

- o) andre kostnader i forbindelse med kredittavtalen
- p) vilkårene for endring av kostnader nevnt i bokstav k til o
- q) gjeldende forsinkelsesrente og andre kostnader ved mislighold, samt eventuelle andre rettslige konsekvenser av manglende betaling
- r) hvorvidt forbrukeren har angrerett
retten til førtidig tilbakebetaling og kredittgiverens eventuelle rett til kompensasjon ved førtidig
- s) tilbakebetaling, og hvordan denne kompensasjonen fastsettes i overensstemmelse med §§ 53 og 54
forbrukerens rett etter § 46 b tredje ledd til omgående og vederlagsfri underretning om resultatet
- t) av søk i database som har blitt foretatt for å vurdere hans eller hennes kredittverdighet, såfremt søknad om kreditt blir avslått på grunnlag av slikt søk
- u) forbrukerens rett til, etter forespørsel og vederlagsfritt, å få utlevert kopi av utkast til kredittavtale
- v) forbrukerens frist for å akseptere kredittavtale basert på opplysninger gitt i medhold av denne bestemmelsen.

(2) I god tid før forbrukeren blir bundet av en kredittavtale som nevnt i § 44 tredje ledd, skal kredittgiveren gi forbrukeren opplysninger som nevnt i første ledd bokstav a, b, c, e, k, l, o, p, q, t og v. I tillegg skal kredittgiveren opplyse forbrukeren om vilkårene for oppsigelse av kredittavtalen. Dersom kredittgiveren til enhver tid kan fremsette krav om tilbakebetaling av hele kredittbeløpet, skal forbrukeren også opplyses om dette.

(3) Opplysningene etter første ledd skal gis på papir eller annet varig medium ved bruk av formular. Opplysningene etter annet ledd skal gis på papir eller annet varig medium og kan gis ved bruk av formular eller på en annen måte som sikrer at alle opplysningene er like fremtredende. Kredittgiveren anses å ha oppfylt opplysningsplikten etter første og annet ledd og angrerettloven § 30 første ledd første punktum dersom opplysninger er gitt forbrukeren i samsvar med formularet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring og avgrensning av opplysningsplikten etter bestemmelsen her, herunder om bruk og godkjenning av formular ved oppfyllelse av opplysningsplikten.

(4) Hvis taletelefoni blir benyttet som kommunikasjonsmåte, jf. angrerettloven § 28 fjerde ledd, skal forbrukeren gis opplysninger i samsvar med angrerettloven § 28 fjerde ledd. Opplysninger om kredittproduktets viktigste kjennetegn og kostnader ved kredittavtalen skal likevel i det minste omfatte opplysninger som nevnt i denne paragrafens første ledd bokstav c til h og k til l. Hvis taletelefoni blir benyttet som kommunikasjonsmåte, og forbrukeren anmoder om rammekreditt med øyeblikkelig virkning, skal forbrukeren gis opplysninger som nevnt i denne bestemmelsens første ledd bokstav c, e, k, l, o og p og annet ledd tredje punktum.

(5) Hvis kredittavtalen er inngått på forbrukerens oppfordring ved bruk av fjernkommunikasjonsteknikk som ikke gjør det mulig å oppfylle forpliktelsene etter første og annet ledd, herunder tilfeller nevnt i fjerde ledd, skal kredittgiveren umiddelbart etter avtaleinngåelsen gi forbrukeren opplysninger som nevnt i første og annet ledd.

(6) Skriftlig informasjon med opplysninger som nevnt i første og annet ledd skal være tilgjengelig for enhver kredittkunde før kredittavtale inngås. Er kredittkunden forbruker, har han eller hun etter forespørsel rett til å få utlevert kopi av utkast til kredittavtale vederlagsfritt.

(7) Opplysningsplikten etter paragrafen her gjelder også for en kredittformidler når oppdraget helt eller delvis er knyttet til avtaler om kreditt. Opplysningsplikten gjelder likevel ikke for leverandør av varer eller tjenester som opptre aksessorisk som formidler av kreditt. Dette berører ikke kredittgiverens forpliktelser etter denne paragrafen.

(8) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om bruk av bestemmelsen her for visse kredittavtaler.

§ 46 b. Kredittgiverens plikt til å vurdere forbrukerens kredittverdighet

(1) Før kredittavtale inngås, skal kredittgiveren vurdere forbrukerens kredittverdighet på grunnlag av fyllestgjørende opplysninger innhentet hos forbrukeren og om nødvendig fra relevant database.

(2) Dersom partene avtaler å endre det samlede kredittbeløpet etter inngåelsen av kredittavtalen, skal kredittgiveren oppdatere sin finansielle informasjon om forbrukeren og igjen vurdere forbrukerens kredittverdighet, jf. første ledd, før det skjer en vesentlig forhøyelse av det samlede kredittbeløpet.

(3) Hvis en kredittsøknad avslås på grunnlag av kredittgiverens søk i en database, skal kredittgiveren underrette forbrukeren omgående og vederlagsfritt om resultatet av søket i databasen og om databasen.

⁰ Tilføyd ved lov 7 mai 2010 nr. 15 (ikr. 11 juni 2010 iflg. res. 7 mai 2010 nr. 653). Jf. EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7h (direktiv 2008/48/EF).

§ 46 c. Kredittgiverens og kredittformidlerens plikt til å gi forbrukeren fyllestgjørende forklaringer

(1) Før kredittavtale inngås, skal en kredittgiver eller en kredittformidler gi forbrukeren fyllestgjørende forklaring slik at han eller hun er i stand til å vurdere om den foreslåtte kredittavtalen passer til hans eller hennes behov og finansielle situasjon. Forklaringen skal omfatte opplysningene som er gitt etter § 46 a første ledd, kredittavtalens viktigste egenskaper og konsekvenser avtalen kan få for forbrukeren, blant annet ved mislighold.

(2) Forklaringsplikten etter første ledd gjelder likevel ikke for leverandør av varer eller tjenester som opptrer aksessorisk som formidler av kreditt.

⁰ Tilføyd ved lov 7 mai 2010 nr. 15 (ikr. 11 juni 2010 iflg. res. 7 mai 2010 nr. 653). Jf. EØS-avtalen vedlegg XIX nr. 7h (direktiv 2008/48/EF).

§ 47. Frarådingsplikt

(1) Dersom kredittgiveren, før kredittavtale inngås med en forbruker eller kreditten utbetales eller salgsting overgis til forbrukeren, må anta at økonomisk evne eller andre forhold på forbrukerens side tilsier at denne alvorlig bør overveie å avstå fra å ta opp kreditten eller fra å gjennomføre kredittavtalen, skal kredittgiveren underrette forbrukeren om dette. Slik underretning skal skje skriftlig. Dersom underretningen gis før kredittavtale inngås, skal underretningen så vidt mulig også gis muntlig. Dersom forbrukeren inngår kredittavtale på tross av frarådingen, skal han ved signatur bekrefte at han er kjent med at kredittgiveren skriftlig og muntlig har frarådet ham å oppta kreditten.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for kredittformidler som opptrer på vegne av kredittgiveren.

(3) Har kredittgiveren eller kredittformidleren ikke frarådet forbrukeren å ta opp kreditten eller å gjennomføre kredittavtalen i tilfeller hvor kredittgiveren og kredittformidleren er forpliktet til det etter første eller annet ledd, kan forbrukerens forpliktelser lempes for så vidt dette finnes rimelig.

⁰ Endret ved lov 7 mai 2010 nr. 15 (ikr. 11 juni 2010 iflg. res. 7 mai 2010 nr. 653).

§ 48. Kredittavtalens form og innhold

(1) Kredittavtalen skal være skriftlig. Er kredittkunden forbruker, må avtalen være skriftlig og undertegnet av forbrukeren for å være bindende, med mindre forbrukeren ikke ønsker å påberope seg disse vilkårene. Kredittgiveren skal gi kredittkunden et eksemplar av kredittavtalen eller på annen måte gjøre avtalen tilgjengelig for kredittkunden.

(2) Kredittavtalen skal inneholde opplysninger som bestemt i § 46 a første ledd bokstav a til s.

Kredittavtale med en forbruker skal i tillegg inneholde opplysninger om

vilkårene for utøvelse av eventuell angrerett, herunder opplysninger om fristen for utøvelse av slik

a) rett, forbrukerens forpliktelse til å tilbakebetale benyttet kreditt med renter i samsvar med § 51 b og det rentebeløp som påløper per dag

b) forbrukerens rettigheter etter § 54 b og vilkårene for utøvelse av disse

at forbrukeren vederlagsfritt og når som helst i kredittavtalens løpetid kan kreve å få tilsendt en

c) nedbetalingsplan eller, dersom det er avtalt avdragsfrihet, en oversikt over tidspunkter og betingelser for betaling av renter og andre kredittkostnader, jf. § 48 a annet ledd

d) forbrukerens rettigheter etter § 51 a og prosedyren for utøvelsen av disse

e) eventuell klageadgang og adgang til utenrettslig tvisteløsning og vilkårene for bruk av slik adgang

f) relevant tilsynsmyndighets navn og adresse.

(3) Kredittavtale som nevnt i § 44 tredje ledd skal inneholde opplysninger som bestemt i § 46 a første ledd bokstav a til e, k, l, o og p og annet ledd annet og tredje punktum.

(4) Et vilkår som ikke er tatt inn i kredittavtalen, er ikke bindende for kredittkunden med mindre kredittgiveren godtgjør at vilkåret er vedtatt av kredittkunden.

(5) Er det overfor en forbruker ikke på forhånd gitt opplysninger som nevnt i § 46 a første ledd bokstav p, jf. annet ledd, kan forbehold i avtalen om å endre rente, gebyrer eller andre kostnader ikke utøves til skade for forbrukeren før etter tre år, med mindre det er klart at forbrukeren før avtalen ble inngått var kjent med endringsadgangen. Dersom kredittgiveren på forhånd har oppgitt rentesats overfor en forbruker uten å angi både nominell og effektiv rente etter § 46 a første ledd bokstav k og l, jf. annet ledd, skal den oppgitte renten i inntil tre år anses som effektiv rente, med mindre det er klart at forbrukeren ikke er villedet.

(6) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om krav til innholdet i kredittavtalen.

§ 48 a. Opplysningsplikt under kredittforholdet

(1) Ved avtale om kreditt i form av kassakreditt eller annen rammekreditt skal kredittgiveren med jevne mellomrom sende skriftlig kontoutskrift til kredittkunden som inneholder følgende opplysninger

a) perioden som kontoutskriften dekker

b) størrelsen på benyttet kreditt og datoene for bruk av kreditt

c) forrige kontoutskrifts saldo og dato

d) ny saldo

e) datoene for kredittkundens betalinger og størrelsen på disse

f) benyttet nominell rente

g) andre kredittkostnader som har påløpt

h) det minimumsbeløp som kredittkunden eventuelt er forpliktet til å betale.

(2) Ved andre kredittavtaler enn nevnt i første ledd kan kredittkunden vederlagsfritt og når som helst i kredittavtalens løpetid kreve å få tilsendt en nedbetalingsplan eller, dersom det er avtalt avdragsfrihet, en oversikt over tidspunkter og betingelser for betaling av renter og andre kredittkostnader.

§ 48 b. Overtrekk

- (1) I tilfeller hvor det er en mulighet for å overtrekke en konto, skal rammeavtalen inneholde opplysninger som nevnt i § 46 a første ledd bokstav k. Kredittgiveren skal jevnlig gi disse opplysningene på papir eller annet varig medium.
- (2) Dersom det skjer vesentlig overtrekk på løpende saldo i en periode som overstiger en måned, skal forbrukeren straks underrettes på papir eller annet varig medium om overtrekket, overtrekkets størrelse, nominell rente og andre omkostninger som påløper som følge av overtrekket.

§ 49. Endring av kredittvilkårene

- (1) Er partene enige om å endre kredittavtalen, gjelder §§ 46 a og 48 tilsvarende så langt de passer.
- (2) I kredittavtale med en forbruker kan ikke kredittgiveren forbeholde seg rett til ensidig å endre kredittvilkårene til skade for forbrukeren, med unntak av økning av rentesats, gebyrer og andre kredittkostnader. Forbeholdet skal angi betingelsene for at endring kan foretas. Endring av kredittvilkårene etter leddet her kan bare iverksettes etter varsel i samsvar med § 50 og dersom endringen er saklig begrunnet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om betingelsene for endring av kredittvilkårene til kredittkundens skade.
- (3) Ved fastsetting av rentesats, gebyrer og andre kredittkostnader skal det ikke skje urimelig forskjellsbehandling mellom kredittgiverens kunder.
- (4) Når ikke annet avtales, skal avtalt løpetid på annuitetslån beholdes når renten endres. Når kredittkunden er forbruker, skal kredittkunden være varslet etter § 50 før avtale om forlenget løpetid ved økning av rentesatsen kan inngås med kredittkunden.

§ 50. Varsel om endring av kredittvilkårene

- (1) Kredittgiveren skal gi skriftlig varsel til kredittkunden om ensidig endring av kredittvilkårene før endringen trer i kraft. Varslet skal opplyse om hva endringen går ut på, hva som er begrunnelsen for endringen, kundens rett til førtidig tilbakebetaling og hvilke kostnader som påløper ved dette, jf. § 53.
- (2) Endres rentesatsen, gebyrer eller andre kredittkostnader, skal varslet inneholde opplysninger om nominell rente og effektiv rente. Effektiv rente skal beregnes etter forholdene når endringen settes i verk. Ved slik endring for avtale om nedbetalingslån, herunder annuitetslån, skal varslet dessuten inneholde opplysninger om hvilken betydning endringen vil få for lånets avdrags- og renteterminer (kredittprofilen) frem til siste avdrag.
- (3) Når kredittkunden er forbruker, kan endring av vilkårene etter § 49 annet ledd settes i verk tidligst seks uker etter at kredittgiveren har sendt skriftlig varsel til forbrukeren som bestemt i denne paragrafens annet ledd. Kortere frist kan benyttes når endring i rentesatsen skjer som en følge av at det er inntruffet en vesentlig endring i pengemarkedsrenten, obligasjonsrenten eller det generelle nivået for institusjonenes innlån.
- (4) Tredje ledd gjelder ikke for kreditt hvor rentesatsen, gebyrer eller andre kredittkostnader bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen. For slik kreditt skal kredittgiveren
senest seks uker før reguleringstidspunktet gi forbrukeren skriftlig varsel med angivelse av
  - a) rentesats, gebyrer og andre kostnader i samsvar med § 46 a første ledd bokstav k til o, som ville ha blitt krevd for tilsvarende kreditt regulert på varslingstidspunktet
  - senest 14 dager før reguleringstidspunktet gi forbrukeren skriftlig tilbud med slike opplysninger
  - b) som nevnt i annet ledd og med opplysning om at renter for neste rentebindingsperiode vil være i samsvar med tilbudet, med mindre forbrukeren innen en frist som er fastsatt i tilbudet, og som

ikke kan være kortere enn 14 dager fra tilbudet ble sendt, har varslet kredittgiveren om førtidig tilbakebetaling.

(5) Partene kan fastsette i kredittavtalen at plikten til å varsle etter annet ledd, jf. første ledd, ikke gjelder for endringer i rentesats i tilfeller hvor endringen skjer som en følge av endring i en referansesats, den nye referansesatsen er gjort tilgjengelig for offentligheten på hensiktsmessig måte og opplysninger om den nye referansesatsen er tilgjengelig for kredittkunden hos kredittgiveren. I så fall skal skriftlige opplysninger om endringer i kredittkostnader og endringenes eventuelle betydning for avdrags- og renteterminer frem til siste avdrag bli gitt til kredittkunden med jevne mellomrom. Ved avtale om kreditt i form av rammekreditt skal opplysningene gis i kontoutskrift som nevnt i § 48 a.

§ 51. Renter ved forsinket betaling

Ved forsinket betaling kan kredittgiveren kreve forsinkelsesrenter. I den utstrekning forsinkelsesrenter ikke er særskilt regulert i kredittavtalen, gjelder lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. Når kredittkunden er forbruker, kan det ikke avtales vilkår som stiller kredittkunden dårligere enn det som følger av lov om renter ved forsinket betaling.

§ 51 a. Oppsigelse og sperring av tidsbegrenset kredittavtale

- (1) En kredittkunde som er forbruker, kan vederlagsfritt og til enhver tid si opp en tidsbegrenset kredittavtale, med mindre partene har avtalt en oppsigelsesfrist som ikke kan overstige en måned.
- (2) Kredittgiveren kan si opp en tidsbegrenset kredittavtale med en kredittkunde som er forbruker, dersom det er bestemt i avtalen. Oppsigelsen skal skje vederlagsfritt, skriftlig og med en frist på minst to måneder.
- (3) Dersom det er bestemt i avtalen, kan kredittgiveren ved saklig grunn sperre kredittkundens rett til å utnytte en kredittmulighet i henhold til en tidsbegrenset kredittavtale. Kredittgiveren skal skriftlig opplyse kredittkunden om begrunnelsen for sperringen før denne får virkning eller, dersom slik forhåndsopplysning ikke er mulig, umiddelbart etter at sperringen har fått virkning.
- (4) Bestemmelsene her begrenser ikke partenes rettigheter etter regler om ugyldighet og mislighold.

§ 51 b. Angrerett ved kredittavtaler

- (1) Forbrukeren har rett til å gå fra kredittavtalen ved å gi melding til kredittgiveren innen 14 kalenderdager. Fristen løper fra den dag kredittavtalen er inngått, eller fra den dag forbrukeren mottar avtalevilkårene og opplysninger i samsvar med § 48, dersom dette er senere enn avtaletidspunktet. Dersom melding gis skriftlig, anses fristen overholdt om meldingen er avsendt innen fristens utløp.
- (2) Ved bruk av angreretten faller partenes plikt til å oppfylle kredittavtalen bort. Forbrukeren skal uten unødig opphold og senest 30 kalenderdager etter at melding nevnt i første ledd er gitt, tilbakebetale kredittbeløpet og betale nominelle renter, jf. § 48 annet ledd bokstav a, som har påløpt fra kredittmuligheten ble utnyttet til kredittbeløpet blir tilbakebetalt. Kredittgiveren kan ellers kun kreve kompensasjon for kostnader i forbindelse med kredittavtalen som kredittgiveren har betalt til offentlige myndigheter, og som kredittgiveren ikke kan kreve tilbake.
- (3) Ved bruk av angreretten er forbrukeren ikke lenger bundet av avtale om aksessorisk tjenesteytelse som ytes av kredittgiveren eller tredjeperson på grunnlag av avtale med kredittgiveren. Ved bruk av angrerett ved avtale om levering av vare eller tjenesteytelse gjelder angrerettloven §§ 27, 37 og 39 for bortfall av avtale om kreditt som helt eller delvis dekker

kjøpesummen og som innvilges av selger eller tjenesteyter eller av tredjeperson etter avtale med selger eller tjenesteyter.

(4) Angreretten etter denne bestemmelsen gjelder ikke for avtaler om fastrentekreditt hvor samlet kredittbeløp overstiger 700.000 kroner.

§ 52. Førtidig forfall

(1) Kredittgiveren kan kreve at kreditten blir innfridd før forfallstiden dersom

- a) kredittkunden vesentlig misligholder kredittavtalen
- b) det blir åpnet konkurs eller gjeldsforhandling etter konkurslovens regler hos kredittkunden
- c) kredittkunden avgår ved døden uten at det innen rimelig frist foreligger eller etter varsel blir stilt betryggende sikkerhet for oppfyllelse
- d) kredittkunden har stilt pant som sikkerhet for pengekravet, og vilkårene i panteloven § 1-9 eller sjøloven § 44 er oppfylt.

(2) Dersom det ut fra kredittkundens handlemåte eller alvorlig svikt i kredittkundens betalingsevne er klart at kreditten vil bli vesentlig misligholdt, kan kredittgiveren kreve at det uten ugrunnet opphold stilles betryggende sikkerhet for kreditten eller rettidig betaling. Stilles ikke slik sikkerhet, kan kredittgiveren kreve kreditten innfridd ved påkrav. Bestemmelsen i dette leddet gjelder ikke for kreditt som allerede er betryggende sikret.

(3) Krav etter denne paragrafen skal fremsettes skriftlig og være begrunnet. En kredittkunde som er forbruker, skal i kravet gis to ukers frist til å rette på forholdet.

(4) Ved førtidig forfall etter denne paragrafen gjelder § 53 annet ledd og § 54 første ledd tilsvarende.

§ 53. Førtidig tilbakebetaling

(1) Kredittkunden har rett til å tilbakebetale kreditten helt eller delvis før avtalt forfallstid.

(2) Det skal betales kredittkostnader for den benyttede kredittid, regnet frem til og med betalingsdagen. Så langt det følger av avtalen, kan kredittgiveren i tillegg kreve gebyr, begrenset til dekning av kostnadene ved den førtidige tilbakebetalingen. Kredittgiveren kan ikke kreve slikt gebyr når kredittkunden er forbruker.

§ 54. Førtidig tilbakebetaling av fastrentekreditt

(1) Ved førtidig tilbakebetaling av kreditt hvor rentesatsen, gebyrer og andre kostnader er bundet for hele kredittavtalens løpetid, eller hvor slikt vederlag bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen, kan kredittgiveren kreve dekket tap av renter eller annet vederlag i bindingsperioden dersom kredittgiverens rettigheter følger av avtalen. Er kredittkunden forbruker, kan kredittgiveren bare kreve dekket slikt tap dersom samlet kredittbeløp overstiger 50.000 kroner, og forbrukeren har blitt gjort kjent med kredittgiverens rettigheter før avtalen ble inngått, jf. § 46 a første ledd bokstav s.

(2) Er kredittkunden forbruker, kan krav etter første ledd ikke overstige det rentebeløp som kredittkunden skulle ha betalt i tiden mellom betalingsdagen og avtalt forfallstidspunkt.

(3) Første ledd gjelder ikke når en kredittkunde som er forbruker, har varslet kredittgiveren om førtidig tilbakebetaling innen fristen angitt i tilbudet etter § 50 fjerde ledd bokstav b eller, dersom ingen frist er oppgitt, innen reguleringsdagen. Kredittkunden må i tilfelle foreta tilbakebetaling senest på reguleringsdagen eller fire uker etter dette tidspunktet. For tiden etter reguleringsdagspunktet betales markedsrente.

(4) Dersom kredittgiveren etter avtalen kan kreve dekning av tap mv. som nevnt i første ledd, skal kredittkunden i tilsvarende utstrekning godskrives rentegevinst som kredittgiveren oppnår. Retten til godskriving av rentegevinst kan fravikes i avtalen selv om kredittkunden er forbruker. Forbrukeren må i så fall være gjort kjent med en slik fravikelse før avtalen ble inngått, jf. § 46 a første ledd bokstav s.

(5) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om beregning av renter eller annet vederlag etter bestemmelsen her.

§ 54 a. Avregning av gjeldsposter

(1) Forbrukeren kan ikke ved avtale med kredittgiveren før betalingen gi avkall på rett til å velge hvilket krav eller del av krav en betaling skal avregnes på.

(2) I tilfeller hvor kredittgiveren har flere forfalte terminer mot forbrukeren etter en kredittavtale og forbrukeren foretar delbetaling, anses betalingen for å være foretatt på de tidligst forfalte terminene, dersom forbrukeren ikke har gitt uttrykk for og det ikke går frem av sammenhengen hvilke terminer betalingen skal avregnes på.

§ 54 b. Forbrukerens innsigelser og krav mot annen kredittgiver enn selgeren

(1) Ved kjøp kan forbrukeren overfor annen kredittgiver enn selgeren gjøre gjeldende de samme innsigelser og pengekrav på grunnlag av kjøpet som han kunne gjøre gjeldende mot selgeren, såfremt kreditten er gitt etter avtale mellom selgeren og kredittgiveren. Ved siden av reklamasjon overfor selgeren etter kjøpslovens regler må kredittgiveren i tilfelle underrettes så snart det er rimelig anledning til det.

(2) Har forbrukeren pengekrav som etter første ledd kan gjøres gjeldende mot kredittgiveren, er kredittgiverens ansvar begrenset til det beløpet han har mottatt av forbrukeren i anledning kjøpet.

(3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende ved tjenesteytelser.

(4) Reglene i paragrafen her gjelder ikke for forbrukerens innsigelser eller pengekrav mot en kredittgiver som har fått seg overført fordringen på forbrukeren.

§ 55. Om kreditorskifte og om forbud mot bruk av visse dokumenter

(1) Ved overdragelse eller pantsetting av kredittgiverens fordring kan kredittkunden overfor erververen eller panthaveren gjøre gjeldende de samme innsigelser og motkrav som han eller hun kunne gjøre gjeldende overfor den opprinnelige kredittgiver, når annet ikke er fastsatt i lov.

(2) Kredittgiveren må ikke utstede eller motta veksler for en fordring mot en kredittkunde som er forbruker. Det samme gjelder annen skylderklæring som ved overdragelse eller pantsetting kan avskjære eller innskrenke forbrukerens rett til å gjøre gjeldende innsigelser eller motkrav på grunnlag av kredittavtalen.

§ 56. Kontoinformasjon

Kontoutskrift skal sendes kredittkunden etter årets utgang.

§ 56 a. Tilsyn

- (1) Kongen bestemmer hvem som skal føre tilsyn med at bestemmelsene gitt i og i medhold av lovens kapittel 3 blir overholdt.
- (2) Kredittgivere og kredittformidlere plikter på tilsynsmyndighetens forespørsel å gi de opplysninger som trengs for å gjennomføre tilsynet.
- (3) Tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om at forhold i strid med bestemmelser gitt i og i medhold av lovens kapittel 3 skal opphøre. Tilsynsmyndigheten kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget. Tilsynsmyndigheten kan ilegge den som ikke etterkommer slikt pålegg, tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt.
- (4) Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om tilsynsarbeidet.

§ 56 b. Forskrifter om minste kontantinnsats

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om at minst 20 prosent av varens kontantpris skal betales kontant ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold, såfremt varens kontantpris overstiger 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp og kreditten gis for mer enn 30 dager regnet fra utløpet av leveringsmåneden.

Kapittel 4. Kausjon

I. Innledende bestemmelser

§ 57. Virkeområde

- (1) Dette kapitlet gjelder når en finansinstitusjon, en lignende institusjon som nevnt i § 1 annet ledd, eller en kommune eller fylkeskommune er kreditor etter kausjon stilt for kreditt. Kapitlet gjelder også når en forbruker stiller kausjon gjennom et meglerforetak, jf. § 75 tredje ledd annet punktum.
- (2) Som kausjon regnes i dette kapitlet også pant stilt av en tredjeperson (realkausjon).
- (3) Som forbruker regnes i dette kapitlet en fysisk person som kausjonerer for noen annens gjeld
  - a) dersom kausjonens formål for kausjonisten ikke hovedsakelig er knyttet til kausjonistens næringsvirksomhet, eller
  - b) kausjonen består i pant i formuesgode som ikke hovedsakelig er knyttet til kausjonistens næringsvirksomhet.

§ 58. Overdragelse

Overdras kredittgiverens fordring på kausjonisten, gjelder bestemmelsene i dette kapitlet tilsvarende i forholdet mellom kausjonisten og den som fordringen blir overdratt til, når ikke annet er fastsatt i lov. Den som overdrar fordringen, skal varsle kausjonisten om overdragelsen.

§ 59. Opplysningsplikt før inngåelse av kausjonsavtale m.v.

- (1) Før det blir inngått avtale om kausjon med en forbruker, skal institusjonen skriftlig opplyse kausjonisten
  - a) om den alminnelige risiko som knytter seg til kausjonsansvar
  - b) om de kreditter kausjonen skal omfatte og det tidsrom kausjonsansvaret skal gjelde

- c) om kausjonskravets størrelse eller det høyeste beløp som kausjonen skal sikre, og om kausjonisten i tillegg skal ha ansvar for renter og kostnader ved kredittkundens mislighold, jf. §§ 72 og 73
  - d) om pant eller annen sikkerhet som kredittkunden eller en tredjeperson har stilt eller forutsettes å stille for kredittgiverens fordring
  - e) om det er forutsatt tegnet gjeldsforsikring og i tilfelle om vilkår som må være oppfylt for at gjeldsforsikring skal bli tegnet
  - f) om den verdien av pant og annen sikkerhet som kredittgiveren legger til grunn for kredittforholdet, og som i forhold til kausjonisten skal utnyttes før kausjonsansvaret
  - g) om kausjonen skal omfatte eldre gjeld og i tilfelle om gjelden er misligholdt
  - h) om andre forhold som kausjonisten i samsvar med redelighet og god tro har krav på å bli opplyst om.
- (2) Så snart som mulig skal kredittgiveren gi kausjonisten en kopi av kredittavtalen eller på annen måte gjøre den tilgjengelig for kausjonisten.

§ 60. Plikt til å frarå

- (1) Dersom kredittgiveren frarår en forbruker å oppta kreditten, jf. § 47, skal kredittgiveren før kausjonsavtalen inngås eller kreditten utbetales underrette kausjonisten om dette skriftlig. Forsømmer kredittgiveren dette, kan kausjonistens ansvar nedsettes for så vidt lemping finnes rimelig. Det samme gjelder dersom kredittgiveren burde ha frarådet forbrukeren å oppta kreditten.
- (2) Dersom kredittgiver før kausjonsavtale inngås med en forbruker må anta at økonomisk evne eller andre forhold på kausjonistens side tilsier at denne alvorlig bør overveie å avstå fra å stille kausjon, skal kredittgiver skriftlig underrette kausjonisten om dette. Underretningen skal så vidt mulig også gis muntlig. Dersom kausjonisten inngår kausjonsavtale på tross av frarådingen, skal han ved signatur bekrefte at han er kjent med at kredittgiveren skriftlig og muntlig har frarådet ham å stille kausjon. Første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 61. Kausjonsavtalen

- (1) Kausjonsavtalen må for å være bindende være inngått skriftlig og inneholde opplysninger om kausjonsbeløpets størrelse eller det høyeste beløp kausjonen skal sikre. § 8 annet ledd gjelder ikke for en kausjonsavtale med en forbruker.
- (2) Kausjonsavtalen skal inneholde opplysninger som nevnt i § 59 første ledd bokstav c, d, g og h. En kausjonsavtale med en forbruker skal dessuten inneholde opplysninger som nevnt i § 59 første ledd bokstav b, e og f og opplysninger om utenrettslige tvisteløsningsordninger. Opplysninger som nevnt i § 59 første ledd som institusjonen har gitt før kausjonsavtalen ble inngått, skal i alle tilfeller regnes som en del av kausjonsavtalen.
- (3) Et vilkår som ikke er tatt inn i kausjonsavtalen, er ikke bindende for kausjonisten med mindre institusjonen godtgjør at vilkåret er uttrykkelig vedtatt av kausjonisten.
- (4) Institusjonen skal gi kausjonisten et eksemplar av kausjonsavtalen eller på annen måte gjøre avtalen tilgjengelig for kausjonisten.

II. Kausjonsforholdet

§ 62. Varslingsplikt ved manglende sikkerhetsstillelse m.v.

- (1) Institusjonen plikter uten ugrunnet opphold å varsle kausjonisten skriftlig

- a) dersom pant eller annen sikkerhet ikke er blitt stilt som forutsatt da kausjonsavtalen ble inngått, eller senere er falt bort
- b) dersom gjeldsforsikring ikke er blitt stilt som forutsatt da kausjonsavtalen ble inngått.
- (2) Hvis gjeldsforsikring er stilt som forutsatt, men det senere inntreffer forhold som kan føre til at dekningen under forsikringen faller bort eller blir vesentlig endret, skal institusjonen varsle kausjonisten i god tid før dekningen endres.

§ 63. Varslingsplikt ved mislighold, betalingsutsettelse m.v.

- (1) Institusjonen skal varsle kausjonisten skriftlig om mislighold fra kredittkundens side senest tre måneder etter at misligholdet inntraff. Varsel til kausjonisten kan likevel unnlates for forbigående mislighold. Som forbigående mislighold regnes mislighold som ikke overstiger to måneder, og som heller ikke sett i sammenheng med tilsvarende tidligere mislighold gir grunn til å frykte for svikt i kredittkundens betalingsevne.
- (2) Etter at institusjonen har varslet kausjonisten om mislighold, skal institusjonen holde kausjonisten informert om den videre utviklingen i kredittforholdet. Dersom kausjonisten har grunn til å tro at kredittforholdet er brakt i orden etter et varsel om mislighold, gjelder ny varslingsplikt etter første ledd ved mislighold av en senere termin.
- (3) Institusjonen plikter uten ugrunnet opphold å varsle kausjonisten skriftlig hver gang det avtales utsettelse med betaling av avdrag eller renter utover tre måneder.
- (4) Blir institusjonen kjent med at kredittkunden er død, at det er åpnet gjeldsforhandling eller konkurs i kredittkundens bo, eller at kredittkunden har fremsatt søknad om gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven for namsmannen, skal kausjonisten varsles uten ugrunnet opphold.

§ 64. Opplysningsplikt etter kausjonistens forespørsel

Kausjonisten kan på ethvert tidspunkt kreve at institusjonen opplyser om

- a) hvilket aktuelt beløp kausjonisten hefter for
- b) hvilken rente og hvilke gebyrer som gjelder i kredittforholdet
resultatet av eventuelle undersøkelser som kredittgiveren har foretatt av kredittkundens evne til å
- c) oppfylle forpliktelsene etter kredittavtalen, eller av verdien av de sikkerheter som er stilt for kredittgivers fordring og som skal utnyttes før kausjonsansvaret.

§ 65. Endring av kausjonskravet og innsigelser om hovedforholdet

- (1) Institusjonen kan ikke forbeholde seg rett til ensidig å endre vilkårene i kausjonsavtalen til skade for kausjonisten.
- (2) Ved endring av kausjonsavtalen til kausjonistens skade gjelder §§ 59 og 61 tilsvarende så langt de passer.
- (3) Endring av kredittavtalen til kausjonistens skade har ingen virkning for kausjonisten. Samtykker kausjonisten i endringen, gjelder annet ledd tilsvarende. Bestemmelsen i leddet her gjelder ikke for økning av rentesats, gebyrer og andre kostnader når institusjonen i forhold til kredittkunden har rett til ensidig å foreta endringen, jf. § 49 annet ledd.
- (4) Vilkår i en kausjonsavtale med en forbruker om at kausjonisten skal være avskåret fra å gjøre gjeldende innsigelser eller motkrav i hovedforholdet, er ugyldig når ikke annet følger av lov.

§ 66. Frigivelse av sikkerhet m.v.

- (1) Uten uttrykkelig samtykke fra kausjonisten har institusjonen ikke rett til å frigi pant eller annen sikkerhet som var stilt eller forutsatt stilt da kausjonsavtalen ble inngått. Dette gjelder ikke når det stilles annen sikkerhet som er minst like god for kausjonisten som den sikkerheten som frigis, eller frigivelsen ikke har betydning eller bare har meget begrenset betydning for kausjonistens stilling. Samtykke etter første punktum kan bare gis i tilknytning til en nær forestående frigivelse av en bestemt angitt sikkerhet.
- (2) Hvis pant eller annen sikkerhet frigis i strid med bestemmelsene i første ledd, er kausjonisten ikke lenger bundet av kausjonsavtalen.
- (3) Bestemmelsen i første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom pant eller annen sikkerhet ikke blir stilt i samsvar med det som var forutsatt da avtalen ble inngått. I kausjonsavtalen kan institusjonen likevel ta særskilt og uttrykkelig forbehold om at en bestemt sikkerhet ikke blir stilt som forutsatt ved kausjonsavtalens inngåelse.

§ 67. Reduksjon og bortfall av kausjonsansvar

- (1) Ved kredittkundens betaling av renter, avdrag eller andre forpliktelser til kredittgiveren reduseres kausjonsansvaret i det omfang kausjonen omfatter slike forpliktelser.
- (2) Kausjonsansvaret reduseres dessuten, uten hensyn til kredittkundens betaling, som om kreditten var blitt nedbetalt i samsvar med kredittavtalen. Dersom kredittgiveren har gitt betalingsutsettelse, reduseres kausjonsansvaret når det er gått seks måneder etter opprinnelig betalingstid, med mindre kausjonisten uttrykkelig har samtykket i den utvidelsen av kausjonsansvaret som utsettelsen innebærer.
- (3) Kausjonsansvaret reduseres ikke i den utstrekning kredittgiveren godtgjør at varsel om mislighold er sendt i samsvar med reglene i § 63 første ledd. Er varsel sendt senere enn det som følger av § 63 første ledd, reduseres ansvaret for terminer som forfalt tidligere enn tre måneder før varslet ble sendt.
- (4) Ansvarstiden for kausjonen er begrenset til ti år fra kausjonsavtalen ble inngått. For kassakreditt og lignende rammekreditt samt kreditt uten fastsatt tilbakebetalingstidspunkt, er ansvarstiden begrenset til fem år. Hvis kredittkunden før utløpet av ansvarstiden har misligholdt sin betalingsforpliktelse, bortfaller ikke kausjonsansvaret dersom varsel om mislighold er sendt i samsvar med reglene i § 63 første ledd. Begrensningene i leddet her gjelder ikke for pant stilt av tredjeperson (realkausjon).

III. Kausjonistens ansvar

§ 68. Gjeldsforsikring

- (1) Hvis det er tegnet gjeldsforsikring for kreditten og forsikringstilfellet inntreffer, reduseres kausjonsansvaret i samme utstrekning som om kredittkunden selv hadde foretatt betalingen.
- (2) Det kan ikke kreves regress mot kausjonisten for utbetaling av gjeldsforsikring.

§ 69. Frigjøringstid

- (1) Hvis kredittkunden har misligholdt kredittavtalen i ikke uvesentlig grad eller det må antas at slikt mislighold vil inntre, har kausjonisten rett til å innfri kausjonsansvaret helt eller delvis. Kausjonisten skal i tilfelle varsle kredittgiveren og kredittkunden om når betaling vil finne sted.

(2) Varsel etter første ledd kan unnlates når kredittgiveren har tatt rettslige skritt mot kredittkunden etter § 71 eller har varslet kausjonisten om at slike skritt vil bli tatt. Det samme gjelder når kredittkunden har innledet gjeldsforhandlinger, har fremsatt søknad om gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven for namsmannen, eller det er åpnet konkurs i kredittkundens bo.

§ 70. Virkningen av at kausjonisten innfrir m.v.

(1) Ved innfrielse av kausjonsansvaret etter § 69 trer kausjonisten etter alminnelige regler inn i kredittavtalen og de sikkerhetene som er stilt for kredittgiverens fordring.

(2) Institusjonen kan hindre at kausjonisten trer inn i kredittavtalen ved å fritta kausjonisten for kausjonsansvaret i samme utstrekning som innfrielsen ville ha fritatt kausjonisten for videre ansvar.

§ 71. Kausjonens forfall m.v.

(1) Institusjonen kan ikke rette krav mot kausjonisten før det er tatt rettslige skritt mot kredittkunden for å få tvangsgrunnlag.

(2) Har institusjonen tvangsgrunnlag for utlegg, kan krav rettes mot kausjonisten når det er begjært utlegg mot kredittkunden.

(3) Har kredittkunden stilt pant for gjelden, kan krav rettes mot kausjonisten først når det er gått tre måneder etter at institusjonen har begjært tvangsdekning i pantet etter tvangsfullbyrdelsesloven.

(4) Åpnes gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven hos kredittkunden, kan krav rettes mot kausjonisten når gjeldsforhandlingsperioden i henhold til gjeldsordningsloven § 3-4, jf. § 5-1, er utløpt. Har kredittkunden stilt pant for gjelden som vil gi kredittgiveren full dekning, gjelder likevel bestemmelsen i tredje ledd.

(5) Blir kredittkundens bo tatt under konkursbehandling, eller blir det åpnet gjeldsforhandling etter konkursloven, kan institusjonen straks rette krav mot kausjonisten. Bestemmelsen i fjerde ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

(6) Når vilkårene i første til femte ledd er oppfylt, kan institusjonen sende skriftlig påkrav til kausjonisten. Kausjonsansvaret forfaller til betaling 14 dager etter at påkravet er kommet frem.

(7) Forfallsreglene i lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant § 1-9 og i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 44 gjelder ikke i forhold til realkausjon som omfattes av kapitlet her.

§ 72. Renter ved forsinket betaling

(1) Når institusjonen har varslet kausjonisten om kredittkundens mislighold i samsvar med reglene i § 63 første ledd, kan institusjonen kreve kausjonisten for renter for tiden etter at det varslede misligholdet inntrådte, beregnet etter den rentesatsen som ville ha vært gjeldende i hovedforholdet om kreditten ikke var misligholdt. Er varsel sendt senere enn det som følger av § 63 første ledd, kan institusjonen kreve renter som nevnt for terminer som er forfalt senere enn tre måneder før varsel ble sendt.

(2) Kausjonisten svarer ikke for særlige forsinkelsesrenter som følger av kredittkundens mislighold. Når kausjonsansvaret er forfalt, er kausjonisten ansvarlig for forsinkelsesrenter etter alminnelige regler.

§ 73. Inndrivingskostnader m.v.

(1) Kausjonisten svarer bare for rettsgebyr og vanlige inndrivingskostnader som er påløpt ved rettslige skritt som nevnt i § 71, dersom kausjonisten er varslet om inndrivningen på forhånd.

- (2) Andre kostnader ved institusjonens inndring av kravet mot kredittkunden enn nevnt i første ledd svarer kausjonisten for bare dersom kausjonisten har samtykket i at de påløper. Slikt samtykke kan ikke gis før kausjonisten er blitt varslet av institusjonen om kredittkundens mislighold.
- (3) Kausjonisten er ansvarlig for kostnader ved inndring av kausjonskravet etter alminnelige regler.

§ 74. Kausjonistens krav mot kredittkunden

- (1) Dersom vilkårene i § 52 første ledd er oppfylt, eller det ut fra kredittkundens handlemåte eller alvorlig svikt i kredittkundens betalingsevne er klart at kreditten vil bli vesentlig misligholdt, kan kausjonisten kreve betaling av kredittkunden i det omfang kausjonisten har ansvar overfor kredittgiveren.
- (2) Dersom kredittkunden betaler renter, avdrag eller andre forpliktelser til kredittgiveren etter at kausjonisten har krevd kredittkunden for betaling, reduseres kausjonistens krav i samme omfang som kausjonsansvaret, jf. § 67 første ledd, når ikke annet er avtalt mellom kausjonisten og kredittkunden. Kredittkundens ansvar for kostnader påført kausjonisten ved inndring av kravet faller likevel ikke bort.
- (3) Kredittkundens betaling til kredittgiveren etter at kausjonisten har innfridd overfor kredittgiveren etter § 69 og krevd kredittkunden for betaling, har ingen virkning for kredittkundens ansvar overfor kausjonisten.

Forskrift om kredittavtaler mv

Dato	FOR-2010-05-07-654
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Publisert	I 2010 hefte 6
Ikrafttredelse	11.06.2010
Sist endret	FOR-2013-05-31-561 fra 01.07.2013
Korttittel	Forskrift om kredittavtaler mv.

INNHold

Kapittel 3. Beregning av effektiv rente

§ 5. Effektiv rente

§ 6. Matematisk formel for beregning av effektiv rente

§ 7. Forutsetninger ved beregning av effektiv rente

Kapittel 4. Avtale om fastrentekreditt

§ 8. Kapitlets virkeområde

§ 9. Om førtidig innfrielse av fastrentekreditt

Kapittel 3. Beregning av effektiv rente

§ 5. Effektiv rente

Med effektiv rente menes kredittkostnadene uttrykt i prosent per år av kredittbeløpet, beregnet i samsvar med matematisk formel som fremgår av § 6, jf. finansavtaleloven § 44a bokstav g, og på grunnlag av forutsetninger som nevnt i § 7.

§ 6. Matematisk formel for beregning av effektiv rente

Effektiv rente skal beregnes i samsvar med følgende matematiske formel, som på årsbasis setter likhetstegn mellom samlet nåverdi av benyttede kredittmuligheter og samlet nåverdi av tilbakebetalinger og betaling av kredittkostnader:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1+X)^{-tk} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1+X)^{-Sl}$$

Tegnforklaring:

X Effektiv rente

m Nummeret på siste kredittutbetaling

k Nummeret på en kredittutbetaling hvor $1 \leq k \leq m$

C_k Størrelsen på kredittutbetaling k

t_k Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første kredittutbetaling og tidspunktene for hver etterfølgende kredittutbetaling, hvor $t_1 = 0$

m' Nummeret på siste kostnadsbetaling

l Nummeret på en kostnadsbetaling

D_l Størrelsen på en kostnadsbetaling

S_l Tidsintervallet, uttrykt i år eller brøkdeler av et år, mellom tidspunktet for første kredittutbetaling og tidspunktene for hver kostnadsbetaling

Ved bruk av formelen skal det tas hensyn til følgende:

a) Beløpene som betales av partene på forskjellige tidspunkter, er ikke nødvendigvis like store og betales ikke nødvendigvis med like store tidsintervaller.

b) Starttidspunktet er tidspunktet for første kredittutbetaling.

Tidsintervallene skal uttrykkes i år eller i brøkdeler av år. Et år skal antas å ha 365 dager eller, ved c) skuddår, 366 dager, 52 uker eller 12 måneder. Hver måned skal antas å ha 30,41666 dager (= 365/12), uavhengig av om det er tale om et skuddår.

d) Effektiv rente skal oppgis med en nøyaktighet av minst en desimal nøyaktighet, basert på vanlige avrundingsregler.

Formelen kan skrives om, slik at det kun brukes en enkelt sum og begrepet bevegelser (A_k), som e) vil være positive eller negative, det vil si henholdsvis betalt eller mottatt i perioder 1 til k , uttrykt i år, det vil si:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-tk}$$

hvor S er den aktuelle bevegelsesdato. Hvis målet er å beholde ekvivalensen mellom bevegelsene, vil verdien være null.

§ 7. Forutsetninger ved beregning av effektiv rente

Ved beregning av effektiv rente i samsvar med § 6 skal følgende forutsetninger bli lagt til grunn:

Som kredittkostnader regnes kostnader, herunder rente, provisjon, gebyr, avgifter og andre utgifter som kredittkunden skal betale i forbindelse med kreditten, jf. finansavtaleloven § 44 a a) bokstav h. Misligholdskostnader eller kostnader som i tillegg til en kjøpesum skal betales uavhengig av om det gjøres opp kontant eller på kreditt, regnes ikke som kredittkostnader.

Kostnader ved føring av en konto til bruk ved både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten, kostnader ved bruk av et betalingsmiddel i forbindelse med både betalingstransaksjoner og utnyttelse av kredittmuligheten og andre kostnader i forbindelse med betalingstransaksjoner skal regnes som kredittkostnader, med mindre det ikke er obligatorisk for kredittkunden å åpne kontoen, og kostnadene i forbindelse med kontoen klart er angitt særskilt i kredittavtalen eller i en eventuell annen avtale som er inngått med kredittkunden.

b) Det skal forutsettes at kredittavtalen er gyldig i det avtalte tidsrom, og at partene oppfyller sine forpliktelser i samsvar med avtalen.

Hvis nominell rente eller andre kredittkostnader i medhold av kredittavtalen kan variere, og det c) ikke er mulig å fastsette disse på beregningstidspunktet, skal det forutsettes at nominell rente og andre kredittkostnader er konstante i forhold til utgangsnivået og anvendes inntil kredittavtalen utløper.

I den grad det er nødvendig skal også følgende supplerende forutsetninger ved beregning av effektiv rente i samsvar med § 6 legges til grunn:

Hvis kredittkunden i henhold til kredittavtalen står fritt med hensyn til å utnytte en
a) kredittmulighet, skal samlet kredittbeløp, jf. finansavtaleloven § 44 a bokstav i, anses utnyttet i sin helhet med det samme.

Hvis kredittkunden i henhold til kredittavtalen står fritt med hensyn til å utnytte en
b) kredittmulighet, men slik at det ved utnyttelse av kredittmuligheten er knyttet begrensninger med hensyn til beløp og tidsrom, skal kredittmuligheten anses utnyttet på den tidligste av de i avtalen fastsatte datoer og i samsvar med nevnte begrensninger.

Hvis kredittavtalen gir forskjellige muligheter for å utnytte en kredittmulighet med forskjellige kredittkostnader, skal det forutsettes at kredittkunden utnytter samlet kredittbeløp og til den
c) høyeste kredittkostnaden for slik utnyttelse av kredittmuligheten som er vanligst for aktuell kredittavtale.

Ved avtale om rammekreditt skal det forutsettes at samlet kredittbeløp blir utnyttet i sin helhet og
d) for kredittavtalens løpetid. Hvis kredittavtalens løpetid er ukjent, skal det forutsettes en løpetid på tre måneder.

Ved tidsubegrenset kredittavtale som ikke er en avtale om rammekreditt, skal det forutsettes at kreditten er stilt til rådighet for en periode på ett år regnet fra datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten, og at den endelige betalingen fra kredittkunden innfrir det utestående i form av kreditt, renter og eventuelle andre kredittkostnader. Det skal for slike avtaler også forutsettes at kreditten betales tilbake av kredittkunden i like store månedlige nedbetalinger, og første gang én måned etter datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten. I tilfeller der kreditten skal
e) betales tilbake i sin helhet ved én enkelt betaling i hver betalingsperiode, skal kredittkundens suksessive utnyttelser av kredittmuligheten og tilbakebetalinger av hele kreditten forutsettes å foregå i en periode på ett år. Renter og andre kredittkostnader beregnes i overensstemmelse med disse utnyttelsene av kredittmuligheten og tilbakebetalingene av kreditten og som fastsatt i kredittavtalen. Med «tidsubegrenset kredittavtale» menes i første til fjerde punktum en kredittavtale uten fast løpetid, herunder kreditter som skal betales tilbake i sin helhet innen eller etter en periode, men som etter tilbakebetaling igjen står til rådighet for fornyet utnyttelse.

Ved andre kredittavtaler enn avtaler om rammekreditt og tidsubegrensede kredittavtaler som omhandlet i bokstav d og e skal det, dersom datoen eller beløpet for en tilbakebetaling av kreditt som skal foretas av kredittkunden, ikke kan fastslås, forutsettes at tilbakebetalingen skjer på den
f) tidligste datoen som er angitt i kredittavtalen, og med det laveste beløpet kredittavtalen åpner for. Dersom datoen for inngåelsen av kredittavtalen er ukjent, skal det for slike avtaler også forutsettes at datoen for den første utnyttelsen av kredittmuligheten er den datoen som gir det korteste intervallet mellom den datoen og datoen for den første betalingen som skal foretas av kredittkunden.

Dersom datoen eller beløpet for en betaling som skal foretas av kredittkunden, ikke kan fastslås på grunnlag av kredittavtalen eller forutsetningene i bokstav d, e eller f, skal det forutsettes at betalingen foretas i overensstemmelse med de datoer og vilkår som fastsettes av kredittgiveren. Dersom disse ikke er kjent, skal det forutsettes at renter betales sammen med tilbakebetalingene av kreditt, og at et gebyr som ikke er renter i form av et engangsbetaling, betales ved inngåelsen av kredittavtalen. Det skal i slike tilfeller også fastsettes at gebyrer som ikke er renter, betales i form av flere betalinger med regelmessige mellomrom fra datoen for den første tilbakebetalingen av kreditt, og dersom beløpet for slike tilbakebetalinger er ukjent, skal betalingene forutsettes å være like store. Videre skal det forutsettes at den endelige betalingen fra kredittkunden innfrir det utestående i form av kreditt, renter og eventuelle andre kredittkostnader.

g) Hvis det ikke er avtalt en øvre grense for kreditten, anses grensen for å være 12 000 kroner.

Hvis det i en begrenset periode eller for et begrenset beløp tilbys forskjellige nominelle renter og i) kredittkostnader, skal den nominelle renten og kredittkostnadene forutsettes å være de høyest mulige i hele kredittavtalens løpetid.

Hvis det i kredittavtalen er avtalt en fast nominell rente i den første perioden og at det ved utløpet av denne perioden skal fastsettes en ny nominell rente som deretter med jevne mellomrom endres j) i forhold til en avtalt referansesats, skal det forutsettes at nominell rente etter utløpet av første periode, er den samme som nominell rente på tidspunktet for beregningen av effektiv rente basert på verdien av den avtalte referansesats på det aktuelle tidspunkt.

Kapittel 4. Avtale om fastrentekreditt

§ 8. Kapitlets virkeområde

Kapitlet gjelder for avtale om fastrentekreditt som nevnt i finansavtaleloven § 54 første ledd første punktum mellom en kredittgiver og en kredittkunde som er forbruker.

§ 9. Om førtidig innfrielse av fastrentekreditt

Denne bestemmelsen gjelder førtidig betaling av kreditt der rentesatsen, gebyrer og andre kostnader er bundet for hele kredittens løpetid, eller hvor slikt vederlag bare kan reguleres på bestemte tidspunkter fastsatt i kredittavtalen, og der det er avtalt at kredittgiveren skal ha rett til å kreve eventuelt rentetap eller tap av andre former for vederlag dekket av kredittkunden, jf. finansavtaleloven § 54.

For kreditt som nevnt i første ledd skal differansen på innfrielsestidspunktet mellom den avtalte rente og den rente kredittgiveren tilbyr for tilsvarende kreditt, legges til grunn ved beregning av kredittgiverens tap eller gevinst ved førtidig innfrielse. Renten for en periode som er lik den gjensvarende bindingstid, beregnes ved å ta det veide gjennomsnittet av renten for to tilsvarende lån med en kortere og lengre rentebindingstid som ligger nærmest gjensvarende bindingstid på lånet som innfris. Dersom kredittgiveren ikke tilbyr kreditt som kan brukes i beregningen, brukes renten på den statsobligasjonen som har løpetid som ligger nærmest kredittens gjensvarende løpetid på

innfrielsestidspunktet, med tillegg av rentedifferansen som eksisterte mellom opptatt kreditt og statsobligasjonsrenten på det tidspunkt kreditten ble gitt. Kredittgiverens tap eller gevinst skal beregnes for gjenværende bindingstid. Kontantstrømmene skal neddiskonteres til nåverdi med renten for den gjenstående bindingstid, etter samme fremgangsmåte som ovenfor.

Retten til godskriving av rentegevinst etter annet ledd kan fravikes i avtalen. Kredittkunden skal i så fall opplyses skriftlig om dette før avtalen inngås, jf. finansavtaleloven § 54 fjerde ledd. I tilfeller der det følger av avtalen at kredittkunden skal godskrives rentegevinst beregnet på en måte som gir lavere utbetaling enn etter denne forskriften, skal det før avtalen gis skriftlige opplysninger om beregningsmåten. Opplysninger om beregningsmåten skal dessuten inntas i avtalen.

Lov om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven)

Dato	LOV-1992-07-17-99
Departement	Barne- og likestillingsdepartementet
Sist endret	LOV-2014-05-14-17 fra 01.07.2014
Publisert	I Nr. 15
Ikrafttredelse	01.01.1993
Endrer	
Kunngjort	
Korttittel	Gjeldsordningsloven - gol.

INNHold

- Kap 1. Almennelige bestemmelser (§§ 1-1 - 1-6)
- Kap 2. Søknad og forberedelse (§§ 2-1 - 2-7)
- Kap 3. Åpning av gjeldsforhandling (§§ 3-1 - 3-7)
- Kap 4. Frivillig gjeldsordning (§§ 4-1 - 4-12)
- Kap 5. Tvungen gjeldsordning (§§ 5-1 - 5-4)
- Kap 6. Endring av en gjeldsordning (§§ 6-1 - 6-5)
- Kap 7. Forskjellige bestemmelser (§§ 7-1 - 7-8)
- Kap 8. Ikrafttredelse og endringer i andre lover (§§ 8-1 - 8-2)

Kap 1. Almennelige bestemmelser

§ 1-1. Formål

Loven skal gi personer med alvorlige gjeldsproblemer en mulighet til å få kontroll over sin økonomi. Den skal legge forholdene til rette for at skyldnere med slike problemer etter søknad om gjeldsforhandling kan oppnå en gjeldsordning enten ved avtale med fordringshaverne (frivillig gjeldsordning) eller ved stadfestelse av tingretten (tvungen gjeldsordning). Loven skal sikre at skyldneren innfrir sine forpliktelser så langt det er mulig, samt at det skjer en ordnet fordeling av skyldnerens midler mellom fordringshaverne.

0 Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 1-2. Virkeområde. Forholdet til gjeldsforhandling og konkurs

Loven gjelder for fysiske personer. Loven gjelder ikke for skyldnere som har gjeld knyttet til egen næringsvirksomhet med mindre:

- (a) næringsvirksomheten har opphørt og det til næringsvirksomheten ikke er knyttet uavklarte forhold som i vesentlig grad vil vanskeliggjøre gjennomføringen av en gjeldsforhandling, eller
- (b) den gjeld som er knyttet til næringsvirksomheten utgjør en forholdsvis ubetydelig del av skyldnerens samlede gjeld.

Det kan ikke åpnes gjeldsforhandling dersom skyldnerens bo er under behandling etter konkursloven. Åpning av gjeldsforhandling er ikke til hinder for at det åpnes konkurs i skyldnerens bo. Åpnes konkurs, skal en sak om gjeldsordning heves.

§ 1-3. Økonomisk vilkår

Skyldnere som er varig ute av stand til å oppfylle sine forpliktelser, kan oppnå gjeldsordning etter loven her. En skyldner anses som varig ute av stand til å oppfylle sine forpliktelser når det må antas at vedkommende ikke er i stand til å innfri forpliktelsene fullt ut innen et for skyldneren rimelig tidsrom sett i forhold til forpliktelsenes art og omstendighetene ellers, eller uten urimelig oppofrelse.

Det kan ikke åpnes gjeldsforhandling etter loven her før skyldneren etter evne har forsøkt å komme frem til en gjeldsordning på egen hånd.

Gjeldsforhandling kan åpnes uhindret av annet ledd dersom det er grunn til å anta at forhandlinger med fordringshaverne ikke vil føre frem. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på skyldnerens personlige ressurser, sakens omfang og karakter, samt kreditorenes holdning. Det skal også legges vekt på kommunens muligheter til å yte bistand i saken, jf. § 1-5. Dersom kommunen har opplyst at den ikke kommer til å behandle saken, skal vilkåret i annet ledd anses oppfylt med mindre det er

klart at skyldneren selv ikke har gjort det denne evner for å komme frem til en gjeldsordning på egen hånd.

§ 1-4. Forhold som er til hinder for åpning av gjeldsforhandling

Åpning av gjeldsforhandling skal nektes dersom omstendighetene ved gjeldsstiftelsen eller skyldnerens senere disposisjoner klart tyder på at denne på illojal måte har innrettet seg med sikte på å oppnå gjeldsordning, eller skyldneren forsettlig eller grovt uaktsomt har gitt feilaktige eller villedende opplysninger til namsmyndighetene om forhold av vesentlig betydning for saken. Det samme gjelder dersom det foreligger uavklarte økonomiske forhold som i vesentlig grad vil vanskeliggjøre gjennomføringen av en gjeldsforhandling.

Åpning av gjeldsforhandling skal også nektes dersom det åpenbart vil virke støtende for andre skyldnere eller samfunnet for øvrig. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på om:

- a) størstedelen av gjelden er nylig stiftet. Det skal ses bort fra forsvarlige låneopptak til refinansiering eller til nødvendig bolig o.l.,

en ikke ubetydelig del av gjelden stammer fra straffbare forhold som er avgjort ved dom eller
- b) forelegg mindre enn tre år før søknad leveres. Dersom skyldneren klart er i en rehabiliteringssituasjon, kan gjeldsforhandling likevel åpnes,
- c) skyldneren har foretatt disposisjoner som ville vært omstøtelige i konkurs, jf. dekningsloven kapittel 5,
- d) skyldneren i den nærmeste tiden før søknad om gjeldsforhandling ble fremmet, på sterkt klanderverdig måte har unnlatt å oppfylle sine forpliktelser så langt det var mulig,
- e) en betydelig andel av skyldnerens samlede gjeld er skatte- og avgiftsgjeld, og om skyldneren kan klandres for forhold knyttet til denne.

Det kan ikke åpnes gjeldsforhandling dersom skyldneren tidligere har oppnådd gjeldsordning etter loven her. Gjeldsforhandling kan likevel åpnes dersom særegne forhold tilsier det.

§ 1-5. Kommunens plikt til å bistå personer med alvorlige gjeldsproblemer

Kommunen skal så langt det er mulig bistå en skyldner som forsøker å komme frem til en utenrettslig gjeldsordning eller liknende med sine fordringshavere, jf. lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 17.

§ 1-6. Forholdet til lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Gjeldsordning etter loven her er ikke til hinder for at stønad kan gis etter lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen kapittel 4.

Kap 2. Søknad og forberedelse

§ 2-1. Søknad om gjeldsforhandling

Søknad om gjeldsforhandling fremsettes for den alminnelige namsmannen for den kommunen der skyldneren bor. For flere namsmannsdistrikter i samme politidistrikt kan Kongen fastsette at søknader om gjeldsforhandling skal fremsettes for en av namsmennene.

Søknaden skal inneholde opplysninger om skyldnerens inntekter, formue, gjeld, leveomkostninger og annet som kan være av betydning for saken. Det skal også gis slike opplysninger for ektefelle eller samboer. Det skal nyttes skjema fastsatt av departementet.

Skyldneren skal avgi skriftlig erklæring om at namsmyndighetene kan innhente opplysninger som nevnt i annet ledd uten hinder av taushetsplikt hos de som har slike opplysninger om skyldneren.

To eller flere personer som bor sammen og har felles husholdning, kan søke om å åpne gjeldsforhandling sammen dersom de i det vesentlige er ansvarlig for hverandres gjeld.

§ 2-2. Namsmannens veiledningsplikt

Namsmannen skal sørge for at skyldneren får den veiledning denne trenger for å kunne gjennomføre en gjeldsforhandling, utforme et forslag til gjeldsordning som ligger innenfor lovens rammer, og i tilfelle begjære tvungen gjeldsordning.

Namsmannen skal forsikre seg om at skyldneren har forstått hvordan den foreslåtte gjeldsordningen skal gjennomføres. Dersom forslaget ikke er utformet som nevnt i § 4-2 tredje ledd første punktum, skal namsmannen sørge for nødvendig oppfølging og kontroll av gjeldsordningens gjennomføring.

§ 2-3. Namsmannens undersøkelsesplikt

Namsmannen skal sørge for at saken blir tilstrekkelig opplyst.

Namsmannen skal kontrollere at søknaden inneholder de opplysninger som kreves etter § 2-1 annet ledd og kan kreve at søkeren dokumenterer opplysningene.

Namsmannen skal innhente opplysninger om registrerte heftelser i skyldnerens eiendeler.

Namsmannen kan innhente opplysninger fra tredjepersoner. Tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12 gjelder tilsvarende.

§ 2-4. Medhjelper

Til å yte skyldneren veiledning som nevnt i § 2-2 og § 6-1 fjerde ledd tredje punktum og for øvrig bistå namsmannen kan namsmannen oppnevne en medhjelper i samsvar med forskrift gitt av Kongen. Medhjelperens godtgjørelse for arbeid og utgifter fastsettes av namsmannen i samsvar med forskriften.

§ 2-5. Salg og verdsetting av skyldnerens eiendeler

Dersom namsmannen finner det åpenbart at skyldneren ved en gjeldsordning må selge bolig eller andre eiendeler, jfr. §§ 4-4 til 4-6, og dessuten at salget bør være gjennomført før gjeldsforhandling åpnes, skal namsmannen treffe beslutning om det. Salget gjennomføres etter reglene i § 4-6.

Dersom namsmannen finner det nødvendig for å sikre at gjeldsforhandlingen kan gjennomføres på fire måneder, skal namsmannen før gjeldsforhandling åpnes sørge for verdsetting av eiendeler etter § 4-7.

§ 2-6. Namsmannens myndighet til å avslå søknader

Namsmannen skal avslå søknaden om gjeldsforhandling dersom:

- (a) det finnes klart at vilkårene for gjeldsordning etter §§ 1-2 til 1-4 ikke er oppfylt,
- (b) skyldneren ikke medvirker etter evne til sakens opplysning, eller
- (c) skyldneren ikke innen rimelig tid selger eller medvirker til salg av eiendeler som namsmannen etter § 2-5 første ledd har pålagt skyldneren å selge før gjeldsforhandling åpnes.

§ 2-7. Oversendelse av saken til retten

Dersom namsmannen ikke selv skal avgjøre spørsmålet om åpning av gjeldsforhandling, sender namsmannen saken til retten for slik avgjørelse. Saken skal da være tilstrekkelig opplyst og forberedt slik at gjeldsforhandling kan gjennomføres innen fire måneder. Saken sendes til tingretten for den kommunen der skyldneren bor.

Kap 3. Åpning av gjeldsforhandling

§ 3-1. Namsmyndighetens åpning av gjeldsforhandling og fastsettelse av vilkår for åpning

Dersom vilkårene i §§ 1-2 til 1-4 er oppfylt, og søknaden fyller kravene i § 2-1, skal tingretten åpne gjeldsforhandling. I tilfeller der det er åpenbart at vilkårene er oppfylt, kan åpning av gjeldsforhandling foretas av namsmannen.

Namsmyndigheten kan sette vilkår for åpning av gjeldsforhandling, herunder vilkår om at salg eller verdsetting av eiendeler er gjennomført. Dersom det er retten som har satt vilkår, sender namsmannen saken tilbake til retten for avgjørelse om åpning når vilkåret er oppfylt.

Avgjørelse av om gjeldsforhandling skal åpnes, treffes av retten ved kjennelse eller av namsmannen ved skriftlig beslutning.

Namsmannens avgjørelse om å åpne gjeldsforhandlinger kan påklages av fordringshaverne innen en uke etter at namsmannen har sendt varsel om åpning av gjeldsforhandling, jf. § 3-2 annet ledd.

Namsmyndighetens avgjørelse om å åpne gjeldsforhandling på vilkår kan også påklages eller ankes av skyldneren. Tingrettens avgjørelse om å åpne gjeldsforhandling uten vilkår er endelig.

§ 3-2. Oppfordring om å melde krav m.m.

Straks etter at gjeldsforhandling er åpnet, skal det rykkes inn kunngjøring om det i Norsk Lysingsblad med oppfordring til enhver som har fordring mot skyldneren, om å melde sitt krav til namsmannen innen tre uker etter kunngjøringen. Når særlige grunner foreligger, kan namsmannen fastsette en lengre frist, dog høyst 6 uker.

Kjente fordringshavere og eventuelle solidarisk medforpliktete varsles om åpningen av gjeldsforhandlingen ved at namsmannen sender dem gjenpart av kunngjøringen. Det skal samtidig opplyses hvilket krav som skyldneren har oppgitt at fordringshaveren har. Dersom det er namsmannen som har besluttet åpning av gjeldsforhandling, skal fordringshaverne samtidig varsles om adgangen til å påklage beslutningen, jf. § 3-1 fjerde ledd. Panthavere kan samtidig gis underretning som nevnt i § 4-6 tredje ledd.

§ 3-3.¹ Sikring av skyldnerens eiendeler og lønnstrekk

Dersom skyldneren har eiendeler som etter § 4-6 skal tjene til dekning for fordringshaverne, skal namsmannen sikre disse eiendelene for fordringshaverne. Sikringen skjer etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 7-20, og har for skyldnerens adgang til å disponere over eiendelene og i forhold til tredjepersoner samme virkning som utlegg.

Namsmannen skal beslutte trekk i lønn og andre ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7 etter tvangsfullbyrdelsesloven §§ 7-21 til 7-24.

§ 3-4. Betalingsutsettelse i en gjeldsforhandlingsperiode

Åpning av gjeldsforhandling medfører at skyldneren i en gjeldsforhandlingsperiode på fire måneder regnet fra åpningen gis en betalingsutsettelse som innebærer at fordringshaverne verken kan:

a) kreve eller motta hel eller delvis betaling eller annen dekning av sitt tilgodehavende,

b) motregne et krav, med mindre hovedkrav og motkrav springer ut av samme rettsforhold,

c) gjøre gjeldende eventuelle forfallsklausuler i forholdet på grunn av betalingsutsettelsen etter denne paragraf,

d) ta utlegg i eller tvangsrealisere skyldnerens eiendeler,

under henvisning til tidligere betalingsmislighold nekte å levere varer eller tjenester som er e) nødvendig for skyldnerens og dennes husstands livsopphold mot kontant betaling eller tilfredsstillende sikkerhet, eller

f) rette krav mot kausjonisten, jf. lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag § 71 fjerde ledd.

Renter påløper i perioden, men forfaller ikke til betaling. Renter av fordringer sikret ved pant innenfor omsetningsverdien med tillegg av 10 prosent av bolig som skal beholdes, jf. § 4-8 bokstav a, forfaller likevel til betaling i perioden.

Betalingsutsettelsen omfatter alle forpliktelser, som ikke er betaling for en fremtidig motytelse, som skyldneren har rett til å motta etter §§ 4-3 til 4-5 og som skyldneren har pådratt seg frem til den dag retten eller namsmannen har åpnet gjeldsforhandling.

Betalingsutsettelsen omfatter ikke bidragsforpliktelser pålagt etter ekteskapslovgivningen eller barneloven. Det offentlige krav på skyldneren omfattes av betalingsutsettelsen.

Eventuelle utleggstrekk opphører å gjelde. Dette gjelder ikke trekk for bidragsforpliktelser som nevnt i § 4-8 bokstav d, samt for krav som nevnt i § 4-8 bokstav h.

Bestemmelsene i denne paragraf gjelder selv om skyldneren ikke er bosatt i Norge.

§ 3-5. Skyldnerens plikter i gjeldsforhandlingsperioden

Skyldneren plikter i gjeldsforhandlingsperioden:

- (a) å avsette lønn og andre inntekter som overstiger det skyldneren trenger til nødvendig underhold av seg og sin husstand,
- (b) å si opp leieavtaler og andre avtaler om fremtidige ytelser som ikke gjelder varer og tjenester som er nødvendig for skyldnerens eller dennes husstands livsopphold,
- (c) å ikke avhende eller pantsette eiendeler og verdier som kan tjene til dekning for fordringshaverne, med mindre namsmannen samtykker,
- d) å ikke stifte ny gjeld uten etter namsmannens samtykke, eller foreta andre disposisjoner som er egnet til å skade kreditorenes interesser.

Samtykke etter første ledd bokstav d skal bare gis til refinansiering, boligformål eller til strengt nødvendige varer og tjenester og bare dersom låneopptaket fremstår som forsvarlig med hensyn til gjeldsordningen og skyldnerens økonomiske stilling. Gjeld stiftet i gjeldsforhandlingsperioden etter bestemmelsen her omfattes ikke av gjeldsordningen. Beslutning som tillater gjeldsstiftelse, kan ikke påklages.

§ 3-6. Bortfall av utleggspant

Lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett § 5-8 gjelder tilsvarende ved gjeldsforhandling etter loven her. Som fristdag regnes dagen for åpning av gjeldsforhandling. Namsmannen skal sørge for sletting av utlegget i offentlige registre etter at gjeldsordning er vedtatt eller rettskraftig stadfestet. Utlegg som er sikret etter håndpantregelen, skal under gjeldsforhandlingsperioden sikres etter § 3-3 første ledd.

0 Tilføyd ved lov 10 jan 2003 nr. 1 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 10 jan 2003 nr. 15).

§ 3-7. Namsmyndighetens heving av saken i gjeldsforhandlingsperioden

Sak om gjeldsordning etter loven her skal straks heves dersom det i gjeldsforhandlingsperioden inntreffer eller blir avdekket omstendigheter som må antas å være til hinder for gjeldsordning. Dersom namsmannen har åpnet gjeldsforhandlingen, skal denne heve saken ved skriftlig beslutning. Namsmannen kan bare heve saken dersom det er åpenbart at vilkåret i første punktum er oppfylt.

Dersom retten har åpnet gjeldsforhandlingen, sender namsmannen saken over til retten for avgjørelse om heving. Det skal opplyses hvilke forhold som ligger til grunn for hevingssaken. Rettens avgjørelse treffes ved kjennelse.

Skyldneren skal gis anledning til å uttale seg før det treffes avgjørelse om heving. Klage og anke etter denne paragraf har oppsettende virkning. Dersom en beslutning om å heve saken blir omgjort, kan gjeldsforhandlingsperioden om nødvendig forlenges med den tid saken er blitt forsinket på grunn av hevingssaken.

Kap 4. Frivillig gjeldsordning

§ 4-1. Forslag til gjeldsordning

Skyldneren, eller den som bistår denne, skal snarest mulig etter utløpet av fristen for fordringshaverne til å melde sine krav, utarbeide et forslag til frivillig gjeldsordning.

Forslaget legges frem for namsmannen, som skal påse at det ikke er i strid med §§ 4-2 til 4-10.

§ 4-2.Hva en frivillig gjeldsordning kan gå ut på

Forslaget kan innebære utsettelse med betaling av hele eller deler av gjelden, at fordringshaverne helt eller delvis skal gi avkall på renter og omkostninger, eller at gjelden skal falle bort helt eller delvis enten med en gang eller etter utløpet av gjeldsordningsperioden. Gjeldsordningsperioden skal i så fall normalt være fem år. Gjeldsordningsperiodens lengde skal regnes fra åpningen av gjeldsforhandlingene.

Forslaget kan innebære en kombinasjon av løsningene nevnt i første ledd.

Forslaget skal inneholde en fast angivelse av eventuelt beløp som skal betales til fordringshaverne hver betalingstermin. Beløpet skal være fast angitt gjennom hele gjeldsordningsperioden, med mindre det endres etter reglene i kapittel 6. Dersom det er grunn til å tro at skyldnerens betalingsevne under gjeldsordningen vil endres mer enn det som er alminnelig, eller det ellers finnes særlig hensiktsmessig, kan bestemmelsen i første punktum fravikes. Forslaget skal alltid utformes slik at fordringshaverne ved hver betalingstermin så enkelt som mulig kan kontrollere at vilkårene etter gjeldsordningen løpende overholdes.

Forslaget skal inneholde en bestemmelse som avgjør eventuelle medforpliktedes stilling.

Forslaget skal bygge på en virkelighetsnær vurdering av skyldnerens betalingsevne.

§ 4-3.Hva skyldneren kan beholde av sin inntekt

Skyldneren har rett til å beholde så meget av sin inntekt at det dekker det som med rimelighet trengs til underhold av skyldneren og personer denne har lovbestemt forsørgelsesplikt for, eller lever i ekteskapsliknende forhold med. Ved vurderingen legges til grunn det som er tilbake av nettolønnen etter trekk som skal bestå. Dersom skyldneren utøver samvær med barn, jf. barneloven kapittel 6, skal det tas hensyn til skyldnerens rimelige utgifter i forbindelse med samværet.

Kongen kan i forskrift fastsette satser for beregningen av det som med rimelighet trengs til underhold av skyldneren og personer denne har lovbestemt forsørgelsesplikt for, eller lever i ekteskapsliknende forhold med.

§ 4-4.Skyldnerens plikt til å avhende bolig

Skyldneren har plikt til å avhende bolig dersom salg av boligen vil gi fordringshaverne best dekning og boligen overstiger skyldnerens og dennes husstands rimelige behov. Til grunn for vurderingen legges boligens omsetningsverdi, jfr. § 4-7 første ledd, og kostnaden for skyldneren ved å skaffe seg og sin husstand en annen bolig som med hensyn til beliggenhet, størrelse, pris og andre forhold tilfredsstiller rimelige krav.

§ 4-5. Skyldnerens rett til å beholde personlige eiendeler, transportmidler m.v.

Dersom verdien av tingene ikke er større enn at det etter forholdene er rimelig at skyldneren beholder dem, har skyldneren rett til å beholde:

- a) klær og andre ting til personlig bruk for skyldneren eller dennes husstand,
- b) innbo, utstyr og liknende løsøre som skyldneren trenger i sitt hjem,

redskaper, transportmidler og liknende hjelpemidler som skyldneren eller noen av dennes husstand trenger for sitt yrke eller sin utdanning eller av andre velferdsmessige grunner, likevel c) ikke utover en samlet verdi som tilsvarer folketrygdens grunnbeløp. Beløpsgrensen kan fravikes dersom skyldneren er næringsdrivende og ingen fordringshaver motsetter seg det.

Dersom verdien av tingene ikke er større enn at det ville være åpenbart urimelig om skyldneren ikke fikk beholde dem, har skyldneren rett til å beholde ting som har en særlig personlig verdi for skyldneren eller dennes husstand.

Dersom skyldneren eller noen som hører til dennes husstand lider av sykdom eller er ufør, skal det tas rimelig hensyn til det. I særlige tilfeller kan da ting som er nevnt i første ledd bokstav c, beholdes uten hensyn til verdien.

Når retten til å beholde en ting avhenger av hvilke eiendeler skyldneren ellers har, skal det også regnes med eiendeler som tilhører skyldnerens ektefelle eller barn som skyldneren eller ektefellen forsørger, dersom tingene kan brukes av skyldneren eller i dennes husstand.

For øvrig gjelder dekningsloven §§ 2-4 og 2-5 tilsvarende.

Dekningsloven § 2-6 gjelder tilsvarende i den utstrekning slike krav som nevnes der gis bedre dekning enn andre krav etter loven her § 4-8 bokstav g.

§ 4-6. Salg av eiendeler

Eiendeler som skyldneren ikke har rett til å beholde etter §§ 4-4 og 4-5, skal selges på den måte som sikrer fordringshaverne best dekning. Namsmannen bestemmer hvordan salget skal gjennomføres. Skyldneren plikter selv å sørge for salg dersom namsmannen bestemmer det.

Dersom panteheftelser eller andre begrensede rettigheter i eiendelene hindrer frivillig salg, skal eiendelene selges eller realiseres på annen måte etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven om gjennomføring av tvangsdekning. Den som har salgspant i eiendeler som skyldneren ikke har rett til å beholde, plikter å ta tingen tilbake etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 9 dersom vedkommende selv ikke har rett til å begjære tvangsdekning på annen måte.

Namsmannen kan underrette pantehaverne om at et formuesgode vil bli solgt ved frivillig salg med den virkning at udekkede panteheftelser faller bort dersom ingen pantehavere motsetter seg det innen en frist på minst en uke som namsmannen fastsetter. Når salget er gjennomført, fastsetter retten ved kjennelse hvilke panteheftelser som er falt bort som udekkede.

§ 4-7. Verdsetting av eiendeler som skal beholdes

Dersom skyldneren skal beholde en eiet bolig, skal boligens omsetningsverdi fastsettes av namsmannen sammen med to rettsvitner med særlige kunnskaper til å ta del i verdsettingen som namsmannen oppnevner.

Dersom skyldneren skal beholde andre eiendeler som er pantsatt, og det er nødvendig for å avgjøre i hvilken utstrekning panteheftelsene overstiger eiendelens omsetningsverdi, fastsettes verdien av namsmannen. Namsmannen kan oppnevne ett eller to rettsvitner med særlige kunnskaper til å ta del i verdsetting dersom det finnes nødvendig.

Om gjennomføringen av verdsettingen gjelder for øvrig tvangsfullbyrdelsesloven § 9-7 annet og tredje ledd tilsvarende.

Om adgangen til å angripe verdsettingen gjelder tvangsfullbyrdelsesloven § 9-12 første, andre og fjerde ledd. Rettens verdsetting kan bare angripes når angrepet gjelder saksbehandlingen eller rettsanvendelsen.

§ 4-8. Fordelingen mellom fordringshaverne

Gjeldsordningen skal omfatte alle skyldnerens forpliktelser som ikke er betaling for en fremtidig motytelse som skyldneren har rett til å motta etter §§ 4-3 til 4-5 og skatte- og avgiftskrav som holdes utenfor gjeldsordningen i henhold til bokstav c nedenfor samt forpliktelser som nevnt i tredje ledd. De midler som skal fordeles mellom fordringshaverne fordeles forholdsmessig etter gjeldens størrelse, med følgende unntak:

(a) *Fordringer sikret ved pant i bolig*

Dersom skyldneren skal beholde eiet bolig, skal fordringer sikret ved pant i boligen innenfor boligens omsetningsverdi med tillegg av 10 prosent, gis avtalt rente under gjeldsordningen. Det skal ikke betales avdrag i gjeldsordningsperioden, men hovedstolen består. Krav sikret ved lovbestemt pant i boligen i henhold til panteloven § 6-1 skal likevel gis full dekning.

Andre fordringer sikret ved pant i boligen gis dekning på linje med andre ikke pantesikrede krav. Fordringen faller bort når skyldneren har oppfylt forpliktelsene i henhold til gjeldsordningen.

(b) *Andre pantesikrede fordringer*

Andre fordringer som er sikret ved pant innenfor pantegjenstandens verdi, skal betjenes med avtalte renter og avdrag.

Fordringer med pant som faller utenfor pantets omsetningsverdi skal behandles på lik linje med ikke pantesikrede krav.

(c) Skatte- og avgiftskrav

Skatte- og avgiftskrav som er oppstått etter åpningstidspunktet omfattes ikke av gjeldsordningen. Dette gjelder også skatte- og avgiftskrav som fastsettes ved vedtak etter åpningstidspunktet.

Har skyldneren hatt for lavt forskudd i gjeldsordningsperioden, som har medført høyere dividende enn dersom forskuddet hadde vært riktig, skal derved oppstått skattegjeld dekkes fullt ut ved at dividenden til kreditorene settes ned tilsvarende inntil skattekravet med tillegg av renter og omkostninger er betalt.

(d) *Bidragsforpliktelse*

Bidragsforpliktelser som skyldneren er pålagt etter ekteskapslovgivningen eller etter barneloven, unntatt gjeld til det offentlige, skal gis full dekning. Gjeld til bidragsberettigede som har oppstått mer enn fem år før søknaden om gjeldsordning fremmes, kan nedsettes dersom det ikke vil virke særlig urimelig overfor den bidragsberettigede.

Ved vurderingen etter første ledd annet punktum skal det særlig legges vekt på utsiktene til at gjelden vil kunne bli nedbetalt. Det skal også legges vekt på årsaken til at gjelden har oppstått, og bidragsmottakerens økonomiske stilling.

(e) *Mindre fordringer*

Mindre fordringer kan innfris fullt ut når hensynet til en rimelig gjennomføring av gjeldsordningen tilsier det.

(f) *Renter og omkostninger*

Renter og omkostninger kan gis dårligere dekning enn andre krav når det ikke vil virke særlig urimelig overfor enkelte fordringshavere.

(g) *Kravets art*

En fordring kan gis bedre dekning enn andre krav dersom sterke grunner tilsier det.

(h) *Krav som grunner seg på en straffbar handling*

Straffebøter som er fastsatt ved dom, skal dekkes fullt ut, eller i henhold til et eventuelt benådningsvedtak. Straffebøter som er fastsatt ved forelegg mindre enn tre år før søknad om gjeldsforhandling fremmes, skal som hovedregel gis full dekning.

Krav på erstatning eller oppreisning for skade voldt ved en straffbar handling skal gis full dekning. Unntak kan gjøres dersom kravet er fastsatt ved dom eller forelegg mer enn tre år før søknad om gjeldsforhandling fremmes, eller dersom særlige resosialiseringshensyn tilsier det og hensyn til den som har kravet ikke er avgjørende. Ved vurderingen av om det foreligger et slikt unntakstilfelle, skal det særlig legges vekt på arten av den straffbare handling.

(i) Gjeld oppstått etter et åpenbart brudd på frarådingsplikten i finansavtaleloven § 47

Gjeld som stammer fra lån eller kreditt som åpenbart skulle ha vært frarådet i henhold til finansavtaleloven § 47 kan gis dårligere dekning enn andre krav med mindre det vil virke særlig urimelig overfor enkelte fordringshavere.

Dersom det ikke er mulig å oppfylle kravene i paragrafen her, og fordringshavere som kan kreve full dekning ikke frivillig går med på en nedsettelse av kravet, kan gjeldsordning ikke oppnås.

Dersom størrelsen på de krav som ikke kan dekkes i løpet av gjeldsordningsperioden tilsier at skyldneren må antas å kunne oppnå kontroll over sin økonomi selv om kravene holdes utenfor, kan gjeldsordning likevel oppnås. Det skal i så fall i skyldnerens budsjett tas hensyn til krav som skal holdes utenfor.

§ 4-9. Omstridte fordringer

Hvis en fordring er omstridt skal det avsettes midler til dekning av den omstridte fordring. Dersom det ikke er tatt rettslige skritt for å få fastslått fordringens eksistens innen seks måneder fra vedtakelsen av gjeldsordningen, fordeles beløpet på de øvrige fordringshaverne.

§ 4-10. Kausjonsfordringer

Dersom skyldneren ved åpning av gjeldsforhandling er forpliktet etter et kausjonsløfte, men kausjonsforpliktelsen ikke er forfalt, skal det avsettes midler til dekning av denne fordringen som om kravet var forfalt. Dersom det i gjeldsordningsperioden blir klart at kausjonen ikke vil forfalle eller kausjonen ikke er forfalt ved gjeldsordningsperiodens utløp, skal midlene fordeles forholdsmessig på de øvrige fordringshaverne.

§ 4-11. Muntlige forhandlinger

Dersom namsmannen av eget tiltak eller etter begjæring fra en fordringshaver finner det nødvendig, innkalles det til møte mellom skyldneren og fordringshaverne.

§ 4-12. Vedtakelse av frivillig gjeldsordning

Namsmannen sender skyldnerens forslag til gjeldsordning til samtlige kjente fordringshavere som berøres. Det samme gjelder eventuelle solidarisk medforpliktete. Fordringshaverne bør gis en frist på tre uker til å ta stilling til forslaget. Fordringshavere som har krav på annet enn bøter, skal opplyses om at de anses for å ha godtatt forslaget dersom de ikke motsetter seg det innen fristen.

En fordringshaver skal ikke uten grunn motsette seg et forslag til gjeldsordning. En fordringshaver som motsetter seg forslaget, skal oppgi grunnen.

En offentlig myndighet eller oppkrever av offentlige krav kan for andre offentlige krav enn bøter godta et forslag til gjeldsordning uten hinder av bestemmelser i annen lov, forskrift eller enkeltvedtak. Avgjørelsen av om forslaget skal godtas, regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Et forslag til gjeldsordning er vedtatt når det er godtatt av samtlige fordringshavere som berøres. Fordringshavere som har krav på annet enn bøter og som er varslet etter første ledd, anses for å ha godtatt forslaget dersom de ikke innen fristen i første ledd har motsatt seg det.

Kap 5. Tvungen gjeldsordning

§ 5-1. Begjæring om tvungen gjeldsordning

Dersom skyldneren og fordringshaverne ikke kommer frem til en frivillig gjeldsordning, kan skyldneren begjære tvungen gjeldsordning. Med begjæringen skal det følge et forslag til tvungen gjeldsordning som er i samsvar med § 5-2.

Begjæring om tvungen gjeldsordning må være namsmannen i hende før utløpet av gjeldsforhandlingsperioden. Namsmannen skal straks sende saken til retten.

Når tvungen gjeldsordning er begjært innen fristen, forlenges gjeldsforhandlingsperioden med to måneder.

Namsmannen skal etter begjæring fra skyldneren beslutte nødvendig forlengelse av gjeldsforhandlingsperioden dersom det er grunn til å anta at frivillig gjeldsordning vil komme i stand. Perioden kan ikke forlenges med mer enn en måned av denne grunn. Når gjeldsforhandling er åpnet, skal skyldneren gis opplysning om retten til å begjære gjeldsforhandlingsperioden forlenget. Namsmannens avgjørelse om forlengelse av gjeldsforhandlingsperioden er endelig.

Dersom det benyttes rettsmidler mot en avgjørelse om å nekte stadfestelse av tvungen gjeldsordning eller dersom en kjennelse om tvungen gjeldsordning blir opphevet av ankeinstansen, skal gjeldsforhandlingsperioden anses å løpe inntil rettskraftig avgjørelse foreligger i saken. En gjeldsforhandlingsperiode kan likevel ikke overstige ett år.

§ 5-2. Særlige regler om innholdet av en tvungen gjeldsordning

En tvungen gjeldsordning skal oppfylle §§ 4-2 til 4-10. En gjeldsordningsperiode skal være på fem år. Dersom det foreligger tungtveiende grunner kan en gjeldsordning med en annen gjeldsordningsperiode stadfestes. En gjeldsordning med en gjeldsordningsperiode på mer enn åtte år kan bare stadfestes i helt særegne tilfeller. Perioden kan ikke overstige ti år. Gjeldsordningsperiodens lengde skal regnes fra åpningen av gjeldsforhandlingene.

Ved vurderingen av om en gjeldsordning med en kortere gjeldsordningsperiode enn fem år kan stadfestes, skal det blant annet legges vekt på om:

det foreligger omstendigheter som må antas å ville lede til at en normal gjeldsordningsperiode

a) medfører ekstraordinære belastninger eller uvanlig oppofrelse for skyldneren eller dennes husstand,

b) kausjonsansvar utgjør en vesentlig del av skyldnerens gjeldsforpliktelser, eller

c) skyldneren i lengre tid har oppfylt sine forpliktelser i henhold til en utenrettslig gjeldsordning.

Ved vurderingen av om en gjeldsordning med en lengre gjeldsordningsperiode enn fem år kan stadfestes, skal det blant annet legges vekt på om:

a) skyldneren har studiegjeld av betydelig størrelse,

b) skyldneren skal beholde en eiet bolig hvor pantesikrede fordringer i henhold til § 4-8 bokstav a er vesentlig mindre enn den verdi som er fastsatt etter § 4-7 første ledd,

c) gjeldsordningen virker særlig urimelig overfor medforpliktete skyldnere, eller

d) ikke ubetydelige deler av dividenden medgår til å dekke forpliktelser som nevnt i § 4-8 bokstav g eller h.

En tvungen gjeldsordning skal innebære at en skyldner som har oppfylt gjeldsordningen, ved utløpet av gjeldsordningsperioden skal være fri for annen gjeld som er omfattet av gjeldsordningen enn gjeld som nevnt i § 4-8 bokstav a første ledd og bokstav b første ledd.

Gjeld som er bortfalt eller som i henhold til gjeldsordningen ikke skal betales i løpet av gjeldsordningsperioden, kan heller ikke søkes inndrevet hos skyldnere som har bosted utenfor riket. Beløp som er innkrevet i strid med første punktum, kan skyldneren kreve tilbakebetalt.

§ 5-3. Tingrettens saksbehandling

Tingretten foretar straks en foreløpig prøvelse av skyldnerens forslag til tvungen gjeldsordning.

Dersom retten etter § 5-4 skal nekte stadfestelse, skal skyldneren gis en kort frist til å endre forslaget eller uttale seg om spørsmålet. Skyldneren skal gjøres oppmerksom på at denne har adgang til å uttale seg muntlig om spørsmålet. Dersom hindringen ikke er avhjulpet innen fristen, kan begjæringen om tvungen gjeldsordning forkastes.

Dersom begjæringen ikke forkastes etter første ledd, skal skyldneren og samtlige kjente fordringshavere som berøres innkalles til muntlig forhandling om skyldnerens forslag. Forslaget legges ved innkallingen. I innkallingen skal fordringshaverne gis en frist for skriftlige uttalelser om forslaget forut for rettsmøtet. Med mindre uttalelsen viser at retten av eget tiltak skal nekte stadfestelse, skal det bare tas hensyn til uttalelsen dersom den er kommet retten i hende innen fristen og fordringshaveren samtidig sendte gjenpart til skyldneren.

I rettsmøte kan skyldneren endre forslaget dersom det er nødvendig for å avhjelpe en hindring for stadfestelse. Fordringshavere som endringen er til skade for, skal gis adgang til å uttale seg om endringen. Retten kan om nødvendig forlenge gjeldsforhandlingsperioden.

0 Endret ved lov 30 aug 2002 nr. 67 (ikr. 1 jan 2003 iflg. res. 30 aug 2002 nr. 938).

§ 5-4. Tingrettens stadfestelse

Retten skal stadfeste skyldnerens forslag til tvungen gjeldsordning dersom vilkårene i § 1-2, § 1-3 første ledd og § 1-4 er oppfylt og forslaget oppfyller § 5-2. Retten skal likevel nekte stadfestelse dersom:

- (a) det vil virke støtende å stadfeste den gjeldsordningen skyldneren har foreslått,
- (b) det foreligger en saksbehandlingsfeil som ikke er avhjulpet og som åpenbart har hatt betydning for utformingen av skyldnerens forslag, eller
- (c) så mange av fordringene er omtvistet, at det ikke er grunnlag for å vurdere skyldnerens forslag.

Retten avgjørelse treffes ved kjennelse. Kjennelsen forkynnes for skyldneren og meddeles sakens øvrige parter på den måte retten finner hensiktsmessig. En kjennelse som nekter stadfestelse kan bare ankes av skyldneren.

Kap 6. Endring av en gjeldsordning

§ 6-1. Endring av gjeldsordning på begjæring av skyldneren

På begjæring av skyldneren kan retten stadfeste et forslag til endring av en gjeldsordning dersom det i gjeldsordningsperioden har inntruffet omstendigheter som skyldneren ikke burde forutse, eller dersom andre særlige omstendigheter foreligger som svekker skyldnerens evne til å oppfylle gjeldsordningen.

Dersom verdien av eiet bolig som er beholdt under gjeldsordningen ved gjeldsordningens utløp vil være vesentlig lavere enn den verdi som ble fastsatt etter § 4-7 første ledd kan retten på begjæring av skyldneren stadfeste en endring av gjeldsordningen som går ut på nedsettelse av gjeld som er sikret ved pant i boligen. Denne gjelden kan da nedsettes i den utstrekning skyldnerens økonomiske stilling, hensynet til fordringshaverne og omstendighetene ellers tilsier det. Gjelden kan ikke nedsettes til et beløp som er lavere enn boligens omsetningsverdi på avgjørelsestidspunktet.

Dersom skyldneren har mottatt krav på grunnlag av en fordring som bestod ved åpningen av gjeldsforhandlingen, men som ikke er blitt omfattet av gjeldsordningen, skal retten på begjæring av skyldneren stadfeste en endring som går ut på at fordringen tas med i gjeldsordningen. En slik fordring skal da betjenes med den dividende fordringshaveren ville ha tilkommet dersom fordringen hadde deltatt i ordningen, men slik at dividende bare regnes fra det tidspunktet kravet ble fremmet

overfor skyldneren. Stadfestelse av slik endring kan ikke skje dersom skyldneren forsettlig eller på grov uaktsom måte har unnlatt å opplyse om fordringen.

Endring etter paragrafen her kan ikke begjæres før skyldneren etter evne har forsøkt å komme frem til en avtale om frivillig endring av gjeldsordningen med fordringshaverne på egen hånd. § 4-12 gjelder tilsvarende. Namsmannen skal sørge for at skyldneren får nødvendig veiledning for å komme frem til en frivillig eller tvungen endring. En frivillig endring er bare gyldig dersom den er stadfestet ved skriftlig beslutning av namsmannen. Namsmannen skal nekte å stadfeste forslaget dersom det vil virke urimelig.

Begjæring om tvungen endring fremsettes for retten. Med begjæringen skal følge et forslag til tvungen endring som ikke er i strid med loven. Forslaget kan ikke stadfestes dersom det vil virke støtende.

§ 6-2. Omgjøring, opphevelse og tilsidesettelse av en gjeldsordning på begjæring av en fordringshaver

På begjæring av en fordringshaver, hvis krav er omfattet av gjeldsordningen, kan retten omgjøre en gjeldsordning dersom det inntreer vesentlige forbedringer i skyldnerens økonomiske stilling i gjeldsordningsperioden. Dersom forbedringen er en følge av at skyldneren har mottatt et større beløp, kan beløpet helt eller delvis fordeles på fordringshaverne uten at omgjøringssak iverksettes. Dersom skyldneren har mottatt et tilgodebeløp ved skatteavregningen som følge av for mye innbetalt forskudd, skal beløpet fordeles på kreditorene dersom disse som følge av feilinnbetalingen har fått for liten dividende. Dersom feilinnbetalingen har ført til at skyldneren har beholdt mindre av sine inntekter enn forutsatt i gjeldsordningen, skal skyldneren beholde tilgodebeløpet. Regelen i tredje og fjerde punktum gjelder uansett størrelsen av tilgodebeløpet.

Retten kan også, på begjæring av en fordringshaver, hvis krav er omfattet av gjeldsordningen, omgjøre en gjeldsordning, dersom skyldnerens bolig i gjeldsordningsperioden har steget så mye i verdi i forhold til verdifastsettelsen etter § 4-7 at det etter omstendighetene vil virke urimelig overfor fordringshaverne dersom skyldneren skulle beholde hele verdiøkningen. Dersom slik omgjøring medfører at boligen må avhendes, har skyldneren rett til å beholde tilstrekkelig av salgssummen til å kunne skaffe seg en annen eiet bolig som med hensyn til størrelse, standard og beliggenhet m.v. tilfredsstillende skyldneren og dennes husstands rimelige behov.

Dersom skyldneren har gjort seg skyldig i uredelighet eller grovt har tilsidesatt sine plikter etter gjeldsordningen, kan retten, på begjæring av en fordringshaver, hvis krav er omfattet av gjeldsordningen, oppheve gjeldsordningen.

Dersom skyldneren innen to år etter gjeldsordningsperiodens utløp mottar arv, gevinst eller liknende av betydelig omfang, kan retten, på begjæring av en fordringshaver, hvis krav er omfattet av gjeldsordningen, sette gjeldsordningen helt eller delvis til side i den utstrekning skyldnerens økonomi

og hensynet til fordringshaverne tilsier det. Gjeldsordningen kan ikke settes til side på grunn av gevinst som skyldes verdiøkning på bolig.

§ 6-3. Rettsmøte om endring av gjeldsordning

Før retten prøver en begjæring etter §§ 6-1 eller 6-2, skal skyldneren og de berørte fordringshaverne gis anledning til å uttale seg. Det innkalles til rettsmøte dersom skyldneren eller en av fordringshaverne krever det eller retten finner det nødvendig.

§ 6-4. Skyldnerens opplysningsplikt overfor fordringshaverne

Dersom det inntreffer omstendigheter som skyldneren forstår eller må forstå kan gi fordringshaverne rett til omgjøring eller tilsidesettelse etter § 6-2 skal skyldneren innen rimelig tid på betryggende måte opplyse fordringshaverne og namsmannen om dette.

§ 6-5. Frister for fremsettelse av begjæringer etter § 6-1 og § 6-2

Begjæring om stadfestelse av forslag til tvungen endring av en gjeldsordning etter § 6-1 første til tredje ledd og begjæring om omgjøring av en gjeldsordning etter § 6-2 første og annet ledd må fremsettes i gjeldsordningsperioden. Begjæring om opphevelse av en gjeldsordning etter § 6-2 tredje ledd må fremsettes innen ett år etter gjeldsordningsperiodens utløp. Begjæring om tilsidesettelse av en gjeldsordning etter § 6-2 fjerde ledd må fremsettes innen ett år etter at toårsperioden i bestemmelsen er utløpt. Begjæringer etter § 6-2 første, annet og fjerde ledd må dessuten fremsettes innen to måneder etter at opplysning som nevnt i § 6-4 er mottatt.

Kap 7. Forskjellige bestemmelser

§ 7-1. Registrering av gjeldsordninger m.m.

Åpning av gjeldsforhandling skal registreres i Løsøreregisteret. Frivillige og tvungne gjeldsordninger skal også registreres i Løsøreregisteret. Registreringen av åpning av gjeldsforhandling slettes når det enten registreres en gjeldsordning eller gjeldsforhandlingsperioden er utløpt uten at gjeldsordning er kommet i stand. Etter at gjeldsordningsperioden er avsluttet, skal opplysningene kun benyttes av namsmyndighetene i saker etter loven her for undersøkelse av om skyldneren tidligere har oppnådd gjeldsordning.

Dersom skyldneren under en gjeldsordning skal beholde eiendeler som er pantsatt, og som er registrert i et rettsvernsregister, skal gjeldsordningen registreres der. Dersom skyldneren skal beholde eiendeler som er håndpansatt, skal den som besitter pantet gis melding om gjeldsordningen.

Namsmannen sørger for registreringer og meldinger etter paragrafen her.

Kongen kan gi forskrifter om registrering av gjeldsordning eller gjeldsforhandlinger.

§ 7-2.Sletting av panteheftelser ved gjennomført gjeldsordning

Når gjeldsordningen er gjennomført, bortfaller panteheftelser som nevnt i § 4-8 bokstav a annet ledd og bokstav b annet ledd. Dette gjelder ikke panteheftelser som nevnt i panteloven § 1-5 annet ledd.

Dersom slike heftelser er registrert i et rettsvernregister, sørger namsmannen for avlysning. Dersom slike heftelser er sikret ved håndpant, gir namsmannen melding til den som besitter pantet om bortfallet.

§ 7-3.Fordeling av midler som er sikret etter § 3-3 når gjeldsordning ikke kommer i stand

Dersom gjeldsordning ikke kommer i stand, fordeler namsmannen de midler som er trukket etter § 3-3 annet ledd forholdsmessig på fordringshaverne, dog slik at fordringshavere med forutgående utleggstrekk får dekning først, som om åpning av gjeldsforhandling ikke hadde funnet sted. Etter at fordringshavere med forutgående utleggstrekk har fått det som tilkommer dem, kan overskytende midler fordeles på en annen måte dersom en forholdsmessig fordeling vil få urimelige følger for skyldneren. Ved vurderingen skal det legges vekt på om skyldneren har forfalt og ubetalt gjeld sikret med pant i egen bolig.

Videre opphører sikring etter § 3-3 første ledd å gjelde. Namsmannen sørger for at sikringstiltakene oppheves.

§ 7-4.Skyldnerens ansvar for omkostninger

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt uten grunn innleder en sak om gjeldsordning etter denne lov, plikter å erstatte det offentlige og fordringshavernes omkostninger i forbindelse med saken.

§ 7-5.Dekning av saksomkostninger i saker for retten hvor skyldneren ikke har motpart

Om dekning av saksomkostninger av det offentlige gjelder forvaltningsloven § 36 første ledd og tredje ledd første punktum tilsvarende.

§ 7-6.Dokumentasjon ved gjennomført gjeldsordning

Når gjeldsordningsperioden er utløpt, kan en fordringshaver hvis krav var omfattet av gjeldsordningen, kreve at skyldneren godtgjør at denne har oppfylt sine plikter etter ordningen.

§ 7-7. Uanmeldte fordringer som skyldneren ikke er krevet for i gjeldsordningsperioden

Krav som bestod på åpningstidspunktet og som skyldneren ikke er krevet for ved gjeldsordningsperiodens utløp, bortfaller. Bortfallet skjer likevel tidligst ett år etter at en gjeldsordning er vedtatt eller stadfestet.

0 Tilføyd ved lov 10 jan 2003 nr. 1 (ikr. 1 juli 2003 iflg. res. 10 jan 2003 nr. 15).

§ 7-8. Forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven

Reglene i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 2, 5 og 6 med videre henvisninger gjelder så langt de passer.

Lov om gjeldsbrev

Dato	LOV-1939-02-17-1
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2010-03-26-9 fra 01.07.2013
Publisert	ISBN 82-504-1057-2
Ikrafttredelse	01.01.1940
Endrer	
Kunngjort	
Korttittel	Gjeldsbrevlova - gbl.

INNHold

- Fyrste kapitel. Ålmenngjeldande reglar. (§§ 1 - 10)
- Andre kapitel. Omsetningsgjeldsbrev. (§§ 11 - 23 a)
- Tredje kapitel. Enkle gjeldsbrev. (§§ 24 - 29)
- Fjerde kapitel. Innskotsbøker. (§§ 30 - 33)
- Femte kapitel. Overgangsreglar. (§§ 34 - 37)
- Sjette kapitel. Brigde i andre lover o.a. (§§ 39 - 40)

Sjå strl. 2005 § 385. Jf. lover 27 mai 1932 nr. 2, 27 mai 1932 nr. 3 og 5 juli 2002 nr. 64. - Jf. *tidlegare* m.a. NL 1-21-13 og 14, forordning 9 feb 1798.

Fyrste kapitel. Ålmenngjeldande reglar.

§ 1. Den som gjev eit gjeldsbrev, misser ikkje med det utan avtale nokor motsegn frå det rettshøvet som er grunnlag for gjeldsbrevet.

§ 2. Gjev fleire ut eit gjeldsbrev, svarar dei ein for alle og alle for ein, om ikkje anna er sagt.

Betaler ein av dei, kann han søkja att hjå kvar av dei andre det som skal falle på han etter rettshøvet mellom dei.

Er det visst at ein av dei andre ikkje kann betala, eller er tilhaldsstaden hans ukjend, blir parten hans bytt mellom alle hine. Det same gjeld, om han ikkje betalar innan 14 dagar etter han er kravd eller krav er sendt til han på forsvarleg måte.

§ 3. Er betalingsstad ikkje avtala, skal eit gjeldsbrev betalast der kravshavaren bur, eller på forretningsstaden, om han driv forretning. Om kravshavaren flytter ut or landet eller kravet går over til ein mann i eit anna land, blir betalingsstaden verande den same som før når ikkje anna er avtala.

Kravshavaren kann krevja betaling på ein annan stad i det land der pengane skal greidast, so fram det ikkje blir til nemnande ulempe eller utgift for skyldnaren.

Flytter kravshavaren eller kjem kravet på andre hender og skyldnaren so ikkje får veta kvar han skal betala, er han utan ansvar om han kjem for seint av den grunn. Utgifter og tap som skyldnaren har for di han ikkje kjenner til skiftet, lyt kravshavaren svara.

§ 4. Ihendehavargjeldsbrev skal betalast i forretningslokalet til skyldnaren når ikkje anna er sagt.

Det same gjeld gjeldsbrev som blir utgjevne mange i samanheng og med sams tekst (mengdegjeldsbrev), og gjeldsbrev som bankar eller samvirkeføretak gjev ut for innlån.

§ 5. Er det ikkje fastsett noko om betalingstid, har skyldnaren rett til å betala so snart han vil. Han er skyldig til å betala straks kravsmannen seier frå.

Forfell gjeldsbrevet på ein sundag eller annen helgedag eller på ein laurdag eller på den 1 eller 17 mai, blir forfallsdagen utdrygd til yrkedagen etter. Dette gjeld òg når gjeldsbrevet lyder på betaling innan ein serskild nemnd frist som går ut på ein helgedag eller på ein laurdag eller på 1 eller 17 mai.

§ 6. Betalar ikkje skyldnaren i tide, skal han svara rente etter lov om renter ved forsinket betaling m.m. frå den dagen han skulle ha betala.

Kunde kravshavaren krevja høgere rente på anna grunnlag, har han framleis rett til det. Det same gjeld om skadebot, i fall kravshavaren har tap som renta ikkje gjev fullt vederlag for.

Er det på kravshavaren betalinga står, skal ikkje skyldnaren svara rente so lenge dette varer, endå om kravet før bar rente.

§ 7. Lyder gjeldsbrevet på eit pengeslag som ikkje gjeld der gjeldsbrevet blir betala, kann det betalast med slike pengar som gjeld på staden etter verdet på betalingsdagen, om ikkje anna er avtala.

Blir gjeldsbrevet ikkje betala i tide, og lyder det på eit pengeslag som ikkje gjeld der gjeldsbrevet skal betalast, skal kravshavaren ha vederlag for tap han får av at kursen på gjeldsbrevpengane har falle. Gjev ikkje tilhøvet grunnlag for annan tapsrekning, kann han krevja betaling i slike pengar som gjeld der betaling skulde gjevast, etter kursen på forfallsdag.

Det skal likevel ikkje gjevast vederlag for kurstapet, i fall det er på kravshavaren sjølv betalinga står, eller seinkingsgrunnen er lovbod, stans i samferdsla eller andre slike hindringar som skyldnaren ikkje vinn med og som det ikkje var ventande at han tok omsyn til då han gav ut gjeldsbrevet.

§ 8.(Oppheva med lov 4 mars 1983 nr. 4. - Sjå lov 31 mai 1918 nr. 4 § 36.)

§ 9.Når nokon avhender eit gjeldsbrev til eige eller pant, svarar han for at kravet er til. Men dette gjeld ikkje ved gåvor, og ikkje heller når mottakaren visste at kravet ikkje var til, eller hadde grunn til mistanke om det.

§ 10. Avhendaren svarar berre for at skyldnaren er vederheftig, når han tek det på seg. Blir ein vekselobligasjon avhendt ved endossement, blir dette rekna for å vera tilfelle.

Andre kapitel. Omsetningsgjeldsbrev.

§ 11.Reglane i dette kapitel gjeld berre omsetningsgjeldsbrev.

Eit gjeldsbrev er omsetningsgjeldsbrev når det anten

1. lyder på ihendehavaren eller ikkje seier kven gjelda skal betalast til (ihendehavargjeldsbrev), eller

2. lyder på namn med tillegget «eller order» eller eit anna slikt tillegg (ordergjeldsbrev), eller

gjev pant i fast eigedom eller i skip eller anna innretning som er innført i skipsregisteret, jf sjøloven

3. §§ 11, 33 og 507, eller i luftfartøy som er innført i luftfartøyregisteret, so nær som når det er tilset «ikkje til order» eller eit anna slikt atterhald, eller

4. lyder på namngjeven mann (namnegjeldsbrev) og endefram seier at det skal vera omsetningsgjeldsbrev.

§ 12. Får eit ihendehavargjeldsbrev påskrift om at ein namngjeven mann er kravshavar, blir det likevel rekna for eit ihendehavargjeldsbrev, so framti ikkje skyldnaren har skrive under påskrifta eller ho har heimel i teksten i gjeldsbrevet. Men i desse høve òg blir brevet verande omsetningsgjeldsbrev.

§ 13. Den som har eit omsetningsgjeldsbrev i hende, er legitimera til å rå over det med verknad som nemnt i §§ 14, 15, 18 og 19, so framti det er eit ihendehavargjeldsbrev. Det same gjeld, når han er den som etter teksten i gjeldsbrevet eller ei samanhangande rekkje av skriftlege utsegner om avhendingar til namngjeven mann eller in blanco synest vera rette innehavaren til gjeldsbrevet, eller når han med grunn kann haldast for å vera den nemnde eller for å ha rett til å rå for han.

§ 14. Avhender legitimasjonshavaren (jfr. § 13) eit omsetningsgjeldsbrev til eige eller pant, og mottakaren får det i hende, hindrar det ikkje rettsvinning at han vantar rett til å rå over brevet, utan når mottakaren veit dette eller ikkje er so akksam som han bør vera etter tilhøvet.

§ 15. Avhender legitimasjonshavaren eit omsetningsgjeldsbrev til eige eller pant, og mottakaren får det i hende, kan utgjevaren ikkje gjera gjeldande

at kravet er ugildt etter reglane i §§ 29-33 eller 36 i avtalelova, eller § 2 i pristiltakslova, eller at gjeldsbrevet er utgjeve utan hans vilje etter at han skreiv under det,

at han ikkje har fått det vederlaget som var avtala, eller har andre motsegner frå det rettshøvet som var grunnlag for gjeldsbrevet,

at kravet er betala før gjeldsbrevet vart avhendt eller at det er bortfalle eller brigda med avtale, motrekningsfråsegn eller oppseiing eller i dom.

Men ei motsegn går ikkje tapt, i fall mottakaren kjenner det omstendet som ho blir bygd på, eller bør ha mistanke om det. Det same gjeld, om gjeldsbrevet har fått ei påskrift om det, som ikkje lett kunde takast bort, endå om dette sidan er gjort.

0 Endra med lover 4 mars 1983 nr. 4, 11 juni 1993 nr. 66 (ikr. 1 jan 1994).

§ 16. Har skyldnaren betala rente som forfall før gjeldsbrevet vart avhendt, kann han gjera dette gjeldande mot ein mottakar i god tru. Likeins har han alle andre motsegner mot krav på rente som etter gjeldsbrevet skulde vore betala før avhendingsdagen.

Same regelen gjeld faste tidvisse summar som blir betala etter gjeldsbrevet og inneheld både rente og avdrag.

§ 17. Utgjevaren kann likeins gjera gjeldande at gjeldsbrevet er falskt eller forfalska, underskrive på hans vegner utan fullmakt eller ugildt på grunn av grov tvang (§ 28 i avtalelova), manglande rettsleg handleevne eller sinnssjukdom, at gjeldsbrevet er sagt maktlaust, eller at kravet er bortfalle eller brigda etter reglane om deponering, forelding, preklusjon eller tvangsakkord.

§ 18. Avhender legitimasjonshavaren eit omsetningsgjeldsbrev til eige eller pant, og mottakaren får det i hende, kann skyldnaren ikkje krevja motrekning med krav på avhendaren, uten mottakaren visste at skyldnaren hadde eit krav som kunde nyttast til motrekning, og måtte skjønna at skyldnaren kom til å lida tap, om ei avhending skulde stengja for dette.

Motkrav som reiser seg frå same rettshøvet som gjeldsbrevkravet, fylgjer likevel dei reglane som gjeld om motsegner frå dette høvet.

§ 19. Betalar skyldnaren eit omsetningsgjeldsbrev til legitimasjonshavaren, blir han fri, endå om mottakaren ikkje har rett til å taka mot betaling, når skyldnaren ikkje veit det og er so aktsam som han etter tilhøvet bør vera for å hindra at pengane kjem i urette hender.

§ 20. Når eit omsetningsgjeldsbrev er avhendt til eige eller pant, kann skyldnaren likevel betala forfallen rente til avhendaren, når skyldnaren ikkje veit at avhendaren er utan rett til å taka mot pengane og ikkje bør ha mistanke om det heller. Det same gjeld faste summar som etter gjeldsbrevet blir betala med jamne mellomrom, og som inneheld både rente og avdrag.

Betalar ein annan enn skyldnaren etter gjeldsbrevet, lyt betalaren òg vera i god tru.

§ 21. Skyldnaren etter eit omsetningsgjeldsbrev er berre skyldig å betala, so framt han får brevet tilbake. Er det ikkje eit ihendehavargjeldsbrev, kann han òg krevja kvittering på gjeldsbrevet.

Betalar han avdrag, kann han krevja at dei blir avskrivne på brevet, og dessutan laus kvittering. Men skal det etter gjeldsbrevet betalast med jamne mellomrom faste summar som inneheld både rente og avdrag, kann han ikkje krevja at desse avdrag blir avskrivne.

Blir gjeldsbrevet opsagt, kann skyldnaren krevja at det får påskrift om det.

§ 22. Rentekupongar til mengdegjeldsbrev fylgjer reglane om ihendehavargjeldsbrev, straks renteterminen har take til.

Den som vinn retten til ein kupong, er bunden av føresegnene i den teksten gjeldsbreva har sams. Han lyt òg finna seg i den motsegn at gjeldsbrevet som kupongen høyrde til, er ugildt, for di utskrivaren ikkje har gjeve det ut.

Når gjeldsbrevet er utdrage eller havt til å forfalle på annan måte med heimel i den sams teksten, gjev kupongar som sidan forfell, ingen rett.

Blir kupongar avhende saman med gjeldsbrevet, får mottakaren ikkje betre rett etter kupongane enn etter sjølve gjeldsbrevet.

§ 23. Utbytekupongar til aksjer eller anna brev på ein selskapspart fylgjer òg reglane om ihendehavargjeldsbrev.

Den som vinn retten til ein kupong, lyt finna seg i den motsegn at aksjen eller partbrevet ikkje gav partsrett i selskapet då kupongen forfall.

Blir ein kupong avhend serskilt før utbytet er fastsett, gjeld §§ 14 og 15 ikkje.

Blir kupongar avhende saman med aksjen eller partbrevet, får ikkje mottakaren betre rett etter kupongane enn etter sjølve aksjen eller partbrevet.

§ 23 a. Den som før kravet er forelda, melder til skyldnaren at eit mengdegjeldsbrev eller ein rente- eller utbytekupong er komen bort og som gjer retten sin etter brevet eller kupongen sannsynleg, kan krevje betaling når foreldingsfristen er ute.

Tredje kapitel. Enkle gjeldsbrev.

§ 24. Reglane i dette kapitel gjeld berre enkle gjeldsbrev. Med dette er i denne lova meint namnegjeldsbrev som ikkje går inn under § 11 nr. 3 eller 4.

§ 25. Når nokon avhender eit enkelt gjeldsbrev, får ikkje mottakaren betre rett enn avhendaren, om inkje anna fylgjer av serlege rettsreglar.

§ 26. Krav på avhendaren kann skyldnaren nytta til motrekning, når han vart eigar av kravet før han fekk veta om avhendinga eller fekk nokon tanke om henne. Var motkravet ikkje forfalle på den tid, lyt det dessutan vera forfalle seinast samstundes med hovudkravet.

§ 27. Er eit enkelt gjeldsbrev avhendt, blir skyldnaren likevel fri når han betalar til den førre kravshavaren, soframt han ikkje veit at hin er utan rett til å taka mot betaling, og han er so aktsam som han bør vera etter tilhøvet.

§ 28. Når skyldnaren betalar til den som har fått eit gjeldsbrev overført til seg skriftleg, blir han fri, endå om det syner seg at avhendinga ikkje er bindande. Veit skyldnaren dette eller bør han ha mistanke om det, gjeld denne føresegn ikkje; og ikkje heller om avhendinga er ugild av ein grunn som er nemnd i § 17.

§ 29. Blir eit enkelt gjeldsbrev avhendt, gjeld dette berre mot kravsmennene til avhendaren når skyldnaren har fått melding om avhendinga frå mottakaren eller avhendaren.

Er kravet avhendt til fleire som alle er i god tru, går den retten føre som skyldnaren fyrst får melding om.

Desse reglane gjeld likevel ikkje når uteståande krav blir avhende saman med ein forretning som det gjeld bokføringsplikt for.

Fjerde kapitel. Innskotsbøker.

§ 30. Innskotsbøker i bankar og samvirkeføretak fylgjer føresegnene om enkle gjeldsbrev.

§ 31. (Oppheva med lov 25 juni 1999 nr. 46.)

§ 32. Blir ei innskotsbok avhendt til eige, gjeld dette mot kravsmennene til avhendaren berre når skyldnaren har notert avhendinga i bøkene sine, og gjeve mottakaren melding om det og om kva det stod inne på kontoen. Dette må skyldnaren gjera straks om innehavaren av kontoen krev det og legg fram boka so framt ikkje serleg avtale eller reglar i vedtektene til skyldnaren gjev rett til å nekte notering.

Er boka avhend til fleire, går den føre som har fått notert sin rett av skyldnaren og i god tru fått melding om det.

§ 33.Skyldnaren kan ikkje krevja motrekning med krav på avhendaren, når han har gjeve mottakaren slik melding som § 32 talar om. Heller ikkje har han den motsegna at han ikkje var skyldig pengane so framt ikkje mottakaren visste dette eller burde ha mistanke om det.

Lov om pant (panteloven)

Dato	LOV-1980-02-08-2
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2016-04-22-3
Publisert	ISBN 82-504-1292-3
Ikrafttredelse	01.01.1981
Endrer	
Kunngjort	
Korttittel	Panteloven - pantel.

INNHOLD

[Kap. 1. Almennelige bestemmelser. \(§§ 1-1 - 1-17\)](#)

[Kap. 2. Avtalepant i fast eiendom. \(§§ 2-1 - 2-7\)](#)

[Kap. 3. Avtalepant i løsøre. \(§§ 3-1 - 3-22\)](#)

[Kap. 4. Avtalepant i verdipapirer, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, aksjer, enkle pengekrav, patenter og planteforedlerret... \(§§ 4-1 - 4-17\)](#)

[Kap. 5. Utleggspant. \(§§ 5-1 - 5-14\)](#)

[Kap. 6. Lovbestemt pant. \(§§ 6-1 - 6-4\)](#)

[Kap. 7. Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser, opphevelse og endringer av andre lover. \(§§ 7-1 - 7-3\)](#)

[Kap. 1. Almennelige bestemmelser.](#)

§ 1-1. Definisjoner.

- (1) Med panterett menes en særrett til å søke dekning for et krav (pantekravet) i ett eller flere bestemte formuesgoder (pantet).
- (2) Med underpant menes en panterett hvor rådigheten over pantet ikke blir fratatt eieren.
- (3) Med håndpant menes en panterett hvor rådigheten over pantet blir fratatt eieren.
- (4) Med realregister menes grunnbok, skipsregister (herunder Norsk Internasjonalt Skipsregister), luftfartøyregister og lignende rettighetsregister ordnet etter de formuesgoder som rettigheten gjelder. Verdipapirregistre og Løsøreregisterets motorvognregister regnes ikke som realregistre.
- (5) Med Løsøreregister menes Landsregisteret for rettigheter i løsøre.

§ 1-2. Fravikelighet. Forholdet til annen lovgivning.

- (1) Reglene i denne lov kan fravikes ved avtale med mindre annet er bestemt eller fremgår av sammenhengen.
- (2) Ved avtale kan panterett bare stiftes rettsgyldig hvor dette er hjemlet i denne lov eller i annen lovbestemmelse.
- (3) Denne lov står tilbake for bestemmelser om pant i andre lover.
- (4) At en panterett får rettsvern etter denne lov, er ikke til hinder for rettsvinning etter lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre, med mindre annet er uttrykkelig bestemt i lov.

§ 1-3. Adgangen til å pantsette.

- (1) Panterett kan ikke rettsgyldig heftes under ett på alt det noen eier eller kommer til å eie.
- (2) Når en rett ikke kan avhendes, eller bare kan avhendes på visse vilkår, gjelder samme begrensning med hensyn til adgangen til å pantsette retten.
- (3) Panterett i en ideell del kan bare stiftes når panteretten omfatter all rett vedkommende eier har til formuesgodet.

§ 1-4. Angivelse av pantekravet.

- (1) En panterett får bare rettsvern når det er fastsatt et bestemt beløp eller et høyeste beløp for pantekravet, hvis ikke annet følger av denne lov. Dette er likevel ikke til hinder for rettsvern for tilleggskrav som nevnt i § 1-5.
- (2) Beløpet skal være angitt i norske penger eller i utenlandske penger som til vanlig har børskurs i Norge.

§ 1-5. Panterett for tilleggskrav.

Når ikke annet følger av stiftelsesgrunnlaget for panteretten, omfatter panteretten også følgende tilleggskrav:

a) omkostninger ved inndrivelse av pantekravet,

renter som er opptjent senere enn to år før en panthaver begjærer tvangsdekning, forutsatt at

b) dekning gjennomføres, eller senere enn to år før det åpnes gjeldsforhandling etter konkursloven eller gjeldsordningsloven, eller konkurs hos eieren.

c) grunnbyrdeytelse som er forfalt senere enn to år før tidspunkt som angitt under bokstav b,

d) premie for brannforsikring og annen vanlig tingsskadeforsikring for senere enn ett år før det tidspunkt som er angitt under bokstav b, når panthaveren har betalt premien for eieren, og

e) nødvendige utgifter til bevaring av og tilsyn med pantet, når panthaver har dekket slike utgifter under en konkurs etter avtale med bostyrene.

Panteretten etter første ledd bokstav b for renter opptjent senere enn to år før det er åpnet gjeldsforhandling etter gjeldsordningsloven hos eieren består inntil to år etter at gjeldsordningsperioden er utløpt. Dersom panthaver begjærer tvangsdekning i gjeldsordningsperioden, eller etter opphevelse av en gjeldsordning, omfatter panteretten både renter opptjent senere enn to år før det ble åpnet gjeldsforhandling, og renter opptjent senere enn to år før begjæringen om tvangsdekning, forutsatt at dekning gjennomføres.

§ 1-6. Avkastning av pantet.

(1) Ved underpant har eieren rett til avkastning av pantet.

(2) Den som har pant i verdipapirer, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, innløsningspapirer, aksjer eller enkle pengekrav, kan kreve og motta renter, utbytte og avdrag som forfaller mens panteretten består. De beløp som panthaveren mottar, kan han bruke til dekning av forfalte renter av pantekravet og forfalte deler av hovedstolen. Overskytende beløp kan eieren kreve å få utbetalt av panthaveren. Skal det pantsatte papir eller krav innløses, kan panthaveren motta og beholde innløsningssummen i den utstrekning dette er nødvendig til sikring også av de uforfalte deler av pantekravet. Panterett i aksjer omfatter også fondsaksjer (friaksjer).

(3) Ved namsutlegg i verdipapirer, innløsningspapirer eller enkle pengekrav skal avdrag og renter betales til namsmannen. Både saksøkeren og saksøkte kan foreta det som trengs for å holde kravet i kraft. Første punktum gjelder tilsvarende ved hel innfrielse av kravet.

(4) Annet ledd gjør ingen endring i lov av 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 15-8 første ledd tredje punktum.

§ 1-7. Bruksrett, vedlikeholds- og forsikringsplikt.

(1) Ved underpant har eieren rett til å bruke pantet på vanlig måte med mindre annet er avtalt, eller bestemt for utlegg eller for øvrig i medhold av lov.

(2) Ved underpant plikter pantsetteren å sørge for forsvarlig stell og vedlikehold av pantet, slik at panthaverens sikkerhet ikke blir redusert.

(3) Hvis håndpantsett løssøre er overlevert til panthaveren, plikter han å sørge for slikt tilsyn med og stell av pantet som forholdene krever. Han har ikke rett til å bruke pantet for egne formål med mindre slik bruksrett er avtalt eller følger av annet rettsgrunnlag.

(4) Ved avtalepant i fast eiendom, driftstilbehør eller varelager plikter pantsetteren å holde pantet forsikret mot brann og annen tingsskade i den utstrekning dette er vanlig.

§ 1-8. Risiko og ansvar for tap av eller skade på pantet.

(1) Hvis pantet går tapt eller blir skadet ved en tilfeldig hendelse, bærer eieren sitt tap og panthaveren tapet i pantesikkerhet.

(2) Eieren og panthaveren blir bare erstatningsansvarlig overfor hverandre hvor dette følger av alminnelige erstatningsregler eller særlig rettsgrunnlag.

§ 1-9. Forfall.

(1) Foruten til vanlig forfallstid kan panthaveren kreve at pantekravet blir innfridd

a) når plikten til å betale renter og avdrag blir vesentlig misligholdt,

b) når pantet blir tvangssolgt,

c) når det blir åpnet gjeldsforhandling eller konkurs hos skyldneren eller hos pantets eier,

d) når eieren eller pantsetteren vesentlig misbruker sin råderett over pantet eller forøvrig vesentlig forsømmer sine plikter etter § 1-7,

e) når pantet går tapt eller blir skadet ved en tilfeldig begivenhet, og dette medfører at pantesikkerheten blir vesentlig forminsket.

(2) Krav om innfrielse etter første ledd bokstav c gir ikke rett til å kreve forsinkelsesrente.

(3) Før innfrielse kan kreves etter reglene i første ledd bokstav d eller e, skal panthaveren gi eieren og pantsetteren varsel med en rimelig frist til å rette på forholdet, dersom det ikke er forbundet med fare å vente.

⁰ Endret ved lover 4 mars 1983 nr. 4, 26 juni 1992 nr. 86, 3 sep 1999 nr. 72 (ikr. 1 jan 2000 iflg. res. 3 sep 1999 nr. 983).

§ 1-10. Avhendelse og pantsettelse av panterett.

(1) Panthaveren har i forhold til eieren rett til å avhende panteretten og til å frempantsette den, når ikke annet er avtalt eller fremgår av forholdet.

(2) Kan det krav som skal sikres, ikke avhendes, gjelder det samme for panteretten.

(3) Erververen eller frempanthaveren får ikke større rett i forhold til pantets eier enn panthaveren selv hadde, med mindre annet følger av reglene om rettserverv i god tro.

§ 1-11. Avhendelse av pantet m.v.

(1) Panterett er ikke til hinder for at pantet blir avhendet, såfremt annet ikke følger av avtale. Særskilt avhendelse av deler av et panteobjekt eller av tilbehør kan bare skje med samtykke fra panthaveren, med mindre slik avhendelse åpenbart er uten betydning for panthaverens sikkerhet. Bestemmelsene i første og annet punktum gjelder tilsvarende for andre frivillige rettsstiftelser enn avhendelse.

(2) Om adgangen til avhendelse av driftstilbehør og varelager som er pantsatt slik det til enhver tid er, gjelder §§ 3-7 og 3-13. Bestemmelsene gjelder tilsvarende ved utleggspant og lovbestemt pant i slike formuesgoder. Om avhendelse av salgspantbeheftet løsøre gjelder § 3-16.

(3) Ved underpant i annet løsøre som ikke er realregistrert, kan løsøret ikke avhendes uten samtykke fra panthaveren. Tilsvarende gjelder andre frivillige disposisjoner enn avhendelse, unntatt stiftelse av ytterligere underpant. Ved namsutlegg kan samtykket i stedet gis av namsmannen.

(4) Panterett i fast eiendom som erverves av stat, fylkeskommune eller kommune til veg- eller jernbaneformål, faller bort ved ervervet. Bestemmelsen i første ledd annet punktum gjelder

tilsvarende også ved erverv av helt panteobjekt. Dersom gjenværende eiendom ikke gir full sikkerhet, skal vedkommende myndighet sørge for at panthaveren får sin del av kjøpesummen før eieren.

0 Endret ved lover 5 juni 1981 nr. 50 (nytt fjerde ledd), 26 juni 1992 nr. 86.

§ 1-12.Fellespant.

(1) Når to eller flere selvstendige formuesgoder som tilhører samme eier eller forskjellige eiere, hefter som pant for samme pantekrav, har panthaveren rett til å holde seg til det eller de panteobjekter han vil for hele pantekravet, om ikke annet er avtalt.

(2) Har panthaveren oppnådd dekning fra ett av pantobjektene for en større del av pantekravet enn den som etter rettsforholdene mellom partene skulle falle på dette objekt, har andre panthavere i objektet, eventuelt også eieren, rett til å tre inn i panteretten i de øvrige panteobjektene for den overskytende delen.

§ 1-13.Forholdet mellom flere panteretter.

Når to eller flere har panterett i samme formuesgode, går den retten foran som først ble påheftet, om ikke annet er avtalt eller følger av reglene om rettsvern.

§ 1-14.Utløsning.

(1) Når en panthaver har tatt skritt til å inndrive pantekravet ved varsel eller begjæring om tvangsdekning i pantet, kan andre panthavere kreve å få utløse ham ved å gi ham fullt oppgjør.

(2) Den som på etterstående prioritet har pant eller tilbakeholdsrett i et formuesgode som ikke er registrert i et realregister, kan når kravet er misligholdt kreve en bedre prioritert panthaver utløst ved å gi ham fullt oppgjør.

(3) Dersom flere vil utløse, går den best prioriterte foran. En etterstående panthaver kan ikke kreve å få utløse en foranstående som vil utløse ham isteden.

(4) Vil ingen av panthaverne utløse, kan pantets eier kreve å få gjøre det når han ikke er hovedskyldner for pantekravet.

§ 1-15.Nedsettelse av restkrav etter gjennomført dekningsalg.

Dersom en panthaver under inndrivelse av pantekravet har kjøpt pantet til en pris som ikke ga full dekning, og panthaveren senere søker å inndrive restkravet mot pantets eier eller andre som hefter for kravet, kan restkravet nedsettes i den utstrekning det godtgjøres at kjøpesummen sto i et åpenbart misforhold til pantets verdi på salgstidspunktet.

§ 1-16. Beregning av frister.

Ved beregning av frister etter denne lov gjelder reglene i domstolsloven §§ 146, 148 og 149 tilsvarende.

§ 1-17. Bruk av elektronisk kommunikasjon

Krav i eller i medhold av loven her om at varsel, melding, bekreftelse, samtykke eller liknende skal gis skriftlig, er ikke til hinder for bruk av elektronisk kommunikasjon.

Kap. 2. Avtalepant i fast eiendom.

§ 2-1. Hva kan pantsettes.

(1) Eiendomsrett til fast eiendom, tinglyst særlig rett i fast eiendom, og ideell andel i slike rettigheter kan pantsettes.

(2) Fysisk del av fast eiendom eller festerett til slik del kan ikke pantsettes særskilt før vedkommende myndighet har gitt det nødvendige samtykke til fradeling eller bortfeste.

§ 2-2. Hva panterett i fast eiendom omfatter.

(1) Når ikke annet er avtalt, omfatter pantsettelse av fast eiendom

a) grunnen,

b) hus og andre byggverk og anlegg på grunnen som pantsetteren eier eller som han selv eller senere eier lar oppføre der, og

c) tilbehør og rettigheter som nevnt i avhendingslova §§ 3-4 til 3-6.

(2) - - -

0 Endret ved lover 3 juli 1992 nr. 93, 1 juni 2001 nr. 28 (i.kr. 1 juli 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 560).

§ 2-3. Hva panterett i festerett til grunn og hus m.m. på grunnen omfatter.

(1) Pantsettelse av festerett til grunn og hus m.m. på grunnen skal omfatte

a) alle rettigheter som pantsetteren har etter festeavtalen, og

b) hus og andre byggverk og anlegg på grunnen som pantsetteren eier eller som han eller senere fester lar oppføre der.

(2) § 2-2 første ledd bokstav c gjelder tilsvarende.

(3) Forøvrig gjelder lov av 20. desember 1996 nr. 106 om tomtefeste § 18 første ledd andre punktum og tredje ledd.

§ 2-4. Pantsettelse av eierseksjon.

Pantsettelse av eierseksjon skal omfatte:

a) den bruksenhet i bygning som pantsetteren har eiendomsrett eller eksklusiv bruksrett til, og

b) den tilhørende sameieandel i eiendomen.

(2) § 2-2 første ledd bokstav c gjelder tilsvarende.

§ 2-5. Rettsvern.

(1) Panterett som nevnt i dette kapittel får rettsvern ved tinglysing i grunnboken. Pantet forblir i eierens besittelse dersom ikke annet er avtalt, jfr. § 2-6.

(2) Frempansettelse av panterett i fast eiendom knyttet til omsetningsgjeldsbrev eller innløsningspapir får rettsvern etter reglene i § 4-1 eller § 4-2.

(3) For pantsettelse av adkomstokument til leierett eller borett til husrom gjelder § 4-3.

§ 2-6. Brukspant.

(1) Det kan avtales at panthaveren skal overta besittelsen av eiendommen og drive den for pantsetterens regning. I så fall gjelder bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven §§ 11-57 første ledd, 11-59 og 11-62 tilsvarende.

(2) Det kan også avtales at panthaveren skal drive eiendommen for egen regning slik at avkastningen trer i stedet for rente av pantegjelden. Bestemmelsene i tvangsfullbyrdelsesloven §§ 11-57 første ledd og 11-62 gjelder da tilsvarende.

(3) Avtale etter denne paragraf kan ikke gjennomføres i strid med konsesjonslovgivningen.

§ 2-7. Overtagelse av pantegjeld.

(1) Når eieren vil avhende eller har avhendet en pantsatt fast eiendom, med plikt for den nye eier til å svare for pantegjelden, kan han anmode kreditor om å samtykke i at en navngitt ny eier trer inn i hans sted som personlig skyldner for pantegjelden.

(2) Hvis kreditor har gitt sitt skriftlige samtykke, blir avhenderen fri sitt ansvar og den nye eier ansvarlig overfor kreditor fra det tidspunkt da samtykket kom frem til avhenderen eller den nye eier, dog tidligst fra det tidspunkt da gjeldsovertagelsen skulle finne sted ifølge avhendelsesavtalen. Hvis det sistnevnte tidspunkt inntreffer mer enn ett år etter at kreditors samtykke ble gitt, taper dette sin virkning hvis ikke annet er avtalt.

(3) Hvis kreditor ikke gir sitt skriftlige samtykke innen én måned etter at forespørsel ble mottatt, kan pantegjelden innbetales med én måneds skriftlig varsel, som sendes etter at det er inngått bindende avtale om avhendelse av pantet. Denne rett faller bort dersom varsel om innbetaling ikke er sendt senest ett år etter at kreditor ble forespurt, og pantegjelden deretter blir innbetalt i samsvar med det varsel som er gitt.

(4) Bestemmelsene i denne paragraf kan ikke fravikes ved avtale til ugunst for avhender og erverver.

Kap. 3. Avtalepant i løsøre.

§ 3-1. Hovedregelen om rettsvern.

Med de unntak som er fastsatt i dette kapittel eller ved særskilt lov, kan avtalt panterett i løsøre bare få rettsvern etter reglene i § 3-2.

§ 3-2. Håndpant.

(1) Håndpanterett kan avtales i løsøre som ikke kan registreres i et realregister. Unntaket for registrerbart løsøre er dog ikke til hinder for håndpantsettelse av tilbehør til slikt løsøre.

(2) Håndpanterett får rettsvern ved at pantet overleveres til panthaveren eller en annen som påtar seg å sitte med det for panthaveren, slik at eieren ikke selv har hånd om det. Likt med overlevering av selve pantet regnes overlevering av nøkkel til rom hvor pantet oppbevares, eller lignende tiltak som fører til at eieren taper rådigheten over pantet. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke.

(3) Er pantet på pantsettelsestiden hos en annen enn eieren, får håndpanterett også rettsvern når besitteren har fått melding om pantsettelsen og om at eieren ikke har rett til å råde over pantet. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke.

(4) Pantsettelse av håndpanterett får rettsvern ved at det pantsatte løsøre overleveres til frempanthaveren. Reglene i annet og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-3. Pant i realregistrerbart løsøre.

(1) Løsøre som kan registreres i et realregister, og tilhører til slikt løsøre, kan pantsettes og får rettsvern ved registrering i vedkommende register.

(2) Reglene i § 2-7 om overtagelse av pantgjeld gjelder tilsvarende ved avhendelse av slikt løsøre.

Pant i driftstilbehør.

§ 3-4. Hva panteretten omfatter.

(1) Næringsdrivende kan underpantsette driftstilbehør som brukes i eller er bestemt for hans næringsvirksomhet.

(2) Som driftstilbehør ansees

a. maskiner, redskaper, innbo og annet utstyr,

rett til varemerke, patent, design og planteforedlerrett, herunder rett til søknad om slike rettigheter, rett til supplerende beskyttelsessertifikat, sekundært forretningskjennetegn,

b. kretsmønster for integrerte kretser, databaser og andre arbeider som er vernet etter åndsverkloven § 43, film- og fonogramproduzenters rett etter åndsverkloven § 45, ervervet opphavsrett, herunder rett til utøvende kunstners fremføring av et verk, og ervervet rett til fotografiske bilder, og

c. undersøkelsesrett etter lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser.

Rettigheter som nevnt i bokstav b regnes ikke som driftstilbehør dersom de utelukkende utnyttes eller er bestemt for å utnyttes gjennom overdragelse eller utstedelse av lisenser.

(3) Panterett i driftstilbehør som er beheftet med salgspant, eller som pantsetteren bare har en overførbar bruksrett til, omfatter den rett som pantsetteren til enhver tid har i vedkommende ting.

(4) Panterett i driftstilbehør omfatter ikke tilbehør til fast eiendom, jf. § 2-2 første ledd bokstav c, og heller ikke ting som kan pantsettes etter §§ 3-3, 3-8, 3-9 eller 3-10.

(5) Panteretten gjelder driftstilbehøret i sin helhet, slik det er til enhver tid. Hvis pantsetterens næringsvirksomhet består av flere avdelinger som driftsmessig er adskilt, kan driftstilbehøret for den enkelte avdeling pantsettes særskilt.

§ 3-5. Næringsdrivende.

Som næringsdrivende anses:

a) foretak registrert i Foretaksregisteret

sykehus, pleiehjem, skole, universitet, museum, idretts- eller fritidsinstitusjon og andre
b) institusjoner av sosial, humanitær eller lignende art, selv om de ikke blir drevet med sikte på fortjeneste, i den utstrekning dette bestemmes av Kongen i forskrift.

§ 3-6. Rettsvern.

Panterett i driftstilbehør eller i overførbar bruksrett til driftstilbehør får rettsvern ved tinglysing på eierens eller den bruksberettigedes blad i Løsøreregisteret.

§ 3-7. Avhendelse av pantsatt driftstilbehør

(1) Pantsetteren kan skifte ut eller avhende pantsatt driftstilbehør så langt dette er i samsvar med forsvarlig drift og ikke vesentlig forringer panthaverens sikkerhet. På samme vilkår kan pantsetteren utstede lisenser som gjelder driftstilbehør som nevnt i § 3-4 annet ledd bokstav b.

(2) Når panthaveren har tatt skritt til å inndrive pantekravet ved varsel om tvangsdekning etter tvangsfullbyrdsloven, har pantsetteren ikke rett til å skifte ut, avhende eller utstede lisenser som gjelder pantsatt driftstilbehør uten panthaverens samtykke.

(3) Når tilbehør blir solgt i samsvar med reglene i første og annet ledd eller i samsvar med regelen i konkursloven § 17 fjerde ledd, og selgeren ikke lenger har rådigheten over det, faller panteretten bort. Er salget skjedd i strid med disse reglene, står panteretten tilbake for rettsvinning etter lov av 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løssøre. Ved utstedelse av lisens som gjelder driftstilbehør som nevnt i § 3-4 annet ledd bokstav b i samsvar med reglene i første og annet ledd, står panteretten ved lag, men tilbake for lisensen.

§ 3-8. Pant i motorvogner, anleggsmaskiner og jernbanemateriell.

(1) Næringsdrivende kan underpantsette

a) motorvogner som brukes eller er bestemt til bruk i næringsvirksomheten,

b) flyttbare anleggsmaskiner som brukes eller er bestemt til bruk i den næringsdrivendes
entreprenørvirksomhet, og

c) jernbanemateriell bestående av lokomotiver, motorvognsett og vogner, som brukes eller er bestemt til bruk i den næringsdrivendes jernbanetraffikk.

Pantsettelsen kan skje enkeltvis eller for motorvogner, anleggsmaskiner eller jernbanemateriell under ett.

(2) Panteretten får rettsvern ved tinglysing på eierens eller den bruksberettigedes blad i Løsøreregisteret. Ved enkeltvis pantsettelse av registrert motorvogn blir panteretten da også beskyttet mot rettsserverv etter lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre.

(3) Pantsettelse av panterett i motorvogner, anleggsmaskiner og jernbanemateriell får rettsvern på samme måte. Er panteretten knyttet til et omsetningsgjeldsbrev eller et innløsningspapir, gjelder dog reglene i § 4-1 eller § 4-2.

(4) Kongen kan fastsette i forskrift hva som skal regnes som motorvogner, anleggsmaskiner og jernbanemateriell etter denne bestemmelse, og hvorledes motorvognene, maskinene og materiellet skal identifiseres.

(5) § 3-4 tredje ledd og § 3-5 gjelder tilsvarende. For næringsdrivende i landbruksnæring gjelder § 3-9 fjerde ledd tilsvarende. Ved samlet pantsettelse av alle pantsetterens motorvogner, anleggsmaskiner eller alt jernbanemateriell gjelder § 3-4 femte ledd og § 3-7 tilsvarende.

§ 3-9. Pant i redskaper, besetning, avling m.v. i landbruksnæring.

(1) Løsøre som brukes eller er bestemt til bruk i næringsvirksomhet i landbruket, men som ikke er tilbehør til fast eiendom, og varer som produseres i virksomheten, kan underpantsettes særskilt.

(2) Som slikt løsøre ansees:

a) maskiner, redskaper og annet utstyr, bortsett fra tilbehør som nevnt i § 2-2 bokstav c, og bortsett fra motorvogner som nevnt i § 3-8,

b) merder og annet liknende utstyr som brukes eller er bestemt til bruk i akvakultur.

c) avling og annen innhøstet avkastning,

d) dyr, herunder tamrein, pelsdyr, fjærfe, bier, muslinger og akvatiske organismer i akvakultur.

e) såvarer, gjødsel, drivstoff og andre varer som forbrukes under virksomheten,

f) emballasje til virksomhetens produkter.

(3) Panteretten får rettsvern ved tinglysning på eierens eller den bruksberettigedes blad i Løsøreregisteret.

(4) Kongen kan fastsette i forskrift hva som skal regnes som næringsvirksomhet i landbruket.

(5) § 3-4 tredje og femte ledd, § 3-7 og § 3-8 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-10. Pant i fiskeredskaper.

(1) Løsøre som brukes eller er bestemt til bruk i næringsvirksomhet med fiske- eller fangstfartøy, men som ikke er tilbehør til et fartøy, kan underpantsettes særskilt.

(2) Panteretten får rettsvern ved tinglysning på eierens eller den bruksberettigedes blad i Løsøreregisteret.

(3) § 3-4 tredje og femte ledd, § 3-7 og § 3-8 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Pant i varelager.

§ 3-11. Hva panteretten omfatter.

(1) Næringsdrivende kan underpantsette varelager i næringsvirksomhet.

(2) Som varelager regnes virksomhetens beholdninger av

a) råvarer, uferdige og ferdige varer og handelsvarer,

b) drivstoff og andre varer som forbrukes under virksomheten,

c) emballasje til virksomhetens produkter.

(3) Panteretten må gjelde pantsetterens varelager i sin helhet eller en nærmere angitt del som driftsmessig er adskilt fra det øvrige og fremtrer som en selvstendig enhet, slik lageret eller vedkommende del av det er til enhver tid. Kongen kan gi forskrift om adgang til å pantsette del av varelager.

(4) Panterett i varelager omfatter ikke ting som kan pantsettes etter §§ 3-3, 3-8, 3-9 eller 3-10.

(5) § 3-4 tredje ledd og § 3-5 gjelder tilsvarende.

§ 3-12. Rettsvern.

(1) Panterett i varelager får rettsvern ved tinglysning på eierens blad i Løsøreregisteret.

(2) § 3-8 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 3-13. Avhendelse av pantsatte varer.

(1) Varer av pantsatt varelager kan avhendes fritt innenfor rammen av pantsetterens vanlige næringsvirksomhet.

(2) Når panthaveren har tatt skritt til å inndrive pantkravet ved varsel om tvangssalg etter tvangsfullbyrdelsesloven, har pantsetteren ikke rett til å avhende varer av pantsatt varelager uten panthaverens samtykke.

(3) § 3-7 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Salgspant.

§ 3-14. Hvilke krav kan sikres.

I forbindelse med salg av løsøre kan det avtales panterett i det solgte (salgspant) til sikkerhet for

a) selgerens krav på kjøpesummen med tillegg av rente og omkostninger, eller

b) lån som tredjeperson har ydet kjøperen til hel eller delvis betaling av krav som nevnt under bokstav a, og som långiveren utbetaler direkte til selgeren.

§ 3-15. Hvilke ting kan beheftes.

(1) Salgspant kan ikke avtales etter reglene i §§ 3-14 til 3-22 i løsøre som kan registreres i et realregister. Unntaket for realregistrerbart løsøre er dog ikke til hinder for salgspant i tilbehør til slikt løsøre. Salgspant kan heller ikke avtales bare i en ideell del av en løøregjenstand.

(2) Salgspant kan heller ikke avtales i ting som kjøperen har rett til å selge videre før den er betalt.

(3) Kongen kan ved forskrift unnta visse ting eller vareslag fra ordningen med salgspant, fastsette en minste beløpsgrense og ellers gi de bestemmelser som ansees nødvendige, bl.a. for samordning med reglene om kreditt- og avbetalingskjøp.

§ 3-16. Forbud mot videresalg eller pantsettelse.

Ting som er beheftet med salgspant, kan ikke avhendes eller håndpantsettes uten med samtykke av salgspanthaveren.

§ 3-17. Rettsvern.

- (1) Ved forbrukerkjøp må avtale om salgspant for å få rettsvern inngås skriftlig og senest samtidig med at salgstingen blir overgitt til kjøperen. Avtale om salgspant kan inngås elektronisk dersom det er benyttet en betryggende metode for å autentisere avtaleinngåelsen og sikre avtalens innhold.
- (2) Ved andre kjøp enn forbrukerkjøp må salgspant for å få rettsvern være avtalt senest samtidig med at salgstingen blir overgitt til kjøperen. Dersom avtalen ikke er skriftlig, må den bekreftes skriftlig av en av partene uten ugrunnet opphold etter overleveringen.
- (3) Salgspant i motorvogn som er registrert i henhold til reglene i vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr. 4 § 15, jfr. § 16, må for å få rettsvern dessuten tinglyses på kjøperens blad i Løsøreregisteret. Salgspantet blir da også beskyttet mot rettserverv etter lov av 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre.
- (4) Avtalen må særskilt nevne de ting som panteretten skal omfatte og den kjøpesum eller det innkjøpslån den skal sikre. Når flere ting er kjøpt med salgspant under ett, ansees panteretten å hefte på samtlige ting til sikkerhet for det samlede beløp kjøperen skylder.
- (5) Er det avtalt salgspant både for selgerens krav og for innkjøpslån som tredjeperson har ydet kjøperen, blir de to panteretter likestilt, hvis ikke annet følger av avtalen.

§ 3-18. Salgspant i deler og tilbehør.

- (1) Salgspant i deler av eller i tilbehør til fast eiendom har uten tinglysing rettsvern mot eldre heftelser i eiendommen.
- (2) Mot senere frivillige rettsstiftelser i god tro i eiendommen og mot eierens kreditorer kan salgspant i deler eller tilbehør bare gjøres gjeldende når panteretten har rettsvern etter reglene om tinglysing. Tinglysingen skjer på vedkommende eiendoms blad i grunnboken.
- (3) Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende for salgspant i deler av eller i tilbehør til en hovedting som kan registreres i et realregister.
- (4) Når panterett i fast eiendom eller i en annen hovedting må stå tilbake for salgspant i en del eller i tilbehør, skal panteretten gjelde den rett pantsetteren til enhver tid har i delen eller i tilbehøret.

§ 3-19. Sammenføring.

Salgspant faller bort dersom salgstingen blir sammenføyet med en fast eiendom eller en annen hovedting på slik måte at utskilling ville medføre uforholdsmessige omkostninger eller urimelige verditap.

§ 3-20. Bearbeidelse og påkostning.

Salgspant faller bort dersom det ved bearbeidelse eller påkostning har funnet sted en ikke uvesentlig forandring av salgstingens karakter eller verdi etter at den ble overgitt til kjøperen.

§ 3-21. Foreldelse.

(1) Salgspant faller i alle tilfelle bort ett år etter den avtalte forfallstid for det krav panteretten skal sikre, og senest 5 år etter at salgstingen ble overgitt til kjøperen. Skal kjøpesummen eller lånet betales i avdrag, regnes ettårsfristen fra forfallstiden for det siste avdraget. Salgspant til sikkerhet for lån etter folketrygdloven § 10-7 første ledd bokstav h til anskaffelse av motorvogn registrert i henhold til vegtrafikkloven 18. juni 1965 nr. 4 § 15, jf. § 16, faller likevel bort senest 10 år etter at motorvognen ble overgitt til den stønadsberettigede.

(2) Fristene i første ledd avbrytes ved at begjæring om tvangssalg eller tilbakelevering etter tvangsfullbyrdelsesloven kommer inn til namsmyndigheten eller ved at det blir reist søksmål for å kreve tingen utlevert. Fristene avbrytes også når det er åpnet gjeldsforhandling etter konkursloven eller gjeldsordningsloven eller konkurs hos skyldneren og salgspant uttrykkelig påberopes i fordringsanmeldelsen. Ved gjeldsordning etter gjeldsordningsloven skjer ingen foreldelse i gjeldsordningsperioden. Bestemmelsene i lov av 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer § 3 nr. 3, § 10, § 21 nr. 1 og § 22 nr. 1, jfr. § 15 nr. 1 og 2 og § 17 nr. 1 og 2, gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 3-22. Rett som likestilles med salgspant.

(1) Har selgeren eller den som har ydet et innkjøpslån forbeholdt seg eiendomsrett til salgstingen inntil kjøpesummen eller lånet er fullt betalt, eller rett til å ta salgstingen tilbake ved betalingsmislighold, skal forholdet ansees som en avtale om salgspant.

(2) Leieavtale eller lignende avtale som i realiteten tjener til å sikre et avhendelsesvederlag, ansees som en avtale om salg og salgspant hvis det er meningen at leieren skal bli eier av tingen etter å ha betalt et visst antall leierterminer. Selv om det ikke er meningen at leieren skal bli eier eller ha rett til å bli eier, gjelder bestemmelsene i §§ 3-15 til 3-20 tilsvarende. I forhold til vilkåret i § 3-17 fjerde ledd er det tilstrekkelig at leiegjenstandene, leietiden og de terminvise leibeløp er nevnt.

0 Endret ved lover 21 juni 1985 nr. 82, 3 sep 1999 nr. 72 (ikr. 1 jan 2000 iflg. res. 3 sep 1999 nr. 983).

Kap. 4. Avtalepant i verdipapirer, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, aksjer, enkle pengekrav, patenter og planteforedlerretter m.m.

§ 4-1. Verdipapir og finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister

(1) Verdipapir kan pantsettes som håndpant. § 3-2 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(2) Som verdipapir regnes omsetningsgjeldsbrev og dermed likestilte dokumenter, samt omsetningspapirer som representerer en andelsrett i et selskap.

(3) Finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister kan pantsettes ved registrering i verdipapirregisteret, jf verdipapirregisterloven.

En livsforsikring kan pantsettes ved registrering i livsforsikringsregisteret, jf lov 16. juni 1989 nr. 69 om forsikringsavtaler § 17-1 annet ledd.

§ 4-2. Innløsningspapir.

(1) Krav eller rettighet knyttet til et innløsningspapir som ikke er verdipapir, kan pantsettes.

(2) Panteretten får rettsvern etter reglene om håndpant i § 3-2 annet og tredje ledd, når det dessuten er gitt melding til den forpliktete etter papiret etter reglene i § 4-5. Pantsettelse av slik panterett får rettsvern på samme måte.

§ 4-2a. Aksjer som ikke er registrert i et verdipapirregister

(1) Aksjer som ikke er registrert i et verdipapirregister, kan pantsettes med mindre noe annet er fastsatt i selskapets vedtekter.

(2) Panteretten får rettsvern ved at selskapet får melding om pantsettelsen. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke.

§ 4-2b. Medlemskap i samvirkeforetak

Panterett i medlemskap i samvirkeforetak som kan pantsettes etter samvirkeoven § 21, får rettsvern ved at foretaket får melding om pantsettelsen. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke for panterett som får rettsvern på denne måten. Er medlemskapet knyttet til fast eiendom (jf. § 2-2 første ledd bokstav c), får panteretten rettsvern ved tinglysing i grunnboken.

§ 4-3. Adkomstdokument til leierett eller borettil husrom

(1) Adkomstdokument til leierett eller borettil husrom kan pantsettes.

(2) Som adkomstdokument regnes dokument som representerer en leierett eller borettil husrom knyttet til en overførbar fordring på utleieren eller en andelsrett i et selskap, unntatt borettslagsandel som er registrert i grunnboken.

(3) Panteretten får rettsvern ved at det gis melding om pantsettelsen til vedkommende utleier eller selskap. Dersom det er knyttet innskuddsbevis til leieretten eller borettten, må dette i tillegg overleveres etter reglene i § 3-2 annet ledd, eller melding må gis til besitteren av dokumentet etter reglene i § 3-2 tredje ledd.

§ 4-3a. Borettslagsandel som er registrert i grunnboken

- (1) Borettslagsandel som er registrert i grunnboken kan pantsettes.
- (2) Panteretten får rettsvern ved registrering i grunnboken.
- (3) Reglene i § 2-2 første ledd bokstav c gjelder tilsvarende.

Enkle pengekrav.

§ 4-4. Hvilke enkle pengekrav kan pantsettes.

- (1) Enkle pengekrav som noen har mot navngitt skyldner, kan pantsettes. Det samme gjelder enkle pengekrav som noen kommer til å få mot navngitt skyldner i særskilt nevnt rettsforhold.
- (2) Enkle pengekrav i form av innskudd på konto i kredittinstitusjon kan pantsettes til fordel for kredittinstitusjonen. I forbrukerforhold må slik panterett etableres ved skriftlig avtale, og panteretten kan bare omfatte innskudd som står på særskilt konto som er opprettet i forbindelse med avtalen.
- (3) Som enkelt pengekrav regnes pengekrav som ikke er knyttet til verdipapir, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister eller innløsningspapir.

§ 4-5. Rettsvern.

- (1) Panterett i enkelt krav får rettsvern ved at skyldneren får melding om pantsettelsen, enten fra pantsetteren eller fra panthaveren. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke. Pantsettelse av slik panterett får rettsvern på samme måte.
- (2) Avtale om panterett etter § 4-4 annet ledd må inngås skriftlig for å få rettsvern. Avtalen må angi hvilket eller hvilke innskudd panteretten omfatter ved å angi kontonummer eller kontonumre. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke. Pantsettelse av slik panterett får rettsvern på samme måte.

§ 4-6. Rådighet over pantsatt krav.

- (1) Når ikke annet følger av det som er avtalt, har panthaveren samme rett i forhold til skyldneren og samme rett til å disponere rettslig over pantsatt enkelt krav som pantsetteren selv hadde.
- (2) Panthaverens kreditorer kan bare disponere over det pantsatte krav så langt det er nødvendig til dekning av det krav pantsettelsen skal sikre.
- (3) Bestemmelsene i lov av 17. februar 1939 nr. 1 om gjeldsbrev §§ 25 til 28 gjelder tilsvarende ved pantsettelse av enkle krav.

§ 4-7. Innskrenking av panthaverens rådighet.

Avtale som utelukker, begrenser eller setter vilkår for panthaverens rett til å disponere rettslig over et pantsatt enkelt krav, kan bare gjøres gjeldende overfor hans kreditorer og rettsetterfølgere og overfor skyldneren dersom skyldneren er varslet om det avtalte.

§ 4-8. Avregning hvor et pantsatt krav er avhendet.

(1) Hvis panthaveren uten rimelig grunn avhender et pantsatt enkelt krav før det er forfalt, skal kravets pålydende legges til grunn i oppgjøret mellom ham og pantsetteren, dersom pålydende er større enn avhendessummen. I alle andre tilfelle skal avhendessummen legges til grunn for oppgjøret.

(2) Bestemmelsen i første ledd kan bare fravikes ved avtale i forbindelse med en aktuell avhendelse.

§ 4-9. Avhendelse i sikringsøyemed.

Bestemmelsene i § 4-6 annet ledd, § 4-7 og § 4-8 gjelder tilsvarende når et enkelt krav er avhendet til eie i sikringsøyemed, slik at det skal foretas et etteroppgjør mellom partene i avhendelsesavtalen.

§ 4-10. Factoring.

(1) En næringsdrivende kan slutte avtale om avhendelse, avhendelse i sikringsøyemed eller pantsettelse av de enkle pengekrav på vederlag for varer eller tjenester som han har eller får i sin virksomhet eller i en særlig del av denne. Det er ikke nødvendig at skyldnerne blir navngitt.

(2) Avtale som nevnt i første ledd får rettsvern ved tinglysing på den næringsdrivendes blad i Løsreregisteret. Rett etter slik avtale kan allikevel ikke gjøres gjeldende mot den som i aktsom god tro har ervervet en konkurrerende rett til et krav som omfattes av avtalen, og som har fått rettsvern for sitt erverv etter § 4-5 eller etter lov av 17. februar 1939 om gjeldsbrev § 29.

(3) Bestemmelsene i §§ 3-5, 4-4 annet ledd, 4-6, 4-7 og 4-8 gjelder tilsvarende for avtale etter nærværende paragraf. For næringsdrivende i landbruksnæring gjelder § 3-9 fjerde ledd tilsvarende.

0 Endret ved lover 20 juli 1991 nr. 68, 1 juni 2001 nr. 28 (ikr. 1 juli 2001 iflg. res. 1 juni 2001 nr. 560).

Patenter og planteforedlerretter.

§ 4-11. Patent m.m.

(1) Patent som gjelder her i riket kan pantsettes. Det samme gjelder:

a. nasjonal patentsøknad som er innført i patentregisteret,

b. internasjonal patentsøknad som er videreført etter patentloven § 31 eller tatt opp til behandling etter patentloven § 38, og som er innført i patentregisteret,

c. europeisk patentsøknad som nevnt i patentloven § 66 g første ledd, og som er innført i Patentstyrets særskilte register over slike søknader,

d. supplerende beskyttelsessertifikat som nevnt i patentloven §§ 62 a og 62 b, og

e. overdragelig avtalelisens som er registrert i patentregisteret eller i Patentstyrets særskilte register over europeiske patentsøknader.

(2) Hvis en pantsatt patentsøknad deles eller hvis en oppfinnelse i en pantsatt søknad skilles ut i en ny søknad, omfattes også avdelte eller utskilte søknader av panteretten.

(3) Når patent blir meddelt på grunnlag av en pantsatt patentsøknad, blir patentet omfattet av panteretten i stedet for søknaden.

(4) Når det blir utstedt et supplerende beskyttelsessertifikat og basispatentet er pantsatt, blir det supplerende beskyttelsessertifikatet omfattet av panteretten i stedet for basispatentet fra tidspunktet da basispatentet opphører å gjelde.

§ 4-12. Rettsvern for panterett i patent m.m.

Panterett etter § 4-11 får rettsvern ved anmerkning i patentregisteret eller, i tilfelle som nevnt i § 4-11 bokstav c, ved anmerkning i Patentstyrets særskilte register over europeiske patentsøknader. Frempansettelse får rettsvern på samme måte.

§ 4-13. Planteforedlerrett m.m.

(1) Planteforedlerrett som gjelder her i riket kan pantsettes. Det samme gjelder:

a. søknad om planteforedlerrett som er innført i Plantesortsnemndens journal over innkomne søknader, og

b. overdragelig avtalelisens som er anmerket i plantesortsregisteret eller i Plantesortsnemndens journal over innkomne søknader.

(2) Når planteforedlerrett blir meddelt på grunnlag av en pantsatt søknad om planteforedlerrett, blir planteforedlerretten omfattet av panteretten i stedet for søknaden.

§ 4-14. Rettsvern for panterett i planteforedlerrett m.m.

Panterett etter § 4-13 får rettsvern ved anmerkning i plantesortsregisteret eller ved anmerkning i Plantesortsnemndens journal over innkomne søknader. Frempantssettelse får rettsvern på samme måte.

§ 4-15. Avhendelse og lisensiering

§ 1-11 første ledd gjelder for pant etter §§ 4-11 og 4-13, herunder når det utstedes lisenser som gjelder en søknad eller rettighet som er pantsatt etter §§ 4-11 eller 4-13.

§ 4-16. Bortfall av panteretten m.m.

(1) Panteretten faller bort og panthaveren kan kreve at pantekravet blir innfridd når en pantsatt patentsøknad eller søknad om planteforedlerrett:

a. blir overført til en annen fordi pantsetteren ikke har retten til oppfinnelsen eller plantesorten, eller

b. blir endelig henlagt eller avslått.

Det samme gjelder når et europeisk patent som er meddelt på grunnlag av søknad som nevnt i § 4-11 første ledd bokstav c ikke blir gjort gjeldende her i riket.

(2) Panteretten faller bort og panthaveren kan kreve at pantekravet blir innfridd når et pantsatt patent, et pantsatt supplerende beskyttelsessertifikat eller en pantsatt planteforedlerrett:

a. blir overført til en annen fordi pantsetteren ikke har retten til oppfinnelsen eller plantesorten,

b. blir satt til side som ugyldig,

c. opphører å gjelde fordi innehaveren har unnlatt å betale årsavgift uten at panthaveren har gitt samtykke til det, eller

d. opphører etter planteforedlerloven § 18.

(3) Panthaveren kan kreve at pantekravet blir innfridd når innehaveren gir avkall på et pantsatt patent, et pantsatt supplerende beskyttelsessertifikat eller en pantsatt planteforedlerrett uten at panthaveren har samtykket til det.

(4) Panthaveren kan kreve at pantekravet blir innfridd når et supplerende beskyttelsessertifikat bortfaller på grunnlag av tilbakekall av markedsføringstillatelse.

(5) Første til fjerde ledd gjelder tilsvarende for panterett i lisens.

(6) For øvrig gjelder § 1-9, bortsett fra første ledd bokstav e.

§ 4-17. Avtale om realisasjon

(1) Pant etter §§ 4-11 og 4-13 kan realiseres på den måte som følger av skriftlig avtale mellom partene. § 1-14 gjelder tilsvarende.

(2) Panthaveren kan først utøve sin rett til å kreve realisasjon i medhold av avtale når to uker er gått etter at varsel er sendt innehaveren av den pantsatte søknaden eller rettigheten og andre kjente rettighetshavere. Den som forestår realisasjonen skal gi panthaveren og pantsetteren revidert regnskap. Skjer realisasjonen i form av overdragelse skal regnskapet gis senest tre måneder etter at oppgjør for overdragelsen fant sted. Skjer realisasjonen i form av at det utstedes lisenser eller at inntekter fra allerede etablerte lisenser innfordres, skal regnskap gis minst en gang i året. Andre rettighetshavere kan kreve kopi av regnskapet.

Kap. 5. Utleggspant.

§ 5-1. Hva kapitlet gjelder.

Reglene i dette kapittel gjelder

a) panterett stiftet av namsmyndighetene ved utlegg (namsutlegg),

b) panterett stiftet av tingretten i midler som er under skiftebehandling, til sikkerhet for ektefelles, arvings, legatars eller kreditors krav ifølge skiftet (skifteutlegg).

§ 5-2. Utlegg i fast eiendom.

(1) Utleggspant i eiendomsrett og særlig rett i fast eiendom eller ideell del av fast eiendom får rettsvern ved tinglysning i grunnboken.

(2) Bestemmelsene i § 2-1 annet ledd og §§ 2-2 til 2-4 gjelder tilsvarende.

(3) For utlegg i leierett eller boret til husrom knyttet til verdipapir eller innløsningspapir gjelder § 5-8.

§ 5-3. Utlegg i realregistrerbart løsøre og andre realregistrerte formuesgoder enn fast eiendom.

(1) Utleggspant i løsøre som kan registreres i et realregister og tilhører til slikt løsøre, får rettsvern ved registrering i vedkommende register. Utleggspant i andre realregistrerte formuesgoder som ikke er fast eiendom, får rettsvern ved registrering i vedkommende register.

(2) Første ledd første punktum gjør ingen endring i sjøloven § 41 tredje ledd.

0 Endret ved lover 26 juni 1992 nr. 86, 24 juni 1994 nr. 39, 17 juni 2005 nr. 79 (ikr. 1 jan 2006).

§ 5-4. Utlegg i driftstilbehør og varelager.

(1) Utleggspant i næringsdrivendes driftstilbehør som nevnt i § 3-4 får rettsvern ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret. Bestemmelsene i §§ 3-4 og 3-5 gjelder tilsvarende.

(2) Utleggspant i enkelte enheter av driftstilbehøret får rettsvern etter reglene i § 5-6 eller § 5-9.

(3) Utleggspant i næringsdrivendes varelager får rettsvern ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret. Bestemmelsene i § 3-11 gjelder tilsvarende.

§ 5-5. Utlegg i motorvogn.

Utlegg i motorvogn som er registrert i henhold til reglene i vegtrafikkloven av 18. juni 1965 nr. 4 § 15, jfr. § 16, får rettsvern bare ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret. Utlegget blir da også beskyttet mot rettsserverv etter lov av 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre.

§ 5-6. Utlegg i annet løsøre.

Utleggspant i løsøre som ikke omfattes av §§ 5-3 til 5-5, får rettsvern enten etter reglene om håndpant i § 3-2 annet og tredje ledd eller ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret.

§ 5-7. Utlegg i verdipapir, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, innløsningspapir, aksjer, medlemskap i samvirkeforetak eller enkle krav

(1) Utleggspant i verdipapir får rettsvern etter reglene om håndpant i § 3-2 annet og tredje ledd.

(2) Utleggspant i innløsningspapir som ikke er verdipapir, får rettsvern etter reglene om håndpant i § 3-2 annet og tredje ledd, når det dessuten er gitt melding til den forpliktete etter papiret etter reglene i § 4-5.

(3) Utleggspant i aksjer som ikke er registrert i et verdipapirregister, får rettsvern etter reglene i § 4-2 a annet ledd.

(4) Utleggspant i medlemskap i samvirkeforetak får rettsvern etter § 4-2 b.

(5) Utleggspant i enkle krav får rettsvern etter reglene i § 4-5 første ledd. Lov av 17. februar 1939 om gjeldsbrev §§ 25 til 28 gjelder tilsvarende.

(6) I de tilfelle som er nevnt i de foregående ledd, får utlegget rettsvern mot saksøktes kreditorer også ved at utlegget blir tinglyst på saksøktes blad i Løsøreregisteret.

(7) Utleggspant i finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister får rettsvern ved registrering i verdipapirregisteret, jf verdipapirregisterloven.

§ 5-8. Utlegg i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom

Når det tas utlegg i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom, gjelder § 4-3 og § 5-7 femte ledd tilsvarende.

§ 5-8a. Utlegg i boretsandel som er registrert i grunnboken

(1) Utleggspant i boretslagsandel som er registrert i grunnboken får rettsvern ved registrering i grunnboken.

(2) Reglene i § 2-2 første ledd bokstav c gjelder tilsvarende.

§ 5-9. Utlegg i immaterialrettighet.

Når det kan tas utlegg i patent, varemerke, design, opphavsrett eller lignende rettighet, får panteretten rettsvern ved registrering i særskilt register som måtte finnes for vedkommende rettighet. Dersom det ikke finnes noe særskilt register, får utlegget rettsvern ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret.

§ 5-10. Utlegg i andre formuesgoder.

Når utlegg kan tas i andre formuesgoder enn nevnt i §§ 5-2 til 5-9, får utlegget rettsvern ved tinglysing på saksøktes blad i Løsøreregisteret.

§ 5-11. Melding til tredjeperson.

Hvor rettsvernet for utleggspant er betinget av at melding blir gitt til tredjeperson, kan slik melding gis av panthaveren eller pantets eier. Ved namsutlegg kan melding dessuten gis av namsmyndigheten og ved skifteutlegg av tingretten.

§ 5-12. Adgang for eier av et utlagt formuesgode som ikke er realregistrert til å kreve formuesgodet solgt.

Ved namsutlegg i et formuesgode som ikke er registrert i et realregister, kan eieren begjære det utlagte tvangssolgt etter tvangsfullbyrdelsesloven kap 8, jf kap 10, dersom det foreligger fyldestgjørende grunn.

§ 5-13. Foreldelse av namsutlegg i formuesgoder som ikke er realregistrert.

(1) Et namsutlegg som ikke er registrert i et realregister, faller bort dersom det ikke er begjært tvangsdekning innen tre år etter at panteretten ble stiftet. Dersom det ikke har vært lovlig adgang til å begjære tvangsdekning, faller utlegget likevel ikke bort dersom begjæringen fremsettes innen en måned etter at hindringen falt bort.

(2) Regelen i første ledd gjelder ikke namsutlegg for krav på skatt og offentlig avgift. Det samme gjelder namsutlegg for underholdsbidrag etter bidragsinnkrevingsloven § 13.

§ 5-14. Plikt for offentlig myndighet til å sørge for sletting av visse namsutlegg.

Dersom en offentlig myndighet er fordringshaver for et krav som det er tatt utlegg for etter særskilt lovbestemmelse, og utlegget er registrert i register som nevnt i kapitlet her, plikter myndigheten innen en måned etter at kravet er opphørt, å sørge for sletting av utlegget.

Kap. 6. Lovbestemt pant.

§ 6-1. Lovbestemt pant i fast eiendom.

(1) For skattekrav etter lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eignedomsskatt til kommunane har vedkommende kommune panterett foran alle andre heftelser i den eiendom skattekravet gjelder.

(2) Samme panterett har en kommune og kommunale etater for følgende særlige eiendomsavgifter:

a) avfallsgebyr etter lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall,

b) feieavgift etter brann- og eksplosjonsvernloven § 28 annet ledd

c) årsgebyr for vann og avløp etter lov 16. mars 2012 nr. 12 om kommunale vass- og avløpsanlegg.

(3) I eierseksjoner har sameierne panterett etter panterett som nevnt i første og annet ledd, men foran alle andre heftelser, for krav på dekning av deres forpliktelser overfor sameiet, i samsvar med eierseksjonsloven § 25 første ledd.

(4) Panterett etter første til tredje ledd har rettsvern uten tinglysing og kan ikke tinglyses. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke. For andre lovbestemte panterettigheter i fast eiendom gjelder de samme regler om rettsvern og tinglysing som for rettsstiftelser i fast eiendom ellers.

§ 6-2. Lovbestemt pant i løsøre.

Lovbestemt pant i løsøre har rettsvern uten noen særskilt rettsvernsakt, forsåvidt ikke annet følger av den lovbestemmelse som fastsetter panteretten. Bestemmelsen i § 1-4 gjelder ikke.

§ 6-3. Foreldelse.

(1) Lovbestemt pant faller bort dersom det ikke senest to år etter at pantkravet skulle ha vært betalt, innkommer begjæring til namsmyndigheten om tvangsdekning, eller dersom dekningen ikke gjennomføres uten unødig opphold. Registrert lovbestemt pant faller bort dersom tvangsdekning ikke er begjært innen tre år etter at pantkravet skulle vært betalt, eller dersom dekningen ikke gjennomføres uten unødig opphold. § 5-13 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

(2) Hvis pantkravet skal betales i to eller flere terminer årlig, blir fristen etter første ledd regnet fra det tidspunkt da den siste terminen skulle ha vært betalt.

(3) Dersom det er kommet i stand gjeldsordning etter gjeldsordningsloven, faller panteretten likevel tidligst bort en måned etter gjeldsordningens avslutning.

§ 6-4. Lovbestemt pant for boomkostninger

(1) Konkursboet har lovbestemt pant i ethvert formuesgode beheftet med pant som tilhører skyldneren på konkursåpningstidspunktet og som kan være gjenstand for utlegg eller konkursbeslag. Konkursboet har også lovbestemt pant i formuesgoder som en tredjeperson har stilt som pantesikkerhet for konkursskyldnerens gjeld, når sikkerheten består på konkursåpningstidspunktet. Panteretten utgjør fem prosent av formuesgodets beregnede verdi eller av det et salg av formuesgodet innbringer, men maksimalt 700 ganger rettsgebyret i hvert realregistrerte panteobjekt. Panteretten går foran annet lovbestemt pant og alle andre heftelser i formuesgodet. Panteretten kan bare benyttes til å dekke nødvendige boomkostninger.

(2) Enhver panthaver eller annen interessert kan innløse boets panterett. Dersom flere ønsker å innløse, har den best prioriterte panthaveren fortrinnsrett til innløsning.

(3) Boet eller den som vil innløse boets panterett kan kreve formuesgodets verdi fastsatt av tingretten. Ved beregningen av formuesgodets verdi skal forholdene på verdsettingstidspunktet legges til grunn. Til grunn for verdsettingen kan tingretten innhente takst som dekkes av boet. I særlige tilfeller kan tingretten bestemme at verdsettingen skal skje ved skiftetakst, jf. skifteloven § 125. I så fall kan retten også fastsette en godtgjørelse for skjønnsmedlemmene som fraviker fra de satsene som ellers gjelder ved skiftetakst. Skiftetakst etter denne bestemmelsen kan ikke overprøves ved overtakst.

(4) Den som innløser boets panterrett, trer inn i boets prioritet for et tilsvarende beløp. Innløserens panterrett følger reglene for avtalepant i vedkommende formuesgode og skal anses stiftet på betalingstidspunktet. Bostyreren skal snarest mulig og i alle tilfelle før formuesgodet abandoneres eller overføres til en panthaver, sørge for at panteretten får rettsvern etter alminnelige regler.

(5) Dersom det sikrede beløp ikke innbetales frivillig til boet innen den fristen som er avtalt eller som tingretten har fastsatt, kan boet kreve formuesgodet solgt etter reglene i dekningsloven § 8-15.

(6) Er et formuesgode med panterrett i som tilhørte skyldneren, solgt senere enn tre måneder før frisdagen (jf. dekningsloven § 1-2), kan tingretten ved kjennelse beslutte at den eller de panthavere som har fått dekning, men som ikke ville ha fått like stor dekning om boet hadde fått fem prosent av salgssummen, skal innbetale inntil fem prosent av salgssummen til boet såfremt det trengs til dekning av nødvendige boomkostninger. Dette gjelder likevel ikke dersom salget er foretatt som ledd i ordinær og forsvarlig drift.

(7) Tingretten avgjør hvor mye av verdiene som omfattes av legalpantet som det er nødvendig å benytte under bobehandlingen. Er boets panterrett innløst og det ved slutningen av boet er midler til helt eller delvis å dekke boomkostningene uten å utnytte legalpanteretten, tilbakebetales det overskytende beløp til innløseren. Er formuesgodet realisert, skal det overskytende beløp tilfalle den eller dem som ville fått dekning dersom legalpanteretten ikke var blitt utnyttet. Er flere formuesgoder realisert, fordeles beløpet på grunnlag av realisasjonssommene.

(8) Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende ved offentlig skifte av insolvent dødsbo og for øvrig med de begrensningene som følger av overenskomst med fremmed stat.

(9) Konkursboet har ikke lovbestemt pant etter første ledd i formuesgoder som inngår i en finansiell sikkerhetsstillelse etter lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse.

Kap. 7. Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser, opphevelse og endringer av andre lover.

§ 7-1. Ikrafttredelse.

(1) Denne lov trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

(2) Kongen kan bestemme at deler av loven skal tre i kraft fra et senere tidspunkt enn loven for øvrig. Dette gjelder også bestemmelsene i § 7-3.

§ 7-2. Overgangsbestemmelser.

(1) Reglene i kapitlene 1 til 5 skal gjelde for panterrett som blir stiftet etter at loven (eller vedkommende del av loven) er trådt i kraft.

(2) Fullbyrdelsen av eldre panteretter skal følge de regler som til enhver tid gjelder. Eldre gyldig eiendomsforbehold og forbehold med tilsvarende virkning skal i den forbindelse regnes likt med salgspant; reglene i tvangsfullbyrdslovens nye § 215 a gjelder likevel ikke for eldre forbehold.

(3) Reglene i kapittel 6 skal gjelde for krav som opptjenes i tiden etter at loven er trådt i kraft. Lovbestemt panterett etter bestemmelser som oppheves ved denne lov, kan bare gjøres gjeldende for krav som opptjenes i tiden før loven trer i kraft.

§ 7-3.Opphevelse og endringer av andre lover.

Fra den tid loven trer i kraft, skal følgende bestemmelser i andre lover endres slik: - - -

Panthavergarantiordningen

INNHold

1) Formål

2) Hvem garantien gjelder for

3) Garantiens omfang

Garantien omfatter ikke:

4) Krav etter garantien

5) Utmeldelse og oppsigelse av garantien

Ikrafttredelse

Kommentar til Forsikringsselskapenes panthavergaranti (01.01.2016)

1) Formål

2) Hvem garantien gjelder for

3) Garantiens innhold

Verdivurdering

Erklæring om forsikring (egenerklæring)

Bestemmelsen om mislighold

4) Krav etter garantien

5) Oppsigelse av garantien

Ikrafttredelse

1. Formål

Formålet med Panthavergarantien er å forenkle saksbehandlingen for forsikringsselskapene og låneinstitusjonene. Garantien sikrer panthaver erstatningen selv om pantets eier har unnlatt å tegne forsikring.

Garanti trer inn i stedet for forsikringsattester for fast eiendom med alminnelig omsetningsverdi 12 millioner eller lavere, og sikrer panthaver erstatning selv om pantets eier har unnlatt å tegne eller holde ved like forsikringen.

Panthavers rettigheter etter denne garantien kommer i tillegg til det som er fastsatt i forsikringsavtaleloven.

2. Hvem garantien gjelder for

Garantien gjelder til fordel for forretnings-, spare- og statsbanker, kredittforetak, boligkredittforetak, forsikringsselskaper, pensjonskasser underlagt tilsyn av Finanstilsynet, og finansieringsselskaper med adgang til å drive virksomhet i Norge.

Garantien kan også gjøres gjeldende til fordel for andre kredittinstitusjoner (statsbanker) etter avtale med Finans Norge v/Poolkontoret.

3. Garantien omfang

Garantien trer inn i stedet for forsikringsattest for fast eiendom med alminnelig omsetningsverdi 12 mill. kroner eller lavere, fastsatt i løpet av de siste tre år før utbetaling av lånet.

Panthaver med tinglyst avtalepant i fast eiendom, eller festerett i Norge, ansees til enhver tid sikret som om bygningsforsikring på basisvilkår for samme type bygning var i kraft. Dette gjelder dersom vilkårene i pkt. 3.1 - 3.3 (nedenfor) er oppfylt ved lånets utbetaling. Med basisvilkår menes basisdekning for skade som følge av brann, vann, naturskade, innbrudd/tyveri og hærværk.

Garantien omfatter ikke:

- Bygg under oppføring
- Bygning med flere enn to boenheter, med mindre det er tegnet en forsikring på hele bygningen. Unntaket omfatter ikke rekkehus.
- Selveiet horisontalt delt tomannsbolig, med mindre det er tegnet en forsikring på hele bygningen.
- Selveiet leilighet i blokk, i terrassehus eller i bygning med flere enn to boenheter

3.1

Den faste eiendoms verdi (heretter kalt verdigrensen) må ikke overstige 12 mill. kroner i henhold til alminnelig omsetningsverdi fastsatt i de siste tre år før utbetaling.

Mangler takst eller alminnelig verdivurdering, legges forsikringssummen for bygning(ene) sammen med antatt tomteverdi, ved lånets utbetaling til grunn.

Ved pant i bygning, som er omfattet av ordningen, er verdigrensen 12 millioner knyttet til verdien av hele eiendommen.

Ved pant i del/seksjon av horisontalt delt tomannsbolig med felles forsikring, er verdigrensen på 12 mill. kroner knyttet til det aktuelle pantet, og ikke til verdien av hele eiendommen.

3.2

Pantets eier(e) skal ha avgitt skriftlig erklæring om at eiendommen er, eller vil bli, holdt løpende forsikret i et av de selskaper som har undertegnet avtalen. Erklæringen gis på blankett godkjent av Panthavergarantipoolen og skal følge pantedokumentet ved senere overdragelse.

Krav om at slik erklæring skal gis skriftlig, er ikke til hinder for at erklæringen gis ved hjelp av et elektronisk medium dersom pantets eier(e) ønsker dette, og

a) erklæringens innhold i sin helhet er tilgjengelig for pantets eier(e) når erklæringen gis, og

b) det er benyttet en betryggende metode for å autentisere angivelsen av en erklæring med det angitte innhold.

Poolen kan godkjenne at egenerklæringen blir tatt inn i pantedokumentet, eller tatt inn som en del av vilkårene i en elektronisk låneavtale.

Individuelle forsikringsattester for pantobligasjoner utstedt frem til 01.07.94 gis under visse forutsetninger samme funksjon som egenerklæringer.

3.3

Kredittavtalen og/eller pantsettelseserklæringen skal inneholde bestemmelser om at unnlatt forsikring innebærer mislighold av låneavtalen, og at lånet kan kreves tilbakebetalt i sin helhet.

3.4

Selskapet plikter ikke å betale større erstatning til panthavere enn reduksjon i panteobjektets omsetningsverdi som følge av skaden, maksimalt opp til lånets verdi på skadedato.

4. Krav etter garantien

Kravet kan rettes til det selskap som sist hadde gyldig forsikring for eiendommen. Dersom forsikring ikke har vært tegnet, rettes kravet til det selskap som er oppgitt i egenerklæringen.

Ved utbetaling trer selskapet inn i panthavers rettigheter. Hvis utbetalingen fra selskapet ikke dekker panthavers utestående, trer selskapet inn i panthavers rettigheter med prioritet etter panthavers restkrav.

5. Utmeldelse og oppsigelse av garantien

5.1

Sies panthavergarantien opp av et medlemsselskap får oppsigelsen virkning for finansinstitusjoner med pantekrav som overtas eller tinglyses senere enn en måned etter oppsigelsen.

5.2

For det enkelte pantekrav kan garantien sies opp av det enkelte forsikringselskap med 1 måneds varsel dersom forsikringen er trådt ut av kraft (jfr. forsikringsavtaleloven §7-4)

Ikrafttredelse

Denne panthavergaranti har gyldighet fra 01.01.2016 og erstatter tidligere panthavergaranti av 24.10.2013.

Kommentar til Forsikringsselskapenes panthavergaranti (01.01.2016)

1. Formål

Formålet med panthavergarantien er å forenkle saksbehandlingen både for skadeforsikringsselskapene og for låneinstitusjonene.

Garantien dekker de fleste ordinære utlån med pant i fast eiendom (bygning), definert ved gårds- og bruksnummer, og evt. seksjonsnummer eller festenummer, og gjør det unødvendig å innhente forsikringsattest for hvert enkelt panteforhold.

Det er visse begrensninger og betingelser knyttet til ordningen. Disse kommenteres nedenfor. For panterettigheter som ikke dekkes av garantien vil det fortsatt utstedes individuelle forsikringsattester med mindre lånetaker dokumenterer at forsikring er dekket i et forsikringsselskap som har tiltrådt Felleserklæringen.

[Se Felleserklæringen om hvilke selskaper som har tiltrådt denne.](#)

2. Hvem garantien gjelder for

Garantien gjelder de foretak som nevnt i garantiens punkt 2. Valget av disse er basert på at det skal foreligge sikkerhet for en tilfredsstillende og profesjonell vurdering av låneforholdet.

Garantien gjelder for lån som forvaltes på vegne av finansinstitusjoner eller boligkredittforetak. Garantien gjelder derimot ikke for lån som forvaltes på vegne av andre kreditorer enn disse, selv om finansinstitusjonen tar seg av de praktiske sider ved formidlingen av lånet.

3. Garantiens innhold

Av innledningen til pkt. 3 følger enkelte begrensninger:

a) Garantien gjelder bare avtalepant. Andre former for pant som legalpant eller utleggspant faller utenfor garantiens dekningsområde. Dette er begrunnet med ønsket om at det skal ligge en ordinær kredittvurdering til grunn for pantesikringen.

b) Garantien gjelder panterett i eiendom på selveier/festet grunn i Norge, men omfatter ikke skog og avling på rot.

c) For å være dekket under forsikringsselskapenes vilkår må panteretten være tinglyst det vil si dagbokført før skaden oppstår.

Som en praktisk tillempeing gis imidlertid panteretten dekning under garantien fra dato for underskrivelse av egenerklæringen forutsatt at pantedokumentet er blitt sendt til tinglysing og er blitt dagbokført innen 6 måneder etter underskrivelsen.

Om garantiens innhold heter det at panthaver "anses til enhver tid sikret som om bygningsforsikring på vanlige vilkår var i kraft".

"Bygningsforsikring på basis vilkår" betyr at selskapets alminnelige og mest vanlige forsikringsvilkår for samme type bygning legges til grunn. Forsikringsvilkårenes unntak gjelder også for garantien idet garantien i prinsippet skal gi samme dekning som fremgår av de aktuelle vilkårene.

d) Garantien omfatter brann, vann, naturskade, innbrudd/tyveri og hæverk.

Er forsikringen utløpet eller aldri løpt fordi pantets eier(e) har unnlatt å tegne forsikring, ansees panthaver sikret i henhold til basisdekning (den forsikringsdekning som er mest vanlig) for denne bygningen. Forsikringssum og vilkår fastsettes på grunnlag av verdien før skaden inntraff og i henhold til vanlig forsikringspraksis.

Garantien dekker ikke bygg under oppføring. Dette uansett årsak til at lånet på skadetidspunktet ikke er konvertert til et vanlig eiendoms lån.

Garantien dekker allikevel lån til påbygg/tilbygg til eksisterende bygning forutsatt at det for samme eiendom løper et vanlig eiendoms lån, gitt av samme panthaver til samme låntaker sikret ved tidligere egenerklæring, og det totale engasjementet tilfredsstillende alle panthavergarantiens vilkår.

Se unntakene, under "omfattes ikke", i garantiens punkt 3.

3.1 Verdivurdering

Pantobjektets verdi innebærer at for panterettighet i eiendom hvor enten alminnelig omsetningsverdi eller långivers annen skriftlige verdivurdering overstiger 12 mill. kroner, må panthaver selv vurdere hvilken dokumentasjon som er tilstrekkelig – se for øvrig bestemmelsene i Felleserklæringen.

Verdien knytter seg til summen av alle bygninger inklusiv tomt innenfor samme pantobjekt.

Ved pant i del/seksjon av horisontalt delt tomannsbolig med felles forsikring, er verdigrensen knyttet til verdien av det aktuelle pant, og ikke til verdien av hele bygningen.

Det knyttes ingen spesielle betingelser til alminnelig omsetningsverdi eller annen skriftlig verdivurdering, bortsett fra at taksten eller verdivurderingen ikke må være over tre år gammel når lånet utbetales. Det forutsettes at lånetakst/annen skriftlig verdivurdering kan fremlegges ved et eventuelt senere krav mot garantien.

Annens skriftlig verdivurdering vil kunne være en skriftlig verdivurdering utarbeidet av långiver selv basert på informasjon fra informasjons- og analyseverktøy som gir tilgang til nøkkeldata, rapporter og estimert markedsverdi for eiendommer, for eksempel Eiendomsverdi. Långiver vil dessuten kunne innhente låneverdi fra f.eks. salgstakst, meglers prisvurdering eller ansvarlig saksbehandlers skriftlige notat om verdien, satt opp som et forutgående ledd i kredittvurderingen.

Når det ikke stilles strengere krav til takst/annen skriftlig verdivurdering, er det fordi man regner med at panthaver selv vil stille tilfredsstillende kvalitetskrav til lånetakst/verdivurderingen som grunnlag for utbetaling av lånet.

Verdivurderinger som bygger på generelle prisnivåer for innføring av lånet i sikkerhetsmassen til et kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, oppfyller kravene til verdivurdering.

Treårs kravet innebærer ikke at verdivurderingen må fornyes hvert tredje år. Verdibegrensningen gjelder ved lånets utbetaling. At låneobjektet senere stiger i verdi spiller ingen rolle.

Forhøyelse av lånet regnes som nytt lån. Ny vurdering av alminnelig omsetningsverdi eller annen skriftlig verdilvurdering må innhentes hvis den gamle er mer enn tre år.

3.2 Erklæring om forsikring (egenerklæring)

Som oftest er låntaker(e) og pantsetter(e) samme person(er) og skal derfor underskrive egenerklæringen. Dersom det unntaksvis er en annen enn låntaker som stiller pantet (realkausjon), er det realkausjonisten(e) som skal undertegne egenerklæringen.

Dersom begge ektefeller er hjemmelshavere må begge undertegne egenerklæringen.

Gjelder pantsettelsen felles bolig skal egenerklæringen bare undertegnes av den ektefellen som har tinglyst hjemmel til eiendommen

Ved horisontalt delte tomannsboliger med felles forsikring, er det tilstrekkelig at den som representerer sameierne undertegner egenerklæringen.

Det er ikke nødvendig å innhente ny egenerklæring i tilfeller hvor:

- Samme låntaker låner opp igjen et tidligere tinglyst avtalepant, eventuelt får utstedt nytt pantedokument, når tidligere lån er sikret ved egenerklæring innenfor verdigrensen på 12 mill. Verdifastsettelsen må ikke være eldre enn 3 år.
- Det anses heller ikke nødvendig å innente ny erklæring ved overføring av lån til gjenlevende ektefelle.

Kredittinstitusjonen må selv utarbeide formular for egenerklæring basert på fastsatte mønstre – se panthavergaranti.no. Det kan gjerne gjøres tilføyelser som anses nødvendig av interne grunner - herunder påføring av kredittinstitusjonens navn og emblem, men det er en viktig forutsetning at blanketten er konkurransemessig nøytral hva angår forsikringsforholdet. Navn eller emblem til et skadeforsikringsselskap må derfor ikke forekomme i den trykte blankett, bortsett fra de tilfeller hvor skadeforsikringsselskapet selv står som långiver.

Panthavergarantipoolen godkjenner at egenerklæringen inngår i pantedokumentet, men forutsetningen er i så fall at erklæringen ikke inngår i den ordinære tekst, men fremstår som et særskilt tillegg som skal undertegnes separat.

Overdras pantedokumentet til ny panthaver, følger egenerklæringen med og innebærer at ny panthaver er sikret, dersom panthaver inngår i panthavergarantiordningen.

Elektronisk lagret (skannet) utskrift av egenerklæring godkjennes brukt i forbindelse med skadeoppgjør så lenge utskriftens riktighet blir bekreftet av utlånsinstitusjonen.

3.3 Bestemmelsen om mislighold

Bestemmelsen må være inntatt i selve pantedokumentet eller i erklæringen om pantsettelse som undertegnes sammen med pantedokumentet dersom låneavtalen skal omfattes av Panthavergarantiordningen.

4. Krav etter garantien

Vanligvis er det ikke vanskelig å finne frem til det aktuelle forsikringselskap etter at en skade har funnet sted. Hvis forsikringen er ute av kraft, vil normalt eieren, eller noen på hans vegne, kunne opplyse hvor eiendommen sist var forsikret. Er det tvil om hvilket selskap som sist hadde forsikringen, eller tvil om eiendommen i det hele tatt har vært forsikret, kan panthaver henvende seg til det selskap som er oppgitt i egenerklæringen.

Dersom oppgitt selskap har opphørt kan panthaver ta kontakt med panthavergarantipoolen for beslutning om hvilket selskap som skal være oppgjørsselskapet.

Økonomisk sett er det likegyldig for selskapene hvilket av dem som gjør opp skaden, idet det skjer en utligning av krav dekket etter garantien.

Etter at oppgjørsselskapet har utbetalt erstatning til panthaveren, trer selskapet inn i panthavers rettigheter.

Dersom panthaver har fått innfridd hele lånet (ikke lengre noe krav) skal panthaver transportere lån- og sikkerhetsavtaler til oppgjørsselskapet.

Dersom erstatning fra selskapet bare dekker deler av lånet vil bankens panterett også sikre selskapets fordring mot debitor på etterstående prioritet innenfor panthavers panterett.

Krav om erstatning må spesifiseres og vedlegges nødvendig dokumentasjon som følger:

- restlån på skadedato
- forfalte avdrag
- ubetalte renter påløpt de siste to år før skadedato

Vanlig egenandel vil komme til fradrag.

5. Oppsigelse av garantien

5.1

Panthavergarantien kan trekkes tilbake med én måneds varsel. Dette vil skje dersom selskapene finner at erstatningene etter garantien blir vesentlig større enn den oppnådde rasjonaliseringsgevinst.

Tilbakekallelsen vil i så fall bare gjelde fremtidige pantekrav. Lån som er utbetalt mens garantien var i kraft, vil selvfølgelig fortsatt være garantert så lenge pantekravene består, med mindre långiver har mottatt oppsigelse for det enkelte engasjement, se nedenfor.

5.2

I spesielle tilfelle vil selskapene fortsatt ha rett og plikt til å fri seg fra forpliktelsen ved individuell oppsigelse. Også her løper en måneds frist. Dette betyr at panthaver har en måneds frist til å sørge for at debitor tegner forsikring eller tilbakebetaler lånet. Skjer ingen av delene, bør panthaver for egen regning tegne forsikring for sin panthaverinteresse.

Etter slik individuell oppsigelse kan låneforholdet ikke på ny bringes inn under garantien ved ny egenerklæring fra debitor eller pantsetter. I disse tilfelle må panthaver innhente individuell forsikringsattest eventuelt annen dokumentasjon for gyldig forsikring, f.eks. kopi av forsikringsbevis eller kopi av kvittering for betalt premie. Se også bestemmelsene om Felleserklæringen.

Etter avtalen mellom forsikringselskapene vil varsling av panthaver bare bli benyttet der omstendighetene tilsier at det er spesiell grunn til å tro at forsikringen ikke vil bli holdt ved like. Videre må det være en forutsetning at disse omstendigheter er kjent for forsikringselskapet og at

selskapet kan bebreides for ikke å ha tatt dem i betraktning.

Eksempelvis vil panthaver normalt ikke bli varslet ved overføring av forsikring fra ett selskap til et annet.

Historisk oversikt over tidligere vilkår/regler for panthavergarantien som kan komme til anvendelse ved "gamle" saker.

Løsøre pantsatt sammen med eiendommen ble tatt ut av ordningen i 1992. Etter dette omfatter Panthavergarantien ikke noe form for løsøre utover det som naturlig hører med bygningen jfr avhendingslova.

Verdibegrensningen er begrunnet i at rasjonaliseringsgevinsten ved stigende bygningsverdier antas å bli liten i forhold til de økonomiske forpliktelser etter garantien. Forsikringsselskapene har derfor begrenset garantien til det store antall små og mellomstore eiendommer. Verdigrensen ble 01.10.96 økt fra 2 mill kroner til 2,5 mill kroner og 01.01.98 økt fra 2,5 mill kroner til 3 mill kroner. Fra 01.01.02 har verdigrensen vært 5 mill kroner, fra 01.07.07 har verdigrensen vært 7,5 mill kroner, fra 01.07.12 har verdigrensen vært 10 mill og fra 01.01.16 ble verdien økt til 12 mill kroner.

Individuelle forsikringsattester for pantobligasjoner utstedt frem til 01.07.94 gis under visse forutsetninger samme funksjon som egenerklæringer.

Fra og med 01.10.96 ble følgende inntatt for å tilpasse garantien til ny utforming av egenerklæringen:

Ved pant i del/seksjon av horisontalt delt tomannsbolig med felles forsikring er verdigrensen knyttet til verdien av det aktuelle pant, og ikke til verdien av hele bygningen.

Dette er inntatt fordi del/seksjon av horisontalt delt tomannsbolig er omfattet av garantien dersom det i egenerklæring er avkrysset eller ved elektronisk erklæring er bekreftet at det er "felles forsikring" på boligen.

Dersom begge ektefeller er hjemmelshavere må begge undertegne egenerklæringen.

Sistnevnte har bare virkning for egenerklæringer underskrevet etter 01.01.95, da Panthavergarantipoolens krav om begge ektefellers underskrift ikke har vært klart uttalt før denne dato.

Det er ikke nødvendig å innhente ny erklæring i tilfeller hvor samme låntaker låner opp igjen et tidligere tinglyst avtalepant, eventuelt får utstedt nytt pantedokument, når tidligere lån er sikret ved egenerklæring innenfor verdigrensen på 10 mill. Verdifastsettelsen må ikke være eldre enn 3 år. Dette gjelder også i forbindelse med overgangen fra gammel til ny erklæring, slik at det uansett ikke er nødvendig å innhente ny erklæring i slike tilfeller.

Individuelle forsikringsattester for pantobligasjoner utstedt frem til 01.07.94 er gitt samme funksjon som egenerklæringer forutsatt følgende:

- oppfyller garantiens øvrige formkrav
- er utstedt før 01.07.94

Gjelder ikke forsikringsattester som er sagt opp som følge av spesielle forhold mistanke om svik m.m. jfr. Panthavergarantipoolens brev om "amnestiordning" av 31.5.94 til utlånsinstitusjonene. Hvis det ikke er utstedt forsikringsattest, må egenerklæring innhentes.

Ikrafttreddelse

Denne kommentaren har gyldighet fra 01.01.2016 og erstatter tidligere kommentar av 24.10.2013.

Lov om tvangsfullbyrdelse (tvangsfullbyrdelsesloven)

Dato	LOV-1992-06-26-86
Departement	Justis- og beredskapsdepartementet
Sist endret	LOV-2018-06-15-37 fra 01.07.2018
Publisert	I 1992 Nr. 13
Ikrafttredelse	01.01.1993
Rettet	08.02.2017 (§ 11-16)
Korttittel	Tvangsfullbyrdelsesloven – tvangsl

Kort om loven:

Den som har et krav som ikke oppfylles frivillig, kan ikke uten videre ta seg til rette. Man må be om myndighetenes hjelp. Det er tvangsfullbyrdelsesloven som angir reglene om hvordan man skal gå fram for å få gjennomført det man har dom eller annet tvangsgrunnlag for. Tvangsfullbyrdelsesloven gjelder når krav fullbyrdes i regi av de alminnelige namnsmyndigheter. Loven gjelder tvangsfullbyrdelse av både privatrettslige og offentligrettslige krav. Loven slår fast at krav mot staten ikke kan tvangsfullbyrdes. Det samme gjelder pengekrav mot kommuner, fylkeskommuner, samkommuner (dvs. forpliktende samarbeid mellom to eller flere kommuner for å løse felles oppgaver), interkommunale selskaper, regionale helseforetak og helseforetak.

Lovens regler er ufravikelige. Loven gjelder med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten eller følger av overenskomst med fremmed stat.

Tvangsfullbyrdelsesloven består av tre deler. Første del inneholder regler om lovens saklige virkeområde og definisjoner og om namnsmyndighetene, saksomkostninger, erstatning og sikkerhetsstillelse.

Annen del omhandler tvangsgrunnlagene og deres tvangskraft og regler om saksbehandlingen i saker for namsmannen og for tingretten. Videre gis regler om utlegg, tvangsdekning i løsøre, tvangsdekning i løsøre ved tilbakelevering til salgspanthaver og tvangsdekning i omsettelige verdipapirer og pengekrav og i realregistrerte formuesgoder (dvs. fast eiendom, skip og luftfartøy). Annen del inneholder også bestemmelser om tvangsdekning i adkomstdokumenter til leierett eller boret til husrom og tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger.

Tredje del inneholder sluttbestemmelser om ikrafttreden, overgangsbestemmelser og endringer i annen lovgivning.

Loven erstatter tidligere lov fra 1915.

INNHOOLD

- Første del. Innledning (§§ 1-1 - 3-5)
- Kapittel 1. Område, definisjoner m m (§§ 1-1 - 1-10)
- Kapittel 2. Namsmyndighetene (§§ 2-1 - 2-17)
- Kapittel 3. Sakskostnader, erstatning og sikkerhetsstillelse (§§ 3-1 - 3-5)
- Annen del. Tvangsfullbyrdelse (§§ 4-1 - 13-16)
- Kapittel 4. Tvangsgrunnlagene og deres tvangskraft (§§ 4-1 - 4-19)
- Kapittel 5. Alminnelige regler om saksbehandlingen i saker for namsmannen (§§ 5-1 - 5-19)
- Kapittel 6. Saksbehandlingen i saker for tingretten (§§ 6-1 - 6-6)
- Kapittel 7. Utlegg (§§ 7-1 - 7-29)
- Kapittel 8. Tvangsdekning i løssøre (§§ 8-1 - 8-25)
- Kapittel 9. Tvangsdekning i løssøre ved tilbakelevering til salgspanthaver (§§ 9-1 - 9-13)
- Kapittel 10. Tvangsdekning i finansielle instrumenter, pengekrav m m (§§ 10-1 - 10-14)
- Kapittel 11. Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder (§§ 11-1 - 11-63)
- Kapittel 12. Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller borettsrett til husrom (§§ 12-1 - 12-7)
- Kapittel 13. Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger (§§ 13-1 - 13-16)
- Tredje del. Sluttbestemmelser (§§ 14-1 - 14-3)
- Kapittel 14. Sluttbestemmelser (§§ 14-1 - 14-3)

Første del. Innledning

Kapittel 1. Område, definisjoner m m

§ 1-1. Saklig virkeområde

Loven gjelder tvangsfullbyrdelse av både privatrettslige og offentligrettslige krav.

§ 1-2. Krav mot staten, fylkeskommuner, kommuner, samkommuner, interkommunale selskaper, regionale helseforetak og helseforetak

Krav mot staten kan ikke tvangsfullbyrdes.

Pengekrav mot en kommune, fylkeskommune, samkommune, et interkommunalt selskap, regionalt helseforetak eller helseforetak kan ikke tvangsfullbyrdes etter kapittel 7, jf. kommuneloven § 55, lov om interkommunale selskaper § 23 og helseforetaksloven § 5.

§ 1-3. Ufravikelighet

Avtale om at tvangsfullbyrdelse skal skje gjennom namsmyndigheten på annen måte enn etter denne lov, er ugyldig.

Før et krav er misligholdt, kan det ikke gyldig avtales at tvangsdekning skal skje på annen måte enn gjennom namsmyndighetene. For enkle pantsatte krav gjelder panteloven § 4-6. For verdipapirer som er notert på regulert marked og fondsaktiver kan det inngås forhåndsavtale om salg gjennom uavhengig megler. For finansiell sikkerhetsstillelse kan det inngås skriftlig avtale om realisasjon, jf. lov

om finansiell sikkerhetsstillelse § 7. Det samme gjelder for pant som nevnt i panteloven §§ 4-11 og 4-13, jf. panteloven § 4-17.

Når et foretak med rett til å drive finansieringsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-1, låner ut penger mot håndpant i løsøre ved at pantet overleveres til foretaket, kan det inngås forhåndsavtale om at panthaveren selv kan selge løsøret til dekning av pantekravet dersom pantsetteren ikke har innfridd pantekravet innen en frist på minst en måned som panthaveren har fastsatt i et skriftlig varsel som er sendt skyldneren etter forfall. Salget skal skje på forsvarlig måte. Leddet her gjelder ikke løsøre som kan registreres i et realregister eller motorvogner som skal registreres etter vegtrafikkloven § 15 jf. § 16.

§ 1-4. Forholdet til folkeretten

Loven gjelder med de begrensninger som er anerkjent i folkeretten eller følger av overenskomst med fremmed stat.

§ 1-5. Utenlandske skip

Tvangsfullbyrdelse kan ikke gjennomføres i utenlandsk skip som befinner seg i norsk territorialfarvann under uskyldig gjennomfart, unntatt når kravet er blitt til under gjennomfarten eller i den hensikt å foreta gjennomfarten.

Tvangsfullbyrdelse kan bare gjennomføres i utenlandsk skip som er i virksomhet på norsk kontinentalsokkel dersom kravet er blitt til i forbindelse med virksomheten i områder som er underlagt norsk jurisdiksjon.

Tvangsfullbyrdelse kan bare gjennomføres i utenlandsk skip som befinner seg i norsk økonomisk sone dersom kravet er blitt til i forbindelse med virksomhet i områder underlagt norsk jurisdiksjon.

Første til tredje ledd gjelder tilsvarende for last som føres med skipet.

§ 1-6. Særskilt om utenlandske statskip

Tvangsfullbyrdelse kan ikke fremmes for så vidt angår krigsskip og andre skip som en fremmed stat eier, nytter eller har befraktet i sin helhet, når skipet brukes utelukkende til statsformål av offentligrettslig art. Tvangsfullbyrdelse kan heller ikke fremmes for så vidt angår last som tilhører fremmed stat, og som føres på skip som nevnt i første punktum eller på handelsskip for statsformål av offentligrettslig art.

Kongen kan etter overenskomst med fremmed stat bestemme at det samme skal gjelde andre skip som en fremmed stat eier eller nytter og annen last som tilhører den, når den fremmede stat i krigstid eller når krig truer setter fram krav om det.

Ved overenskomst med fremmed stat kan det bestemmes at en bevitnelse fra den fremmede stats diplomatiske representant skal gjelde som bevis for at skip og last går inn under bestemmelsene i første ledd når det settes fram krav om å oppheve en avgjørelse om tvangsfullbyrdelse.

§ 1-7. Utenlandske statlige luftfartøyer

Tvangsfullbyrdelse kan ikke fremmes for så vidt angår militære luftfartøyer og andre luftfartøyer som en fremmed stat eier eller nytter, når luftfartøyet brukes utelukkende til statsformål av offentligrettslig art. Tvangsfullbyrdelse kan heller ikke gjennomføres i last som tilhører en fremmed stat og føres med luftfartøyer som nevnt i første punktum.

§ 1-8. Definisjoner

Med realregister menes norsk grunnbok, skipsregister (medregnet Norsk Internasjonalt Skipsregister), luftfartøyregister og lignende norsk rettighetsregister ordnet etter de formuesgoder som rettighetene gjelder. Verdipapirregistre og Løsøreregisterets motorvognregister regnes ikke som realregistre. Med realregister menes også tilsvarende utenlandske registre.

Med skip menes i denne loven foruten skip også flyttbare innretninger som ikke er skip, men som kan registreres i norsk skipsregister eller i tilsvarende utenlandske registre.

Med verdipapir menes omsetningsgjeldsbrev og dermed likestilte dokumenter, samt omsetningspapirer som representerer en andelsrett i et selskap.

Med adkomstdokument til leierett eller borett til husrom menes dokument som representerer en leierett eller borett til husrom knyttet til en overførbar fordring på utleieren eller en andelsrett i et selskap, unntatt borettslagsandel som er registrert i grunnboken.

Med en persons alminnelige verneting menes i denne loven den rettskrets eller det namsmannsdistrikt hvor vedkommende har bopel eller slik tilknytning som nevnt i tvisteloven § 4-4 tredje til femte ledd. Den som har bopel i flere rettskretser eller namsmannsdistrikter, har alminnelig verneting i alle disse. Den som ikke har kjent bopel, har verneting i den rettskrets eller i det namsmannsdistrikt hvor vedkommende oppholder seg når en begjæring etter loven her meddeles. Har personen heller ikke kjent oppholdssted i riket, har vedkommende verneting i den rettskrets eller i det namsmannsdistrikt han eller hun sist hadde kjent bopel eller oppholdssted, dersom saken § 1-

9. Hvor visse formuesgoder skal anses for å være

Når reglene i denne loven lar det være avgjørende hvor et formuesgode er, gjelder følgende regler for andre rettigheter enn eiendomsrett til legemlige gjenstander:

Et krav som gjelder bruksrett eller servitutt over en fast eiendom, anses for å være der (a) eiendommen ligger. Ligger rettigheten til en annen fast eiendom, anses den for å være der den andre eiendommen ligger.

Et krav som gjelder bruksrett eller servitutt over løsøre, anses for å være både der (b) løsøregjenstanden er og der rettighetshaveren har alminnelig verneting. Dersom rettighetshaveren ikke har alminnelig verneting i riket, anses kravet dessuten for å være der eieren av løsøret har alminnelig verneting.

(c) Et krav som er knyttet til verdipapir, anses for å være der verdipapiret er.

Et krav av annen art anses for å være der kravshaveren har alminnelig verneting. Dersom kravshaveren ikke har alminnelig verneting i riket, anses et krav som en bestemt person er forpliktet til å oppfylle, for å være der den forpliktete har alminnelig verneting. Dersom (d) rettighetshaveren ikke har alminnelig verneting i riket, anses en immaterialrettighet som er registrert i et særskilt register, for å være der den registrerte fullmektig har alminnelig verneting. Finnes ingen registrert fullmektig med alminnelig verneting i riket, anses immaterialrettigheten for å være der registeret føres.

§ 1-10. Elektronisk kommunikasjon

For elektronisk kommunikasjon med namsmyndighetene gjelder domstoloven § 197 a tilsvarende.

Krav i eller i medhold av denne loven om at varsler og meddelelser mellom saksøker og saksøkte skal gis skriftlig, er ikke til hinder for elektronisk kommunikasjon dersom meddelelsen er sendt på en betryggende måte. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hva som kan anses for en betryggende måte.

Annet ledd gjelder tilsvarende for varsel etter § 1-3 tredje ledd første punktum og melding etter § 11-58 første ledd annet punktum.

Kapittel 2. Namsmyndighetene

I. De alminnelige namsmyndighetene

§ 2-1. Namsmyndighetene

Namsmyndighet er namsmannen og tingretten.

Namsmyndighetene avgjør alle begjæringer og innvendinger som blir satt fram under en sak om tvangsfullbyrdelse, og som gjelder fremme av saken eller fremgangsmåten under gjennomføringen.

§ 2-2. Namsmannen

Namsmannen er den som er utpekt som namsmann etter politiloven § 17.

Under namsmannen hører de saker som loven legger til namsmannen, og dessuten de saker om gjennomføring som tingretten pålegger namsmannen etter loven.

Namsmannen plikter etter anmodning å bistå tingretten i forhold som gjelder tvangsfullbyrdelse.

§ 2-3. Namsmannens stedlige kompetanse

Når en begjæring om tvangsfullbyrdelse lovlig er satt fram for den kompetente namsmann etter loven, vedblir namsmannen å være stedlig kompetent selv om det senere skjer slike endringer at namsmannen ikke fra først av kunne tatt saken til behandling. Tilsvarende gjelder når en domstol har overlatt til namsmannen å gjennomføre rettens beslutning om tvangsfullbyrdelse.

En namsmann kan ikke holde forretninger eller på annen måte opptre utenfor sitt distrikt. Unntak kan gjøres i påtrengende tilfeller, eller hvis distriktets namsmann samtykker og omstendighetene gjør det hensiktsmessig at namsmannen opptrer utenfor sitt distrikt. En namsmann kan alltid holde tvangssalg utenfor distriktet.

I særlige tilfeller kan en namsmann be namsmannen i et annet distrikt om å stå for skritt som den første namsmannen ikke selv kan foreta.

§ 2-4. Rettsvitne i saker for namsmannen

Til namsmannens forretninger og møter kan namsmannen tilkalle et rettsvitne dersom det av særlige grunner finnes ønskelig. Domstoloven § 90 første ledd første punktum og annet ledd og §§ 101-105 a gjelder tilsvarende.

§ 2-5. Namsmannens habilitet

Om habilitet for namsmannen gjelder domstoloven §§ 106, 108, 109, 111 til 113 og 121 tilsvarende.

Antas det at både namsmannen og namsmannens fullmektiger er ugilde, skal namsmannen forelegge spørsmålet for tingretten. Namsmannen kan også ellers forelegge spørsmål om sin egen eller fullmektigers habilitet for retten. Retten oppnevner eventuelt stedfortreder. Domstoloven § 118 og **§ 120 annet ledd gjelder tilsvarende.**

Namsmenn og namsmannsfullmektiger blir ikke ugilde av den grunn at de selv har begjært tvangsfullbyrdelse av krav som det hører til deres tjenesteplikt å inndrive.

§ 2-6. Taushetsplikt i saker for namsmannen

Om taushetsplikt for namsmannen og andre som utfører tjeneste eller arbeid for namsmannen gjelder domstoloven § 63 a tilsvarende.

§ 2-7. Frister i saker for namsmannen

Om beregning og avbrytelse av frister i saker for namsmannen gjelder domstoloven §§ 146 annet ledd, 148 og 149 tilsvarende. Om oppfriskning for oversittelse av frist for å klage til tingretten etter § 5-16 gjelder tvisteloven §§ 16-12 til 16-14 tilsvarende.

§ 2-8. Tingretten

Tingretten behandler saker om tvangsfullbyrdelse i sin rettskrets.

Under retten hører de saker som loven legger til retten, klager over namsmannens avgjørelser og handlemåte etter § 5-16, og dessuten saker som retten av særlige grunner beslutter å overta fra namsmannen.

§ 2-9. Bemyndigelse av funksjonærer

Tingrettene kan overlate utførelsen av sine gjøremål etter denne lov til sine funksjonærer. Tingretten kan likevel ikke overlate til funksjonærer å avsi dommer og kjennelser eller å treffe beslutning om tvangssalg etter § 11-9. Kongen gir nærmere regler om bemyndigelse av funksjonærer.

For namsmennenes adgang til å overlate gjøremål til sine underordnede gjelder politiloven § 29 annet ledd.

§ 2-10. Medhjelper ved tvangssalg

Medhjelper ved tvangssalg skal fylle de krav som er fastsatt i eller i medhold av lov for ervervsmessig omsetning av vedkommende formuesgode. Kongen kan ved forskrift pålegge medhjelpere å stille sikkerhet. Kongen gir nærmere regler om sikkerhetens dekningsområde og størrelse m m. Medhjelperens godtgjørelse for arbeid og utgifter fastsettes av namsmyndigheten etter forskrift gitt av Kongen.

Om habilitet for medhjelper gjelder § 2-5 første ledd tilsvarende. Det kan likevel oppnevnes en medhjelper uavhengig av første punktum dersom det finnes ubetenkelig, og vedkommende har særlige forutsetninger for å forestå salget.

Ved tvangssalg av fast eiendom og adkomstdokumenter til leierett eller borett til husrom i lensmannsdistrikt kan namsmannen oppnevnes som medhjelper. Ved tvangssalg av realregistrerte formuesgoder og adkomstdokumenter til leierett eller borett til husrom i andre tilfeller kan namsmannen oppnevnes som medhjelper i samsvar med bestemmelser gitt av Kongen. En namsmann som oppnevnes som medhjelper, har ikke krav på godtgjørelse som medhjelper og har ikke plikt til å stille sikkerhet. Kongen kan gi nærmere bestemmelser om namsmannens oppgaver og myndighet som medhjelper.

§ 2-11. Utelukkelse fra å kjøpe ved tvangssalg

Utelukket fra å kjøpe selv eller opptre som fullmektig for kjøper er:

- (a) ved tvangssalg gjennom tingretten; tingrettens ansatte,

- (b) ved tvangssalg gjennom namsmannen; namsmannens og tingrettens ansatte,

- (c) medhjelper ved et tvangssalg og dennes ansatte, og

- (d) rettsvitne ved et auksjonssalg.

§ 2-12. Høyere rettsinstanser m m

Om rettsmidler mot rettens avgjørelser gjelder tvisteloven sjettedel og kapittel 17. Gjenåpning kan bare begjæres når avgjørelsen rettskraftig avgjør et krav, eller hever eller avviser en sak, eller når det ellers er bestemt i denne lov.

§ 2-13. (Opphevet ved lov 31 mars 2017 nr. 14.)

II. Statens innkrevingsentral

§ 2-14. Statens innkrevingsentralers namskompetanse

For de krav den har til innfordring og som det foreligger tvangsgrunnlag for, kan Statens innkrevingsentral beslutte utleggstrekk eller stifte utleggspant dersom panterett kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter § 7-9 første ledd.

Når innkrevingsentralen selv har stiftet utleggspant i enkle pengekrav, kan den gjennomføre tvangsdekning i kravet etter reglene i kapittel 10 del III.

Bestemmelsene i §§ 5-1 til 5-5 og §§ 7-3 til 7-8 gjelder ikke for Statens innkrevingsentral når den utøver myndighet etter første og annet ledd.

Før utleggsforretning etter første ledd finner sted, skal saksøkte varsles med oppfordring om innen to uker å uttale seg om forhold av betydning for om utlegg skal tas og om valg av gjenstand for utlegget. Saksøkte skal i oppfordringen gjøres oppmerksom på hvilke kostnader som er påløpt, på at ytterligere kostnader vil påløpe om utlegg blir tatt, og på at utlegg kan unngås ved at kravet med renter og kostnader betales innen fristen etter første punktum. Det kan samtidig opplyses om tid og sted for avholdelse av utleggsforretning. Første og annet punktum gjelder tilsvarende når innkrevingsentralen gjennomfører tvangsdekning i enkle pengekrav etter annet ledd. Vil tvangsfullbyrdelsen ellers bli vesentlig vanskeliggjort, kan meddelelse til saksøkte unnlates.

Statens innkrevingsentral kan begjære utlegg hos de alminnelige namsmyndighetene for krav den har til innfordring og som det foreligger tvangsgrunnlag for.

§ 2-15. Vernetting ved klage

Klage etter § 5-16 over Statens innkrevingsentralers avgjørelser og handlemåte under tvangsfullbyrdelsen avgjøres av tingretten for det distrikt der Statens innkrevingsentral ligger.

§ 2-16. Innhenting og videreformidling av opplysninger

Statens innkrevingsentral kan uten hinder av taushetsplikt innhente og utlevere opplysninger om skyldnerens inntekts- og formuesforhold og om avholdte utleggsforretninger til bruk for andre namsmyndigheters tvangsfullbyrdelse.

§ 2-17. Frister

§ 2-7 gjelder tilsvarende for Statens innkrevingsentralers tvangsfullbyrdelse.

Kapittel 3. Sakskostnader, erstatning og sikkerhetsstillelse

§ 3-1. Saksøktes alminnelige kostnadsansvar ved tvangsfullbyrdelse

Dersom saksøkeren krever det, skal saksøkte erstatte saksøkerens sakskostnader i en sak om tvangsfullbyrdelse så langt saken og kostnadene har vært nødvendige. Hvis utlegg blir tatt eller tvangsdekning blir gjennomført, skal sakskostnadene fastsettes og inndrives sammen med kravet. I andre tilfeller fastsettes kostnadsansvaret innen fullbyrdelsen avsluttes. Avgjørelse av kostnadsansvaret har tvangskraft. Avgjørelsen skjer ved kjennelse hvis den treffes av tingretten. Saksøkeren kan ikke sette fram krav om erstatning for sakskostnader på annen måte enn etter denne paragrafen. Kongen kan ved forskrift fastsette maksimalsatser for saksøktes kostnadsansvar.

Saksøkte plikter ikke å erstatte saksøkerens sakskostnader:

(a) dersom saken nektes fremmet på grunn av forhold som saksøkeren kjente eller burde ha kjent til før den ble innledet,

(b) dersom saken heves fordi tvangsgrunnlaget oppheves eller kjennes ugyldig,

(c) dersom saken heves fordi en beslutning om foregrepet tvangskraft oppheves,

dersom en sak om tvangsdekning heves fordi kostnadene vil overstige det som vil komme inn ved dekningen, forutsatt at saksøkeren da begjæringen ble satt fram burde ha skjønt at fullbyrdelsen ikke kunne gjennomføres, eller

dersom en sak om tvangsdekning heves på grunn av forholdet til bedre prioriterte rettighetshavere, forutsatt at saksøkeren da begjæringen ble satt fram burde ha skjønt at fullbyrdelsen ikke kunne gjennomføres.

Når en sak nektes fremmet i andre tilfeller enn nevnt i annet ledd, kan saksøkte helt eller delvis fritas for å erstatte saksøkerens sakskostnader.

§ 3-2. Saksøkerens ansvar for sakskostnader i særlige tilfeller

Saksøkeren kan pålegges helt eller delvis å erstatte saksøktes sakskostnader i tilfeller der saksøkte etter § 3-1 annet eller tredje ledd er fritatt for å erstatte saksøkerens sakskostnader dersom saken ikke har vært nødvendig eller dersom saksøkeren unødig har vidløftiggjort saken. I tilfeller som nevnt i § 3-1 annet ledd bokstav c skal saksøkeren pålegges å erstatte saksøktes sakskostnader.

Saksøkerens kostnadsansvar fastsettes av retten ved kjennelse etter begjæring av saksøkte. Dersom saksøkeren pålegges helt eller delvis å erstatte saksøktes sakskostnader ved fullbyrdelsen av pengekrav, trekkes kostnadene fra i kravet.

Krav om sakskostnader etter denne paragrafen må settes fram innen tre måneder etter at avgjørelse som avslutter saken, ble meddelt saksøkte. Dersom det ikke gjøres, tapes kravet. Tvisteloven §§ 16-12 til 16-14 gjelder tilsvarende.

§ 3-3. Sakskostnader ved klage m v

Tvisteloven kapittel 20 gjelder for partenes ansvar for sakskostnader ved rettens behandling av tvister og klage etter § 5-16 og ved rettsmidler mot rettens avgjørelser. I saker om tvangsfullbyrdelse av pengekrav dekkes sakskostnader som saksøkte blir pålagt å erstatte sammen med kravet. Pålegges saksøkeren å erstatte motpartens kostnader ved fullbyrding av pengekrav, trekkes kostnadene fra i kravet.

§ 3-4. Sikkerhetsstillelse

I saker om tvangsfullbyrdelse godtas som sikkerhet:

- (a) Innskudd i norsk bank. Det må legges fram erklæring fra banken om innskuddet og om at det ikke kan disponeres uten etter samtykke fra vedkommende namsmyndighet.

- (b) Selvskyldnergaranti fra norsk bank eller annet foretak med rett til å drive finansieringsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-1. Garantien må være en ubetinget selvskyldnergaranti uten tidsbegrensning og stilt overfor vedkommende namsmyndighet.

Sikkerhet kan ombyttes i annen sikkerhet.

Er sikkerhetens størrelse ikke fastsatt ved rettslig beslutning eller ved overenskomst mellom partene, treffer vedkommende namsmyndighet bestemmelse om det.

§ 3-5. Bortfall av stilt sikkerhet

Dersom saksøkeren i en sak om tvangsfullbyrdelse hvor tvangsgrunnlaget er gitt foregrepet tvangskraft har stilt sikkerhet for mulig erstatning til saksøkte, kan sikkerheten kreves frigitt når tvangsgrunnlaget er blitt rettskraftig, eller når det er gått mer enn tre måneder etter at saksøkte fikk underretning om at tvangsgrunnlaget er endret eller opphevet uten at søksmål om erstatning er reist.

Dersom en saksøkt har stilt sikkerhet for å avverge tvangsfullbyrdelse, kan sikkerheten kreves tilbake når det krav som sikkerheten er stilt for, er falt bort eller når det er fastslått at kravet ikke er til.

Annen del. Tvangsfullbyrdelse

Kapittel 4. Tvangsgrunnlagene og deres tvangskraft

I. Tvangsgrunnlagene

§ 4-1. Alminnelige og særlige tvangsgrunnlag

Tvangsfullbyrdelse av et krav kan bare begjæres når det foreligger et alminnelig eller et særlig tvangsgrunnlag for kravet, og dette tvangsgrunnlaget er tvangskraftig.

De alminnelige tvangsgrunnlagene er:

- a) dom eller kjennelse av en norsk domstol, og andre avgjørelser av en norsk domstol som har virkning som dom eller kjennelse, eller som avgjør krav om erstatning for sakskostnader,

- b) avgjørelse av en annen norsk myndighet som har virkning som dom,

c) vedtatt forelegg etter straffeprosessloven kapittel 20,

d) voldgiftsdom etter voldgiftsloven og avgjørelser som ellers er tvangskraftige etter voldgiftsloven § 39,

e) rettsforlik for norsk domstol og stadfestet forlik etter voldgiftsloven § 35,

avgjørelse av utenlandsk domstol eller annen utenlandsk myndighet, utenlandsk offentlig forlik og f) voldgiftsdom, som etter lov eller overenskomst med fremmed stat vil være bindende og skal kunne fullbyrdes her i riket,

avgjørelse av utenlandsk domstol som vil være bindende her i riket etter tvisteloven § 19-16 annet g) og tredje ledd,

avgjørelse av internasjonal domstol eller av annen internasjonal myndighet, og forlik inngått for h) slike domstoler og myndigheter, som etter overenskomst med fremmed stat skal kunne fullbyrdes her i riket.

Når krav på erstatning for sakskostnader i rettergang er fastsatt i et alminnelig tvangsgrunnlag etter annet ledd bokstav a, b, d og e, omfatter grunnlaget også forsinkelsesrente av kravet etter forsinkelsesrenteloven.

Et alminnelig eller særlig tvangsgrunnlag for krav på forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven gir for den del av kravet som har oppstått etter grunnlaget, fordringshaveren rett til dekning etter den rentesats som gjelder etter §§ 3 og 4 i loven. Er det ikke sannsynliggjort om grunnlaget gir rett til alminnelig forsinkelsesrente eller forsinkelsesrente i forbrukerforhold, beregnes kravet etter laveste sats.

Særlige tvangsgrunnlag er tvangsgrunnlagene nevnt i §§ 7-2, 8-2, 9-2, 10-2, 11-2, 12-2 og 13-2.

II. Innvendinger mot tvangsgrunnlaget m m

§ 4-2. Innvendinger mot tvangsgrunnlaget

Mot et alminnelig tvangsgrunnlag kan det under tvangsfullbyrdelsen ikke settes fram andre innvendinger enn at

(a) grunnlaget ikke skriver seg fra en domstol eller en annen instans som kan fatte en avgjørelse av den aktuelle art,

(b) grunnlaget er tvetydig eller selvmotsigende, eller at det for øvrig på grunn av sitt innhold ikke kan fullbyrdes.

Mot et krav som er fastslått i et alminnelig tvangsgrunnlag kan det bare gjøres gjeldende innvendinger som støtter seg til omstendigheter som er oppstått så sent at de ikke kunne ha vært påberopt før avgjørelsen.

Mot et særlig tvangsgrunnlag eller et krav som er fastsatt i et særlig tvangsgrunnlag, kan det fremsettes enhver innvending som kunne ha vært satt fram under et søksmål.

For innvendinger mot et krav som er fastslått i voldgiftsdom, gjelder voldgiftsloven kapittel 10.

§ 4-3. Motregning

Etter at tvangsfullbyrdelse er begjært, kan motregning bare erklæres dersom motkravet er erkjent eller det foreligger tvangsgrunnlag for motkravet overfor saksøkeren, og betingelsene for motregning er til stede. Disse begrensningene i motregningsadgangen gjelder ikke ved fravikelse etter § 13-2 tredje ledd bokstav a.

III. Materielle vilkår for tvangskraft

§ 4-4. Forfall m m

Tvangsfullbyrdelse av et krav kan ikke begjæres før kravet er forfalt og mislighold har inntrådt.

Er kravet betinget av en samtidig motytelse fra saksøkeren, er det tilstrekkelig at saksøkeren tilbyr motytelsen før fullbyrdelsen gjennomføres.

§ 4-5. Sikkerhetsstillelse

Kan saksøkeren ikke kreve tvangsfullbyrdelse uten å stille sikkerhet, eller kan saksøkte avverge fullbyrdelse ved å stille sikkerhet, er det tilstrekkelig at sikkerheten stilles før fullbyrdelsen gjennomføres.

IV. Personlige vilkår for tvangskraft

§ 4-6. Hvem som kan begjære tvangsfullbyrdelse

Tvangsfullbyrdelse kan bare begjæres av den som i tvangsgrunnlaget er nevnt som berettiget, herunder gruppemedlem som er omfattet av avgjørelse i gruppesøksmål, eller som lovlig har ervervet kravet.

Når tvangsgrunnlaget er avgjørelse i gruppesøksmål etter tvisteloven § 35-7, og slutningen angir framgangsmåten for direkte oppfyllelse overfor gruppemedlemmene, kan tvangsfullbyrdelse også begjæres av den som var grupperepresentant i saken.

§ 4-7. Hvem begjæring om tvangsfullbyrdelse kan rettes mot – hovedregelen

Et tvangsgrunnlag er bare tvangsgrunnlag overfor den som i tvangsgrunnlaget er nevnt som forpliktet, hvis ikke annet følger av §§ 4-8 til 4-11.

§ 4-8. Tvangsfullbyrdelse overfor arving og gjenlevende ektefelle

Et tvangsgrunnlag overfor en person som senere er avgått ved døden, er også tvangsgrunnlag overfor den avdødes arving som har overtatt ansvaret for den avdødes forpliktelser, og overfor gjenlevende ektefelle i uskifte. Et tvangsgrunnlag rettet mot en avdød i egenskap av eier av et formuesgode, er tvangsgrunnlag også overfor en legatar.

Et tvangsgrunnlag overfor en avdød er også tvangsgrunnlag overfor avdødes dødsbo som skiftes offentlig i den utstrekning det er adgang til tvangsfullbyrdelse mot slike boer.

§ 4-9. Tvangsfullbyrdelse under konkurs

Et tvangsgrunnlag overfor en person hvis bo senere er tatt under konkursbehandling, er også tvangsgrunnlag overfor konkursboet forutsatt at kravet har rettsvern.

§ 4-10. Tvangsfullbyrdelse i selskapsforhold og eierseksjonssameier

Et tvangsgrunnlag overfor et selskap er også tvangsgrunnlag overfor en selskapsdeltaker som er ansvarlig for selskapets forpliktelser etter selskapsloven § 2-4 eller annen bestemmelse om direkte ansvar i selskapsforhold.

Et alminnelig tvangsgrunnlag overfor seksjonseierne i saker som nevnt i eierseksjonsloven § 60 annet ledd er tvangsgrunnlag overfor den enkelte seksjonseier for ansvar etter eierseksjonsloven § 30.

§ 4-11. Tvangsfullbyrdelse av tinglige krav overfor erverver

Et tvangsgrunnlag for tvangsdekning av en panterett i et formuesgode er også tvangsgrunnlag overfor den som senere erverver det pantbeheftede formuesgodet, hvis ikke panteretten er falt bort etter reglene om erverv i god tro.

Andre tvangsgrunnlag som er rettet mot en person i egenskap av eier av fast eiendom, er også tvangsgrunnlag overfor den som senere erverver eiendommen, hvis ikke kravet er falt bort etter reglene om erverv i god tro.

V. Formelle vilkår for tvangskraft

§ 4-12. Dom

En dom kan begjæres tvangsfullbyrdet når den er rettskraftig og en eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet.

Lyder en dom på betaling av penger, kan utlegg begjæres når oppfyllelsesfristen er oversittet, selv om dommen ikke er rettskraftig. Dersom saksøkte stiller sikkerhet, kan utlegg likevel ikke begjæres før dommen er rettskraftig.

§ 4-13. Kjennelse

En kjennelse kan begjæres tvangsfullbyrdet når den er forkynt og en eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet.

Lyder en kjennelse på betaling av penger, kan utlegg likevel ikke begjæres før kjennelsen er rettskraftig, dersom saksøkte stiller sikkerhet.

§ 4-14. Forelegg i straffesak

Et forelegg kan begjæres tvangfullbyrdet straks det er vedtatt.

Blir vedtakelsen påanket innen utløpet av ankefristen, kan fullbyrdelse likevel ikke skje før saken er avgjort.

§ 4-15. Voldgiftsdom

En voldgiftsdom kan begjæres tvangfullbyrdet når den er rettskraftig og en eventuell oppfyllelsesfrist er oversittet.

§ 4-16. Rettsforlik m m

Et rettsforlik eller et forlik under voldgift kan begjæres tvangfullbyrdet når oppfyllelsesfristen er oversittet.

§ 4-17. Utenlandsk tvangsgrunnlag

Et utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstavene f og g kan begjæres tvangfullbyrdet når det er tvangskraftig i opphavsstaten.

Et utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav h kan begjæres fullbyrdet når de vilkår som følger av overenskomsten er oppfylt. § 5-12 og § 6-5 gjelder bare i den utstrekning overenskomsten gir adgang til det. Det samme gjelder § 8-2 tredje ledd annet punktum, § 10-2 annet ledd annet punktum, § 11-2 annet ledd annet punktum og § 12-2 annet ledd annet punktum dersom det er tatt utlegg på grunnlag av et slikt tvangsgrunnlag.

§ 4-18. Særlige tvangsgrunnlag

Et særlig tvangsgrunnlag kan begjæres tvangfullbyrdet når to uker er gått etter at saksøkeren har sendt skriftlig varsel til saksøkte. I varselet, som tidligst kan sendes på forfallsdagen, skal det gjøres oppmerksom på at fullbyrdelse vil bli begjært dersom kravet ikke blir oppfylt.

Varsel kan unnlates dersom

a) saksøkte ikke har kjent oppholdssted,

b) saksøkte ikke har kjent fullmektig med kjent oppholdssted som kan motta varsel på saksøktes vegne, og

c) saksøkte og fullmektig heller ikke har kjent kontaktinformasjon for elektronisk varsling som nevnt i § 1-10 annet ledd.

Namsmyndigheten kan fritta saksøkeren for varslingsplikten dersom det er grunn til å frykte at fullbyrdelsen ellers ville bli vanskeliggjort. Er det urimelig å kreve at saksøker skal varsle elektronisk, har kjent kontaktinformasjon som nevnt i første punktum bokstav c ikke betydning.

Unnlates varsel etter annet ledd, kan fullbyrdelse begjæres når to uker er gått fra forfallstiden.

Varsel kan ikke frafalles på forhånd.

Lyder et vedtak om administrativ sanksjon på betaling av penger, kan utlegg begjæres når oppfyllelsesfristen er oversittet. Utleggstrekk kan likevel ikke besluttes før vedtaket er endelig. Tvangsdekning etter reglene i lovens kapittel 8 til 12 kan ikke begjæres før vedtaket er endelig.

§ 4-19. Varslingsplikt i særlige tilfeller

Er tvangsfullbyrdelse ikke begjært innen ett år etter at det ble adgang til det, kan begjæring ikke settes fram før to uker etter at saksøkeren har sendt varsel til saksøkte. Det skal i varselet gjøres oppmerksom på at fullbyrdelse vil bli begjært dersom kravet ikke blir oppfylt. § 4-18 annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Første ledd gjelder tilsvarende dersom en sak som er utsatt, begjæres fortsatt senere enn ett år etter utsettelsen.

Kapittel 5. Alminnelige regler om saksbehandlingen i saker for namsmannen

§ 5-1. Prosessdyktighet og prosessfullmektig

Om partsevne, prosessdyktighet og stedfortredere gjelder tvisteloven kapittel 2 tilsvarende.

Om prosessfullmektig gjelder tvisteloven kapittel 3 tilsvarende. Dessuten kan en inkassobevillingshaver hos en inkassator som driver inkassovirksomhet i medhold av inkassobevilling etter inkasoloven, være prosessfullmektig etter samme regler som advokater under tvangsfullbyrdelse i inkassooppdrag som inkassatoren har for parten. Videre kan den som har rett til å drive rettshjelpsvirksomhet etter domstolloven § 218 annet ledd nr. 1 til 3, være prosessfullmektig under tvangsfullbyrdelse i rettshjelpsoppdrag som vedkommende har for parten. For prosessfullmektig etter tredje punktum gjelder tvisteloven § 12-1 på tilsvarende måte som for advokater.

§ 5-2. Begjæring om tvangsfullbyrdelse

Begjæring om tvangsfullbyrdelse skal inneholde:

(a) opplysning om hva slags tvangsfullbyrdelse som begjæres,

(b) saksøkerens og saksøktes navn og adresse,

(c) dersom saksøkeren bruker prosessfullmektig, prosessfullmektigens navn og adresse,

(d) bestemt betegnelse av kravet, og for pengekrav særskilt angivelse av hovedkrav og grunngitte tilleggskrav,

(e) bestemt betegnelse av tvangsgrunnlaget, og dessuten de opplysninger namsmannen ellers trenger for å avgjøre om det er adgang til å ta begjæringen til følge.

Begjæring kan fremsettes så vel muntlig som skriftlig. En skriftlig begjæring skal være undertegnet. En muntlig begjæring nedtegnes av namsmannen og undertegnes av saksøkeren.

Skriftlige tvangsgrunnlag skal legges ved i gjenpart eller original hvis ikke annet er bestemt. Saksøkeren trenger ikke legge fram bevis for at grunnlaget ikke er angrepet. Dersom tvangsgrunnlaget er en utenlandsk avgjørelse som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav f, skal det legges ved dokumentasjon for at avgjørelsen kan fullbyrdes i vedkommende fremmede stat, og de øvrige dokumenter som overenskomsten med den fremmede stat bestemmer. Er grunnlaget en avgjørelse som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav g, skal det legges ved dokumentasjon for at avgjørelsen er tvangskraftig. Dersom tvangsgrunnlaget er et utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav h, vedlegges de dokumenter som overenskomsten bestemmer. Om oversettelse av dokumenter gjelder domstolloven § 136 tilsvarende.

Kongen kan gi nærmere regler om bruk av skjemaer.

§ 5-3. Namsmannens ansvar for opplysning av saken

Namsmannen skal av eget tiltak påse at denne er kompetent til å behandle saken, at partene har partsevne og er prosessdyktige, og dessuten at det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag for kravet. Det påhviler ellers partene å gjøre rede for de faktiske forhold og bevis som kan være av betydning for namsmannens avgjørelser under fullbyrdelsen.

Namsmannen skal gi partene og andre interesserte den veiledning som er nødvendig for å forebygge eller rette feil og forsømmelser.

§ 5-4. Foreløpig prøving av begjæringen

Når en begjæring om tvangsfullbyrdelse innkommer til namsmannen, skal denne snarest mulig foreta en foreløpig prøving av begjæringen. Dersom namsmannen av eget tiltak skal nekte fullbyrdelsen fremmet, treffer namsmannen straks avgjørelse om det.

Dersom feilen kan rettes, skal saksøkeren få en frist til å rette feilen. Bli feilen ikke rettet, skal fullbyrdelsen nektes fremmet uten at begjæringen blir forelagt for saksøkte.

§ 5-5.Overføring av sak

Er en begjæring om tvangsfullbyrdelse satt fram for en namsmann som ikke er kompetent, kan namsmannen istedenfor å nekte fullbyrdelsen fremmet, overføre saken til den namsmyndigheten som er stedlig og saklig kompetent. Det samme gjelder om det senere viser seg at fullbyrdelsen ikke kan gjennomføres i namsmannens distrikt. Ved overføringen skal namsmannen oversende saksdokumentene og gi de nødvendige opplysninger om saken og dessuten underrette saksøkeren om overføringen.

En namsmann som mottar en sak ved overføring, overtar saken i den stilling den sto for den foregående namsmann. Namsmann som mottar saken kan likevel gjenta skritt som den foregående namsmann har foretatt, og er ikke bundet av dennes avgjørelser i større utstrekning enn denne selv er.

§ 5-6.Innvendinger og begjæringer

Innvendinger og begjæringer under saken kan settes fram både muntlig og skriftlig. Settes de fram muntlig, skal namsmannen skrive dem ned. Innvendinger og begjæringer som settes fram under en forretning eller et møte, bør avgjøres med det samme.

Innvendinger kan settes ut av betraktning hvis de ikke blir satt fram så snart det er anledning til det. Innvendinger mot at saksøkerens krav består eller mot størrelsen av kravet kan likevel ikke settes ut av betraktning. Det samme gjelder innvendinger mot at det foreligger tvangsgrunnlag eller mot at de materielle og personlige vilkår for tvangskraft er oppfylt.

§ 5-7.Bevisførsel

Namsmannen kan av eget tiltak innhente uttalelser fra partene og andre og kan oppfordre dem til å skaffe bevis. Namsmannen avgjør om en opplysning skal forelegges for partene og interesserte før avgjørelse blir truffet.

Namsmannen kan ikke pålegge andre enn partene å gi opplysninger eller legge fram bevis, om ikke annet er bestemt. Offentlige tjenestemenn og andre som handler på vegne av stat eller kommune, plikter likevel å gi opplysning om forhold de er blitt kjent med i sin stilling eller sitt verv, dersom det kan skje uten å krenke taushetsplikt de har etter lov, forskrift eller instruks.

§ 5-8.Partenes møteplikt, rett til å være til stede

Partene har bare plikt til å være til stede ved en forretning eller et møte når namsmannen pålegger dem det. Uteblir en part som plikter å være til stede, avgjør namsmannen om forretningen eller møtet skal holdes eller utsettes. Dersom saksøkeren uteblir uten at det er opplyst eller sannsynlig at vedkommende har gyldig fravær, kan saken heves.

Alle som har en rett som blir berørt av det som skal foretas, har rett til å være til stede ved namsmannens forretninger og møter. Andre har ikke rett til å være til stede om ikke namsmannen tillater det. Den som opptrer forstyrrende, kan vises bort.

§ 5-9. Saksøktes opplysningsplikt m m

Når namsmannen gir pålegg om det, har saksøkte plikt til å gi de opplysninger som er nødvendige for tvangsfullbyrdelsen og som saksøkte har adgang til. Når et formuesgode er besluttet tvangssolgt, har saksøkte plikt til å gi slike opplysninger også etter forespørsel fra en medhjelper.

I den utstrekning det er nødvendig for fullbyrdelsen, kan namsmannen kreve å få adkomst til bolig, forretningslokaler eller annen eiendom som saksøkte helt eller delvis eier eller besitter. Når et formuesgode er besluttet tvangssolgt, har saksøkte og besitteren plikt til å gi medhjelper og andre etter namsmannens eller medhjelperens bestemmelse adkomst til salgsgjenstanden. Namsmannen kan bestemme at saksøkte ikke skal ha anledning til å være til stede når de som er interessert i å kjøpe gis adgang til å besiktige salgsgjenstanden.

§ 5-10. Bruk av makt og plikt til varsomhet under fullbyrdelsen

Dersom tvangsfullbyrdelse møter motstand, eller en person som er varslet om en tvangsforretning unnlater å være til stede for å åpne, kan namsmannen bruke nødvendig makt. Namsmannen kan om nødvendig kreve bistand fra politiet.

Under tvangsfullbyrdelsen skal det vises den hensynsfullhet og varsomhet som forholdene tillater. Det skal tas hensyn til saksøktes interesser og ønsker i den utstrekning forholdene tillater det. Fullbyrdelse skal ikke foretas i større omfang enn nødvendig. En sak om tvangsdekning skal heves dersom fortsatt gjennomføring vil medføre kostnader som vil overstige det som vil komme inn ved dekningen.

Bare dersom det er påtrengende nødvendig, kan tvangsforretninger holdes om natten eller på helligdager. Saksøkeren kan i påtrengende tilfeller kreve at fullbyrdelsen gjennomføres utenfor kontortiden.

§ 5-11. Utsettelse

Namsmannen kan beslutte å utsette tvangsfullbyrdelsen dersom saksøkeren begjærer det og hensynet til saksøkte ikke taler imot. Ved tvangsfullbyrdelse i henhold til et særlig tvangsgrunnlag, kan det dessuten etter begjæring fra saksøkte gis utsettelse dersom det er reist søksmål om kravet. Er det særlige tvangsgrunnlaget et forvaltningsvedtak, gjelder det samme også dersom vedtaket er påklaget til overordnet forvaltningsorgan. Utsettelse kan gjøres avhengig av at det blir stilt sikkerhet. De skritt som er nødvendige for å hindre at fullbyrdelsen forspilles, kan alltid foretas.

Utsettelse gis så vidt mulig på bestemt tid. Er fullbyrdelsen utsatt på ubestemt tid, fortsettes den ikke uten begjæring fra saksøkeren. Går det mer enn to år fra fullbyrdelsen ble utsatt, må begjæring om fullbyrdelse inngis på nytt.

Blir fullbyrdelsen utsatt, skal partene og andre som er varslet om fullbyrdelsen underrettes.

§ 5-12. Utsettelse ved betalingsvansker

Dersom saksøkte i en sak om tvangsdekning er kommet i forbigående betalingsvansker på grunn av sykdom, arbeidsløshet eller andre særlige forhold, kan namsmannen etter begjæring fra saksøkte

beslutte utsettelse av saken når saksøkte betaler en femtedel av saksøkerens samlede krav og forplikter seg til å betale det resterende i månedlige avdrag etter namsmannens bestemmelse. Før namsmannen beslutter utsettelse, skal saksøkeren gis anledning til å uttale seg. Dersom et avdrag ikke betales i rett tid, bortfaller utsettelsen. Ny utsettelse kan bare gis dersom det foreligger særlige grunner.

Blir fullbyrdelsen utsatt, skal partene og andre som er varslet om fullbyrdelsen underrettes.

§ 5-13. Når avgjørelser skal grunngis og meddeles

Dersom namsmannen nekter å ta en begjæring om tvangsfullbyrdelse til følge, skal saksøkeren gis skriftlig meddelelse. Det skal redegjøres kort for grunnen. Samme meddelelse gis til saksøkte dersom fullbyrdelsen nektes fremmet etter at saksøkte har vært underrettet, og til tredjeperson som har kommet med innvendinger mot fullbyrdelsen.

Dersom namsmannen tar en begjæring om tvangsdekning til følge etter at saksøkte eller tredjeperson har fremsatt innvendinger, skal vedkommende varsles om det før dekningen gjennomføres.

§ 5-14. Adgang til å unnlate å gi meddelelse, fullbyrdelse mot ukjent eier

Selv om namsmannen etter loven er pålagt å gi noen en meddelelse, kan tvangsfullbyrdelsen likevel gjennomføres uten meddelelse dersom vedkommende ikke har kjent oppholdssted eller kjent fullmektig med kjent oppholdssted.

Foreligger det tvangsgrunnlag for fullbyrdelse mot en person i egenskap av eier av et formuesgode eller en annen gjenstand, hindres ikke gjennomføringen av at eieren er ukjent.

§ 5-15. Omgjøring

Namsmannen kan av eget tiltak omgjøre en beslutning om fremme av tvangsfullbyrdelsen, valg av gjennomføringsmåte og andre avgjørelser i den grad fullbyrdelsen ikke er avsluttet eller en tredjepersons rett er til hinder for omgjøringen. Om retting av namsmannens avgjørelser gjelder tvisteloven § 19-8 første ledd tilsvarende.

§ 5-16. Klage

Namsmannens avgjørelser og handlemåte under tvangsfullbyrdelsen kan påklages til tingretten av alle som rammes, i den grad fullbyrdelsen ikke er avsluttet. Klagen settes fram for namsmannen. Klagen kan fremsettes så vel muntlig som skriftlig. En skriftlig klage skal være undertegnet. En muntlig klage nedtegnes av namsmannen og undertegnes av klageren. Klagen har ikke oppsettende virkning om ikke namsmannen eller retten bestemmer det. Klage over namsmannens avgjørelse om fravikelse etter § 13-2 tredje ledd bokstavene a og b har oppsettende virkning. Namsmannen eller retten kan bestemme at klagen likevel ikke skal ha oppsettende virkning dersom den er åpenbart grunnløs.

Finner namsmannen klagen berettiget, skal namsmannen omgjøre sin avgjørelse dersom det er adgang til det. Ellers forelegges klagen sammen med de tilhørende dokumenter og opplysninger uten

opphold for tingretten i rettskretsen der saksøkte bor. Hvis namsmannens stedlige kompetanse bygger på annet grunnlag enn saksøktes bosted, forelegges klagen for tingretten i rettskretsen som saken har slik tilknytning til. Om rettens behandling av klagen gjelder saksbehandlingsreglene i kapittel 6.

Etter at saken er avsluttet, kan saksøkeren påklage en beslutning om å nekte å ta en begjæring om tvangsfullbyrdelse til følge eller om å heve en sak, såfremt klagen fremsettes innen en måned etter at saksøkeren ble underrettet om beslutningen. Namsmannens avgjørelse av krav om sakskostnader kan påklages innen en måned etter underretningen om avslutningen av saken. Det samme gjelder dersom namsmannen har unnlatt å ta stilling til kostnadskravet.

§ 5-17. Heving av sak

En sak som er til behandling hos namsmannen skal heves:

(a) når saksøkte oppfyller saksøkerens krav, eller kravet på annen måte faller bort,

(b) når saksøkeren begjærer det, og

(c) når tvangsgrunnlaget oppheves, faller bort eller kjennes ugyldig.

En sak om tvangssalg kan likevel ikke heves etter at bindende salgavtale er inngått, hvis ikke kjøperen samtykker. Etter at kjøperen har betalt kjøpesummen, kan saken ikke heves.

En sak om tvangsdekning eller om utlevering av løsøre eller verdipapir som er reist for kompetent namsmann, skal heves dersom gjennomføringen er umulig fordi pantet eller gjenstanden ikke kan finnes, med mindre saken overføres til annen namsmyndighet etter § 5-5.

Når en sak heves, skal det gis meddelelse til partene og andre som er underrettet om fullbyrdelsen.

§ 5-18. Overgang av kravet under saken

Dersom saksøkerens krav går over til en annen under saken, har erververen rett til å tre inn i saken slik den står. Trenger erververen tid til å områ seg, skal utsettelse gis. Vil ikke erververen tre inn i saken, skal den heves.

§ 5-19. Namsboken, innsyn m m

For forretninger og møter under en sak skal det føres en bok med opplysning om sted, tid, partene, hvem som var til stede og hva som i det vesentlige skjedde. Det skal gå fram om det ble ytet eller tilbudt oppfyllelse av eller for saksøkte. Boken underskrives av namsmannen.

Alle som har en rett som blir berørt, har rett til på namsmannens kontor å undersøke namsboken og dokumenter som angår saken, og kan kreve gjenpart. Det samme gjelder andre når begge parter samtykker.

Kongen kan gi bestemmelser om føring, arkivering, oppbevaring og tilintetgjøring av namsbøker og andre dokumenter.

Kapittel 6. Saksbehandlingen i saker for tingretten

§ 6-1. Forholdet til andre regler

Tvisteloven første, fjerde og femte del, med unntak for kapittel 4, 16 III og IV og 20, samt kapittel 8 gjelder for tingretten.

Kapittel 5 i loven her gjelder tilsvarende for tingretten. Det gjelder likevel ikke § 5-1, § 5-7 annet ledd, § 5-8 annet ledd, § 5-13 annet ledd, § 5-15, § 5-16 og § 5-17 første ledd annet og tredje punktum. § 5-14 gjelder tilsvarende også når loven her foreskriver forkynnelse. I saker om tvangsdekning i fast eiendom, borettslagsandel eller adkomstdokument til leierett eller boret til bolig, kan retten i særlige tilfeller beslutte utsettelse etter § 5-12 selv om saksøkte ikke betaler en femtedel av saksøkerens samlede krav dersom tvangsdekningen vil medføre at saksøkte taper retten til nødvendig bolig for seg og sin familie.

Om rettsbøker for tingrettens rettsmøter gjelder tvisteloven kapittel 13 II og 14. Om innføring i rettsbok og opptak av forklaringer gjelder samme regler som under hovedforhandling.

§ 6-2. Prosessfullmektig

Inkassobevillingshaver hos en inkassator som driver inkassovirksomhet i medhold av inkassobevilling etter inkassoloven, kan være prosessfullmektig etter samme regler som advokater under tvangsfullbyrdelse i inkassooppdrag som inkassatoren har for parten. Videre kan den som har rett til å drive rettshjelpsvirksomhet etter domstolloven § 218 annet ledd nr. 1 til 3, være prosessfullmektig under tvangsfullbyrdelse i rettshjelpsoppdrag som vedkommende har for parten. For prosessfullmektig etter annet punktum gjelder tvisteloven § 12-1 på tilsvarende måte som for advokater. Reglene i første til tredje punktum gjelder ikke ved behandling av tvister ved allmennprosess.

§ 6-3. Tingrettens avgjørelser

Tingrettens avgjørelser treffes ved kjennelse når fullbyrdelsen nektes fremmet, heves eller utsettes, ved avgjørelse av tvist eller når det ellers er bestemt i tvisteloven eller loven her. Nektes fullbyrdelsen fremmet før begjæringen er forelagt for saksøkte, treffes avgjørelsen ved beslutning. Når det ikke er tvist, kan en kjennelse meddeles på den måten som retten finner hensiktsmessig i det enkelte tilfellet.

Før retten avsier en kjennelse, skal den så vidt mulig gi partene anledning til å uttale seg. Dette kan unnlates før retten avsier kjennelse om heving etter begjæring fra saksøkeren eller på grunn av saksøkerens forhold.

§ 6-4. Omgjøring

Retten kan av eget tiltak omgjøre en beslutning om fremme av tvangsfullbyrdelsen, valg av gjennomføringsmåte og andre avgjørelser i den grad fullbyrdelsen ikke er avsluttet eller en tredjepersons rett ikke er til hinder for omgjøringen. Første punktum gjelder ikke avgjørelser truffet under behandling ved allmennprosess.

Når et utleggspant påberopes som tvangsgrunnlag i en sak om tvangsdekning for retten, kan retten etter begjæring oppheve utleggspantet i samme utstrekning som ved klage. Det samme gjelder når et utleggspant påberopes som tvangsgrunnlag i en sak om tvangsdekning for namsmannen, og det i denne saken settes fram klage for retten.

§ 6-5. Utsettelse og sikkerhetsstillelse ved innvendinger mot fullbyrdelsen

Inntil retten kan avgjøre en innvending, kan den beslutte at fullbyrdelsen helt eller delvis skal utsettes mot eller uten at saksøkte stiller sikkerhet, eller at fullbyrdelsen bare kan gjennomføres dersom saksøkeren stiller sikkerhet. Retten kan også mot eller uten sikkerhet oppheve tvangsskritt som er foretatt. Rettens avgjørelser etter denne paragrafen kan ikke angripes.

Så lenge en avgjørelse om å fremme fullbyrdelsen ikke er rettskraftig, kan retten bestemme at fullbyrdelsen ikke skal gjennomføres eller bare kan gjennomføres mot sikkerhet.

§ 6-6. Behandling av tvister ved allmennprosess.

Reiser saksøkte innvending mot at tvangsfullbyrdelsen gjennomføres, kan retten beslutte at tvisten skal behandles ved allmennprosess dersom det er hensiktsmessig på grunn av de faktiske og rettslige spørsmål som tvisten reiser. Reiser saksøkte innvendingen før det er besluttet at fullbyrdelsen skal gjennomføres, avgjør retten hvilken av partene som skal reise søksmålet. Reises innvendingen etter at det er besluttet at tvangsfullbyrdelsen skal gjennomføres, skal saksøkte pålegges å reise søksmålet. Første til tredje punktum gjelder tilsvarende når en tredjeperson reiser innvending mot at tvangsfullbyrdelsen gjennomføres.

Partene i tvisten skal gis adgang til å uttale seg før retten beslutter at en tvist skal behandles ved allmennprosess. I beslutningen skal retten fastsette innen hvilken frist søksmålet må reises. Beslutningen kan ikke angripes.

Ved behandling ved allmennprosess kan det krav innvendingen bygger på, bringes inn til avgjørelse dersom kravet kan bringes inn for norsk domstol. Megling i forlikrådet foretas ikke.

Er saksøkte eller en tredjeperson pålagt å reise søksmålet, kan retten beslutte at fullbyrdelsen skal gjennomføres uten hensyn til innvendingen dersom vedkommende oversitter fristen for å reise søksmål eller utilbørlig forsinker saken. Er saksøkeren pålagt å reise søksmålet, og denne oversitter søksmålsfristen eller utilbørlig forsinker saken, kan retten, uten å ta stilling til tvisten, beslutte at fullbyrdelsen ikke skal gjennomføres.

Kapittel 7. Utlegg

I. Begjæring om utlegg

§ 7-1. Innledning

Den som har et pengekrav mot en annen kan begjære utlegg for kravet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag.

Utlegg kan tas i ethvert formuesgode som tilhører saksøkte og som det etter dekningsloven kapittel 2 kan tas beslag i. Utlegg tas ved at det stiftes panterett for kravet (utleggspant). I lønnskrav og andre pengekrav som nevnt i dekningsloven § 2-7 tas utlegg ved pålegg om trekk (utleggstrekk).

§ 7-2. Tvangsgrunnlag

Tvangsgrunnlag for utlegg er foruten de alminnelige tvangsgrunnlagene:

Gjeldsbrev som lyder på en bestemt pengesum og som inneholder vedtakelse av at gjelden kan inndrives uten søksmål. Gjeldsbrevet er tvangsgrunnlag overfor utstederen når vedkommendes underskrift er bekreftet av to myndige vitner eller i samsvar med forskrift gitt av Kongen.

a) Gjeldsbrevet er også tvangsgrunnlag overfor enhver som ved påskrift på gjeldsbrevet har påtatt seg selvskyldneransvar ved en overdragelse eller stilt seg som selvskyldnerkausjonist eller som kausjonist på forfallsvilkår som nevnt i finansavtaleloven § 71, forutsatt at påskriften inneholder vedtakelse av inndrivning uten søksmål, og at vedkommendes underskrift er bekreftet som nevnt ovenfor.

b) Veksler for krav som nevnt i vekselloven §§ 47 til 49 jf § 77.

c) Sjekker for krav som nevnt i sjekkloven §§ 44 til 46.

Beslutning om tvangsmulkt, administrativ sanksjon eller disiplinærstraff truffet av offentlig myndighet med hjemmel i lov. Beslutningen er også tvangsgrunnlag for renter og utenrettslige inndrivingskostnader.

e) Krav som etter særlig lovbestemmelse er tvangsgrunnlag for utlegg.

f) Skriftlig meddelelse som fordringshaveren selv har sendt skyldneren og som viser kravets grunnlag og omfang.

Elektronisk gjeldserklæring som lyder på en bestemt pengesum, når erklæringen er avgitt til foretak med rett til å drive finansieringsvirksomhet etter finansforetaksloven § 2-1 eller til institusjon som nevnt i finansforetaksloven § 1-6 første ledd, og erklæringen inneholder g) vedtakelse av at gjelden kan inndrives uten søksmål, samt elektronisk erklæring om kausjonsansvar som selvskyldner eller på forfallsvilkår som nevnt i finansavtaleloven § 71 for en slik forpliktelse når kausjonserklæringen er avgitt til foretak eller institusjon som nevnt og inneholder vedtakelse av inndrivelse uten søksmål.

Tvangsgrunnlag som nevnt i første ledd er også tvangsgrunnlag for utenrettslige inndrivingskostnader og renter med mindre annet følger av lov eller tvangsgrunnlaget.

§ 7-3.Kompetent namsmyndighet

Begjæring om utlegg skal settes fram for namsmannen i det distriktet der saksøkte har alminnelig verneting.

Med unntak for begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f kan en begjæring om utlegg også settes frem for namsmannen i et annet distrikt hvor saksøkte har formuesgoder når:

- a) det er sannsynlig at det ikke vil være tilstrekkelige eller hensiktsmessige formuesgoder å ta utlegg i i det distrikt der saksøkte har alminnelig verneting,
- (b) utlegg søkes i et formuesgode som saksøkeren har panterett eller tilbakeholdsrett i for sitt krav, og dette befinner seg i distriktet,
- (c) saksøkte er næringsdrivende og har forretnings- eller driftssted i distriktet,
- d) saksøkte ikke har kjent alminnelig verneting i riket,
- (e) saksøkte har samtykket etter at kravet ble misligholdt, eller
- (f) tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort.

For saksøkte som har kjent alminnelig verneting i riket, kan utleggstrekk bare besluttes av namsmannen i det distrikt der saksøkte har alminnelig verneting.

Dersom det begjæres utlegg på grunnlag av et utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav f til h, skal begjæringen settes fram for tingretten istedenfor namsmannen. Retten forelegger begjæringen for saksøkte etter § 7-6. Etter utløpet av fristen avgjør retten om begjæringen skal tas til følge og sender i tilfelle saken til namsmannen for gjennomføring.

§ 7-4.Kumulasjon

Saksøkeren kan i samme begjæring kreve utlegg for flere pengekrav mot samme saksøkte. Det kan i samme begjæring kreves utlegg mot flere saksøkte når de er forpliktet i fellesskap og det kan begjæres utlegg mot alle i samme distrikt.

I samme begjæring kan det ikke kreves utlegg etter tvangsgrunnlag som nevnt i § 7-2 bokstav f og etter et alminnelig tvangsgrunnlag.

§ 7-5. Begjæringens innhold

Foruten å oppfylle kravene i § 5-2 skal utleggsbegjæringen opplyse om saksøktes fødselsdato. For juridiske personer som er registrert i Foretaksregisteret, skal foretaksnummeret opplyses.

En begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f skal i tillegg oppfylle kravene til forliksklager i tvisteloven § 6-3. Begjæringen skal opplyse om saksøker ønsker behandling i forliksrådet dersom saksøkte reiser innvendinger mot kravet.

§ 7-6. Foreleggelse av begjæringen

Finner namsmannen at begjæringen kan tas til følge, skal begjæringen meddeles saksøkte med oppfordring om innen to uker å uttale seg om forhold av betydning for om utlegg skal tas, og om valg av gjenstand for utlegget. Saksøkte skal i oppfordringen gjøres oppmerksom på hvilke kostnader som er påløpt, på at ytterligere kostnader vil påløpe om utlegg blir tatt, og på at utlegg kan unngås ved at kravet med renter og kostnader betales innen fristen etter første punktum. Det kan samtidig opplyses om tid og sted for avholdelse av utleggsforretning.

Ved begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f skal saksøkte dessuten oppfordres til å opplyse om sitt standpunkt til saksøkerens krav. Saksøkte skal også oppfordres til å opplyse om vedkommende ønsker at namsmannen anmoder saksøkeren om å sette seg i forbindelse med saksøkte med sikte på å finne frem til en nedbetalingsordning eller en annen minnelig løsning. Saksøkte skal opplyses om at saken vil bli behandlet i forliksrådet eller hevet dersom det reises innvendinger mot kravet og saksøkte ikke har bedt namsmannen anmode saksøkeren om å sette seg i forbindelse med saksøkte. Dersom saksøkte samtidig varsles om tid og sted for avholdelse av utleggsforretning, skal det opplyses at berammelsen faller bort dersom saksøkte reiser innvendinger mot kravet eller ber namsmannen anmode saksøkeren om å sette seg i forbindelse med saksøkte.

Vil tvangsfullbyrdelsen ellers bli vesentlig vanskeliggjort, kan meddelelse til saksøkte unnlates. Dette gjelder likevel ikke ved begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f.

§ 7-7. Beslutning om å holde utleggsforretning. Behandling i forliksrådet m.m.

Når saksøkte har uttalt seg eller fristen for å uttale seg har løpt ut, avgjør namsmannen om utleggsforretning skal holdes.

Ved begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f skal namsmannen anmode saksøkeren om å sette seg i forbindelse med saksøkte dersom saksøkte har bedt om det innen fristen etter § 7-6. Samtidig skal saksøkeren gis de opplysninger namsmannen finner å kunne gi. Har saksøkte ikke bedt namsmannen om det, skal saken behandles i forliksrådet dersom saksøkte har reist innvendinger mot saksøkerens krav og saksøkeren i begjæringen har opplyst at behandling i forliksrådet i så fall ønskes. Dersom saksøkte har reist innvendinger mot kravet, og saksøkeren ikke har ønsket behandling i forliksrådet, skal namsmannen heve saken. Saksøktes innvendinger legges ved underretningen til saksøkeren. Saksøkeren kan ombestemme seg med hensyn til behandling i forliksrådet dersom melding om det kommer fram til namsmannen før innkalling til forliksrådet eller meddelelse om heving er sendt. Dersom saksøkeren ikke har bedt om annet innen en måned etter at namsmannen anmodet saksøkeren om å sette seg i forbindelse med saksøkte, skal namsmannen behandle saken etter tredje og fjerde punktum i leddet her.

Avsluttes en sak som er behandlet i forliksrådet etter annet ledd, med en kjennelse eller dom i forliksrådet som pålegger innklagede en betalingsplikt overfor klageren, kan klageren innen en måned etter utløpet av dennes frist for å overprøve avgjørelsen uten oppfriskning ved begjæring til namsmannen kreve at utleggssaken skal fortsette. Avsluttes saken med rettsforlik i forliksrådet, kan slikt krav fremmes innen en måned etter at forliket er inngått.

§ 7-8. Flere begjæringer mot samme saksøkt

Dersom namsmannen har mottatt flere begjæringer om utlegg mot samme saksøkte, gjennomføres utleggsforretningene i den rekkefølgen begjæringene er kommet inn. Rekkefølgen kan fravikes dersom gjennomføringen av en utleggsforretning ellers ville bli forsinket av grunner som bare vedrører en annen sak.

II. Gjennomføring av utleggsforretning

§ 7-9. Stedet for utleggsforretningen

En utleggsforretning skal holdes på saksøktes bopel eller forretnings- eller driftssted. En utleggsforretning der det tas utleggspant i løsøre som ikke er realregistrert eller i verdipapirer, skal likevel holdes der formuesgodet er. En utleggsforretning der det blir tatt utlegg i andre formuesgoder, kan holdes på namsmannens kontor eller på et annet sted i namsmannens distrikt.

En utleggsforretning kan holdes på namsmannens kontor eller på et annet sted i namsmannens distrikt:

(a) når det tas utleggspant i løsøre som ikke er realregistrert eller i verdipapirer, og løsøret eller verdipapiret blir holdt skjult eller stadig flyttet eller det allerede er tatt utleggspant i det,

når det ikke blir tatt utlegg forutsatt at det er overveiende sannsynlig at saksøkte ikke har
(b) formuesgoder det kan tas utlegg i, og namsmannen i anledning saken har oppsøkt saksøktes bopel eller forretnings- eller driftssted, og

(c) når saksøkte ikke har bopel eller forretnings- eller driftssted i distriktet.

§ 7-10. Varsel om utleggsforretningen

Før utleggsforretningen holdes, skal saksøkte gis meddelelse om tid og sted for forretningen. Dette gjelder likevel ikke dersom namsmannen finner saksøkte eller en myndig person i saksøktes husstand på stedet, dersom fullbyrdelsen ville bli vesentlig vanskeliggjort om slik meddelelse ble gitt, eller dersom forretningen holdes på namsmannens kontor etter § 7-9 annet ledd bokstav b.

Saksøkeren skal gis meddelelse om tid og sted for utleggsforretningen dersom denne har bedt om å bli varslet. Slik meddelelse kan unnlates når forretningen holdes på namsmannens kontor etter § 7-9 annet ledd bokstav b.

Ved begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f kan varsel til saksøkte om forretningen bare unnlates dersom namsmannen finner saksøkte på stedet.

§ 7-11. Innledning av utleggsforretningen

Utleggsforretningen begynner med at saksøkte oppfordres til å betale saksøkerens krav etter tvangsgrunnlaget med sakskostnader. Dersom saksøkte ikke betaler, skal namsmannen gjøre oppmerksom på bestemmelsene i dekningsloven kapittel 2 om hva som kan unntas fra utlegg. Saksøkte skal gis anledning til å uttale seg om valget av utleggsgjenstand. Dersom saksøkte ikke er til stede, skal en myndig person i husstanden som er til stede, gis anledning til å uttale seg.

Namsmannen skal ta imot betaling eller avdrag på saksøkerens vegne når det tilbys. Er tvangsgrunnlaget et verdipapir som ikke er innsendt tidligere, varsler namsmannen saksøkeren om betalingen og pålegger denne å fremlegge dokumentet. Betalingen påføres dokumentet før beløpet betales til saksøkeren.

Før utlegg blir tatt i et formuesgode, skal namsmannen i rimelig utstrekning undersøke om andre har rettigheter i formuesgodet.

Ved begjæring om utlegg etter § 7-2 bokstav f gjelder § 7-7 annet ledd tredje til sjette punktum tilsvarende dersom saksøkte reiser innvendinger mot kravet før utlegg er tatt. Namsmannen kan beslutte at utleggsforretningen likevel skal gjennomføres dersom innvendingen er åpenbart grunnløs.

§ 7-12. Tredjepersons opplysningsplikt

For å undersøke hvilke formuesgoder saksøkte har, kan namsmannen pålegge tredjepersoner å gi opplysninger om krav som saksøkte har mot dem, og om formuesgoder som de har i sin besittelse og som saksøkte eier. Namsmannen kan i rimelig utstrekning også pålegge tredjepersoner å gi opplysninger om krav som saksøkte i løpet av de siste 2 årene har hatt mot dem og om hvordan kravet falt bort, og om formuesgoder som de i løpet av de siste 2 årene har hatt i sin besittelse og som saksøkte da eide og om hvordan besittelsen opphørte. Arbeidsgiver plikter å gi opplysninger om saksøktes lønns- og ansettelsesforhold og om pålagte trekk i lønnen. Opplysningsplikten gjelder uten hinder av taushetsplikt. Tvisteloven kapittel 22 gjelder tilsvarende.

Klage til tingretten over pålegg etter første ledd har oppsettende virkning. Namsmannen eller tingretten kan bestemme at klagen likevel ikke skal ha oppsettende virkning dersom den er åpenbart grunnløs.

§ 7-13. Formuesgoder hos saksøkte som påstås eiet av en tredjeperson

Utlegg kan tas i ikke-realregistrert løsøre og verdipapirer som er i saksøktes besittelse, dersom det ikke sannsynliggjøres at en annen er eier. Det samme gjelder realregistrerte formuesgoder, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, aksjer og adkomstdokumenter til leierett eller borett til husrom som saksøkte er registrert eller meldt som eier av.

Er ikke-realregistrert løsøre eller verdipapirer i sambesittelse mellom saksøkte og en eller flere andre, kan utlegg tas i hele formuesgodet dersom det ikke sannsynliggjøres at en annen helt eller delvis er eier.

Dersom saksøkte er gift eller lever i et ekteskapslignende forhold som har vart i minst to år, eller hvor samboeren har, har hatt eller venter barn med saksøkte, kan utlegg tas i en ideell halvdel av felles bolig ervervet under samlivet, hvis ikke et annet eierforhold blir sannsynliggjort. At bare den ene part er registrert eller meldt som eier, er ikke i seg selv tilstrekkelig til å sannsynliggjøre partens enerett.

§ 7-14. Formuesgoder hos en tredjeperson

Utlegg kan tas i ikke-realregistrert løsøre og verdipapirer som er i en tredjepersons besittelse, dersom det er sannsynlig at saksøkte er eier. Det samme gjelder realregistrerte formuesgoder, finansielle instrumenter registrert i et verdipapirregister, aksjer og adkomstdokumenter til leierett eller boret til husrom som en tredjeperson er registrert eller meldt som eier av.

§ 7-15. Utlegg i usikre krav og i deler av formuesgoder m m

Dersom det finnes andre formuesgoder det kan tas tilfredsstillende utlegg i, skal det ikke tas utlegg i omtvistede eller usikre krav eller rettigheter, i fysiske eller ideelle deler av et formuesgode eller i formuesgoder som det vil være vanskelig å søke tvangsdekning i.

Det skal ikke tas utleggspant i enkelte gjenstander i et pantsatt tingsinnbegrep, jf panteloven §§ 3-4 til 3-13. Det skal heller ikke tas utleggspant i en enkeltfordring som inngår i pant etter panteloven § 4-10.

§ 7-16. Utlegg i formuesgoder saksøkeren har panterett eller tilbakeholdsrett i

Er saksøkerens krav sikret ved panterett eller tilbakeholdsrett i et formuesgode, kan saksøkeren kreve utlegg i dette formuesgodet dersom ikke annet er bestemt i eller i medhold av lov.

§ 7-17. Utleggspant umiddelbart i forbindelse med utbetaling av lønn m v

Utleggspant skal ikke tas i saksøktes lønn eller andre ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7 umiddelbart i forbindelse med utbetalingen.

§ 7-18. Beslutning om utleggspant

Utleggspant stiftes ved at namsmannen fører inn i namsboken at det for saksøkerens krav etter tvangsgrunlaget med sakskostnader er tatt utlegg i et eller flere bestemte formuesgoder.

Namsmannen verdsetter de formuesgodene det tas utlegg i. Formuesgodene verdsettes til det beløp som de antas å ville innbringe ved tvangsdekning. Verdsettingen føres inn i namsboken. Verdsetting er ikke nødvendig når det er åpenbart at tvangsdekning vil gi saksøkeren full dekning.

Begrensede rettigheter i formuesgodet som namsmannen kjenner til, skal anmerkes i namsboken. For rettigheter som er registrert i et offentlig register, er det tilstrekkelig at namsboken nevner i hvilket register rettighetene er registrert.

Når det blir tatt utlegg i en hovedgjenstand med tilbehør, behøver ikke tilbehøret oppregnes enkeltvis. Verdsettingen skjer samlet for hovedgjenstand og tilbehør. Tilsvarende gjelder ved utlegg i tingsinnbegrep eller i enkle krav etter panteloven § 4-10.

§ 7-19. Underretning om utleggspant

Når det er tatt utleggspant, skal namsmannen gjøre saksøkte kjent med utlegget og med at det er forbudt å forføye over det utlagte formuesgodet i strid med saksøkerens panterett, og med at saksøkeren har rett til å begjære tvangsdekning to uker etter at utleggsforretningen er holdt. Dersom utlegget skal registreres i Løsøreregisteret, skal det opplyses om det i namsboken. Saksøkte skal gis utskrift av namsboken. I tilfeller som nevnt i § 7-14, skal namsmannen også gi slik underretning og utskrift av namsboken til vedkommende tredjeperson.

Namsmannen skal gi saksøkeren utskrift av namsboken. Dersom namsmannen etter § 7-20 skal sørge for at utlegget blir registrert i et annet register enn Løsøreregisteret, gis saksøkeren i stedet underretning om utlegget ved at registeret sender utskriften av namsboken med påtegning om registrering til saksøkeren.

§ 7-20. Avslutning av forretning for utleggspant

Ved utlegg i et formuesgode som er registrert i et realregister, i en registrert særlig rett i et slikt formuesgode eller i en ideell andel i et slikt formuesgode eller en slik rett, sender namsmannen omgående utskrift av namsboken til registrering i realregisteret. Tilsvarende gjelder ved utlegg i utinglyst rettighet i fast eiendom. For tilbehør til fast eiendom, gjelder annet ledd tilsvarende.

Ved utlegg i løsøre som ikke er realregistrert, kan namsmannen ta løsøret i forvaring eller på annen måte frata saksøkte rådigheten over det som angitt i panteloven § 3-2 annet og tredje ledd, dersom det er grunn til å frykte at saksøkte vil forføye over det i strid med saksøkerens panterett. Tiltak etter første punktum skal føres inn i namsboken. Dersom saksøkeren ikke har begjært tvangsdekning innen en måned etter å ha fått underretning om utlegget, kan namsmannen av eget tiltak oppheve tiltak etter første punktum. Dersom saksøkeren ikke har begjært tvangsdekning innen fristen etter tredje punktum, skal tiltaket oppheves dersom saksøkte begjærer det og det ikke lenger er grunn til å tro at saksøkte vil forføye over løsøret i strid med saksøkerens panterett.

Ved utlegg i verdipapirer tar namsmannen papirene i forvaring eller fratar på annen måte saksøkte rådigheten over dem som angitt i panteloven § 3-2 annet og tredje ledd dersom det lar seg gjøre. Ved utlegg i penger tar namsmannen pengene i forvaring. Norske penger som er tatt i forvaring, plasseres til best mulig rente i norsk bank. Utenlandske penger veksles bare om til norske penger dersom saksøkte samtykker.

Ved utlegg i finansielle instrumenter som er registrert i et verdipapirregister, registrerer namsmannen omgående at bare namsmannen kan disponere kontoen.

Ved utlegg i aksjer som ikke er registrert i et verdipapirregister, underretter namsmannen, dersom det lar seg gjøre, snarest selskapet og forbyr selskapet å betale eller yte til saksøkte.

Ved utlegg i innløsningspapir som ikke er verdipapir, underretter namsmannen snarest den forpliktete og forbyr denne å betale eller yte til saksøkte. Namsmannen tar dessuten

innløsningspapiret i forvaring eller fratar på annen måte saksøkte rådigheten over papiret som angitt i panteloven § 3-2 annet og tredje ledd dersom det lar seg gjøre.

Ved utlegg i adkomstdokumenter til leierett eller borettil husrom underretter namsmannen vedkommende utleier eller selskap, jf. panteloven § 5-8. Namsmannen tar dessuten dokumentet i forvaring eller fratar på annen måte saksøkte rådigheten som angitt i panteloven § 3-2 annet og tredje ledd dersom det lar seg gjøre.

Ved utlegg i enkle krav underretter namsmannen dersom det lar seg gjøre snarest den forpliktete og forbyr denne å betale eller yte til saksøkte.

Ved utlegg i immaterialrettigheter som det finnes særskilt register for, sender namsmannen omgående utskrift av namsboken til registrering i registeret.

Ved utlegg i elsertifikater registrerer namsmannen omgående i elsertifikatregisteret at bare namsmannen kan disponere over elsertifikater det er tatt utlegg i.

Ved utlegg i andre formuesgoder enn nevnt i første ledd, sørger namsmannen omgående for at utlegget blir registrert i Løsøreregisteret.

Dersom et formuesgode befinner seg hos en tredjeperson, kan namsmannen pålegge vedkommende å utlevere formuesgodet dersom ikke tredjepersonen har en rett til å sitte med formuesgodet som har bedre prioritet enn saksøkerens panterett.

§ 7-21. Beslutning og underretning om utleggstrekk

Når det tas utleggstrekk, skal namsmannen fastsette trekkets størrelse og i hvilken periode trekk skal gjennomføres. Trekkperioden kan ikke overstige to år regnet fra dagen for beslutningen om utleggstrekk dersom ikke annet følger av dekningsloven § 2-7 tredje ledd. Beslutningen føres inn i namsboken sammen med en nøyaktig beregning av saksøkerens krav med sakskostnader og renter fram til utleggsdagen og nøyaktige opplysninger om beregningen av renter fra utleggsdagen.

Namsmannen underretter den trekkpliktige om plikten til å foreta trekk. I namsboken skal det opplyses at utleggstrekket vil bli registrert i Løsøreregisteret. Partene og den trekkpliktige gis utskrift av namsboken. Namsmannen sørger omgående for at utleggstrekket blir registrert i Løsøreregisteret. Får trekket bedre prioritet enn et trekk som allerede løper og som er besluttet av en annen namsmyndighet, skal denne namsmyndigheten underrettes.

Før utleggstrekk nedlegges, skal namsmannen undersøke om det allerede løper trekk mot skyldneren. Utleggstrekk kan ikke besluttes etter et alminnelig tvangsgrunnlag før grunnlaget er rettskraftig.

§ 7-22. Den trekkpliktiges oppgaver ved utleggstrekk

Den trekkpliktige skal foreta trekk i samsvar med namsmannens beslutning. Trukket beløp skal utbetales til saksøkeren når ikke annet er fastsatt. Forfaller ytelsene oftere enn en gang i måneden, kan trukkede beløp utbetales månedsvis dersom ikke namsmannen har bestemt at de skal utbetales straks.

Den trekkpliktige skal underrette namsmannen og den som trukkede beløp skal utbetales til, dersom saksøktes krav mot den trekkpliktige faller bort i trekkperioden. Skyldes bortfallet at saksøkte har skiftet arbeidsgiver, skal underretningen så vidt mulig inneholde opplysning om nytt arbeidssted. Har saksøkte flyttet, skal det så vidt mulig opplyses om saksøktes nye bosted.

Dersom et trekkpålegg ikke blir etterkommet eller beløp som er trukket ikke blir utbetalt, er den trekkpliktige ansvarlig for beløpet. Unnlattelse av å foreta trekk medfører likevel ikke ansvar når det godtgjøres at forholdet ikke skyldes forsømmelighet eller mangel på tilbørlig aktsomhet fra den trekkpliktige eller noen i dennes tjeneste. Den trekkpliktiges ansvar er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 7-23. Endring av utleggstrekk og skifte av arbeidsgiver eller alminnelig vernetting.

Dersom det inntreer vesentlige endringer i saksøktes økonomiske forhold, kan partene begjære regulering av utleggstrekket.

Dersom saksøkte skifter arbeidsgiver, kan namsmannen etter begjæring fra saksøkeren pålegge den nye arbeidsgiveren trekkplikt for resten av trekkperioden. Er den nye lønnen vesentlig forskjellig fra den tidligere, skal namsmannen vurdere om trekket bør reguleres. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for andre ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7.

Dersom saksøkte har flyttet til et annet distrikt, treffes avgjørelser som nevnt i første og annet ledd av namsmannen i det nye distriktet. Saken overføres til denne etter reglene i § 5-5.

§ 7-24. Endring av utleggstrekk som følge av senere trekkpålegg

Dersom det i en ytelse blir besluttet et nytt trekk med bedre prioritet, skal den namsmyndighet som har besluttet det første trekket, av eget tiltak ta opp spørsmålet om regulering av trekket når den blir oppmerksom på forholdet. Etter at partene er gitt anledning til å uttale seg, avgjør namsmyndigheten om trekket skal opprettholdes, nedsettes, utsettes eller falle bort. Partene og den trekkpliktige underrettes om avgjørelsen.

§ 7-25. Avslutning av en sak der det ikke blir tatt utlegg

Når det ikke blir tatt utlegg fordi saksøkte ikke har formuesgoder eller lønn eller andre pengekrav som nevnt i dekningsloven § 2-7 som det kan tas utlegg i, avsluttes saken ved at namsmannen gir begge parter utskrift av namsboken som viser utfallet og hva som er foretatt. I namsboken skal det opplyses at utleggsforretningen vil bli registrert i Løsøreregisteret. Namsmannen sørger omgående for at utleggsforretningen blir registrert i Løsøreregisteret. Tredje punktum gjelder ikke for særnamsmyndigheter som ikke har kompetanse til å gjennomføre forretning for utleggspant i enhver type formuesgode.

III. Klage, bortfall og opphevelse av utlegg mv.

§ 7-26. Klage

Når det er tatt utleggspant, kan klage til tingretten etter § 5-16 settes fram så lenge tvangsdekning ikke er begjært. Når det er tatt utleggstrekk, kan klage settes fram så lenge trekkperioden ikke er utløpt. Partene kan likevel ikke klage over valg av utleggsgjenstand senere enn en måned etter at de ble underrettet om utlegget.

§ 7-27. Erklæring om bortfall

Dersom et utlegg er falt bort, plikter saksøkeren skriftlig å gi avkall på sin rett etter utlegget.

§ 7-28. Beslutning om opphevelse av utlegg

Er det krav som er sikret ved utlegget, dekket eller opphørt på annen måte, eller er tvangsgrunnlaget opphevet, falt bort eller kjent ugyldig, skal namsmannen på begjæring treffe beslutning om opphevelse av utlegget. Viser det seg at utlegg er tatt i større omfang enn nødvendig, fordi saksøkte har betalt avdrag eller tvangsgrunnlaget er blitt begrenset, skal namsmannen på begjæring treffe beslutning om delvis opphevelse.

Før namsmannen treffer beslutning etter første ledd, skal saksøkeren gis anledning til å uttale seg. Partene gis meddelelse om beslutningen. Beslutning om opphevelse eller delvis opphevelse av utlegg kan ikke gjennomføres før klagefristen etter § 5-16 er løpt ut. Klage har oppsettende virkning.

§ 7-29. Beslutning om opphør av registreringer av «intet til utlegg»

Er det krav som ble søkt inndrevet i en sak som ble avsluttet ved intet til utlegg, dekket eller bortfalt på annen måte, eller er tvangsgrunnlaget opphevet, falt bort eller kjent ugyldig, skal namsmannen på begjæring treffe beslutning om at registreringer i Løsøreregisteret av beslutningen om intet til utlegg skal slettes. § 7-28 annet ledd gjelder tilsvarende.

Kapittel 8. Tvangsdekning i løsøre

I. Begjæring om tvangssalg

§ 8-1. Innledning.

Den som har panterett i løsøre som ikke er realregistrert, eller i en ideell del av slikt løsøre, kan begjære tvangssalg av pantet etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag. For løsøre beheftet med salgspant kan tvangsdekning også skje ved tilbakelevering etter kapittel 9. Tvangsdekning på grunnlag av salgspant i forbrukerkjøp kan bare skje etter kapittel 9.

Den som har pant i lagrede reservedeler som omfattes av rettigheter i luftfartøy, kan begjære særskilt tvangssalg av reservedelene eller deler av dem etter dette kapitlet. Salg kan bare begjæres når saksøkeren har tvangskraftig grunnlag for sitt krav og dessuten minst to uker før begjæringen har varslet samtlige kjente rettighetshavere i reservedelene om at salg vil bli krevet dersom ikke kravet oppfylles eller utløsning finner sted. § 4-18 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 8-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for tvangssalg etter dette kapitlet er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag:

- (a) avtale om pant som har rettsvern etter panteloven kapittel 3, en skadesløspantsettelse likevel bare når kravets omfang er fastsatt ved dom eller annet tvangsgrunnlag,

- (b) utlegg som har rettsvern etter panteloven kapittel 5, og

(c) lovbestemt panterett.

Grunnlag for særskilt tvangssalg av lagrede reservedeler som omfattes av rettigheter i luftfartøy, er grunnlagene som nevnes i § 11-2.

For utlegg etter første ledd bokstav b som er stiftet av namsmyndighetene, kan salg begjæres uten forutgående varsel etter § 4-18, men ikke før to uker etter at underretning om utlegget ble sendt saksøkte. Dersom tvangsgrunnlaget for utlegget er et alminnelig tvangsgrunnlag, må dessuten dette grunnlaget ha blitt rettskraftig. Selv om vilkårene ikke er oppfylt, kan salg begjæres dersom fullbyrdelsen ellers ville bli vesentlig vanskeliggjort.

§ 8-3. Kompetent namsmyndighet

Begjæring om tvangssalg settes fram for namsmannen i det distriktet der løsøret er eller ventes å komme i nær fremtid. Befinner løsøret seg i flere distrikter, kan begjæringen settes fram i hvilket som helst av distriktene.

Dersom salg begjæres på grunnlag av utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav f og g, gjelder § 7-3 tredje ledd tilsvarende.

§ 8-4. Hvem begjæringen skal rettes mot

Begjæringen om tvangssalg skal rettes mot den som eier løsøret. Er løsøret i en tredjepersons besittelse, skal begjæringen rettes også mot denne. Er saksøkeren i tvil om hvem som er eier, kan begjæringen rettes mot flere.

Dersom løsøret er eiet av en annen enn hovedskyldneren for kravet, skal begjæringen rettes også mot hovedskyldneren.

§ 8-5. Kumulasjon

Saksøkeren kan i samme begjæring kreve dekning for flere pantekrav i samme løsøregjenstand.

Det kan i samme begjæring kreves dekning i flere løsøregjenstander som hefter for samme pantekrav dersom det kan begjæres dekning i alle gjenstandene i samme distrikt. Under samme vilkår kan det i samme begjæring også kreves dekning etter kapitlene 9 og 10 i andre formuesgoder.

På grunnlag av tvangsgrunnlag som nevnt i § 8-2 første ledd bokstav a og c kan det i samme begjæring kreves dekning i flere løsøregjenstander som hefter for forskjellige pantekrav, dersom det kan begjæres dekning i alle gjenstandene i samme distrikt, og de faktiske og rettslige grunnlag for pantekravene er de samme eller vesentlig likeartet.

§ 8-6. Begjæringens innhold

Foruten å oppfylle kravene i § 5-2 skal salgsbegjæringen opplyse om rettigheter i løsøret som saksøkeren kjenner til. Så vidt mulig skal det opplyses om den effektive gjelden og rente som påløper for alle de rettighetshavere som har bedre prioritet enn saksøkeren i løsøret.

Utskrift fra Løsøreregisteret legges ved begjæringen. Utskriften skal være tatt etter at grunnlaget ble tvangskraftig og ikke mer enn tre måneder før begjæringen settes fram. Dersom tvangsgrunnlaget er

et utlegg registrert i Løsøreregisteret, behøver ikke utskrift legges ved dersom heftelsene er påført det registrerte dokument.

Ved særskilt tvangssalg av lagrede reservedeler som omfattes av rettigheter i luftfartøy, skal det isteden legges ved attest fra realregisteret om eierforholdet og registrerte heftelser. § 11-6 annet ledd annet og tredje punktum gjelder tilsvarende.

§ 8-7. Foreleggelse av begjæringen for saksøkte

Finner namsmannen at begjæringen kan tas til følge, skal begjæringen meddeles saksøkte med oppfordring om innen to uker å uttale seg om forhold av betydning for gjennomføringen av tvangssalget. Saksøkte skal samtidig oppfordres til å opplyse om det finnes rettigheter i løsøret som ikke går fram av Løsøreregisteret eller begjæringen, eller om det finnes tilbehørgjenstander som eies av andre eller som er beheftet særskilt. Saksøkte skal samtidig gjøres oppmerksom på hvilke kostnader som har påløpt, at ytterligere kostnader vil påløpe dersom salget blir gjennomført, og at tvangssalg kan unngås ved at kravet med renter og kostnader blir betalt innen fristen etter første punktum. Finner namsmannen grunn til det, kan det samtidig opplyses om tid og sted for avhenting av det som skal selges.

Etter at begjæringen er forelagt saksøkte, må løsøret ikke flyttes fra riket eller innretning på norsk kontinentalsokkel uten namsmannens samtykke. I meddelelsen skal det opplyses om dette.

Dersom det er nødvendig for å forebygge verdiforringelse, kan varslingsfristen etter første ledd forkortes eller foreleggelse helt unnlates.

§ 8-8. Foreleggelse av begjæringen for andre

Namsmannen kan gi meddelelse som nevnt i § 8-7 til den som kan antas helt eller delvis å eie løsøret uten å være saksøkt.

§ 8-9. Beslutning om tvangssalg

Når saksøkte og de som er underrettet etter § 8-8 har uttalt seg, eller fristen for å uttale seg er løpt ut, avgjør namsmannen om tvangssalg skal gjennomføres.

Dersom tvangsgrunnlaget er et omsetningsgjeldsbrev som ikke tidligere er innsendt, skal namsmannen pålegge saksøkeren å fremlegge dokumentet. Blir ikke det gjort, skal saken heves.

§ 8-10. Tvangssalgets omfang ved pant i ideelle andeler

Selv om saksøkeren bare har pant i en ideell del av løsøret, kan namsmannen beslutte at salget skal omfatte hele gjenstanden dersom det blir gitt samtykke av saksøkte eller en annen sameier som har rett til å kreve sameiet oppløst ved tvangssalg.

§ 8-11. Flere gjenstander

Dersom det i en begjæring er krevet salg av flere løsøregjenstander etter § 8-5 annet ledd, kan gjenstandene selges samlet dersom dette gir størst utbytte. Er det mulighet for at et samlet salg vil føre til salg av gjenstander ut over det som er nødvendig for at alle rettighetshavere i gjenstandene skal få dekning, skal gjenstandene selges enkeltvis hvis ikke saksøkte samtykker i et samlet salg.

Skal gjenstandene selges enkeltvis og det er mulig at saksøkeren vil få dekning uten at alt selges, bestemmer namsmannen rekkefølgen ved salget.

II. Gjennomføring av tvangssalget

§ 8-12.Salgsmåte

Tvangssalget gjennomføres på den måte som antas å gi størst utbytte. Namsmannen kan overlate til en medhjelper å stå for salget.

Det kan bestemmes at salget skal skje ved en auksjon som namsmannen holder, jf avsnitt III.

§ 8-13.Særskilt om salg ved medhjelper

Namsmannen avgjør om medhjelperen skal ha adgang til å inngå bindende salgssavtale. Dersom medhjelperen ikke har adgang til å inngå bindende avtale, innhenter medhjelperen bud og forelegger det for namsmannen til godkjenning. Det samme kan medhjelperen gjøre også ellers.

Namsmannen avgjør om medhjelperen skal motta kjøpesummen og kan i tilfelle pålegge medhjelperen å holde kjøpesummen adskilt fra egne midler. Namsmannen kan bestemme at medhjelperen skal utbetale kjøpesummen til parter og rettighetshavere når det finnes ubetenkelig. Dersom medhjelperen ikke skal gjøre dette, skal kjøpesummen innbetales til namsmannen med fradrag for medhjelperens godtgjørelse.

Dersom medhjelperen antar at en annen fremgangsmåte enn salg gjennom medhjelperen sannsynligvis vil gi større utbytte, skal namsmannen underrettes. Medhjelperens krav på godtgjørelse dekkes etter § 8-19 annet ledd, selv om tvangssalget gjennomføres på annen måte.

§ 8-14.Avhenting av løsøret

Besitter saksøkte løsøret, skal namsmannen om nødvendig hente det eller på annen måte sikre det mot rettsstridig forføyning fra saksøktes side, hvis ikke særlige forhold tilsier at det forblir i saksøktes besittelse inntil salget er gjennomført. Dersom fullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort, kan løsøret avhentes også før tvangssalg er besluttet.

Avhenting kan bare skje etter forhåndsvarsel til saksøkte. Forhåndsvarsel er ikke nødvendig dersom namsmannen finner saksøkte eller en myndig person i saksøktes husstand på stedet, eller dersom fullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort.

Har saksøkeren eller en tredjeperson på saksøkerens vegne løsøret i sin besittelse, kan namsmannen pålegge saksøkeren å bringe det til et fastsatt sted. Dersom pålegget ikke blir etterkommet, skal saken heves.

§ 8-15.Salgsvilkår

Det skal gjøres oppmerksom på at salget er et tvangssalg og at kjøperen har begrenset adgang til å påberope mangler. Dersom kjøpesummen skal betales til namsmannen, skal kjøperen gjøres oppmerksom på dette. Det skal ellers gjøres oppmerksom på heftelser som kjøperen skal overta i

tillegg til kjøpesummen etter § 8-16 første ledd tredje punktum. Det kan fastsettes nærmere salgsvilkår.

§ 8-16. Forholdet til bedre prioriterte rettighetshavere

Salget kan bare gjennomføres dersom den pris som oppnås dekker alle heftelser med bedre prioritet enn saksøkerens krav. For beregning av foranstående pengeheftelser gjelder § 8-19 annet og tredje ledd tilsvarende. Foranstående heftelser som ikke er pengeheftelser, skal overtas av kjøperen utenfor kjøpesummen hvis ikke rettighetshaveren samtykker i at heftelsen gjøres om i penger. Dersom det viser seg at den nødvendige pris ikke kan oppnås, skal namsmannen heve saken.

Uansett pris kan et salg gjennomføres dersom foranstående rettighetshavere har samtykket i salget, eller saksøkeren har stilt sikkerhet for deres krav.

Dersom løsøret besittes av en bedre prioritert panthaver, kan tvangssalg bare gjennomføres dersom gjenstanden stilles til disposisjon for den som forestår salget. Er det stilt sikkerhet for panthaverens krav, plikter vedkommende å utlevere gjenstanden til den som forestår salget.

§ 8-17. Virkningen av salget

Ved inngåelsen av salgsvitalen blir kjøperen eier av gjenstanden hvis ikke annet følger av avtalen. Risikoen for salgsgjenstanden går likevel først over ved leveringen. Blir salgsgjenstanden ikke hentet eller mottatt til rett tid, og beror dette på forhold på kjøperens side, går risikoen over på kjøperen når gjenstanden er stilt til kjøperens rådighet.

Ved betalingen av kjøpesummen kan kjøperen kreve salgsgjenstanden utlevert. Ved betalingen bortfaller alle begrensede rettigheter i salgsgjenstanden. Dette gjelder likevel ikke foranstående heftelser som ikke er pengeheftelser når de skal overtas av kjøperen utenfor kjøpesummen eller er beskyttet etter § 8-21 tredje ledd.

Når kjøpesummen er betalt, gir namsmannen på begjæring av kjøperen eller saksøkte skriftlig erklæring om salget.

Dersom det solgte løsøre besittes av noen av partene, eller av en person som er varslet etter § 8-8, og det viser seg at vedkommende etter salget ikke er villig til å oppgi besittelsen, kan kjøperen på grunnlag av salget og uten gebyr kreve tvangfullbyrdelse etter kapittel 13.

§ 8-18. Mislighold fra kjøperen

Dersom kjøpesummen ikke blir betalt innen betalingsfristen, plikter kjøperen å betale forsinkelsesrente etter lov om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd første punktum.

Oversitter kjøperen betalingsfristen, skal den som står for salget straks varsle kjøperen om at kjøpet vil bli hevet dersom kjøpesummen med renter ikke er betalt innen en frist på minst to uker.

Oversittes denne fristen, skal kjøpet heves og salget fortsettes.

Blir salg gjennomført etter opphevelsen, er kjøperen ansvarlig for forskjellen overfor rettighetshavere som ville fått bedre dekning ved det første salget enn ved det siste, dersom ikke misligholdet skyldtes

en uforutsett hindring utenfor kjøperens kontroll. Krav mot kjøperen etter dette leddet gjøres gjeldende ved søksmål for de alminnelige domstoler. Søksmålet kan reises i den rettskrets der

§ 8-19. Avslutningen av salget

Salget avsluttes ved at kjøpesummen utbetales til de berettigede.

Rettsgebyret og godtgjørelse til oppnevnt medhjelper dekkes forlods av kjøpesummen. Deretter dekkes panthavere og andre innehavere av begrensede rettigheter etter prioritet. Før resten i tilfelle utbetales til eieren, undersøkes i Løsøreregisteret om det er stiftet ytterligere heftelser i salgsgjenstanden før bindende salgsavtale ble inngått.

Er et krav betinget, skal en del av kjøpesummen avsettes til eventuell dekning av kravet. En del av kjøpesummen kan avsettes til dekning av omstridte eller usikre krav. Avsatte beløp plasseres på best mulige rentebærende vilkår i norsk bank inntil det er avgjort hvordan de skal fordeles.

Ble tvangssalget begjært etter et alminnelig tvangsgrunnlag som hadde foregrepet tvangskraft, kan saksøkerens del av kjøpesummen bare utbetales før grunnlaget er blitt rettskraftig hvis saksøkte samtykker. Tilsvarende gjelder når salget er begjært etter § 8-2 tredje ledd tredje punktum.

For pantekrav som er knyttet til et verdipapir, skal det ikke utbetales del av kjøpesummen før panthaveren har fremlagt dokumentet. Ved utbetaling skal beløpet noteres på dokumentet. Gir dokumentet uttrykk for at kravet er sikret ved panterrett i løsøret, skal det også noteres at panteretten er falt bort som følge av tvangssalget.

§ 8-20. Mangler

En mangel foreligger når:

(a) gjenstanden ikke svarer til opplysninger om vesentlige forhold som den som står for salget har gitt og som kan antas å ha innvirket på kjøpet,

den som står for salget har forsømt å gi opplysning om vesentlige forhold som vedkommende
(b) måtte kjenne til og som kjøperen hadde grunn til å regne med å få, såfremt unnlåtelsen kan antas å ha innvirket på kjøpet, eller

(c) gjenstanden er i vesentlig dårligere stand enn kjøperen hadde grunn til å regne med.

Dersom gjenstanden har mangler, kan kjøperen kreve prisavslag. Kjøperen kan ikke heve kjøpet på grunn av mangler etter at kjøpesummen er betalt. Erstatning kan bare kreves av den som står for salget dersom denne har utvist skyld eller det foreligger annet særskilt rettsgrunnlag. Krav om prisavslag eller erstatning gjøres gjeldende ved søksmål. Søksmålet reises for tingretten for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven. Ved søksmål om prisavslag saksøkes de som har fått del i den del av kjøpesummen som rammes av prisavslaget.

Kjøpesummen må betales selv om prisavslag kreves med mindre kjøperen hever kjøpet. Dersom kjøperen krever at den del av kjøpesummen som rammes av kravet om prisavslag, ikke skal utbetales til de berettigede, skal denne delen av kjøpesummen holdes tilbake. Dersom retten etter begjæring fra en av de berettigede finner kravet om prisavslag åpenbart grunnløst, skal likevel hele kjøpesummen utbetales. Dersom kjøperen ikke har reist søksmål om prisavslag innen to måneder regnet fra forfallstidspunktet for kjøpesummen, skal den tilbakeholdte del av kjøpesummen ikke lenger holdes tilbake.

§ 8-21. Rettsmangler

Dersom løsøret før tvangssalget helt eller delvis var eiet av en person som ikke var saksøkt og heller ikke ble varslet etter § 8-8, er vedkommendes eiendomsrett fortsatt i behold hvis ikke eiendomsretten er falt bort ved overtakelsen av løsøret etter reglene om erverv i god tro. Tvist om eiendomsretten avgjøres ved søksmål. Søksmålet reises for tingretten for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven.

Dersom kjøperen må gi fra seg løsøret, kan denne av enhver som har fått del i kjøpesummen, kreve tilbake det vedkommende har fått. Etter at kjøpesummen er betalt, kan kjøperen ikke heve kjøpet på grunn av rettsmangelen. Erstatning kan bare kreves av den som står for salget dersom denne har utvist skyld eller det foreligger annet særskilt rettsgrunnlag. Krav på tilbakebetaling eller erstatning gjøres gjeldende ved søksmål. Søksmålet reises for tingretten for den rettskrets der namsmannen har sitt kontor, eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven.

Kjøpesummen må betales selv om det er fare for at kjøperen må gi fra seg løsøret til en tredjeperson etter første ledd. Dersom kjøperen krever at kjøpesummen ikke skal utbetales til de berettigede, skal kjøpesummen holdes tilbake. Dersom retten etter begjæring fra en av de berettigede finner at det åpenbart ikke er fare for at kjøperen må gi fra seg løsøret, skal kjøpesummen likevel utbetales. Dersom kjøperen ikke har reist søksmål mot tredjepersonen innen to måneder regnet fra forfallstidspunktet for kjøpesummen, skal kjøpesummen ikke lenger holdes tilbake.

Dersom noen før salget hadde en bedre prioritert heftelse som ikke er pengeheftelse og som det ikke ble tatt forbehold om ved salget, er heftelsen i behold så langt den ikke faller bort etter reglene i godtroervervsloven. Er heftelsen i behold, gjelder § 8-20 annet og tredje ledd tilsvarende.

§ 8-22. Uriktig utbetaling av kjøpesummen

En innehaver av en begrenset rettighet i løsøret som er forbigått ved utbetalingen av kjøpesummen, kan kreve fra enhver rettighetshaver det vedkommende har fått for meget.

Skyldes forbigåelsen at saksøkeren har unnlatt å gjøre oppmerksom på en rettighet saksøkeren kjente til, eller at saksøkeren forsettlig eller uaktsomt har gitt uriktige opplysninger om størrelsen av foranstående rettighetshavers krav, er saksøkeren ansvarlig for den forbigåtte rettighetshavers tap.

Krav etter denne paragrafen gjøres gjeldende ved søksmål for de alminnelige domstoler.

III. Særregler for auksjoner holdt av namsmannen

§ 8-23. Stedet for auksjonen m m

Auksjonsmøtet holdes fortrinnsvis i et lokale som vanligvis nyttes til auksjoner. Dersom det anses hensiktsmessig, kan auksjonsmøtet isteden holdes et annet sted. Auksjon kan bare holdes på saksøktets bopel dersom saksøkte samtykker eller det på grunn av løssørets art vil vanskeliggjøre salget å holde auksjonen et annet sted.

Under auksjonen skal vanligvis løssøret være til stede. Dette er likevel ikke nødvendig hvis muligheten for å besiktige gjenstandene må antas å være uten betydning for den prisen som oppnås, eller hvis det vil være særlig vanskelig å bringe løssøret til et egnet auksjonssted.

§ 8-24. Varsel og kunngjøring

Partene skal gis meddelelse om tid og sted for auksjonen dersom de har bedt om det eller namsmannen finner grunn til det.

Minst tre dager før auksjonen holdes, skal namsmannen kunngjøre tid og sted i en avis eller et blad som er alminnelig lest blant dem som kan tenkes å være interessert i løssøret. Det skal opplyses at salget er et tvangssalg og gis en alminnelig angivelse av det som skal selges. Særlig verdifulle gjenstander skal fremheves, og det skal opplyses hvor løssøret kan besiktiges.

§ 8-25. Auksjonsmøtet

Auksjonsmøtet er offentlig. Den som opptreer forstyrrende, kan vises ut.

Auksjonen starter med at namsmannen nevner i korthet hva som skal selges, vilkårene for salget og at namsmannen ikke plikter å godta noen av budene. Det skal også nevnes at løssøret selges med begrenset adgang til å påberope mangler. Dersom det ikke før oppropet er tatt forbehold om frist for å godta budene, er bud som ikke godtas i auksjonsmøtet, ikke lenger bindende.

Namsmannen oppfordrer deretter de tilstedeværende om å gi bud. Når ingen flere bud blir gitt, skal namsmannen gjentatte ganger høyt og tydelig kunngjøre det siste budet og si fra at oppropet vil slutte dersom ikke flere bud blir gitt. Blir det da ikke gitt flere bud, avsluttes oppropet.

Kapittel 9. Tvangsdekning i løssøre ved tilbakelevering til salgspanthaver

I. Begjæring om tilbakelevering

§ 9-1. Innledning

Den som har salgspant i løssøre som ikke kan realregistreres, kan begjære pantet tilbakelevert etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag og vilkårene for krav etter finansavtaleloven § 52 er oppfylt. Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold kan saksøkte kreve at saksøkeren tar tingen tilbake etter reglene i dette kapitlet før saksøkeren på annen måte søker dekning for kravet. Dette gjelder likevel ikke når tingen ikke finnes hos saksøkte, eller når det er fare for at saksøkeren ikke vil få full dekning ved å ta tingen tilbake på grunn av at tingen har vært utsatt for uvanlig verdiminking som skyldes saksøkte eller forhold som saksøkte har risikoen for.

§ 9-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for tilbakelevering er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag avtale om salgspant når panteretten har rettsvern etter panteloven § 3-17 og avtalen inneholder opplysninger som nevnt i finansavtaleloven § 46 a første ledd bokstav f til h og k til o.

Ved kjøp på kreditt i forbrukerforhold må dessuten bestemmelsene om minste kontantinnsats etter finansavtaleloven § 56 b være overholdt.

Kongen kan i forskrift tilpasse vilkårene i paragrafen her for avtaler som er inngått i et annet nordisk land.

§ 9-3. Namsmyndighet, begjæring, foreleggelse, beslutning om tilbakelevering

Om namsmyndighet, innholdet av begjæringen, foreleggelse og beslutning om tilbakelevering gjelder §§ 8-3 til 8-9, unntatt § 8-5 tredje ledd, tilsvarende. Begjæringen skal inneholde en utregning og oppstilling over det saksøkeren vil godskrive seg etter § 9-8 første ledd. Ønsker saksøkeren at rettsvitner skal delta i verdsettingen, skal begjæringen gi opplysning om det.

II. Gjennomføring av tilbakeleveringen

§ 9-4. Forberedelse

Når tilbakelevering er besluttet, kan namsmannen hente det som skal tilbakeleveres dersom det finnes hensiktsmessig å holde tilbakeleveringsforretningen på annet sted enn der løsøret er. Dersom fullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort, kan løsøret avhentes eller på annen måte sikres mot rettsstridig forføyning fra saksøktes side før tilbakelevering er besluttet.

Avhenting kan bare skje etter forhåndsvarsel til saksøkte. Varselet kan gis ved foreleggelsen av begjæringen. Forhåndsvarsel er likevel ikke nødvendig dersom namsmannen finner saksøkte eller en myndig person i saksøktes husstand på stedet, eller dersom fullbyrdelsen vil bli vesentlig vanskeliggjort om meddelelse gis.

§ 9-5. Stedet for og varsel om forretningen

Tilbakeleveringsforretningen holdes på det stedet hvor løsøret befinner seg.

Partene skal gis meddelelse om tid og sted for forretningen. Meddelelse til saksøkte kan gis ved foreleggelsen av begjæringen. Saksøkte behøver ikke varsles dersom fullbyrdelsen dermed vil bli vesentlig vanskeliggjort. I særlige tilfeller kan forretningen holdes også uten at begjæringen er forelagt for saksøkte.

§ 9-6. Innledning av forretningen

Tilbakeleveringsforretningen begynner med at namsmannen regner ut saksøkerens krav med renter og kostnader. Deretter oppfordres saksøkte, om denne er til stede, til å betale beløpet. § 7-11 annet ledd gjelder tilsvarende.

Dersom saksøkte er til stede og ikke betaler, skal namsmannen gjøre saksøkte kjent med dennes rettigheter etter denne lov.

§ 9-7. Verdsetting

Ved tilbakelevering skal saksøkte godskrives den verdi tingen har, når den blir tatt tilbake. Med tingens verdi forstås den verdi som kan innvinnes ved salg av tingen på hensiktsmessig måte, eventuelt etter en rimelig reparasjon.

Verdien av løøsret fastsettes av namsmannen og eventuelle rettsvitner. Namsmannen kan oppnevne ett eller to rettsvitner med særlige kunnskaper til å ta del i verdsettingen dersom det finnes nødvendig. Partene kan kreve at ett eller to rettsvitner deltar.

Ved uenighet om verdien, fastsettes den ved stemmeflerhet. Deltar bare ett rettsvitne i verdsettingen, er namsmannens stemme avgjørende.

I namsboken skal det tas inn en kort redegjørelse for de forhold som har vært lagt til grunn for verdsettingen.

§ 9-8. Det økonomiske oppgjøret og tilbakeleveringen

Saksøkeren kan ved tilbakeleveringen godskrive seg

- a) den gjenstående del av kreditten (summen av kredittbeløpet og kredittkostnader),
- b) forsikringspremie som saksøkte plikter å betale, og som ikke inngår i kredittkjøpsprisen,
- c) rente som saksøkte plikter å betale ved forsinket betaling av forfalte beløp, og
- d) de kostnader som er nødvendige for å få tingen tilbake.

Dersom løøsrets verdi er større enn saksøkerens krav, skal saksøkte ved tilbakeleveringen ha utbetalt forskjellen. Dersom løøsrets verdi er mindre enn saksøkerens krav, kan saksøkeren kreve forskjellen.

Etter verdsettingen skal namsmannen ta løøsret fra saksøkte og levere det til saksøkeren. Er løøsrets verdi større enn saksøkerens krav, kan løøsret ikke utleveres til saksøkeren før saksøkeren har innbetalt forskjellen til namsmannen.

Dersom det er rettighetshavere i løøsret som har bedre prioritet enn saksøkeren, kan løøsret heller ikke utleveres til saksøkeren uten at denne innbetaler til namsmannen dennes tilgodehavende eller stiller sikkerhet for deres krav.

§ 9-9. Underretning

Namsmannen skal gi partene meddelelse om verdsettingen dersom de er til stede og ellers snarest mulig etter at forretningen er holdt. Saksøkeren skal gis meddelelse om at innbetaling etter § 9-8 må skje innen utløpet av klagefristen etter § 9-12 første punktum. Dersom saksøkeren ikke har gjort dette og heller ikke har påklaget namsmannens beslutning, skal saken heves. Har namsmannen tatt løøsret i forvaring, skal det leveres tilbake til saksøkte.

§ 9-10. Virkningen av tilbakeleveringen

Når løsøret er verdsatt og levert til saksøkeren, blir saksøkeren eier av løsøret og risikoen går over på denne. Fra samme tidspunkt faller alle begrensede rettigheter i løsøret bort.

Namsmannen gir på begjæring partene skriftlig erklæring om tilbakeleveringen.

§ 9-11. Utbetaling av innbetaling fra saksøkeren

Av innbetaling fra saksøkeren etter § 9-8 dekkes først eventuelle andre panthavere og innehavere av begrensede rettigheter i løsøret etter prioritet. Før en eventuell restsum utbetales til eieren, undersøker namsmannen i Løsøreregisteret om det er ytterligere heftelser i løsøret.

Utbetaling til panthavere kan ikke foretas før klagefristen etter § 9-12 første punktum er løpt ut. Klage har oppsettende virkning.

§ 8-22 gjelder tilsvarende.

§ 9-12. Særregler for klage

Klage til tingretten etter § 5-16 kan settes fram inntil en måned etter at partene fikk meddelelse om utfallet av forretningen. Dette gjelder selv om forretningen er avsluttet.

Verdsettingen etter § 9-7 kan bare angripes når angrepet gjelder en formuesverdi på minst 20.000 kroner eller gjelder saksbehandlingen eller rettsanvendelsen. Tvisteloven kapittel 17 og § 29-13 første ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

Erklærer saksøkte eller saksøker før løsøret er tilbakelevert, at den skjønnsmessige side av verdsettingen etter § 9-7 vil bli påklaget, kan namsmannen bestemme at løsøret midlertidig skal tas i forvaring om ikke dette allerede er gjort.

Foretar retten ny verdsetting, skal to skjønnsmedlemmer ta del i verdsettingen. Når en part krever det og retten anser det påkrevd, skal fire skjønnsmedlemmer delta.

§ 9-13. Begrensning i ankeadgangen.

Rettsens verdsetting av løsøret etter § 9-12 kan bare angripes når angrepet gjelder saksbehandlingen eller rettsanvendelsen.

Kapittel 10. Tvangsdekning i finansielle instrumenter, pengekrav m m

I. Begjæring om tvangsdekning

§ 10-1. Innledning

Den som har panterett i et formuesgode som verken er løsøre eller realregistrert, eller i en ideell del av et slikt formuesgode, kan begjære tvangsdekning i pantet etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag.

For tvangsdekning i adkomstdokumenter til leierett eller borett til husrom gjelder kapittel 12.

§ 8-1 annet ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for tvangsdekning etter dette kapitlet er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag:

(a) avtale om pant som har rettsvern etter panteloven kapittel 4, en skadesløspantsettelse likevel bare når kravets omfang er fastsatt ved dom eller annet tvangsgrunnlag,

(b) utlegg som har rettsvern etter panteloven kapittel 5, og

(c) lovbestemt panterett som har rettsvern.

For utlegg etter første ledd bokstav b som er stiftet av namsmyndighetene, kan dekning begjæres uten forutgående varsel etter § 4-18, men ikke før to uker etter at underretning om utlegget ble sendt saksøkte. Dersom tvangsgrunnlaget for utlegget er et alminnelig tvangsgrunnlag, må dessuten dette grunnlaget ha blitt rettskraftig. Selv om vilkårene ikke er oppfylt, kan dekning begjæres dersom fullbyrdelsen ellers ville bli vesentlig vanskeliggjort.

§ 10-3. Namsmyndighet, begjæring, foreleggelse, beslutning om tvangsdekning

Om namsmyndighet, innholdet av begjæringen, foreleggelse og beslutning om dekning gjelder §§ 8-3 til 8-11, unntatt § 8-5 tredje ledd, tilsvarende. Ved begjæring om dekning i en immaterialrettighet som er registrert i et særskilt register eller i en lisens som gjelder en slik rettighet, kan begjæringen likevel alltid inngis i distriktet der registeret føres. Dersom tvangsgrunnlaget er et namsutlegg, kan begjæringen også inngis i det distriktet hvor utlegget er tatt, forutsatt at utleggsobjektet etter § 1-9 fortsatt må anses for å være i område underlagt norsk jurisdiksjon. Ved begjæring om dekning i finansielle instrumenter som er registrert i et verdipapirregister eller immaterialrettigheter som kan registreres i særskilt register, skal utskrift fra vedkommende register legges ved begjæringen istedenfor utskrift fra Løsreregisteret.

Tvangsdekningen gjennomføres i samsvar med avsnitt II til VI, og for øvrig på den måte som antas å ville gi størst utbytte.

II. Tvangsdekning i finansielle instrumenter

§ 10-4. Dekningsmåte

Tvangsdekning i omsettelige verdipapirer som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-2 annet ledd og i finansielle instrumenter som er registrert i et verdipapirregister, skjer ved salg av formuesgodet gjennom medhjelper. Som medhjelper oppnevnes et verdipapirforetak. Foretaket inngår bindende salgavtale i eget navn, og gjennomfører salget etter de regler som gjelder og på den måte som er vanlig ved frivillig omsetning. For øvrig gjelder § 8-13 annet og tredje ledd tilsvarende.

Ved tvangsdekning i pengekrav som faller inn under første ledd, kan det i stedet besluttes at kravet skal anvises til innkreving etter avsnitt III.

I særlige tilfelle kan det besluttes at tvangsdekningen skal gjennomføres på annen måte. Avsnitt VI gjelder da tilsvarende.

§ 10-5. Forberedelse av salget

Når tvangssalg av finansielle instrumenter er besluttet, skal namsmannen registrere at bare namsmannen kan disponere kontoen hvis dette ikke allerede er gjort.

Når tvangssalg av verdipapirer er besluttet, skal saksøkeren pålegges å bringe verdipapirene til namsmannen eller medhjelperen hvis dette ikke allerede er gjort. Namsmannen skal dersom det er nødvendig, med bindende virkning for saksøkte og de som er varslet etter § 8-8, gi verdipapiret de påskrifter og avgi de erklæringer som trengs for å gjennomføre salget.

§ 10-6. Nærmere om salget

§§ 8-16 til 8-22 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Når verdipapirforetaket får ansvar overfor kjøperen etter verdipapirhandelloven § 12-1, kan foretaket søke regress hos dem som har fått utbetalt noe av kjøpesummen såfremt ansvaret ikke skyldes forhold på foretakets side. Regressen er begrenset til det vedkommende har mottatt. Krav etter dette leddet gjøres gjeldende for de alminnelige domstoler.

III. Tvangsdekning i pengekrav

§ 10-7. Dekningsmåte

Tvangsdekning i pengekrav som ikke faller inn under avsnitt II, skjer ved at kravet anvises saksøkeren til innkreving. Er kravet større enn saksøkerens krav, eller er det begrensede rettigheter i kravet med bedre prioritet enn saksøkerens panterett, kan namsmannen sette som vilkår for anvisningen at saksøkeren stiller sikkerhet for det som tilkommer saksøkte og foranstående rettighetshavere. Stilles det ikke sikkerhet, skal kravet anvises til innkreving med forbehold om at den forpliktete skal betale til namsmannen. Ved anvisning anses tvangsfullbyrdelsen først for avsluttet når det anviste beløpet er utbetalt til saksøkeren.

Forfaller kravet først om lengre tid, eller er det avhengig av en motytelse fra saksøkte som saksøkte ikke frivillig yter, eller vil inndringen medføre uforholdsmessige vansker eller kostnader, kan namsmannen beslutte at tvangsdekningen skal gjennomføres på annen måte. Avsnitt VI gjelder da tilsvarende.

§ 10-8. Underretning om anvisningen m m

Namsmannen skal underrette saksøkte om anvisningen.

Dersom kravet er anvist med forbehold om at betalingen skal skje til namsmannen, skal den forpliktete underrettes om dette. Gjeldsbrevloven § 27 gjelder tilsvarende.

Anvises et krav som er knyttet til et verdipapir eller et innløsningspapir, skal det overleveres til saksøkeren med påtegning om anvisningen. Er kravet anvist med forbehold, skal det nevnes i påtegningen at betaling bare skal skje til namsmannen.

§ 10-9. Virkningen av anvisningen

Saksøkeren har rett til å si opp kravet og drive det inn rettslig. Er det anvist uten forbehold, kan saksøkeren også kvittere for betaling, og den forpliktede kan med befriende virkning betale til saksøkeren. Dette gjelder likevel ikke hvis anvisningen er opphevet og dette er kommet til den forpliktedes kunnskap.

Saksøkte plikter å utlevere til saksøkeren alle dokumenter som trengs for å gjøre kravet gjeldende. Nekter saksøkte å utlevere dokumentene, kan saksøkeren på grunnlag av anvisningen og uten gebyr kreve dokumentene utlevert etter kapittel 13.

Er kravet avhengig av at saksøkte som motytelse utleverer et formuesgode, plikter saksøkte etter eget valg å utlevere dette til saksøkeren, den forpliktede eller namsmannen hvis ikke formuesgodet er unntatt fra utlegg, eller en bedre rett er til hinder. Nekter saksøkte å utlevere formuesgodet, kan saksøkeren kreve utlevering etter kapittel 13.

Reiser saksøkeren søksmål til innkreving, skal saksøkeren underrette saksøkte om søksmålet med oppfordring om å tre inn i saken som partshjelper. Utfallet av søksmålet har virkning for og imot saksøkte og rettighetshavere i kravet.

Den som mottar betalingen fra den forpliktede, fordeler den mellom partene og rettighetshaverne. § 8-22 første ledd gjelder tilsvarende.

§ 10-10. Saksøkerens ansvar

Saksøkeren er ansvarlig for tap som voldes saksøkte og rettighetshavere i kravet som følge av at saksøkeren opptrer uaktsomt under innkrevingen.

§ 10-11. Opphevelse av anvisningen

Opptrer saksøkeren uaktsomt under innkrevingen, kan saksøkte og rettighetshavere i kravet kreve at anvisningen blir opphevet. Saksøkeren skal få adgang til å uttale seg før namsmannen avgjør spørsmålet om opphevelse.

Når anvisningen faller bort, gjelder § 10-9 annet og tredje ledd tilsvarende for saksøkerens plikt til å

IV. Tvangsdekning i penger

§ 10-12. Dekningsmåte

Norske gangbare penger som forvares av namsmannen, eller som er plassert etter § 7-20 tredje ledd, sørger namsmannen for å utbetale til saksøkeren.

Utenlandske gangbare penger utbetaler namsmannen dersom saksøkeren er villig til å motta dem etter utbetalingsdagens kurs. Er saksøkeren ikke det, veksler namsmannen pengene i bank og foretar deretter utbetaling.

V. Tvangsdekning i immaterialrettigheter

§ 10-13. Dekningsmåte

Blir det søkt tvangsdekning i immaterialrettigheter, bestemmer namsmannen, etter særskilt å ha forelagt dekningsalternativene for partene, på hvilken måte dekningen skal skje. Det kan besluttes salg, at det skal utstedes lisenser eller at inntekter etter allerede etablerte lisenser skal tilfalle saksøkeren.

Det kan besluttes at salg skal skje etter reglene for frivillig omsetning. Namsmannen kan overlate til en medhjelper å stå for salget. § 8-13 gjelder i så fall tilsvarende. Det kan også besluttes salg ved auksjon holdt av namsmannen etter reglene i kapittel 8 avsnitt III.

Når dekningen skal skje ved utstedelse av lisenser eller at inntekter etter allerede etablerte lisenser skal tilfalle saksøkeren, kan namsmannen beslutte at rådigheten over rettigheten skal overlates til saksøkeren eller en bestyrer for utøvelse i samsvar med bestemmelser som namsmannen fastsetter. Saksøkeren eller bestyreren skal gi namsmannen revidert regnskap en gang i året, og i alle tilfeller når utøvelsen opphører. Namsmannen skal forelegge regnskapet for saksøkte. Andre rettighetshavere kan kreve kopi av regnskapet.

VI. Tvangsdekning i andre formuesgoder

§ 10-14. Dekningsmåte

Blir det søkt tvangsdekning i andre formuesgoder enn de som er nevnt foran, bestemmer namsmannen, etter særskilt å ha forelagt dekningsalternativene for partene, på hvilken måte dekningen skal skje. Det kan besluttes salg, utleie, at en fordring skal anvises saksøkeren til innkreving eller, når det er lovlig adgang til det, at rettigheten skal utøves ved en bestyrer etter regler som namsmannen fastsetter. Det kan også besluttes at formuesgodet skal selges ved en auksjon holdt av namsmannen etter reglene i kapittel 8 avsnitt III.

Kapittel 11. Tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder

I. Begjæring om tvangsdekning

§ 11-1. Innledning

Den som har panterett i et formuesgode som er registrert i et realregister, i en registrert særlig rett i et slikt formuesgode eller i en ideell andel i et slikt formuesgode eller en slik rett, kan begjære tvangsdekning ved tvangssalg eller tvangsbruk etter reglene i dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag. Tvangsdekning på grunnlag av panterett i registrert panterett skjer likevel etter reglene i kapittel 10. Tvangssalg gjennomføres etter reglene i avsnitt II og III og tvangsbruk etter reglene i avsnitt IV.

Den som har tinglyst utleggspant i en utinglyst rettighet i fast eiendom, kan også begjære dekning etter dette kapitlet.

Den som har registrert en sikkerhetsrett i mobilt løsøre etter Cape Town-konvensjon 16. november 2001 om internasjonale sikkerhetsretter i mobilt løsøre og protokoll 16. november 2001 om særlige

forhold for luftfartøysløsøre, kan begjære dekning etter konvensjonens og protokollens regler eller etter reglene i dette kapitlet.

Tvangsbruk kan nektes når det av særlige grunner vil påføre saksøkte eller rettighetshavere i formuesgodet vesentlig skade eller ulempe, og pantaveren må antas å være like godt tjent med å kreve tvangssalg.

Tvangsbruk kan ikke gjennomføres for andel i borettslag og for akvakulturtillatelser.

§ 11-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for tvangsdekning etter dette kapitlet er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag:

(a) registrert avtalepant, registrert skadesløsbrev likevel bare når kravets omfang er fastsatt ved dom eller annet tvangsgrunnlag,

(b) registrert utlegg,

(c) lovbestemt panterett for skatt eller avgifter til stat eller kommune, for sameiets krav etter sameieforholdet i seksjonssameier, lovbestemt pant etter akvakulturloven § 20, og for borettslagets krav etter andelslagsforholdet i borettslag,

(d) registrert lovbestemt panterett,

(e) registrert internasjonal sikkerhetsrett i mobilt løsøre, jf. lov om internasjonale sikkerhetsretter.

For utlegg etter første ledd bokstav b som er stiftet av namsmyndighetene, kan dekning begjæres uten forutgående varsel etter § 4-18, men ikke før to uker etter at underretning om utlegget ble sendt saksøkte. Dersom tvangsgrunnlaget for utlegget er et alminnelig tvangsgrunnlag, må dessuten dette grunnlaget ha blitt rettskraftig. Selv om vilkårene ikke er oppfylt, kan dekning begjæres dersom fullbyrdelsen ellers ville bli vesentlig vanskeliggjort.

§ 11-3. Kompetent namsmyndighet

Begjæring om tvangsdekning i fast eiendom, og begjæring om tvangssalg av borettslagsandel som er registrert i grunnboken, skal settes fram for tingretten i den krets der eiendommen eller boligen ligger.

Begjæring om tvangsdekning i skip og luftfartøy skal settes fram for tingretten i den krets der skipet eller luftfartøyet er eller ventes å komme i nær fremtid. Dersom begjæringen gjelder tvangsbruk av norsk skip eller luftfartøy, skal begjæringen isteden settes fram for tingretten ved det alminnelige

vernetinget til den som er registrert som eier, eller til en representant som kan motta søksmål på vedkommendes vegne.

Begjæring om tvangsdekning i akvakulturtillatelsen skal settes fram for tingretten ved det alminnelige vernetinget til den som er registrert som innehaver. Dersom innehaveren av tillatelsen ikke har alminnelig verneting i Norge, settes begjæringen fram for tingretten for den kommunen som tillatelsen er knyttet til i akvakulturregisteret.

Begjæring om tvangsdekning i kraftledninger skal settes fram for tingretten i en krets der ledningen går. For kraftledninger som opprinnelig ble registrert av en tingrett, settes begjæringen fram for denne tingretten.

Begjæring om tvangsdekning i andre realregistrerte formuesgoder skal settes fram for tingretten i den krets der formuesgodet er registrert.

§ 11-4. Hvem begjæringen skal rettes mot

Begjæringen om tvangsdekning skal rettes mot den som er registrert som eier av formuesgodet. Begjæringen kan i tillegg rettes mot den som kan antas helt eller delvis å eie formuesgodet. Har saksøkeren kunnskap om at en annen helt eller delvis eier formuesgodet, skal begjæringen rettes også mot denne.

Dersom formuesgodet er eiet av en annen enn hovedskyldneren for kravet, skal begjæringen rettes også mot hovedskyldneren.

§ 11-5. Kumulasjon

Saksøkeren kan i samme begjæring kreve dekning for flere pantekrav i samme realregistrerte formuesgode.

Det kan i samme begjæring kreves dekning i flere realregistrerte formuesgoder som hefter for samme pantekrav dersom det kan begjæres dekning i alle formuesgodene i samme krets. Under samme vilkår kan det i samme begjæring også kreves dekning etter kapittel 12.

Hefter flere faste eiendommer som ligger i forskjellige kretser for samme pantekrav, kan det i samme begjæring kreves dekning i alle eiendommene dersom saksøkeren ikke har adgang til å begjære separat dekning i de enkelte eiendommer. Begjæringen kan i tilfelle settes fram i hvilken som helst av kretsene.

§ 11-6. Begjæringens innhold

Foruten å oppfylle kravene i § 5-2, skal begjæringen opplyse om registerbetegnelsen og hvor formuesgodet befinner seg, samt om uregistrerte rettigheter i formuesgodet som saksøkeren kjenner til. Det bør dessuten gis opplysninger om formuesgodets art, størrelse og vedlikehold m m.

Attest fra realregisteret om eierforholdet og registrerte heftelser legges ved begjæringen. Attesten skal ikke være utstedt mer enn tre måneder før begjæringen settes fram. For tvangsgrunnlag som nevnt i § 11-2 første ledd bokstavene a, b og d må attesten dessuten være utstedt tidligst ved registreringen av panteretten.

§ 11-7. Foreleggelse av begjæringen for saksøkte

Finner retten at begjæringen kan tas til følge, skal begjæringen forkynnes for saksøkte med oppfordring om innen en måned å uttale seg om forhold av betydning for gjennomføringen av tvangsdekningen. Saksøkte skal samtidig gjøres oppmerksom på hvilke kostnader som er påløpt, at ytterligere kostnader vil påløpe dersom dekningen blir gjennomført, og at tvangsdekning kan unngås ved at kravet med renter og kostnader blir betalt innen fristen etter første punktum.

Dersom tvangsdekning i fast eiendom eller i borettslagsandel som er registrert i grunnboken kan medføre at saksøkte taper retten til nødvendig bolig for seg og sin familie, skal saksøkte gjøres oppmerksom på reglene i dekningsloven § 2-10 og på at begjæring om erstatningsbolig må settes fram innen fristen etter første ledd.

Ved tvangssalg av skip eller luftfartøy skal det gis opplysning om forbudet etter § 11-10 første ledd. Forbudet forkynnes også for skipsfører eller luftfartøysjef.

§ 11-8. Foreleggelse av begjæringen for andre

Retten kan forkynne underretning som nevnt i § 11-7 for den som kan antas helt eller delvis å eie formuesgodet uten å være saksøkt.

Ved tvangsdekning i fast eiendom eller i borettslagsandel som er registrert i grunnboken som tjener som bolig for saksøktes ektefelle, skal det gis en meddelelse med innhold som nevnt i § 11-7 til ektefellen dersom begjæringen ikke er forkynt for vedkommende etter første ledd. Det samme gjelder andre myndige personer i saksøktes husstand som retten kjenner til.

Retten kan varsle sosialkontoret når det er grunn til det.

Retten kan forelegge begjæringen for namsmannen til uttalelse om hvordan tvangsdekningen bør gjennomføres og andre forhold av betydning.

§ 11-9. Beslutning om å gjennomføre tvangsdekning

Når saksøkte og de som er underrettet etter § 11-8 har uttalt seg, eller fristen for å uttale seg er løpt ut, avgjør retten om tvangsdekning skal gjennomføres. En avgjørelse om tvangsbruk treffes ved kjennelse. Besluttes tvangsbruk, skal retten samtidig fastsette når tvangsbruken skal begynne og treffe avgjørelser som nevnt i §§ 11-55 og 11-56.

Dersom det ved tvangsdekning i fast eiendom eller i borettslagsandel som er registrert i grunnboken er krevet erstatningsbolig etter dekningsloven § 2-10, avgjør retten ved kjennelse om saksøkeren skal pålegges å skaffe erstatningsbolig. Ved tvangssalg må bud ikke stadfestes før det enten er skaffet en erstatningsbolig som retten har godtatt, eller det rettskraftig er fastslått at saksøkeren ikke har plikt til å skaffe erstatningsbolig. Ved tvangsbruk kan fravikelse ikke kreves før vilkårene etter annet punktum er oppfylt.

Retten sørger for at avgjørelse om at tvangsdekning skal gjennomføres, blir anmerket i realregisteret. Realregisteret skal bekrefte at anmerkningen er registrert og samtidig opplyse om hvem som er hjemmelshaver til formuesgodet og i tilfelle om tvangsdekning allerede er besluttet på grunnlag av en annen begjæring. Innehas hjemmelen av en person som ikke er saksøkt og heller ikke tidligere er varslet etter § 11-8 første ledd, skal retten varsle vedkommende etter § 11-8 første ledd og deretter

avgjøre om tvangsdekningen kan gjennomføres mot vedkommende. Heves saken uten gjennomføring av tvangsdekning, skal retten sørge for at anmerkningen blir slettet straks avgjørelsen er rettskraftig.

Dersom tvangsgrunnlaget er et omsetningsgjeldsbrev som ikke tidligere er innsendt, skal retten pålegge saksøkeren å fremlegge dokumentet. Blir ikke det gjort, skal saken heves.

§ 11-10. Hvor skip og luftfartøy skal være under tvangssalg

Et skip eller luftfartøy som er i rettskretsen når begjæringen om tvangssalg blir forelagt for saksøkte eller som senere kommer til rettskretsen, må ikke forlate rettskretsen. Et skip eller luftfartøy som er i riket når begjæringen om tvangssalg blir forelagt for saksøkte eller som senere kommer til riket, må ikke forlate riket. Er skipet eller luftfartøyet utenfor riket når tvangssalg besluttes, skal saksøkte i avgjørelsen pålegges å bringe det til et angitt sted i riket. Etter ankomsten dit gjelder forbudet i første punktum. Skip som er i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, kan tillates å fortsette virksomheten på sokkelen.

Retten kan bestemme at skipet eller luftfartøyet skal være på et nærmere bestemt sted. Retten skal i så fall ta skips- eller flydokumentene i forvaring og varsle tollmyndighetene. Retten kan oppnevne en tredjeperson til å føre tilsyn med formuesgodet og kan også iverksette andre tiltak for å sikre at det ikke flyttes. Etter at saksøkeren har hatt anledning til å uttale seg, kan retten tillate at skipet eller luftfartøyet på nærmere vilkår flyttes fra rettskretsen eller settes i virksomhet i eller utenfor riket.

Bud må ikke stadfestes uten at skipet eller luftfartøyet da befinner seg i riket. Dette gjelder likevel ikke for skip som er i virksomhet på norsk kontinentalsokkel.

Pålegg etter paragrafen her skal også forkynnes for skipsføreren eller luftfartøysjefen.

§ 11-11. Flere begjæringer

Mottar retten flere begjæringer om tvangsdekning i samme formuesgode, skal alle behandles. En begjæring om tvangsbruk skal likevel ikke tas til følge dersom tvangsbruken vil komme i strid med en tvangsbruk som er besluttet på grunnlag av en panterett med bedre prioritet.

Saksøkeren i et senere besluttet tvangssalg kan kreve å tre inn som saksøker i et tidligere besluttet salg. Et senere besluttet tvangssalg kan ikke gjennomføres på annen måte før et tidligere besluttet tvangssalg i tilfelle er rettskraftig hevet. Retten underretter saksøkeren om det tidligere besluttede salget. Krav om inntreden fremsettes for retten, som varsler medhjelperen eller den namsmyndighet som skal holde auksjon. En saksøker som har trådt inn etter foreleggelsen etter § 11-29 eller etter auksjonsmøtet, får likevel ikke stilling som saksøker dersom et av budene blir stadfestet.

II. Gjennomføring av tvangssalg

§ 11-12. Salgsmåte

Retten avgjør på grunnlag av hva som antas å gi størst utbytte om tvangssalget skal gjennomføres med bistand av en medhjelper etter bestemmelsene i dette avsnittet eller om det skal gjennomføres ved en auksjon holdt av namsmyndigheten etter bestemmelsene i avsnitt III.

Ved salg ved medhjelper avgjør retten om medhjelperen skal motta og utbetale kjøpesummen, eller om retten skal gjøre det. Mottar medhjelperen kjøpesummen, skal den holdes adskilt fra medhjelperens egne midler.

Ved salg ved medhjelper av registrert andel i borettslag som er tilknyttet et boligbyggelag, kan boligbyggelaget oppnevnes som medhjelper.

§ 11-13. Nærmere om salg ved medhjelper

Medhjelperen bør rådføre seg med partene, rettighetshaverne og retten i viktige spørsmål som angår gjennomføring av salget. Spørsmål om lovligheten av bestemte salgsvilkår kan medhjelperen la utstå til budene forelegges for retten. Når partene ber om det, kan medhjelperen oppta forhandlinger med sikte på å unngå tvangssalg.

Er omsetningen av formuesgodet underlagt konsesjon, skal namsmyndigheten bringe på det rene den høyeste pris som vil bli akseptert før formuesgodet blir lagt ut for salg. Den myndighet som avgjør konsesjonsspørsmålet, har plikt til å gi retten bindende uttalelse om høyeste pris som vil bli godkjent.

Dersom medhjelperen kommer til at en annen fremgangsmåte enn salg gjennom medhjelperen sannsynligvis vil gi større utbytte, skal retten underrettes. Medhjelperens krav på godtgjørelse dekkes etter § 11-36 annet ledd, selv om tvangssalget gjennomføres på annen måte.

§ 11-14. Fravikelse av fast eiendom

Er det nærliggende fare for at en fast eiendom ellers vil bli forringet eller salgsarbeidet vanskeliggjort, kan retten etter begjæring fra saksøkeren eller en annen panthaver ved kjennelse bestemme at eiendommen skal fravikes. Rettens kjennelse er tvangsgrunnlag for fravikelse etter kapittel 13. § 13-6 gjelder ikke.

Flytter ikke saksøkte frivillig, må den som har begjært fravikelse, forskuttere utgiftene til gjennomføring av fravikelsen innen en frist medhjelperen fastsetter. Medhjelperen begjærer fravikelse etter kapittel 13. For utgiftene til fravikelsen har panthaveren panterett som bestemt i panteloven § 1-5 bokstav a og får stilling som saksøker under tvangssalget. Selv om panthaveren har bedre prioritet, kan denne ikke begjære stadfestelse uten at budet dekker alle heftelser med bedre prioritet enn den best prioriterte av den opprinnelige saksøker og saksøkere som har trådt inn etter § 11-11. Panthaveren kan heller ikke begjære stadfestelse før det er skaffet en erstatningsbolig som retten har godtatt, dersom den opprinnelige saksøkeren og i tilfelle dessuten også saksøkere som er trådt inn etter § 11-11, er pålagt å skaffe erstatningsbolig.

Er det krevet erstatningsbolig, kan fravikelse ikke gjennomføres før det enten er skaffet en erstatningsbolig som retten har godtatt, eller det rettskraftig er fastslått at saksøkeren ikke har plikt til å skaffe erstatningsbolig.

Bestemmelsene i paragrafen her gjelder tilsvarende ved tvangssalg av borettslagsandel som er registrert i grunnboken.

§ 11-15. Omsorg for formuesgodet

Medhjelperen skal så langt det er mulig påse at formuesgodet ikke forringes under salget. Dersom det er behov for tiltak som ikke kan utsettes uten fare for skade på formuesgodet, eller for tiltak som det er naturlig å foreta forut for salg for å bedre prisen, som rydding, rengjøring og enkelt vedlikehold, skal medhjelperen varsle saksøkeren og andre panthavere som kan tenkes å ville begjære tiltaket. Etter begjæring fra en panthaver kan medhjelperen iverksette tiltaket. Utgiftene til tiltaket skal forskutteres av den som har begjært det iverksatt. § 11-14 annet ledd tredje til femte punktum gjelder tilsvarende. Om oppbevaring av løsøre som fjernes gjelder § 13-11 annet til fjerde ledd tilsvarende.

Medhjelperen kan iverksette tiltak som nevnt i første ledd selv om ingen panthaver har begjært det eller forskuttert utgiftene. Medhjelperen kan kreve sine utgifter dekket av kjøpesummen i samsvar med § 11-36 annet ledd fjerde punktum og har rett til å begjære stadfestelse i samme utstrekning som om utgiftene var dekket av en panthaver, jf § 11-14 annet ledd fjerde og femte punktum.

Finner medhjelperen under tvangssalg av fast eiendom at eiendommen bør fravikes, gir medhjelperen underretning til tingretten, saksøkeren og andre panthavere som kan tenkes å ville begjære fravikelse. Finner medhjelperen under tvangssalg av skip og luftfartøy at skipet eller luftfartøyet bør settes fast, gir medhjelperen underretning til tingretten og saksøkeren.

§ 11-16. Varsling av parter og rettighetshavere

Medhjelperen skal så langt det er mulig straks underrette partene, personer som er varslet etter § 11-8, og kjente rettighetshavere om tvangssalget med opplysning om hvem som er saksøker og hvilket krav tvangssalget er begjært for.

Saksøkte skal oppfordres til innen en frist fastsatt av medhjelperen å opplyse om det finnes rettigheter i formuesgodet som ikke går fram av realregisteret, og om det finnes tilbehørgjenstander som eies av andre eller som er beheftet særskilt. Unnlater saksøkte å opplyse om slike heftelser som saksøkte kjenner til, blir saksøkte ansvarlig overfor rettighetshaveren og kjøperen for tap unnlatsen medfører.

Saksøkeren og andre panthavere skal oppfordres til innen en frist fastsatt av medhjelperen å gi opplysning om størrelsen av pantekravet med renter og kostnader. En panthaver som unnlater å gi slike opplysninger innen fristen, er ansvarlig for økning i godtgjørelsen til medhjelperen som skyldes merarbeid som følge av unnlatsen. Ved fordelingen av kjøpesummen dekkes økningen av panthaverens del av kjøpesummen.

Andre rettighetshavere skal oppfordres til å gi de opplysninger som trengs for utarbeidelsen av salgsoppgaven og utkast til fordelingskjennelse.

I underretningen skal medhjelperen gjøre oppmerksom på følgen av å unnlate å gi opplysninger.

§ 11-17. Innhenting av opplysninger

Medhjelperen skal forberede salget ved å foreta slike undersøkelser og å innhente slik dokumentasjon som er vanlig ved frivillig omsetning gjennom megler. Innhentet dokumentasjon skal

være tilgjengelig for parter og rettighetshavere på medhjelperens kontor. For kjøpsinteresserte skal innhentet dokumentasjon være tilgjengelig som vanlig ved frivillig omsetning.

§ 11-18. Salg av tilbehør, ideell del m m

Salget skal omfatte både hovedgjenstanden og tilhørende ting og rettigheter som omfattes av panteretten. Selv om saksøkeren bare har pant i en ideell del av formuesgodet, kan retten beslutte at salget skal omfatte hele formuesgodet dersom det blir gitt samtykke av saksøkte eller en annen sameier som har rett til å kreve sameiet oppløst ved tvangssalg.

Ved salg av fast eiendom kan en saksøker som også har panterett i driftstilbehør som nevnt i panteloven § 3-4, kreve at salget skal omfatte driftstilbehøret dersom samlet salg antas å gi størst samlet utbytte og det for driftstilbehøret foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag som nevnt i loven her § 8-2. Kravet må fremsettes i begjæringen om tvangssalg. § 8-6 første og annet ledd, § 8-7 første ledd annet punktum og annet ledd og § 8-8 gjelder tilsvarende.

Salg av luftfartøy skal også omfatte lagrede reservedeler som omfattes av panterett i luftfartøyet, når reservedelene befinner seg i riket. Saksøkeren kan likevel i begjæringen kreve at luftfartøyet skal selges uten reservedelene dersom de bedre prioriterte panthavere ikke har pant i reservedelene og det må antas at samlet salg vil redusere saksøkerens eller etterstående panthaveres dekningsmulighet. Skal luftfartøyet selges uten reservedelene, kan saksøkeren innen en frist som medhjelperen setter, kreve at også reservedelene selges under forfølgningen. Selges luftfartøyet og reservedelene sammen, fordeles hele kjøpesummen under ett.

Den som har panterett i et luftfartøy med prioritet etter saksøkerens krav, og i tillegg panterett i lagrede reservedeler som ikke omfattes av bedre prioriterte panthaveres panterett, kan kreve at salget skal omfatte også reservedelene. Begjæring må fremsettes så tidlig at medhjelperen kan avvertere samlet salg av luftfartøyet og reservedelene. Hele kjøpesummen fordeles i tilfelle under ett.

§ 11-19. Salg av flere formuesgoder

Når det under tvangssalget skal selges flere realregistrerte formuesgoder, skal formuesgodene selges enkeltvis. Ved tvangssalg av en fast eiendom som er blitt oppdelt i flere faste eiendommer etter at pantekravet ble stiftet, kan eiendommene selges under ett når det gir størst utbytte.

Når formuesgodene selges enkeltvis og det er mulig at saksøkeren vil få full dekning uten at alle selges, skal retten fastsette en rekkefølge for salgene. Formuesgoder som tilhører hovedskyldneren, skal selges først. Ved tvangssalg av en fast eiendom som er blitt oppdelt etter at pantekravet ble stiftet, selges av eiendommer som tilhører andre enn hovedskyldneren, fortrinnsvis de sist utskilte eiendommene først.

Er en fast eiendom blitt oppdelt i flere faste eiendommer etter at pantekravet ble stiftet, og enkelte av eiendommene tilhører hovedskyldneren for pantekravet, kan retten avvise en begjæring om tvangssalg av bare enkelte av eiendommene dersom den ikke omfatter hovedskyldnerens eiendommer.

§ 11-20. Forholdet til bedre prioriterte heftelser

Salget kan bare gjennomføres dersom alle heftelser med bedre prioritet enn saksøkerens krav blir dekket. For beregning av foranstående pengeheftelser gjelder § 11-36 annet og tredje ledd tilsvarende. Lovbestemt pant tas det bare hensyn til i den utstrekning det er klart at kravet består. Foranstående heftelser som ikke er pengeheftelser, skal overtas av kjøperen utenfor kjøpesummen.

Dersom medhjelperen mener at det ikke kan oppnås bud som tilfredsstillende første ledd, skal medhjelperen underrette saksøkeren og tingretten. I underretningen skal det opplyses om at innsigelser mot at saken heves, må fremsettes direkte for tingretten innen to uker fra avsendelsen av underretningen. Etter utløpet av fristen skal retten heve saken dersom den finner det klart at det ikke kan oppnås bud som tilfredsstillende første ledd.

§ 11-21. Forholdet til heftelser med samme eller dårligere prioritet

Pengeheftelser med prioritet ved siden av eller etter saksøkerens krav, dekkes etter prioritet så langt kjøpesummen rekker.

Andre heftelser enn pengeheftelser som har prioritet ved siden av eller etter saksøkerens krav, overtas av kjøperen utenfor kjøpesummen hvis den ikke er satt til side. Heftelsen skal settes til side i den utstrekning det er nødvendig for å gi dekning til heftelser med bedre eller lik prioritet. Den settes til side ved at bud stadfestes etter at det ved foreleggelsen av bud m m for rettighetshaverne er opplyst at heftelsen skal settes til side, jf § 11-29 første ledd bokstav d. Så langt kjøpesummen rekker, har rettighetshaveren etter prioritet krav på erstatning for heftelsens verdi. For å avklare om formuesgodet kan bli solgt med plikt for kjøperen til å overta heftelsen, kan medhjelperen innhente alternative bud.

§ 11-22. Det personlige ansvar for heftelsene

Har saksøkte personlig ansvar for en heftelse som fortsatt skal bestå, blir også kjøperen personlig ansvarlig. Når fordringshaveren godkjenner kjøperen som ny skyldner, blir saksøkte fri sitt ansvar i samme omfang.

§ 11-23. Utøvelse av forkjøpsrett

En forkjøpsrett som ikke er satt til side etter § 11-21 annet ledd, kan gjøres gjeldende når stadfestelseskjennelsen er rettskraftig. En forkjøpsrett som gjøres gjeldende, er uten innvirkning på tvangssalgskjøperens rettigheter og plikter i henhold til tvangssalget.

§ 11-24. Salgsoppgave

Medhjelperen skal utforme en skriftlig salgsoppgave om formuesgodet som gis til kjøpsinteresserte før bud inngis. Oppgaven skal så langt det er mulig inneholde de opplysninger som det er vanlig å gi ved frivillig omsetning gjennom megler. Har medhjelperen ikke hatt anledning til å innhente bestemte opplysninger eller til å kontrollere dem, skal det gis opplysning om grunnen til det.

Salgsoppgaven skal opplyse om at salget er et tvangssalg, og om at kjøperen har begrenset adgang til å påberope mangler. Videre skal det gå fram hvem kjøpesummen skal betales til. Det skal fastsettes hvem som skal bære utgiftene ved tiltredelsen og overtakelsen av formuesgodet. Det skal opplyses

om heftelser som ikke er pengeheftelser og som fortsatt skal bestå. Krever erverv av formuesgodet konsesjon, skal det opplyses at kjøperen bærer risikoen for at konsesjon blir gitt. For odelseiendommer skal det opplyses at kjøperen bærer risikoen for odelsløsning.

Salgsoppgaven skal for øvrig gi de nødvendige opplysninger om salgsordningen etter denne loven og dessuten inneholde eventuelle utfyllende salgsvilkår som medhjelperen har fastsatt.

§ 11-25. Avertering, visning og sikkerhet for bud

Medhjelperen skal avertere formuesgodet på den måte som er vanlig ved frivillig omsetning gjennom megler. Kjøpsinteresserte skal gis adgang til å besiktige formuesgodet i samsvar med vanlig praksis ved frivillig omsetning, jf § 5-9 annet ledd.

Medhjelperen kan kreve at en byder legger fram en finansieringsplan. Finner ikke medhjelperen planen tilfredsstillende, kan medhjelperen pålegge byderen å stille sikkerhet for budet innen en frist medhjelperen fastsetter. Gjør ikke byderen det, kan budet settes ut av betraktning.

§ 11-26. Budenes bindende virkning

Det kan bare tas hensyn til bud som er bindende for byderen i minst seks uker. Med rettens samtykke kan det likevel tas hensyn til bud med kortere bindingstid ned til 15 dager. Et bud som ikke lenger er bindende, kan bare stadfestes dersom byderen samtykker. Et bud er ikke bindende for byderen når det følger av alminnelige avtalerettslige regler at byderen er ubundet.

Stadfester retten et bud, løses samtidig andre bydere fra sine bud. Nekter retten ved kjennelse å stadfeste noe bud, løses samtlige bydere fra sine bud. En byder løses dessuten fra sitt bud dersom saksøkeren gir avkall på adgangen til å begjære det stadfestet.

§ 11-27. Betalingsfrist og oppgjørsvilkår

Kjøpesummen skal betales innen en oppgjørsvilkår som er tre måneder regnet fra den dag medhjelperen forelegger bud m m for rettighetshaverne og retten etter § 11-29. Betalingsplikten inntre likevel ikke før to uker etter at stadfestelseskjennelsen er rettskraftig. Del av kjøpesummen som etter fordelingskjennelsen dekker en pengeheftelse som kjøperen skal overta etter avtale med rettighetshaveren, innbetales ikke. Kjøpesummen plasseres til best mulig rente i norsk bank inntil den utbetales.

Betales hele eller en del av kjøpesummen etter oppgjørsvilkåret, men innen to uker etter at stadfestelsen er rettskraftig, betales et rentetillegg fastsatt av Kongen. Betales ikke kjøpesummen, eventuelt med tillegg av renter etter første punktum, innen betalingsfristen etter første ledd, gjelder § 11-32.

§ 11-28. Saksøkerens begjæring om stadfestelse av bud

Når medhjelperen har mottatt ett eller flere bud som bør godtas, skal medhjelperen straks forelegge budene for saksøkeren med spørsmål om saksøkeren vil begjære noen av dem stadfestet. Foruten for den opprinnelige saksøkeren skal budene forelegges for den som har trådt inn som saksøker etter § 11-11, og den som har stilling som saksøker etter §§ 11-14 eller 11-15. Saksøkeren skal snarest

mulig underrette medhjelperen om stadfestelse begjæres eller om grunnen til at stadfestelse ikke begjæres.

Saksøkeren må ikke uten saklig grunn begjære stadfestelse av et bud når et høyere bud kan stadfestes. Saksøkeren må heller ikke uten saklig grunn forbigå bud fra en etterstående panthaver som har gitt likt bud med en annen. Er saksøkeren i tvil om hvilket av flere bud som skal velges, kan saksøkeren overlate valget mellom disse til tingretten.

Dersom saksøkeren har begjært tvangssalg for flere pantekrav, skal det opplyses hvilket krav som er grunnlag for begjæringen om stadfestelse.

En begjæring om stadfestelse kan trekkes tilbake inntil budet er stadfestet.

Unnlater saksøkeren å begjære stadfestelse i tide, eller oppgir saksøkeren en grunn for ikke å begjære stadfestelse som medhjelperen mener ikke er rimelig, skal medhjelperen straks varsle saksøkeren om forholdet. Unnlater saksøkeren deretter å begjære stadfestelse innen en kort frist medhjelperen har fastsatt, skal medhjelperen underrette tingretten og samtidig varsle saksøkeren om at innsigelser mot at saken heves, må fremsettes direkte for tingretten innen to uker fra avsendelsen av varselet. Etter utløpet av fristen skal retten heve saken dersom saksøkeren ikke hadde rimelig grunn for ikke å begjære stadfestelse.

§ 11-29. Foreleggelse av bud m m for rettighetshaverne og tingretten

Dersom saksøkeren begjærer bud stadfestet, skal medhjelperen sende tingretten, partene, kjente rettighetshavere og bydere som har gitt bud som er begjært stadfestet, skriftlig melding med:

- (a) opplysning om hvem som er saksøker og hvilket krav tvangssalget er begjært for,
- (b) opplysning om hvilket bud som er begjært stadfestet og om det er stilt eller krevet sikkerhet for budet,
- (c) gjenpart av salgsoppgaven,
- (d) fortegnelse over heftelser som ikke er pengeheftelser og som skal settes til side,
- (e) opplysning om hvorvidt høyere bud enn det som er begjært stadfestet, er avvist på grunn av manglende sikkerhet eller andre forhold, og
- (f) utkast til kjennelse om fordelingen av kjøpesummen.

I underretningen skal det opplyses om at innsigelser mot stadfestelse eller mot utkastet til fordelingskjennelse må være kommet fram til tingretten innen to uker fra avsendelsen av underretningen.

Dersom medhjelperen finner at et bud som bare er bindende i kort tid bør godtas, kan budet m m forelegges for rettighetshaverne og retten samtidig som budet forelegges for saksøkeren med forespørsel om begjæring om stadfestelse. I underretningen til rettighetshaverne og retten skal det opplyses at saksøkeren ikke har vært forelagt budet tidligere, og dessuten gis opplysninger som nevnt i første ledd bokstav b om budet og opplysninger som nevnt i første ledd bokstav e om andre bud. Saksøkeren skal snarest mulig underrette både medhjelperen og retten om budet begjæres stadfestet.

§ 11-30. Tingrettens stadfestelse

Etter at fristen for å fremsette innvendinger mot stadfestelse er utløpt, skal tingretten ved kjennelse snarest mulig avgjøre om bud skal stadfestes.

Retten skal nekte et bud stadfestet dersom:

- (a) det er sannsynlig at fornyede salgsforsøk vil lede til større utbytte,
- (b) budet ikke dekker samtlige heftelser med bedre prioritet enn saksøkerens krav,
- (c) budet ikke er bindende for byderen etter alminnelige avtalerettslige regler,
- (d) saksøkte har oppfylt saksøkerens krav, eller saken av annen grunn skal heves etter § 5-17 jf § 6-1,
- (e) budet er inngitt i strid med § 2-11,
- (f) det foreligger en annen feil som ikke er avhjulpet og som ikke settes ut av betraktning etter § 5-6 annet ledd, når feilen åpenbart har hatt betydning for salget.

Nekter retten stadfestelse, skal saken heves dersom nektelsen skyldes forhold som ikke kan avhjelpest eller retten finner det klart at det ikke kan oppnås bud som dekker samtlige heftelser med bedre prioritet enn saksøkerens krav. Saken skal også heves dersom begjæringen om stadfestelse trekkes tilbake uten rimelig grunn.

Ved stadfestelse av bud ved tvangssalg av tillatelser som er registrert i Petroleumsregisteret, skal det i stadfestelseskjennelsen tas inn som betingelse for ervervet at byderen får konsesjon. Har ikke byderen fått konsesjon innen tre måneder fra stadfestelseskjennelsen, kan partene,

rettighetshaverne og byderen begjære at tingretten ved kjennelse tar stilling til om stadfestelseskjennelsen skal oppheves. Virkningene av stadfestelsen etter § 11-31 og byderens plikt til å betale kjøpesummen inntreer først når konsesjon er gitt.

§ 11-31. Virkningen av stadfestelsen

Når et bud er stadfestet, overtar kjøperen risikoen for formuesgodet på oppgjørsdagen. Når kjøperen dessuten har betalt kjøpesummen, eventuelt med tillegg av renter, blir kjøperen eier av formuesgodet og overtar retten til avkastningen. Tiltrer kjøperen formuesgodet før oppgjørsdagen etter annet ledd, blir kjøperen eier og overtar risikoen og retten til avkastningen på det tidspunkt formuesgodet tiltres.

Dersom det er fare for at saksøkte urettmessig vil forføye over formuesgodet til skade for kjøperen, kan retten på begjæring ved kjennelse beslutte at kjøperen skal få tiltre formuesgodet før oppgjørsdagen straks kjøpesummen er betalt. Dersom formuesgodet allerede er fraveket, kan medhjelperen på begjæring bestemme at kjøperen skal få tiltre formuesgodet straks kjøpesummen er betalt.

Når kjøperen er blitt eier av formuesgodet, kan kjøperen på grunnlag av stadfestelseskjennelsen og uten gebyr begjære tvangfullbyrdelse etter kapittel 13 dersom saksøkte eller en person som er varslet etter § 11-8 første ledd, ikke frivillig fraviker formuesgodet. Det samme gjelder når kjøperen er gitt adgang til å tiltre formuesgodet før oppgjørsdagen, og kjøpesummen er betalt.

Når kjøperen er blitt eier, faller samtlige pengeheftelser i formuesgodet bort unntatt pengeheftelser som kjøperen skal overta etter avtale med rettighetshaveren. Fra samme tidspunkt bortfaller heftelser som er satt til side etter § 11-21 annet ledd.

Når kjøper av akvakulturtillatelse har betalt kjøpesummen, eventuelt med tillegg av renter, skal retten sørge for at kjøper straks blir innført i akvakulturregisteret.

§ 11-32. Mislighold fra kjøper

Dersom kjøpesummen ikke blir betalt innen betalingsfristen, plikter kjøperen å betale forsinkelsesrente etter lov om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd første punktum.

Oversitter kjøperen betalingsfristen, skal medhjelperen, eller retten dersom den skal motta kjøpesummen, straks varsle kjøperen om at kjøpet vil bli hevet dersom kjøpesummen med renter ikke er betalt innen en frist på minst to uker. Oversittes denne fristen, skal retten ved kjennelse oppheve stadfestelseskjennelsen og deretter underrette medhjelperen om at salget skal fortsettes. Ved opphevelsen faller kjennelsen om fordelingen av kjøpesummen bort.

Er formuesgodet gått tapt eller blitt skadet etter at kjøperen overtok risikoen for det, plikter kjøperen å erstatte tap som skyldes at kjøperen ikke har holdt formuesgodet forsikret mot brann og annen tingsskade i den utstrekning det er vanlig. Blir salg gjennomført etter opphevelsen, er kjøperen ansvarlig for forskjellen overfor rettighetshavere som fikk bedre dekning etter den første fordelingskjennelsen enn etter den siste, dersom ikke misligholdet skyldtes en uforutsett hindring utenfor kjøperens kontroll. Krav mot kjøperen etter dette ledd gjøres gjeldende ved søksmål for de alminnelige domstoler. Søksmålet kan reises i den rettskrets der tvangssalget er gjennomført.

§ 11-33. Utstedelse av skjøte

Når kjøperen er blitt eier av formuesgodet og stadfestelseskjennelsen er blitt rettskraftig, skal retten på kjøperens begjæring utstede skjøte. Skjøtet skal opplyse om pengeheftelser som skal bli stående. Det skal videre inneholde en fortegnelse over heftelser som er satt til side etter § 11-21 annet ledd. Er det begjært oppfriskning mot oversittelse av fristen for å påanke stadfestelseskjennelsen før skjøte er utstedt, skal utstedelsen utstå til angrepet er rettskraftig avgjort.

Kjøperen og medhjelperen kan avtale at medhjelperen skal begjære skjøte utstedt, og at retten skal sende det til medhjelperen. Avtalepant som sikrer lån gitt til kjøperen for erverv av formuesgodet, som medhjelperen har besørget registrert og som er registrert samme dag som skjøtet, går foran alle andre rettsstiftelser som utledes fra kjøperen uansett når de er registrert. Ved tvangssalg av skip gjelder dessuten sjøloven § 24 tredje ledd tredje punktum.

§ 11-34. Rettsmiddel mot stadfestelsen

En kjennelse som stadfester et bud, kan angripes ved anke. Anke kan bare grunnes på at budet ikke skulle ha vært stadfestet etter § 11-30 annet ledd bokstavene b til f. Anke kan ikke grunnes på innvendinger mot stadfestelse som ikke har vært fremsatt for tingretten. Anke kan likevel grunnes på nye innvendinger dersom det ikke kan legges den ankende til last at innvendingen ikke ble fremsatt tidligere, eller særlige omstendigheter taler for det.

Ankefristen er en måned regnet fra avsigelsen. Det kan ikke begjæres oppfriskning for oversittelse av ankefristen etter at skjøte er registrert eller kjøpesummen er utbetalt. Begjæres det oppfriskning etter at skjøte er utstedt, skal retten straks sørge for at det anmerkes i realregisteret at stadfestelsen er angrepet.

Ankerett har partene, personer som er varslet etter § 11-8 første ledd, kjøperen og rettighetshavere med en rett som salget har grepet inn i. Ankemotpart er enhver annen som er part eller kjøper.

Dersom stadfestelsen av et bud blir opphevet, faller en kjennelse om fordelingen av kjøpesummen bort.

§ 11-35. Oppgjøret ved opphevelse av stadfestelsen

Dersom stadfestelsen oppheves etter anke, bortfaller virkningene av stadfestelsen når opphevelsen er rettskraftig.

Oppheves stadfestelsen etter at kjøperen har tiltrådt formuesgodet, skal formuesgodet tilbakeføres. På grunnlag av opphevelsen kan det begjæres tvangsfullbyrdelse etter kapittel 13 dersom kjøperen ikke frivillig fraviker formuesgodet.

Oppheves stadfestelsen etter at kjøpesummen er betalt, dekkes lån som skulle ha vært sikret etter § 11-33 annet ledd, før resten av kjøpesummen med renter etter §§ 11-27 og 11-32 betales tilbake til kjøperen. Kjøpesummen tilbakebetales ikke før formuesgodet i tilfelle er tilbakeført.

Kjøperen kan kreve dekning for forsvarlige kostnader til forsikring og omsorg for formuesgodet. Er formuesgodet gått tapt eller blitt skadet etter at kjøperen har overtatt risikoen for det, plikter kjøperen å erstatte tap som skyldes at kjøperen ikke har holdt det forsikret mot brann eller annen tingsskade i den utstrekning det er vanlig. Er formuesgodet gått tapt eller blitt skadet etter at

kjøperen har tiltrådt, er kjøperen ansvarlig for tap som skyldes at kjøperen har forsømt å dra slik omsorg for formuesgodet som er rimelig etter forholdene.

Har kjøperen mottatt avkastning eller hatt vesentlig nytte av formuesgodet, plikter kjøperen å betale rimelig vederlag for fordelene.

Krav etter fjerde og femte ledd avgjøres av tingretten ved kjennelse dersom kravene kan avregnes i kjøperens krav på tilbakebetaling av kjøpesummen eller i krav som avregnes i tilbakebetalingskravet. For øvrig gjøres krav etter fjerde og femte ledd gjeldende ved ordinært søksmål etter tvistelovens regler. Søksmålet kan reises i den rettskrets der tvangssalget er gjennomført.

§ 11-36. Fordelingen av kjøpesummen

Retten skal ved kjennelse fastsette fordelingen av kjøpesummen. Fordelingskjennelsen kan avsies samtidig med stadfestelseskjennelsen, og skal senest avsies innen en uke etter at stadfestelsen er blitt rettskraftig.

Rettsgebyret og godtgjørelse til medhjelperen dekkes forlods av kjøpesummen. Det samme gjelder kostnader ved kjøperens tiltredelse og overtakelse av formuesgodet som kjøperen ikke skal bære selv. Etter prioritet dekkes deretter pengeheftelser og erstatning for ikke-pengeheftelser som er satt til side etter § 11-21 annet ledd. Medhjelperens krav etter § 11-15 annet ledd dekkes foran saksøkerens krav. Heftelsene med renter og kostnader beregnes etter kravenes størrelse på oppgjørsdagen.

Den del av kjøpesummen som dekker et betinget krav, skal i kjennelsen avsettes til dekning av kravet. Til dekning av et omstridt eller usikkert krav kan det avsettes en del. Når det kan avgjøres hvordan den avsatte delen av kjøpesummen skal fordeles, avsier retten på begjæring fordelingskjennelse om fordelingen av denne delen.

§ 11-37. Rettsmiddel mot fordelingen

Fordelingskjennelsen kan angripes ved anke og gjenåpning. Endres fordelingen etter at kjøpesummen er utbetalt, skal de som har fått for meget utbetalt, pålegges å betale det de har fått for meget, til de berettigede. Den som har mottatt betaling i god tro, kan likevel ikke pålegges slik betaling.

§ 11-38. Utbetaling av kjøpesummen

Salget avsluttes ved at kjøpesummen utbetales til de berettigede. Kjøpesummen skal utbetales når både fordelingskjennelsen og stadfestelseskjennelsen er rettskraftige. Selv om fordelingskjennelsen er angrepet, skal kjøpesummen utbetales i den utstrekning fordelingen ikke er angrepet. Er det påløpt renter av kjøpesummen, får de berettigede del i rentene etter den enkeltes forholdsmessige del i kjøpesummen. Er det begjært oppfriskning mot oversittelse av fristen for å anke stadfestelseskjennelsen før kjøpesummen er utbetalt, skal utbetalingen utstå til angrepet er rettskraftig avgjort.

For pantekrav som er knyttet til et verdipapir, skal det ikke utbetales del av kjøpesummen før pantkriveren har fremlagt dokumentet. Ved utbetaling skal beløpet noteres på dokumentet. Gir

dokumentet uttrykk for at kravet er sikret ved panterett i formuesgodet, skal det også noteres at panteretten er falt bort som følge av tvangssalget.

§ 11-39.Mangler

En mangel foreligger når:

- (a) formuesgodet ikke svarer til opplysninger om vesentlige forhold som medhjelperen har gitt, og som kan antas å ha innvirket på kjøpet,

medhjelperen har forsømt å gi opplysning om vesentlige forhold som denne måtte kjenne til og (b) som kjøperen hadde grunn til å regne med å få, såfremt unnlåtelsen kan antas å ha innvirket på kjøpet, eller

- (c) formuesgodet er i vesentlig dårligere stand enn kjøperen hadde grunn til å regne med.

Dersom formuesgodet har mangler, kan kjøperen kreve prisavslag. Kjøperen kan ikke heve kjøpet på grunn av mangler. Erstatning kan bare kreves av medhjelperen dersom denne har utvist skyld eller det foreligger annet særskilt rettsgrunnlag. Krav om prisavslag eller erstatning gjøres gjeldende ved søksmål. Søksmålet reises for den tingrett som har behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven. Ved søksmål om prisavslag saksøkes de som har fått del i den del av kjøpesummen som rammes av prisavslaget.

Kjøpesummen må betales selv om prisavslag kreves. Dersom kjøperen krever at den del av kjøpesummen som rammes av kravet om prisavslag, ikke skal utbetales til de berettigede, skal denne delen av kjøpesummen holdes tilbake hvis ikke retten finner kravet om prisavslag åpenbart grunnløst. Dersom kjøperen ikke har reist søksmål om prisavslag innen to måneder regnet fra forfallstidspunktet for kjøpesummen, skal den tilbakeholdte del av kjøpesummen ikke lenger holdes tilbake.

§ 11-40.Rettsmangel

Dersom formuesgodet før tvangssalget helt eller delvis var eiet av en person som ikke var saksøkt og heller ikke ble varslet etter § 11-8 første ledd, er vedkommendes eiendomsrett fortsatt i behold hvis ikke eiendomsretten er falt bort ved registrering av skjøtet etter alminnelige regler om godtroerverv. Tvist om eiendomsretten avgjøres ved søksmål. Søksmålet reises for den tingrett som behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven.

Dersom kjøperen må gi fra seg formuesgodet, kan denne av enhver som har fått del i kjøpesummen, kreve tilbake det vedkommende har fått. Kjøperen kan ikke heve kjøpet på grunn av rettsmangel. Erstatning kan bare kreves av medhjelperen dersom denne har utvist skyld eller det foreligger annet særskilt rettsgrunnlag. Krav på tilbakebetaling eller erstatning gjøres gjeldende ved søksmål. Søksmålet reises for den tingrett som behandlet tvangssalget eller for den domstol som saken hører under etter tvisteloven.

Kjøpesummen må betales selv om det er fare for at kjøperen må gi fra seg formuesgodet til en tredjeperson etter første ledd. Dersom kjøperen krever at kjøpesummen ikke skal utbetales til de berettigede, skal kjøpesummen holdes tilbake med mindre retten finner at det åpenbart ikke er fare for at kjøperen må gi fra seg formuesgodet. Dersom kjøperen ikke har reist søksmål mot tredjepersonen innen to måneder regnet fra forfallstidspunktet for kjøpesummen, skal kjøpesummen ikke lenger holdes tilbake.

§ 11-41. Partiell rettsmangel

En ikke-pengeheftelse som det ikke er tatt forbehold om i salgsoppgaven, er likevel i behold dersom den ikke er satt til side etter § 11-21 annet ledd og heller ikke er falt bort ved registrering av skjøtet etter alminnelige regler om godtroerverv. Er en ikke-pengeheftelse i behold til tross for at det ikke er tatt forbehold om den i salgsoppgaven, gjelder § 11-39 annet og tredje ledd tilsvarende.

§ 11-42. Saksøkerens ansvar for feil

Dersom saksøkeren har unnlatt å gjøre oppmerksom på en uregistrert rettighet i formuesgodet som saksøkeren kjente til, og rettighetshaveren derved lider tap, er saksøkeren ansvarlig for tapet. Kravet gjøres gjeldende ved søksmål for de alminnelige domstoler. Søksmålet kan reises i den rettskrets der tvangssalget er gjennomført.

III. Auksjonssalg

§ 11-43. Vilkår for auksjonssalg

Dersom salget skal skje ved auksjon holdt av namsmyndigheten, bestemmer retten om denne eller namsmannen skal holde auksjonen. Auksjon over fast eiendom i lensmannsdistrikt holdes i alminnelighet av namsmannen.

Skal namsmannen holde auksjonen, sendes sakens dokumenter til namsmannen, som forbereder og holder auksjonsmøtet.

§ 11-44. Forberedelse av auksjonsmøtet, salgets omfang og forholdet til andre heftelser m.m.

Den namsmyndighet som skal holde auksjonen, skal straks underrette partene og personer som er varslet etter § 11-8 om tvangssalget og samtidig gi saksøkte pålegg som nevnt i § 11-16 annet ledd, jf femte ledd. Namsmyndigheten kan pålegge saksøkeren innen en nærmere bestemt frist å utarbeide en liste over kjente rettighetshavere i formuesgodet og deres adresser. Unnlater saksøkeren det, skal retten heve saken.

§§ 11-18 og 11-19, 11-20 første ledd, 11-21 til 11-23 og 11-27 gjelder tilsvarende. Frist etter § 11-18 annet ledd tredje punktum fastsettes av namsmyndigheten. Formuesgodet ropes opp med plikt for kjøperen til å overta alle heftelser med prioritet ved siden av eller etter saksøkerens krav som ikke er pengeheftelser. Oppnås ikke et bud som gir full dekning for de rettigheter som har bedre eller samme prioritet, ropes formuesgodet opp uten heftelsen. Bud er bindende i seks uker fra auksjonsdagen. For øvrig gjelder § 11-26 første ledd fjerde punktum og annet ledd. Oppgjørsdagen er tre måneder fra auksjonsdagen. Kjøpesummen skal betales til retten. Kjøperen bærer utgiftene ved tiltredelsen og overtakelsen av formuesgodet.

Er omsetningen av formuesgodet underlagt konsesjon, skal namsmyndigheten før auksjonen holdes, bringe på det rene den høyeste pris som vil bli akseptert. Den myndighet som avgjør konsesjonsspørsmålet, har plikt til å gi namsmyndigheten bindende uttalelse om høyeste pris som vil bli godkjent. Namsmyndigheten skal ikke holde auksjonen før klagefristen for denne uttalelsen er utløpt eller klagesaken er avgjort.

§ 11-45. Utarbeidelse av auksjonsvilkår

Saksøkeren plikter på namsmyndighetens anmodning å utarbeide et forslag til auksjonsvilkår innen en frist namsmyndigheten fastsetter. Unnlater saksøkeren det, skal retten heve saken.

Auksjonsvilkårene skal gi opplysning om:

hvilket formuesgode som skal selges og dets registerbetegnelse, hvor formuesgodet befinner seg, (a) saksøkerens og dennes prosessfullmektigs navn og adresse, saksøktets navn og adresse, kravet og dagen for registreringen av grunnlaget,

(b) at formuesgodet selges med begrenset adgang for kjøperen til å påberope mangler,

(c) at kjøpesummen skal betales til retten innen tre måneder fra auksjonsdagen,

(d) at saksøkeren kan kreve at det stilles sikkerhet for bud,

(e) at kjøperen skal bære utgiftene ved tiltredelsen og overtakelsen av formuesgodet,

(f) heftelser som ikke er pengeheftelser, og om vilkårene for alternative opprop i tilfelle slike heftelser må settes til side,

(g) lovens regler om hvor lenge budene er bindende, det personlige ansvar for heftelsene og mislighold fra kjøper.

På grunnlag av saksøkerens forslag til auksjonsvilkår utarbeider namsmyndigheten et skriftlig utkast. Namsmyndigheten kan før auksjonsmøtet innhente uttalelse fra partene og rettighetshaverne om utformingen av auksjonsvilkårene.

§ 11-46. Stedet for auksjonen, varsel og kunngjøring

Auksjonsmøtet holdes i et rettslokale eller på et annet egnet sted. Møtet kan holdes utenfor namsmyndighetens distrikt. Partene og kjente rettighetshavere skal med minst to ukers varsel gis

meddelelse om tid og sted for auksjonen. For varselet til rettighetshaverne gjelder § 11-16 tredje ledd første punktum og fjerde ledd tilsvarende. Saksøkeren har plikt til å være til stede og skal i varselet gjøres særskilt oppmerksom på dette.

Minst to uker før auksjonen holdes, skal namsmyndigheten kunngjøre tid og sted for auksjonen to ganger i en avis eller et blad som er alminnelig lest blant dem som kan tenkes å være interessert i formuesgodet. Kunngjøringen skal gi opplysninger som nevnt i § 11-45 annet ledd bokstav a. Saksøktets navn og adresse tas ikke med i kunngjøringen. Ved tvangssalg av fast eiendom kan eiendommens adresse unntas. Det skal ellers gis de opplysninger om formuesgodet som det finnes naturlig å gi og som namsmyndigheten har tilgang til. Det skal fremgå at nødvendige opplysninger om salgsordningen kan fås ved henvendelse til namsmyndighetene. Auksjonen kan kunngjøres også på andre måter.

Dersom det før et auksjonsmøte oppdages at første og annet ledd er overtrådt og feilen ikke kan avhjelpes, skal nytt auksjonsmøte berammes.

§ 11-47. Alminnelige regler om auksjonsmøtet

Et auksjonsmøte som tingretten holder er et rettsmøte.

I rettsboken, eller namsboken dersom namsmannen holder auksjonsmøtet, skal de parter og rettighetshavere som møter nevnes. Dessuten føres inn alle bud som auksjonsstyreren finner at det kan bli spørsmål om å stadfeste. Videre føres inn alle erklæringer, påstander, innvendinger, avgjørelser og andre omstendigheter som er av betydning for spørsmålet om stadfestelse eller for en rettighetshavers rett.

Oppstår det tvist om kjensgjerninger av betydning som har inntruffet under auksjonsmøtet, skal opplysning straks søkes ved forklaring av de tilstedeværende, og det nødvendige protokolleres.

Auksjonsmøtet er offentlig. Den som opptrer forstyrrende, kan vises ut. Møtet er ikke offentlig etter at budgivningen er avsluttet.

Sakens dokumenter skal være tilgjengelige for parter, rettighetshavere og kjøpsinteresserte.

§ 11-48. Innledningen av auksjonsmøtet

Auksjonsmøtet starter med at auksjonsstyreren nevner det formuesgodet som skal selges, hvem som har begjært tvangssalget og for hvilket krav. Auksjonsstyreren gir de opplysninger som ellers kan være av betydning. Deretter skal utkastet til auksjonsvilkår leses opp. Etter at de tilstedeværende er gitt adgang til å uttale seg, fastsetter auksjonsstyreren vilkårene.

§ 11-49. Budgivningen

Auksjonsstyreren oppfordrer de tilstedeværende til å gi bud.

Et bud skal avvises under budgivningen når:

- (a) det er inngitt i strid med § 2-11,

(b) det er gitt av en person eller fullmektig som ikke selv har rettslig handledyktighet, eller

(c) det oppgis å være gitt etter fullmakt og fullmaktsforholdet ikke straks blir godtgjort.

Et bud som er avvist, er ikke bindende.

Det er adgang til å gi bud under bud som allerede er avgitt.

Når ingen flere bud blir gitt, skal auksjonsstyreren gjentatte ganger høyt og tydelig kunngjøre det siste bud og si fra at oppropet vil slutte dersom ikke flere bud blir gitt. Blir det da ikke gitt flere bud, avsluttes oppropet.

§ 11-50. Avslutning av auksjonsmøtet

Er bindende bud gitt, skal auksjonsstyreren oppfordre partene, rettighetshaverne og byderne til å uttale seg om budene. Det skal opplyses at pengeheftelser faller bort i den utstrekning de ikke er dekket av budet. Auksjonsstyreren skal opplyse om at innvendinger kan komme for sent hvis de ikke blir satt fram i auksjonsmøtet og at grunnen for enhver innvending må oppgis.

Saksøkeren skal deretter oppfordres til å begjære et eller flere av budene stadfestet. § 11-28 annet til fjerde ledd gjelder tilsvarende. I forhold til § 11-28 annet ledd første punktum skal av flere like bud det først avgitte anses som det høyeste med mindre budet svarer til en høyeste lovlig pris.

Saksøkeren kan gjøre begjæringen om stadfestelse betinget av at byderen stiller sikkerhet for kjøpesummen. Underretning om at sikkerhet er stillet, må i tilfelle være kommet inn til tingretten innen en måned etter auksjonsdagen.

Saksøkeren kan forbeholde seg en frist til å ta stilling til om bud vil bli begjært stadfestet. Begjæringen må i tilfelle være kommet inn til tingretten innen en måned etter auksjonsdagen. Forbeholder saksøkeren seg frist til å begjære stadfestelse, kan saksøkeren ikke gjøre begjæringen betinget av at byderen stiller sikkerhet.

Er auksjonen holdt av namsmannen, skal sakens dokumenter og utskrift av auksjonsprotokollen straks sendes tilbake til tingretten etter at møtet er holdt. Vedlagt saksdokumentene skal følge et anslag over formuesgodets verdi. Saksdokumentene sendes ikke tilbake dersom det ikke er gitt bindende bud eller saksøkeren har erklært at ingen av budene vil bli begjært stadfestet, og det er uklart om saksøkeren vil kreve ny auksjon.

§ 11-51. Stadfestelse, virkningen av stadfestelse, rettsmiddel mot stadfestelse m.m.

Når saksøkeren har begjært et bud stadfestet og byderen i tilfelle har stilt sikkerhet, skal retten ved kjennelse snarest mulig avgjøre om budet skal stadfestes. Innen seks uker fra auksjonsdagen kan et bud stadfestes selv om fristene etter § 11-50 tredje og fjerde ledd er oversittet. § 11-30 annet og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

Om virkningen av stadfestelsen gjelder § 11-31 tilsvarende. Beslutning som nevnt i § 11-31 annet ledd annet punktum treffes av tingretten.

Om mislighold fra kjøper gjelder § 11-32 tilsvarende. § 11-32 tredje ledd annet punktum gjelder likevel ikke.

Om utstedelse av skjøte gjelder § 11-33 første ledd tilsvarende. Kjøperen og den som skal yte eller formidler lån til kjøperen for erverv av formuesgodet, kan avtale at denne skal begjære skjøte utstedt, og at tingretten skal sende det til vedkommende. Avtalepant som sikrer lån gitt til kjøperen for erverv av formuesgodet, som vedkommende har besørget registrert, og som er registrert samme dag som skjøtet, går foran alle andre rettsstiftelser som utledes fra kjøperen uansett når de er registrert. Ved tvangssalg av skip gjelder dessuten sjøloven § 24 tredje ledd tredje punktum.

Om rettsmiddel mot stadfestelsen og om oppgjøret ved opphevelse av stadfestelsen gjelder §§ 11-34 og 11-35 tilsvarende.

§ 11-52. Fordelingen av kjøpesummen, rettsmiddel mot fordelingen og utbetalingen

Så snart stadfestelseskjennelsen er avsagt, setter retten opp et utkast til fordeling av kjøpesummen. Utkastet sendes partene og kjente rettighetshavere med oppfordring til å komme med innsigelser innen en frist som retten setter. Fristen bør i alminnelighet ikke være over to uker.

Når fristen er utløpt og kjøperen har betalt kjøpesummen, eventuelt med tillegg av renter, avsier retten kjennelse om fordelingen. Rettsgebyret dekkes forlods. Etter prioritet dekkes deretter pengeheftelser og erstatning for ikke-pengeheftelser som er satt til side etter § 11-21 annet ledd. Heftelsene med renter og kostnader beregnes etter kravenes størrelse på oppgjørsdagen. § 11-36 tredje ledd gjelder tilsvarende.

Om rettsmiddel mot fordelingen gjelder § 11-37 tilsvarende.

Om utbetaling av kjøpesummen gjelder § 11-38 tilsvarende.

§ 11-53. Mangler, rettsmangel og saksøkerens ansvar for feil

Om mangler, rettsmangel og saksøkerens ansvar for feil gjelder §§ 11-39 til 11-42 tilsvarende.

§ 11-54. Ny auksjon, heving av saken

Dersom det ikke blir gitt bindende bud eller saksøkeren i auksjonsmøtet erklærer at ingen av budene vil bli begjært stadfestet, kan saksøkeren innen en måned kreve nytt salgsforsøk. Dersom saksøkeren har forbeholdt seg frist til å ta stilling til om bud skal begjæres stadfestet, kan saksøkeren innen fristen i stedet kreve nytt salgsforsøk.

Dersom bud blir begjært stadfestet og retten nekter stadfestelse av en grunn som kan avhjelpes før eller ved ny auksjon, skal saksøkeren gis anledning til å begjære ny auksjon innen en frist retten fastsetter. Dette gjelder likevel ikke dersom begjæringen innkom eller sikkerhet først ble stilt mer enn en måned etter auksjonsdagen.

Det kan bare begjæres ny auksjon en gang. Når retten har nektet stadfestelse etter § 11-30 annet ledd bokstavene a, c, e eller f, kan saksøkeren likevel alltid begjære ny auksjon.

Når avgitte bud ikke er stadfestet, bud ikke lenger er bindende og det ikke lenger kan kreves ny auksjon, skal saken heves.

IV. Gjennomføring av tvangsbruk

§ 11-55. Tvangsbrukens gjenstand og varighet

Tvangsbruken skal gjelde både hovedgjenstanden og tilhørende ting og rettigheter som omfattes av panteretten. Selv om saksøkeren bare har pant i en ideell del av formuesgodet, kan retten beslutte at tvangsbruken skal utvides til å omfatte hele formuesgodet dersom det blir gitt samtykke av saksøkte eller en annen sameier som kan kreve sameiet oppløst ved tvangssalg.

Ved tvangsbruk av fast eiendom kan en saksøker som også har panterett for pantekravet i driftstilbehør som nevnt i panteloven §§ 3-4, 3-8 og 3-9 eller i varelager som nevnt i panteloven § 3-11, kreve at tvangsbruken også skal omfatte disse verdiene dersom verdiene har en naturlig tilknytning til den faste eiendommen, og det for disse verdienes del foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag som nevnt i denne loven § 8-2. Kravet må fremsettes i begjæringen om tvangsbruk. § 8-6 første og annet ledd og § 8-7 første ledd annet punktum og annet ledd gjelder tilsvarende.

Retten bestemmer hvor lenge tvangsbruken skal vare. For skip, luftfartøy og tillatelser som er registrert i Petroleumsregisteret, kan brukstiden ikke settes lengre enn to år. Det kan settes vilkår for tvangsbruken.

§ 11-56. Bestyrer

Tvangsbruken skal utøves av en bestyrer oppnevnt av retten. Ved tvangsbruk av tillatelser som er registrert i Petroleumsregisteret, oppnevnes bestyreren av departementet. Bare den som etter gjeldende regler kan eie formuesgodet, kan oppnevnes som bestyrer. Saksøkeren skal gis adgang til å uttale seg om valget av bestyrer, og kan selv oppnevnes. Saksøkte kan ikke oppnevnes som bestyrer dersom saksøkeren har uttalt seg mot det.

Retten kan pålegge bestyreren å stille sikkerhet for mulig ansvar som bestyrer. Dersom saksøkte ber om det, eller retten finner grunn til det, skal retten oppnevne en revisor. Godtgjørelse til bestyrer og revisor fastsettes av retten.

Bestyreren hefter overfor tredjeperson på samme måte som en som bruker formuesgodet for egen regning.

Saksøkeren er ansvarlig for nødvendige utgifter til drift og vedlikehold, medregnet forsikringspremier og godtgjørelse til bestyrer og revisor, og plikter å yte nødvendig forskudd til bestyreren.

§ 11-57. Formålstjenlig drift

Bestyreren skal sørge for en formålstjenlig drift av formuesgodet. Bestyreren skal dessuten dra forsvarlig omsorg for formuesgodet og holde det forsikret. Ved tvangsbruk som omfatter driftstilbehør som nevnt i panteloven §§ 3-4, 3-8 og 3-9 eller varelager som nevnt i panteloven § 3-11, kan disse verdiene skiftes ut eller selges så langt det er forenlig med en forsvarlig drift.

Bestyreren må ikke inngå avtaler om utleie eller annen bruk av formuesgodet ut over det som er vanlig etter forholdene. En avtale om utleie eller annen bruk kan bare gå ut over den tid som er fastsatt for tvangsbruken dersom det er nødvendig for å oppnå en rimelig avkastning av formuesgodet. Før avtale om utleie eller annen bruk blir inngått, bør panthaverne underrettes dersom avtalen kan ha betydning for deres rett. Ved tvangsbruk av skip og luftfartøy kan bestyreren

ikke slutte avtale om bortfraktning eller bortleie for mer enn ett år om gangen uten samtykke av partene. En avtale som er inngått i strid med reglene i leddet her, er likevel bindende overfor godtroende tredjepersoner.

§ 11-58. Tilsidesettelse av andre heftelser enn pengeheftelser

Saksøkeren kan kreve at retten ved kjennelse setter en etterstående heftelse som ikke er pengeheftelse, til side så lenge tvangsbruken varer dersom rettigheten hindrer en formålstjenlig drift. Avgjørelsen kan ikke treffes før det er gått minst to uker etter at tvangsbrukeren har sendt skriftlig melding til rettighetshaveren om at rettigheten vil bli begjært satt til side.

Rettighetshaveren kan hindre tilsidesettelse ved å utløse saksøkeren eller ved å tilby fullt vederlag for den innskrenkning i bruken som rettigheten medfører. Vederlaget fastsettes av retten. I andre tilfeller kan rettighetshaveren kreve at rettigheten ikke settes til side før utløpet av en frist som er passende etter forholdene, slik at rettighetshaveren kan innrette seg etter kravet om at rettigheten må vike.

§ 11-59. Fordeling av inntektene m.m.

Av inntektene dekkes først nødvendige utgifter til drift og vedlikehold, medregnet forsikringspremier og godtgjørelse til utenforstående bestyrer og revisor. Deretter dekkes forfalte krav, medregnet renter og kostnader, som har bedre prioritet enn saksøkerens krav. Etter dette dekkes vederlag til saksøkeren når denne er bestyrer. Deretter dekkes forfalte deler av saksøkerens krav, dersom ikke saksøkeren bestemmer at det isteden skal utbetales til saksøkte eller brukes til å dekke krav med prioritet etter saksøkeren.

Saksøkte er ikke ansvarlig for underskudd ved tvangsbruken.

§ 11-60. Regnskapsplikt

Bestyreren skal til de tider som retten fastsetter og minst en gang i året, gi partene og retten revidert regnskap for driften. Andre rettighetshavere kan kreve gjenpart av regnskapet.

§ 11-61. Opphør når saksøkerens krav er dekket, eller når saksøkeren begjærer saken hevet

Når saksøkeren har fått fullt oppgjør for pantekravet, skal tvangsbruken opphøre. Retten treffer avgjørelse om opphør av tvangsbruken ved kjennelse, og sørger for at anmerkningen etter § 11-9 tredje ledd første punktum blir slettet fra realregisteret.

Når saksøkeren begjærer saken hevet, jf § 5-17 første ledd bokstav b, skal saksøkeren på forhånd ha varslet partene og andre som er varslet om tvangsbruken.

§ 11-62. Opphør m v ved uforsvarlig utøving av tvangsbruken

Dersom bestyreren opptrer i strid med de plikter som påhviler vedkommende, eller på annen måte opptrer utilbørlig, kan retten ved kjennelse:

- (a) bestemme at tvangsbruken skal opphøre,

(b) oppnevne ny bestyrer, eller

(c) gi bestemte forskrifter om hvordan tvangsbruken skal utøves eller inntektene brukes.

Krav etter første ledd kan reises av saksøkte eller en rettighetshaver som kan lide tap eller skade på grunn av forholdet.

§ 11-63. Opphør av andre grunner

For øvrig opphører tvangsbruken når:

(a) tiden for tvangsbruken er ute og retten ikke før utløpet av tiden har forlenget tvangsbruken,

(b) en kjøper ved tvangssalg er blitt ny eier, eller

(c) tvangsbruk innledes etter begjæring fra en bedre prioritert panthaver.

Kapittel 12. Tvangsdekning i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom

I. Begjæring om tvangssalg

§ 12-1. Innledning

Den som har panterett i adkomstdokument til leierett eller boret til husrom, eller i en ideell del av et slikt formuesgode, kan begjære tvangssalg av pantet etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag.

§ 12-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for tvangssalg etter dette kapitlet er foruten de alminnelige tvangsgrunnlag:

(a) avtale om pant når panteretten har rettsvern etter panteloven § 4-3, en skadesløspantsettelse likevel bare når kravets omfang er fastsatt ved dom eller annet tvangsgrunnlag,

(b) utlegg som har rettsvern etter panteloven § 5-8,

(c) lovbestemt panterett som har rettsvern.

For utlegg etter første ledd bokstav b som er stiftet av namsmyndighetene, kan salg begjæres uten forutgående varsel etter § 4-18, men ikke før to uker etter at underretning om utlegget ble sendt saksøkte. Dersom tvangsgrunnlaget for utlegget er et alminnelig tvangsgrunnlag, må dessuten dette grunnlaget ha blitt rettskraftig. Selv om vilkårene ikke er oppfylt, kan salg begjæres dersom fullbyrdelsen ellers ville bli vesentlig vanskeliggjort.

§ 12-3. Kompetent namsmyndighet

Begjæring om tvangssalg settes fram for tingretten i den krets der husrommet er.

§ 12-4. Begjæringens innhold

Foruten å oppfylle kravene i § 5-2 skal salgsbegjæringen opplyse om rettigheter i adkomstdokumentet som saksøkeren kjenner til. Så vidt mulig skal det opplyses om den effektive gjelden og rente som påløper for alle de rettighetshavere som har bedre prioritet enn saksøkeren i adkomstdokumentet. Dessuten bør det gis opplysning om husrommets art, størrelse, vedlikehold m.m.

Utskrift fra Løsøreregisteret skal legges ved. Utskriften skal være tatt etter at grunnlaget ble tvangskraftig og ikke mer enn tre måneder før begjæringen settes fram. Dersom tvangsgrunnlaget er et utlegg registrert i Løsøreregisteret, behøver ikke utskrift legges ved dersom heftelsene er påført det registrerte dokument.

Om kumulasjon gjelder § 11-5 tilsvarende.

§ 12-5. Foreleggelse, avgjørelse om tvangssalg m m

Om foreleggelse, avgjørelse om tvangssalg m m gjelder §§ 11-7 til 11-9 og 11-11 tilsvarende.

Dersom salg blir besluttet og adkomstdokumentet ikke tidligere er innsendt, skal retten pålegge saksøkeren å fremlegge dokumentet dersom dette er et innløsningsdokument. Blir dokumentet ikke innlevert, heves saken. Dersom en etterstående panthaver har begjært tvangssalg og en foranstående panthaver har innløsningsdokumentet, plikter denne å utlevere dokumentet til retten hvis det er stilt sikkerhet.

II. Gjennomføring av tvangssalget

§ 12-6. Salgsmåte

Tvangssalget gjennomføres etter bestemmelsene i kapittel 11 avsnitt II og III så langt de passer.

Ved salg gjennom medhjelper er fristen etter § 11-26 første ledd første punktum tre uker, jf § 11-29 tredje ledd.

§ 12-7. Tredjepersons eiendomsrett, mangler ved salgsgjenstanden og forbigått rettighetshaver

Om tredjepersons eiendomsrett, mangler ved salgsgjenstanden og forbigått rettighetshaver gjelder §§ 8-20 til 8-22.

Kapittel 13. Tvangsfullbyrdelse av krav på annet enn penger

I. Begjæring om tvangsfullbyrdelse

§ 13-1. Innledning

Den som har et krav som går ut på annet enn betaling av penger, kan begjære tvangsfullbyrdelse etter dette kapitlet når det foreligger tvangskraftig tvangsgrunnlag.

§ 13-2. Tvangsgrunnlag

Grunnlag for fullbyrdelse etter dette kapitlet er de alminnelige tvangsgrunnlagene og forhold som er tvangsgrunnlag etter særlig lovbestemmelse.

Særlig tvangsgrunnlag for utlevering av løsøre er dessuten:

Skriftlig avtale om leie som inneholder vedtagelse av at utlevering kan kreves når leien ikke blir betalt. Det skal gå fram av varselet etter § 4-18 at utlevering kan unngås dersom leien,
a) utenrettslige inndrivingskostnader, sakskostnader og forfalt leie fram til betalingstidspunktet, med renter, blir betalt før fullbyrdelsen gjennomføres.

(b) Skriftlig avtale om leie for en bestemt tid som inneholder vedtakelse av at utlevering kan kreves når leietiden er løpt ut.

Særlig tvangsgrunnlag for fravikelse av fast eiendom er dessuten:

Skriftlig avtale om leie som inneholder vedtagelse av at tvangsfravikelse kan kreves når leien ikke blir betalt. Det skal gå fram av varselet etter § 4-18 at tvangsfullbyrdelse kan unngås dersom leien,
a) utenrettslige inndrivingskostnader, sakskostnader og forfalt leie fram til betalingstidspunktet, med renter, blir betalt før fullbyrdelsen gjennomføres.

(b) Skriftlig avtale om leie for en bestemt tid som inneholder vedtakelse av at tvangsfravikelse kan kreves når leietiden er løpt ut.

Oppsigelse i leieforhold etter husleieloven, når oppsigelsen fyller vilkårene i husleieloven § 9-7 og leieren ikke har protestert skriftlig til utleieren mot oppsigelsen på en måte som fyller vilkårene i husleieloven § 9-8 innen fristen på én måned, eller når utleieren har reist sak mot leieren og retten ikke har satt oppsigelsen til side.
c)

(d) Heving av leieforhold etter husleieloven, når det foreligger forhold som gjør det åpenbart at utleieren hadde adgang til å heve leieavtalen.

(e) I andre leie- og besittelsesforhold enn etter husleieloven: forhold som gjør det åpenbart at saksøkte ikke har rett til å besitte eiendommen.

Bokstavene a til d gjelder ikke i festeforhold.

Skriftlig avtale som nevnt i annet ledd og tredje ledd kan inngås elektronisk.

§ 13-3. Kompetent namsmyndighet

Begjæring om utlevering av løsøre eller verdipapir skal settes fram for namsmannen i det distrikt hvor formuesgodet er. Dersom utlevering begjæres på grunnlag av et utenlandsk tvangsgrunnlag som nevnt i § 4-1 annet ledd bokstav f til h, gjelder § 7-3 tredje ledd tilsvarende.

Begjæring om fravikelse av fast eiendom skal settes fram for namsmannen i det distrikt hvor eiendommen er. Når tvangsfullbyrdelse blir begjært etter tvangsgrunnlag som nevnt i første ledd annet punktum og i § 13-2 tredje ledd bokstav d og e, skal begjæringen settes fram for tingretten. Saksøkeren kan i så fall overfor tingretten også påberope andre tvangsgrunnlag for fravikelsen.

Begjæring om tvangsfullbyrdelse av andre krav settes fram for tingretten i det distrikt hvor saksøkte har alminnelig verneting. Begjæringen kan også settes fram for tingretten i det distrikt hvor det formuesgodet eller den gjenstand finnes som fullbyrdelsen gjelder.

§ 13-4. Hvem begjæringen skal rettes mot

Begjæringen om tvangsfullbyrdelse skal rettes mot den som handleplikten, tåleplikten eller unnlatesplikten hviler på.

§ 13-5. Kumulasjon

Saksøkeren kan i samme begjæring kreve tvangsfullbyrdelse av flere krav mot samme saksøkte dersom fullbyrdelsesmåten er den samme og kravene kan fullbyrdes hos samme namsmyndighet. Det kan i samme begjæring kreves tvangsfullbyrdelse av et krav mot flere saksøkte når de er forpliktet i fellesskap og det kan begjæres tvangsfullbyrdelse mot alle hos samme namsmyndighet.

§ 13-6. Foreleggelse av begjæringen

Finner namsmyndigheten at begjæringen kan tas til følge, skal begjæringen meddeles saksøkte med oppfordring om innen to uker å uttale seg om forhold av betydning for gjennomføringen av tvangsfullbyrdelsen. Saksøkte skal samtidig gjøres oppmerksom på hvilke kostnader som er påløpt, og at ytterligere kostnader vil påløpe om fullbyrdelsen blir gjennomført. Det skal opplyses at fullbyrdelsen kan unngås ved at kravet blir oppfylt innen fristen etter første punktum, eller når fullbyrdelsen er begjært etter § 13-2 annet ledd bokstav a eller tredje ledd bokstav a, ved at leien, utenrettslige inndrivingskostnader, sakskostnader og forfalt leie fram til betalingstidspunktet, med renter, blir betalt innen fristen. Finner namsmyndigheten grunn til det, kan det i saker om utlevering samtidig opplyses om tid og sted for utleveringsforretningen.

Ved begjæring om fravikelse av fast eiendom som tjener som bolig for saksøktes ektefelle, skal også ektefellen underrettes om fristen etter første ledd. Det samme gjelder annen myndig person i saksøktes husstand som namsmyndigheten kjenner til.

Ved begjæring om fravikelse av fast eiendom bør namsmyndigheten varsle sosialkontoret når det er grunn til det.

Vil fullbyrdelsen ellers bli vesentlig vanskeliggjort, kan meddelelse som nevnt i første og annet ledd unnlates.

§ 13-7. Beslutning om tvangsfullbyrdelse

Når den eller de som er varslet etter § 13-6 har uttalt seg eller fristen er løpt ut, avgjør namsmyndigheten om tvangsfullbyrdelsen skal gjennomføres. Treffes avgjørelsen av retten, skal det skje ved kjennelse.

Har retten besluttet fullbyrdelse, sendes saken til namsmannen dersom denne skal gjennomføre fullbyrdelsen. Gjennomføringen kan overlates til namsmannen i et hvilket som helst distrikt.

II. Utlevering av løsøre og verdipapirer

§ 13-8. Fullbyrdelsesmåte

Utlevering av en bestemt løsøreobjekt eller et verdipapir, eller av en viss mengde løsøreobjekter eller verdipapirer av en bestemt art, skjer ved at namsmannen tar det som skal leveres fra saksøkte og leverer det til saksøkeren. Dersom det kommer inn flere begjæringer om utlevering av løsøre eller verdipapirer bestemt etter sin art, gjelder § 7-8 tilsvarende.

Dersom en bestemt løsøreobjekt eller et verdipapir ikke finnes i saksøktes besittelse, og saksøkte ikke gjør sannsynlig at oppfyllelse er umulig, skal namsmannen underrette saksøkeren om at denne innen en frist fastsatt av namsmannen kan begjære at saksøkte pålegges en løpende mulkt for å fremtvinge utlevering. Begjærer saksøkeren det innen fristen, skal namsmannen sende saken til tingretten, som ved kjennelse kan pålegge saksøkte en løpende mulkt for hver dag eller uke som går uten at gjenstanden blir utlevert. Oversitter saksøkeren fristen eller underretter saksøkeren namsmannen om at løpende mulkt ikke vil bli begjært, skal namsmannen heve saken.

Mulkten tilfaller statskassen og skal betales til namsmannen. Tvangsmulkten inndrives etter reglene i denne loven om inndrivning av pengekrav etter begjæring av saksøkeren. Den kan ikke inndrives for mer enn åtte uker om gangen. Lar saksøkeren det gå lengre tid med inndrivningen, løper ingen videre mulkt før den påløpte mulkten er betalt eller det er tatt utlegg for den.

Når saksøkte godtgjør at utleveringskravet er oppfylt, eller sannsynliggjør at det er umulig å oppfylle kravet, skal retten på saksøktes begjæring stanse inndrivningen av mulkten og oppheve utlegg som måtte være gitt. Dette gjelder bare mulkt som er påløpt etter oppfyllelsen eller etter at hindringen er inntrådt.

Kongen kan i særlige tilfeller ettergi påløpt mulkt.

§ 13-9. Tredjepersons eiendomsrett

Løseobjekter og verdipapirer som befinner seg hos saksøkte og som er bestemt betegnet i tvangsgrunnlaget, skal utleveres selv om en tredjeperson er eier.

Er gjenstanden for utleveringen bestemt etter sin art, skal den ikke utleveres hvis tredjepersons påstand om å være eier blir godtgjort med det samme, eller hvis den da blir sannsynliggjort og beviset etter en kort utsettelse blir gjort fullstendig.

§ 13-10. Varsel om forretningen

Namsmannen skal gi saksøkte meddelelse om tid og sted for forretningen. Meddelelse kan unnlates dersom tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort. Saksøkeren skal gis meddelelse dersom vedkommende blir pålagt å være til stede eller har bedt om å bli varslet.

III. Fravikelse av fast eiendom

§ 13-11. Fullbyrdelsesmåte

Fravikelse av fast eiendom skjer ved at namsmannen fjerner de personer eller det løse som skal fjernes fra eiendommen. For løse som ikke er av personlig karakter eller vanlig innbo, gjelder § 13-14 tilsvarende.

Dersom det ikke er mulig å overgi løse til saksøkte eller til noen på saksøktes vegne, sørger namsmannen for transport og oppbevaring. Vil det medføre uforholdsmessige vansker eller kostnader å flytte løse, kan namsmannen beslutte at det foreløpig skal oppbevares på eiendommen. Rent skrot kan kastes umiddelbart.

Namsmannen gir så vidt mulig saksøkte og de som namsmannen vet er interessert i løse, underretning om hvor løse er og oppfordring til å hente det mot å betale kostnadene ved transporten og oppbevaringen. Dersom løse er unntatt fra utlegg eller kan kreves unntatt, har saksøkte rett til å hente det uten å betale noe for transport og oppbevaring hvis henting skjer innen to uker etter underretningen.

Blir løse tross gjentatte oppfordringer ikke hentet innen den frist som namsmannen setter, kan namsmannen selge løse til dekning av kostnadene. Løse kan kastes dersom salg vil medføre kostnader som vil overstige det som kommer inn ved salget. Personlige dokumenter og oppbevares likevel i rimelig utstrekning.

§ 13-12. Varsel om forretning

Namsmannen skal gi partene meddelelse om tid og sted for forretningen. Meddelelse til saksøkte kan unnlates dersom tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort.

IV. Sikkerhetsstillelse

§ 13-13. Fullbyrdelsesmåte

Tvangsfullbyrdelse av krav om sikkerhetsstillelse skjer ved at saksøkte ved kjennelse blir pålagt å stille sikkerhet for kravet. Dersom sikkerhet ikke blir stilt innen oppfyllelsesfristen, kan saksøkeren kreve utlegg for beløpet.

V. Andre handleplikter

§ 13-14. Fullbyrdelsesmåte

Tvangsfullbyrdelse av andre handleplikter enn de som er nevnt i §§ 13-8, 13-11 og 13-13, skjer ved at tingretten ved kjennelse enten gir saksøkeren rett til å utføre handlingen, eller bestemmer at namsmyndigheten selv skal utføre den, eller pålegger saksøkte en løpende mulkt for hver dag eller uke som går uten at handleplikten blir oppfylt.

Blir oppfyllelsen gjennomført ved at saksøkeren eller namsmyndigheten selv utfører den handling som saksøkte plikter å utføre, svarer saksøkte for utgiftene. Retten kan ved kjennelse pålegge saksøkte å betale de sannsynlige kostnader forskuddsvis. Etter utførelsen kan retten på samme måte i tilfelle bestemme hva saksøkeren skal betale tilbake. Blir saksøkeren gitt rett til å utføre handlingen og saksøkte eller noen annen gjør motstand, kan saksøkeren kreve hjelp hos namsmannen.

Blir oppfyllelsen søkt fremtvunget ved mulkt, gjelder § 13-8 tredje til femte ledd tilsvarende.

Løpende mulkt kan ikke anvendes for å fremtvinge tjeneste i arbeidsforhold eller for å tvinge noen til å motta en som er ansatt i slik tjeneste.

§ 13-15. Varsel om forretning

Namsmyndigheten skal gi saksøkte meddelelse om tid og sted for en forretning for gjennomføring. Meddelelse kan unnlates dersom tvangsfullbyrdelsen ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort. Saksøkeren skal gis meddelelse dersom vedkommende blir pålagt å være til stede eller har bedt om å bli varslet.

VI. Unnlates- og tåleplikter

§ 13-16. Fullbyrdelsesmåte

Tvangsfullbyrdelse av unnlates- og tåleplikter skjer ved at saksøkte ved kjennelse blir pålagt å stille sikkerhet for den skade som vil bli voldt hvis saksøkte også i fremtiden handler mot sin plikt. Retten fastsetter i kjennelsen hvor lenge pålegget om sikkerhetsstillelse skal gjelde.

Har saksøkte forårsaket en forandring som strider mot saksøkerens rett, kan den tidligere tilstand søkes gjenopprettet etter bestemmelsene i § 13-14.

Tredje del. Sluttbestemmelser

Kapittel 14. Sluttbestemmelser

§ 14-1. Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tid Kongen¹ bestemmer.

§ 14-2. Overgangsbestemmelser

Loven gjelder for saker om tvangfullbyrdelse der begjæringen om tvangfullbyrdelse inngis etter at loven er trådt i kraft. Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

Kongen gir overgangsbestemmelser for endringene i § 16-3 annet ledd.

§ 14-3. Endringer i annen lovgivning

Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 13 august 1915 nr 7 om tvangfuldbyrdelse.

Fra samme tidspunkt gjøres følgende endringer i andre lover: — — —